

ΠΡΩΤΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΠΟΡΕΙΑΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «INTERREG V-A ΕΛΛΑΔΑ-ΚΥΠΡΟΣ
2014-2020» ΤΟΥ ΣΤΟΧΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΔΑΦΙΚΗ
ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 2014-2020

5^ο Παραδοτέο: Τελική Έκθεση

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	4
2. INTRODUCTION	6
3. ΕΠΙΤΕΛΙΚΗ ΣΥΝΟΨΗ.....	8
4. EXECUTIVE SUMMARY	13
5. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ....	18
5.1. Βασικά Μεγέθη	18
5.2. Πρόοδος επίτευξης Δεικτών.....	23
6. ΠΡΟΟΔΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΑΝΑ ΑΞΟΝΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	49
6.1. Υπολογισμός αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας του Προγράμματος Συνεργασίας.....	54
6.2. Άξονας Προτεραιότητας 1: Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της επιχειρηματικότητας στη διασυνοριακή περιοχή.....	59
6.3. Άξονας Προτεραιότητας 2: Αποδοτική χρήση ενέργειας και βιώσιμες μεταφορές	64
6.4. Άξονας Προτεραιότητας 3: Διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος και πρόληψη κινδύνων.....	69
6.5. Άξονας Προτεραιότητας 4: Τεχνική Βοήθεια	74
6.6. Πορεία Υλοποίησης ανά Ειδικό Στόχο και Επενδυτική Προτεραιότητα.....	75
6.7. Πορεία Υλοποίησης ανά Κατηγορία Παρέμβασης	85
7. ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΕΩΣ 31/12/2018 .	90
8. ΕΡΕΥΝΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ	97
8.1. Εισαγωγή	97
8.2. Διεξαγωγή Έρευνας.....	98
8.3. Αποτελέσματα Έρευνας	99
9. ΈΡΕΥΝΑ ΜΕ ΣΤΕΛΕΧΗ ΤΗΣ ΕΥΔ ΕΕΣ / ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΡΧΗΣ ΚΥΠΡΟΥ.....	126
10. ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΠΙΔΟΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ	128
11. ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ ΛΟΓΙΚΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ.....	133
11.1. Ανάλυση Δυνατοτήτων - Αδυναμιών -Ευκαιριών - Απειλών Πρόγραμμα Συνεργασίας Ελλάδα – Κύπρος 2014- 2020.....	133
11.2. Συνάφεια με Εθνικές πολιτικές.....	154
11.3. Συνάφεια με Κοινοτικές Πολιτικές	162
11.4. Εσωτερική Συνάφεια - Επικαιρότητα της Λογικής της Παρέμβασης.....	168
12. ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΙΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ.....	177
12.1. Αξιολογήσεις Επιπτώσεων	177

12.2. Πορεία Υλοποίησης Δεικτών Αποτελέσματος.....	182
12.3. Εκπόνηση Αξιολόγησης Επιπτώσεων	199
13. ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΟΔΟΥ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	209
14. Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «INTERREG V-A ΕΛΛΑΔΑ- ΚΥΠΡΟΣ 2014-2020».....	211
14.1. Πρόοδος Υλοποίησης Στρατηγικής Επικοινωνίας	212
14.2. Αξιολόγηση Υλοποίησης Στρατηγικής Επικοινωνίας	214
15. ΠΛΑΝΟ ΔΙΑΔΟΣΗΣ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	218

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα Έκθεση αποτελεί το **Παραδοτέο 5** του Έργου «**Πρώτη Αξιολόγηση της πορείας εφαρμογής του Προγράμματος «Interreg V-A Ελλάδα- Κύπρος 2014-2020» του Στόχου Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία της Περιόδου 2014-2020**» το οποίο εκπονείται από την **Proopsis Consulting SA** με βάση την από 09 Αυγούστου 2018 σχετική σύμβαση που υπογράφηκε με την Αναθέτουσα Αρχή «Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του Στόχου «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία» του Υπουργείου Οικονομίας & Ανάπτυξης».

Η αναθεώρηση των Κανονισμών των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών Ταμείων (ΕΔΕΤ) έχει μεταβάλλει δραστικά το ρόλο της Αξιολόγησης σε σχέση με τις προηγούμενες προγραμματικές περιόδους. Ενώ στο παρελθόν η Αξιολόγηση έτεινε να εστιάζει περισσότερο στις παραμέτρους υλοποίησης των Προγραμμάτων, για την προγραμματική περίοδο 2014- 2020 δίνει έμφαση πρωτίστως στα αποτελέσματα τους, τα οποία χρηματοδοτούνται από τα ΕΔΕΤ, στην τεκμηρίωσή τους και στις αναγκαίες αναθεωρήσεις που απαιτούνται, προκειμένου να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων και να επιτευχθούν οι στόχοι που είχε θέσει ο αρχικός προγραμματισμός. Η αλλαγή στη φιλοσοφία ένταξης έργων από μια διαδικασία που βασιζόταν κυρίως στο βαθμό ωριμότητάς τους, σε μία διαδικασία που στηρίζεται πρωτίστως στην αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων ως προς την επίτευξη των στόχων προγραμματισμού, αποτελεί θεμελιώδη μεταβολή στην προσέγγιση υλοποίησης των προγραμμάτων, η οποία ενισχύει το χαρακτήρα της Αξιολόγησης ως ένα δυναμικό εργαλείο υποστήριξης του προγραμματισμού, παρακολούθησης και βελτίωσης της αποτελεσματικότητας τους και στην εκτίμηση των επιπτώσεων. Η διαδικασία αξιολόγησης κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020 παρουσιάζει ορισμένα σημαντικά στοιχεία διαφοροποίησης σε σχέση με προηγούμενες προγραμματικές περιόδους, που σε σημαντικό βαθμό ενισχύουν το χαρακτήρα της ως εργαλείο προγραμματισμού. Συγκεκριμένα, η αξιολόγηση εξελίσσεται παράλληλα με την υλοποίηση των ΕΠ, συμβάλλοντας στη βελτίωση της υλοποίησης των ΕΠ, τεκμηριώνοντας την αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων και προτείνοντας τις αναγκαίες αναθεωρήσεις προκειμένου να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα αυτή και να επιβεβαιωθεί η επίτευξη των στόχων που θέτει ο αρχικός προγραμματισμός. Η μετάβαση από μία διαδικασία ένταξης έργων με βάση κυρίως την ωριμότητά τους σε μία

διαδικασία ένταξης που στηρίζεται πρωτίστως στη συμβολή των παρεμβάσεων προς επίτευξη των στόχων του προγραμματισμού, αποτελεί ένα ιδιαίτερα ουσιαστικό στοιχείο του προγραμματισμού, το οποίο καθιστά απαραίτητη την αξιοποίηση των αξιολογήσεων προς βελτίωση της αποτελεσματικότητας των ΕΠ.

Η **1η Έκθεση Αξιολόγησης** του Προγράμματος Συνεργασίας έχει ως κύριο στόχο να παρέχει στους αρμόδιους φορείς λήψης αποφάσεων τις κατάλληλες πληροφορίες, στοιχεία και εκτιμήσεις σχετικά με την επίτευξη των ποσοτικών στόχων, καθώς και την αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα των υλοποιούμενων παρεμβάσεων, με στόχο τη διαμόρφωση έγκυρης και αντικειμενικής εικόνας για την πρόοδο υλοποίησης και το βαθμό επίτευξης των στόχων του Π.Σ. Κύριος σκοπός της αξιολόγησης είναι να παρακολουθεί την εφαρμογή και εκτέλεση του ΠΣ όπως και τις αλλαγές στο εξωτερικό περιβάλλον που επηρεάζουν την υλοποίησή του, ώστε να υπάρχει καλύτερη κατανόηση και ανάλυση των εκροών και των αποτελεσμάτων που έχουν πραγματοποιηθεί και να οδηγηθεί στη βελτίωση των μακροπρόθεσμων επιπτώσεων, καθώς επίσης και τη σύσταση, εάν είναι απαραίτητο, διορθωτικών μέτρων.

Σε αυτό το πλαίσιο, το παρόν παραδοτέο αποτελεί την Τελική Έκθεση Αξιολόγησης. Για να είναι επιχειρησιακά χρήσιμη, η Έκθεση έχει περιορισμένη έκταση. Ο Σύμβουλος επιθυμεί να εκφράσει τις ευχαριστίες του προς την ΕΥΔ Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του Στόχου «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία» του Υπουργείου Οικονομίας & Ανάπτυξης και ιδιαίτερα προς τα στελέχη της Επιτροπής Παρακολούθησης και Παραλαβής του έργου για τη γόνιμη και αποδοτική συνεργασία μαζί τους.

2. INTRODUCTION

This Report is the **5th Deliverable** of the project "First Assessment of the Implementation Plan of the "Interreg VA Greece - Cyprus Program 2014-2020" for the European Territorial Cooperation Objective 2014-2020, which is prepared by Proopsis Consulting SA, based on the 9th August 2018 contract signed with the Contracting Authority "Managing Authority of European Territorial Cooperation Programs" of the Ministry of Economy and Development".

The revision of the European Structural and Investment Funds Regulations (ESIF) has drastically altered the role of the Evaluation over the previous programming periods. While in the past the Evaluation tended to focus more on the implementation parameters of the Programs, for the 2014-2020 programming period, it focuses primarily on their results, which are funded by ESIF, in their documentation and the necessary revisions needed to strengthen the effectiveness of interventions and to the achievement the objectives set by initial programming. Changing the concept of project integration from a process based mainly on their degree of maturity, in a process based primarily on the effectiveness of interventions in achieving programming objectives, is a fundamental change in the program implementation approach, which strengthens its character Evaluation as a dynamic tool to support their programming, monitoring and improvement of effectiveness and impact assessment. The evaluation process for the 2014-2020 programming period shows some important elements of differentiation over previous programming periods, which greatly enhance its character as a programming tool. In particular, the evaluation evolves alongside the implementation of the Operational Programs (OPs), helping to improve the implementation of OPs, documenting the effectiveness of the interventions and proposing the necessary revisions to enhance this effectiveness and to confirm the achievement of the objectives set out in the initial programming. The transition from a process of integrating projects, based mainly on their maturity, into an integration process based primarily on the contribution of interventions to the achievement of programming objectives, is a very essential element of programming, which makes it necessary to use evaluations to improve efficiency of OPs.

The **first evaluation report** of the Co-operation Program aims to provide the relevant decision-makers with the appropriate information, data and assessments regarding the achievement of the quantitative targets, as well as the effectiveness and efficiency of the interventions implemented with a view to establishing a valid and objective image of the progress of implementation and the degree of achievement of the goals of the Cooperation Program (CP). The main purpose of the evaluation is to monitor the implementation of the CP as well as the changes in the external environment that affect its implementation in order to better understand and analyze the outcomes and the results that have been achieved and to lead to the improvement of the long- as well as the establishment, if necessary, of remedial measures.

3. ΕΠΙΤΕΛΙΚΗ ΣΥΝΟΨΗ

Α. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Η πρόοδος υλοποίησης του ΕΠ με βάση τα χρηματοδοτικά στοιχεία εφαρμογής του έως 31/12/2018, συνοψίζεται στα ακόλουθα:

- Επί συνολικού προϋπολογισμού ύψους 64.560.486,00 € (με Τεχνική Βοήθεια) του Προγράμματος «Interreg V-A Ελλάδα- Κύπρος 2014-2020» η ενεργοποίηση του (συνολική δημόσια δαπάνη προσκλήσεων / συνολικός προϋπολογισμός) ανέρχεται σε ποσοστό 53% που θεωρείται ικανοποιητικό (υψηλό) στο χρονικό σημείο υλοποίησης του Π.Σ.
- Οι συμβάσεις του Π.Σ. ανέρχονται σε 10.576.524,87 € (ποσοστό 16,38% του συνολικού προϋπολογισμού). Ο βαθμός συμβασιοποίησης του Προγράμματος θεωρείται μικρός.
- Οι δαπάνες ανέρχονται σε 4.223.962,19 € (ποσοστό 10%). Το ποσοστό αυτό επίσης κινείται σε μικρό επίπεδο κάτι που μπορεί να εξηγηθεί λαμβάνοντας υπόψη τις πολύπλοκες διαδικασίες και τα πολλά επίπεδα εμπλεκομένων φορέων.
- Η πορεία υλοποίησης του ΠΣ έως τις 31/12/2018 σε όρους εκτέλεσης των έργων είναι μικρή

Για τη μέτρηση της αποτελεσματικότητας των παρεμβάσεων του Προγράμματος εφαρμόσθηκε μια προσέγγιση εκ των κάτω προς τα άνω (bottom up) αναγωγής, από το επίπεδο του Έργου στα υπερκείμενα προγραμματικά επίπεδα (Θεματικός Στόχος, Άξονας Προτεραιότητας, Π.Σ.). Σε ότι αφορά την αποτελεσματικότητα, η μεθοδολογία αυτή συνίσταται στην μέτρηση του βαθμού υλοποίησης του φυσικού αντικείμενου κάθε Έργου και στην αναγωγή στα ανώτερα δομικά επίπεδα του Προγράμματος με τη μέθοδο της χρηματοδοτικής στάθμισης. Το Πρόγραμμα παρουσιάζει σταθμισμένη αποτελεσματικότητα επί του συνολικού προϋπολογισμού του Π.Σ. 7,16%, ενώ η αποτελεσματικότητα επί των δημοσίων δαπανών πράξεων διαμορφώνεται στο 8,00%.

Α.Π.1: ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗ ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ

Η συνολική δημόσια δαπάνη του Α.Π.1 ανέρχεται **στα €6,68 εκατ.**, ποσό που αντιστοιχεί στο 10,90% της συνολικής δημόσιας δαπάνης του Προγράμματος. Μέχρι τις 31/12/2018 είχε ενεργοποιηθεί ένα πολύ σημαντικό ποσοστό (52%) της δημόσιας δαπάνης του Α.Π. με την έκδοση **μιας (1) πρόσκλησης** υποβολής προτάσεων **συνολικού π/υ €3,45 εκατ.** και ύψους 5% επί του Συνολικού Προγράμματος Συνεργασίας. Οι δαπάνες των έργων μέχρι τις 31/12/2018 ανήλθαν σε **954.932,70 €** απορροφώντας το **1,48% του προϋπολογισμού του Προγράμματος**, το 1,93% του προϋπολογισμού των συνολικών ενταγμένων έργων, το 14,03% των ενταγμένων έργων του Α.Π.1 και το 50,7% των συμβάσεων των ενταγμένων έργων.

Α.Π.2: ΑΠΟΔΟΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ

Η συνολική δημόσια δαπάνη του Α.Π.2 ανέρχεται **στα €21,67 εκατ.**, ποσό που αντιστοιχεί στο 35,35% της συνολικής δημόσιας δαπάνης του Προγράμματος. Μέχρι τις 31/12/2018 είχε ενεργοποιηθεί ένα πολύ σημαντικό ποσοστό (49%) της δημόσιας δαπάνης του Α.Π. με την έκδοση **δύο (2) προσκλήσεων** υποβολής προτάσεων **συνολικού π/υ €10,7 εκατ.** και στο 17% του Συνολικού Προγράμματος Συνεργασίας. Οι δαπάνες των έργων μέχρι τις 31/12/2018 ανήλθαν σε **739.803,91 €** απορροφώντας το **1,15% του προϋπολογισμού του Προγράμματος**, το 1,49% του προϋπολογισμού των συνολικών ενταγμένων έργων, το 4,75% των ενταγμένων έργων του Α.Π.2 και το 110,45% των συμβάσεων των ενταγμένων έργων του Α.Π.3.

Α.Π.3: ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ

Η συνολική δημόσια δαπάνη του Α.Π.3 ανέρχεται **στα €32,95 εκατ.**, ποσό που αντιστοιχεί στο 53,74% της συνολικής δημόσιας δαπάνης του Προγράμματος. Μέχρι τις 31/12/2018 είχε ενεργοποιηθεί ένα πολύ σημαντικό ποσοστό (61%) της δημόσιας δαπάνης του Α.Π. με την έκδοση **τριών (3) προσκλήσεων** υποβολής προτάσεων **συνολικού π/υ €20,14 εκατ.** και στο 33% του Συνολικού Προγράμματος Συνεργασίας. Οι δαπάνες των πράξεων μέχρι τις 31/12/2018 ανήλθαν σε **2.529.225,58 €** απορροφώντας το **3,92% του προϋπολογισμού του Προγράμματος**, το 5,10% του προϋπολογισμού των συνολικών ενταγμένων έργων, το 9,26% των

ενταγμένων έργων του Α.Π.3 και το 31,53% των συμβάσεων των ενταγμένων έργων του Α.Π.3.

Α.Π. 4: ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ

Η συνολική δημόσια δαπάνη του Α.Π.4 ανέρχεται **στα €3,2 εκατ.**, ποσό που αντιστοιχεί στο 5% της συνολικής δημόσιας δαπάνης του Προγράμματος. Σύμφωνα με τα στοιχεία που αντλήθηκαν από δεδομένα που δόθηκαν από την Αναθέτουσα Αρχή (πχ. Στοιχεία ΟΠΣ Εργόγραμμα κλπ.) το σύνολο των συμβάσεων ανέρχεται σε 3.244.353,00€ ενώ το σύνολο των πιστοποιημένων δαπανών σε 449.677,59€.

Στα θετικά συμπεράσματα της αξιολόγησης συγκαταλέγεται ο βαθμός ενεργοποίησης του π/υ του Προγράμματος, ο οποίος έχει αγγίξει σχεδόν το 80%, με βάση τις δημοσιευμένες προσκλήσεις. Παρά το γεγονός ότι ο δείκτης αποτελεσματικότητας του Προγράμματος δεν θεωρείται ιδιαίτερα υψηλός για ένα πρόγραμμα που έχει ολοκληρώσει τον 3ο χρόνο υλοποίησης, ωστόσο αν συνυπολογιστεί ο ρυθμός απορρόφησης των ενταγμένων έργων, τότε προκύπτει ένας αρκετά ικανοποιητικός δείκτης αποδοτικότητας, στοιχείο που συγκαταλέγεται και αυτό στα θετικά πρόσημα της αξιολόγησης. Αντίθετα, στα αρνητικά συγκαταλέγεται το χαμηλό ποσοστό απορρόφησης, όπως και των συμβάσεων σε σχέση πάντα με το συνολικό προϋπολογισμό του Προγράμματος. Η καθυστέρηση που καταγράφεται στην απορρόφηση των εγκεκριμένων πόρων του Προγράμματος αποτυπώνεται ξεκάθαρα και στο Πλαίσιο Επίδοσης, με τους περισσότερους οικονομικούς δείκτες που παρακολουθούν τις πιστοποιημένες δαπάνες ανά άξονα προτεραιότητας να είναι σε πολύ χαμηλά ποσοστά υλοποίησης.

B. ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΠΙΔΟΣΗΣ

Λόγω διάφορων καθυστερήσεων από την αρχή της προγραμματικής περιόδου, οι περισσότερες από τις οποίες από τις αρχές του 2018 έχουν αρθεί, η εικόνα που διαμορφώνεται ως προς το Πλαίσιο Επίδοσης δεν αντιστοιχεί σε πλήρη επίτευξη των οροσήμων για το 2018. Σχετικά με την επίτευξη των οροσήμων για το 2018, υπάρχει

αστοχία στους οικονομικούς δείκτες όλων των ΑΠ. Η εκτίμηση της επίτευξης των στόχων για το 2023 μόνο κατά προσέγγιση μπορεί να πραγματοποιηθεί στην παρούσα φάση υλοποίησης του Π.Σ. λαμβάνοντας υπόψη τον προγραμματισμό εντάξεων, συμβασιοποιήσεων και πληρωμών μέχρι το 2019. Σε κάθε περίπτωση, εάν οι προβλέψεις δεν υλοποιηθούν επηρεάζεται ανάλογα η επίτευξη ή μη των τελικών στόχων του Π.Σ. για το 2023.

Γ. ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ

Η εκτίμηση της αποδοτικότητας πραγματοποιήθηκε μέσω της συνεκτίμησης στοιχείων της φυσικής και της οικονομικής υλοποίησης των έργων. Βάσει των παραπάνω, η αποδοτικότητα του Προγράμματος επί του προϋπολογισμού του Π.Σ. εκτιμάται σε 0,99 που υποδηλώνει ότι υπάρχει σχετικά ομαλή σχέση μεταξύ οικονομικής και φυσικής προόδου των πράξεων. Σε επίπεδο Αξόνων Προτεραιότητας υψηλή αποδοτικότητα εμφανίζει ο ΑΠ2, εν αντιθέσει, χαμηλή αποδοτικότητα εμφανίζουν οι ΑΠ1 και ΑΠ3.

Δ. ΛΟΓΙΚΗ ΤΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

Η ανάλυση της εσωτερικής λογικής του Π.Σ. Interreg V-A Ελλάδα- Κύπρος 2014-2020 λαμβάνει υπόψη της, τους Στόχους και τις δράσεις που αντιστοιχούνται σε συγκεκριμένες Επενδυτικές Προτεραιότητες.

Από τον έλεγχο της λογικής παρέμβασης του Π.Σ. προκύπτουν τα ακόλουθα συμπεράσματα:

- Η στρατηγική του Π.Σ. χαρακτηρίζεται από ικανοποιητική λογική και προγραμματική συνέχεια από το ανώτερο έως το κατώτερο επίπεδο στοχοθεσίας
- Οι προβλεπόμενες δράσεις όπως κατηγοριοποιούνται σε Επενδυτικές Προτεραιότητες είναι συμβατές με τους ειδικούς στόχους του Π.Σ.
- Εντοπίζεται ικανοποιητική συνάφεια του Π.Σ. με τα προβλήματα και τις ανάγκες όπως διαμορφώνονται από την τρέχουσα κοινωνικοοικονομική κατάσταση
- Υψηλή ποιοτική συσχέτιση των Θεματικών Στόχων με την ένταξη του τουριστικού δυναμικού φυσικών περιοχών.
- Ανάδειξη της συνάφειας με την αντιμετώπιση των αναγκών που συνδέονται με την:

- ο Ενίσχυση της εφαρμογής ΤΠΕ,
  - ο Εξοικονόμηση ενέργειας και την ενίσχυση της χρήσης των ΑΠΕ,
  - ο Αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής,
  - ο Επιτήρηση του θαλάσσιου χώρου,
  - ο Προστασία των φυσικών και πολιτιστικών πόρων και
  - ο Προστασία από κινδύνους.
- Μικρότερη συνάφεια με την προώθηση του ΘΣΧ, την προστασία της βιοποικιλότητας και την αντιμετώπιση των προβλημάτων πρόσβασης.
  - Οι περισσότεροι Θεματικοί Στόχοι παρουσιάζουν υψηλή και μέση συνάφεια με τις διαπιστωμένες ανάγκες της επιλέξιμης περιοχής.
  - Το πλέγμα δεικτών εκροής και αποτελέσματος στο σύνολό του κρίνεται ικανοποιητικό.
  - Προβλέπεται επίτευξη των δεικτών αποτελέσματος του Π.Σ. για το 2023 λαμβάνοντας υπόψη και το τρέχον μακροοικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό πλαίσιο.

E. ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Με βάση τους επικοινωνιακούς στόχους που έχουν συμπεριληφθεί στην Επικοινωνιακή Στρατηγική του Προγράμματος Συνεργασίας «Interreg V-A Ελλάδα- Κύπρος 2014-2020» προκύπτει πως όλα τα μέτρα που εφαρμόζονται συμβάλλουν στην επίτευξη των επικοινωνιακών στόχων είτε σε μέτριο είτε σε υψηλό βαθμό.

Η εφαρμογή της Στρατηγικής Επικοινωνίας άρχισε παράλληλα με την έναρξη υλοποίησης του Π.Σ. και, όπως είναι αναμενόμενο, κατά τα πρώτα στάδια της υλοποίησης οι ενέργειες που εφαρμόστηκαν αφορούν κυρίως:

- Την προετοιμασία για την υλοποίηση και την εφαρμογή των υποχρεωτικών μέτρων πληροφόρησης και επικοινωνίας.
- Την εφαρμογή μέτρων πληροφόρησης και επικοινωνίας για τις προσκλήσεις που ανακοινώθηκαν
- Την αξιοποίηση μέσων επικοινωνίας ηλεκτρονικής ενημέρωσης (facebook, twitter κλπ)

4. EXECUTIVE SUMMARY

A. EFFECTIVENESS

The implementation progress of the Co-Operational Program (CP), according to its financial data until December 31st 2018, can be summarized as follows:

- The activation rate of CP "Interreg VA Greece-Cyprus 2014-2020" (total projects' public contribution / total budget) is up to 53%, out of a total budget of € 64,560,486.00. This result is considered as satisfactory in this phase of Program's implementation.
- Legal commitments of the CP are totaling to 10.576.524,87 EUR (16.38% out of the total budget). The contract rate of the Program is considered to be low.
- Payments of € 4.868.190,38 (10%). This rate is also considered low, something that traditionally happens to multi-annual Programs given the complexity of the procedures and the involvement of several stakeholders.
- The progress of the implementation of the CP until December 31st 2018 in terms of implementation of the projects is small.

In order to measure the effectiveness of the Program interventions, a bottom up reduction approach was applied from Project level to supernumerary programmatic levels (Theme Objective, Priority Axis, CP). In terms of effectiveness, the above mentioned methodology consists in measuring the degree of physical object's implementation for each Project and the reduction to the higher structural levels of the OP using the method of financial weighting. The CP has a weighted effectiveness of 7.16% on the total budget, while the efficiency is 8.00% of the project's public contribution.

PA1: ENHANCING COMPETITIVENESS AND ENTREPRENEURSHIP IN THE CROSS-BORDER AREA

The total budget of PA1's public contribution amounts to € 6.68 million, that corresponds to 10.90% of the CP total public contribution budget. Until December 31st 2018 a significant percentage (52%) of PA's total public contribution budget was activated by issuing **one (1) call for proposals** whose total budget was € 3,45 million or 5% of the CP's total budget. Project expenses up to December 31st 2018 amounted to € 954.932,70 **absorbing 1.48% of the CP budget**, 1.93% of the total approved projects'

budget, 14.03% of the AP1 approved projects and 50.7% of the approved projects' legal commitments.

PA2: PERFORMANCE USE OF ENERGY AND SUSTAINABLE TRANSPORT

The total budget in public contribution of PA2 amounts to € 21.67 million, which corresponds to 35.35% of the total budget in public contribution of the Program. Until December 31st 2018 a very significant percentage (49%) of the total budget in public contribution of PA was activated with **two (2) call for proposals** with total budget of € 10.7 million and 17% of the Total Co-operation Program. Project costs up to December 31st 2018 amounted to 739.803,91 €, absorbing 1.15% of the program budget, 1.49% of the total budget of the approved projects, 4.75% of the approved projects of the PA2 and 110.45% of the legal commitments of the approved projects of PA2.

PA 3: ENVIRONMENTAL CONSERVATION AND PROTECTION AND RISK PREVENTION

The total budget in public contribution of PA3 amounts to € 32.95 million, representing 53.74% of the total budget in public contribution of the Program. Until December 31st 2018 a very significant percentage (61%) of the total budget in public contribution of the PA3 was activated with **three (3) call for proposals** with total budget of € 20.14 million and 33% of the Total Co-operation Program. Project costs up to December 31st 2018 amounted to 2.529.225,58 €, absorbing 3.92% of the program budget, 5.10% of the total budget of the approved projects, 9.26% of the approved projects of the PA3 and 31.53% of the legal commitments of the approved PA3 projects.

PA 4: TECHNICAL ASSISTANCE

The total budget in public contribution of PA 4 amounts to € 3.2 million, an amount corresponding to 5% of the total budget in public contribution of the Program. According to the data provided by the Managing Authority (e.g. Data from the Monitoring Information System, etc.) the total amount of the Legal Commitments is €3,244,353.00, while the amount of total certified expenses is € 449,677.59.

The positive conclusions of the evaluation include the activation rate of the CP's Budget, which has reached almost 80%, on the basis of published calls for proposals. Considering that the program that has completed the third year of implementation the CP's efficiency rate is not considered to be particularly high. However, taking into

account the absorption rate of the approved projects, there is a quite satisfactory efficiency indicator, which is also one of the positive outcomes of the evaluation.

On the other hand the low absorption rate as well as the low level of legal commitments (in relation to the total budget of the CP) can be considered as a weak point. The delay appearing in the absorption of the certified expenses of CP is clearly reflected in the Performance Framework where most of the financial indicators that are tracking certified expenses per priority axis, being at very low level.

B. PERFORMANCE FRAMEWORK

Due to several delays occurred even from the beginning of the programming period, the majority of which have been solved from the beginning of 2018, the Performance Framework does not correspond to the full achievement of the milestones for 2018. In regards to the achievement of the milestones for 2018, there is a miss in the financial indicators of all PAs. The estimation of the fulfillment of objectives for 2023 can only roughly be achieved during the present phase of CP's implementation taking into account project approvals schedules, contracting and payments until 2019. In any case, if the forecasts are not realized, the achievement of the final objectives of the CP is affected accordingly for 2023.

C. EFFICIENCY

Estimation of efficiency was made by taking into account elements of the physical and financial implementation of the projects. On the basis of the above, the program's efficiency on the budget of the CP is estimated at 0.99 suggesting that there is a relatively smooth relationship between the economic and physical progress of operations.

D. INTERVENTION LOGIC

The analysis of the internal logic of CP Interreg V-A Greece-Cyprus 2014-2020 takes into account the Objectives and actions corresponding to specific Investment Priorities.

Reviewing the intervention logic of CP the following conclusions are drawn:

- The strategy of the CP is characterized by satisfactory logic and continuation in terms of programming from the first to the last level of goal determination and programming
- The foreseen actions as categorized in Investment Priorities are compatible with the specific objectives of the CP.
- A satisfying amount of interconnection among the CP and the problems and needs of the current socioeconomic status is apparent
- High qualitative correlation of the Thematic Objectives with the inclusion of the tourist potential of natural areas.
- Enhance relevance by addressing the needs associated with:
  - o Supporting ICT implementation,
  - o Energy saving and increased use of renewable resources,
  - o Tackling climate change,
  - o Surveillance of the marine environment,
  - o Protection of natural and cultural resources;
  - o Protection against risks.
- Less relevance to promoting Maritime spatial planning, protecting biodiversity and addressing access problems.
- Most of the Thematic Objectives indicate a high and average relevance to the identified needs of the eligible area.
- Output and result indicators grid is considered satisfactory.
- CP Output indicators for 2023 takes into account the current macroeconomic, social and environmental framework.

E. INFORMATION AND COMMUNICATION

Based on the communication objectives that have been included in the Communication Strategy of the Interreg V-A Greece-Cyprus 2014-2020 Cooperation Program, it appears that all the implemented measures contribute to the achievement of communication goals either in medium or high level.

The implementation of the Communication Strategy started at the beginning of the implementation of the PC and, as expected, in the early stages of implementation, the actions that have been implemented mainly concern:

- Preparing for the implementation of mandatory information and communication measures
- The implementation of information and communication measures for the announced call of proposals
- Use of electronic media (facebook, twitter, etc.)

5. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

5.1. Βασικά Μεγέθη

Η πορεία υλοποίησης του Προγράμματος «Interreg V-A Ελλάδα- Κύπρος 2014-2020» μέχρι και 31/12/2018 προσδιορίζεται μέσω της διαχρονικής εξέλιξης τεσσάρων βασικών οικονομικών μεγεθών ως ακολούθως:

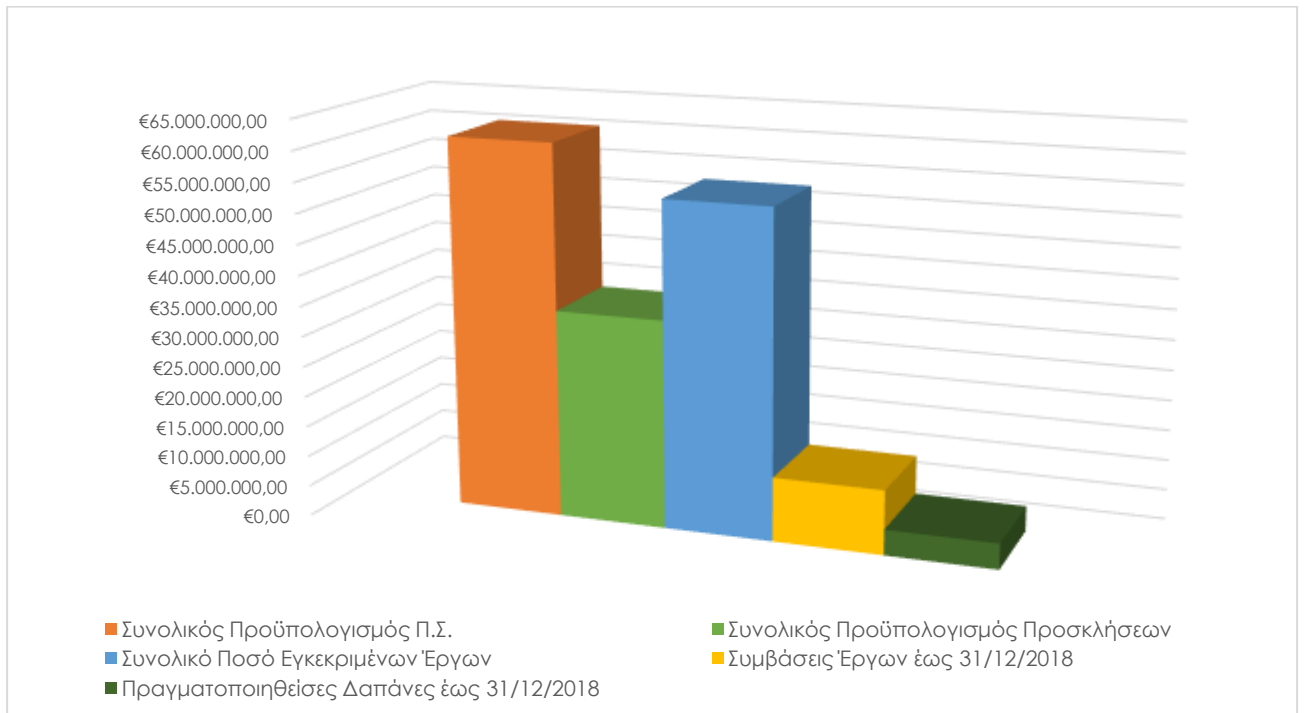
- Το ποσοστό ενεργοποίησης¹ ανέρχεται στο 53%,
- το ποσοστό του προϋπολογισμού των ενταγμένων πράξεων σε σχέση με το προϋπολογισμό των δημοσιευμένων προσκλήσεων ανέρχεται στο 147%,
- το ποσοστό των συμβάσεων των ενταγμένων Πράξεων είναι 16,38% του συνολικού ποσού των εγκεκριμένων έργων και 17,24% του συνολικού προϋπολογισμού του Π.Σ. (με τα ποσά της Τ.Β.),
- το ποσοστό απορρόφησης του προγράμματος για την περίοδο αναφοράς είναι χαμηλό και ανέρχεται σε 10% του συνολικού προϋπολογισμού των ενταγμένων πράξεων. Το ποσό υπολογισμού αφορά τις πληρωμένες αλλά μη επαληθευμένες δαπάνες των εγκεκριμένων έργων.

Σε απόλυτα μεγέθη η πορεία υλοποίησης του Π.Σ. Interreg V-A Ελλάδα- Κύπρος 2014-2020» έχει ως ακολούθως:

- ο προϋπολογισμός των προσκλήσεων ανέρχεται σε 34.294.118,00 €,
- ο προϋπολογισμός των ενταγμένων πράξεων ανέρχεται σε 49.571.445,91€,
- οι συμβάσεις των ενταγμένων Πράξεων ανέρχονται σε 10.576.524,87 €
- οι δηλωθείσες δαπάνες ανέρχονται σε 4.868.190,38 € ενώ οι επαληθευμένες σε 3.179.737,21 €.

¹ Ως βάση υπολογισμού του ποσοστού ήταν το ποσό των τριών δημοσιευμένων προσκλήσεων σε σχέση με τον συνολικό προϋπολογισμό, συμπεριλαμβανομένου την Τεχνική Βοήθεια

Γράφημα 1: Πορεία Υλοποίησης Προγράμματος Συνεργασίας

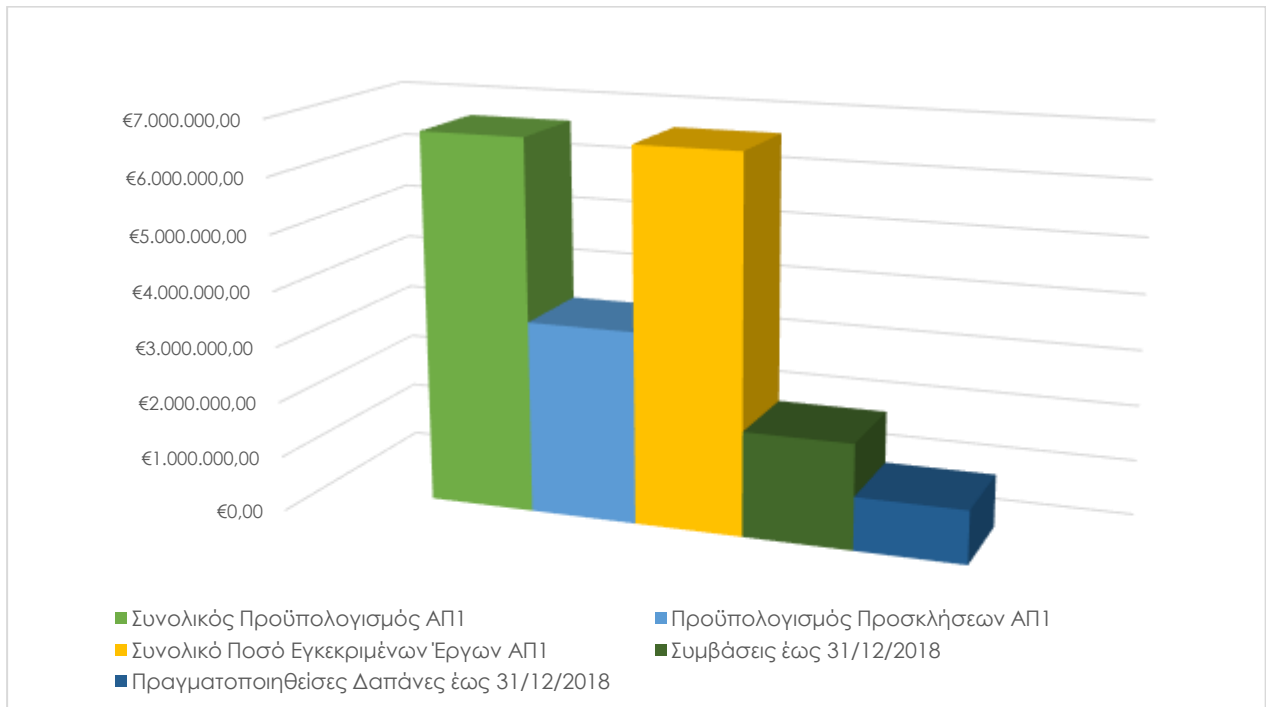
Σε σύνολο 32 ενταγμένων πράξεων, ο Σύμβουλος διαθέτει στοιχεία οικονομικής προόδου (για το διάστημα έως 31/12/2018) για τις 31. Στο πλαίσιο αυτό έγινε προσπάθεια συστηματοποίησης τους σε τρεις (3) κλίμακες απορρόφησης και σύμφωνα με τον προϋπολογισμό που δεσμεύουν. Από την ανάλυση αυτή προέκυψαν τα ακόλουθα συμπεράσματα:

- 1 πράξη έχει σύμβαση του 100% του προϋπολογισμού της,
- 11 πράξεις έχουν συμβάσεις άνω του 30%
- 13 πράξεις έχουν συμβάσεις από 0,3% - 30%
- 6 πράξεις σημειώνουν μηδενικές τιμές στις συμβάσεις τους

Ειδικότερα η πορεία υλοποίησης του Α.Π. 1 μέχρι και 31/12/2018 αποτυπώνεται ως ακολούθως:

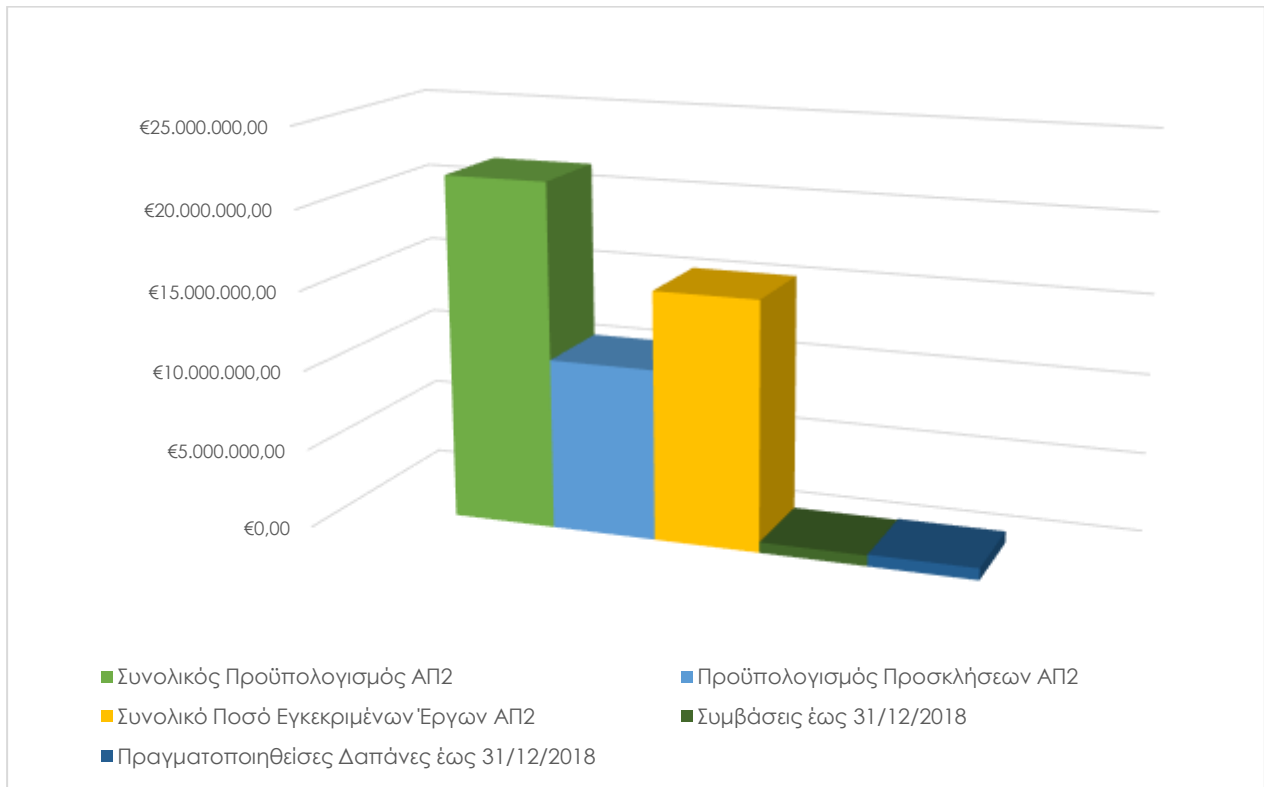
- ο προϋπολογισμός της δημοσιευμένης πρόσκλησης ανέρχεται σε 3.450.000 €, ήτοι το ποσοστό ενεργοποίησης ανέρχεται στο 52%
- ο προϋπολογισμός των ενταγμένων πράξεων ανέρχεται στα 6.676.435,24€, ήτοι το ποσοστό του προϋπολογισμού των ενταγμένων πράξεων σε σχέση με τον προϋπολογισμό της δημοσιευμένης πρόσκλησης ανέρχεται στο 194%

- οι συμβάσεις των ενταγμένων Πράξεων ανέρχονται στο 4% του συνολικού προϋπολογισμού των ενταγμένων πράξεων
- οι πραγματοποιηθείσες δαπάνες είναι στο χαμηλό επίπεδο του 1,94% του συνολικού προϋπολογισμού των ενταγμένων πράξεων

Γράφημα 2: Πορεία Υλοποίησης Προγράμματος Συνεργασίας (Α.Π.1)

Η πορεία υλοποίησης του Α.Π. 2 μέχρι και 31/12/2018 αποτυπώνεται ως ακολούθως:

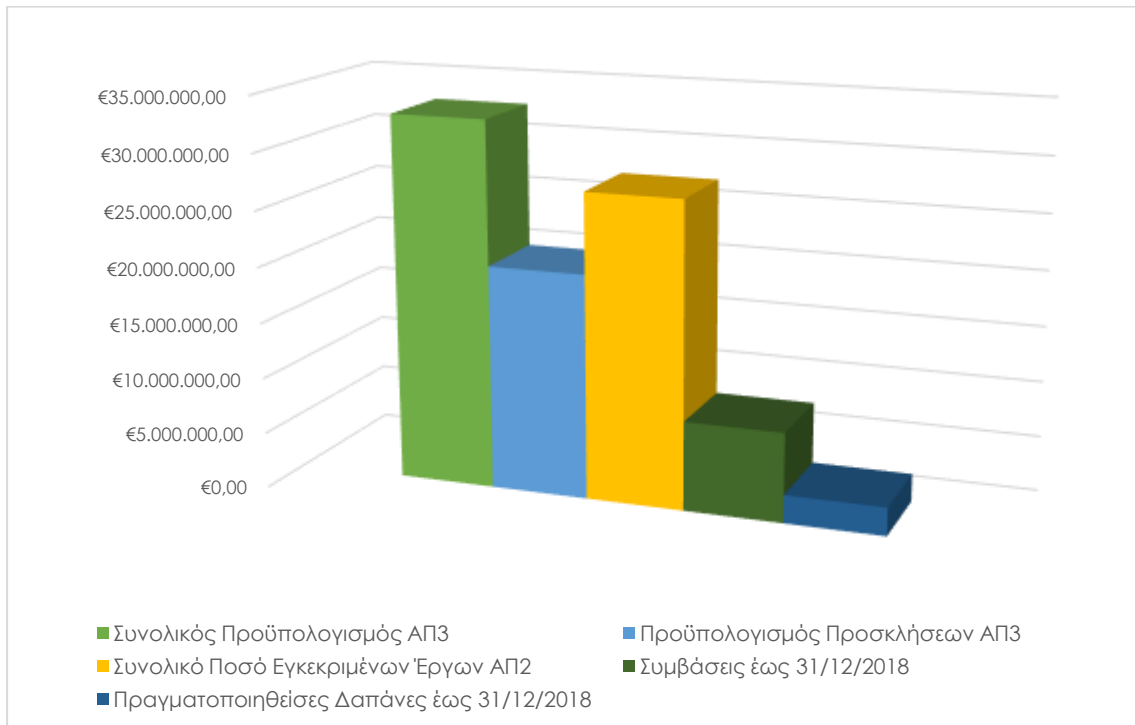
- ο προϋπολογισμός των δημοσιευμένων προσκλήσεων ανέρχεται σε 10.705.883€, ήτοι το ποσοστό ενεργοποίησης ανέρχεται στο 49%
- ο προϋπολογισμός των ενταγμένων πράξεων ανέρχεται στα 15.568.998,57 €, ήτοι το ποσοστό του προϋπολογισμού των ενταγμένων πράξεων σε σχέση με τον προϋπολογισμό των δημοσιευμένων προσκλήσεων ανέρχεται στο 145%
- οι συμβάσεις των ενταγμένων Πράξεων ανέρχονται στο 1,35% του συνολικού προϋπολογισμού των ενταγμένων πράξεων
- οι πραγματοποιηθείσες δαπάνες είναι στο χαμηλό επίπεδο του 1,49% του συνολικού προϋπολογισμού των ενταγμένων πράξεων

Γράφημα 3: Πορεία Υλοποίησης Προγράμματος Συνεργασίας (Α.Π.2)

Η πορεία υλοποίησης του Α.Π. 3 μέχρι και 31/12/2018 αποτυπώνεται ως ακολούθως:

- ο προϋπολογισμός της πρόσκλησης ανέρχεται σε 20.138.235€, ήτοι το ποσοστό ενεργοποίησης ανέρχεται στο 61%
- ο προϋπολογισμός των ενταγμένων πράξεων ανέρχεται στα 27.326.012,10 €, ήτοι το ποσοστό του προϋπολογισμού των ενταγμένων πράξεων σε σχέση με τον προϋπολογισμό των δημοσιευμένων προσκλήσεων ανέρχεται στο 136%
- οι συμβάσεις των ενταγμένων Πράξεων ανέρχονται στο 16% του συνολικού προϋπολογισμού των ενταγμένων πράξεων
- οι πραγματοποιηθείσες δαπάνες είναι στο χαμηλό επίπεδο του 5,10% του συνολικού προϋπολογισμού των ενταγμένων πράξεων

Γράφημα 4: Πορεία Υλοποίησης Προγράμματος Συνεργασίας (Α.Π.3)

5.2. Πρόοδος επίτευξης Δεικτών

Οι δείκτες εκροών που έχουν επιλεγθεί στο Π.Σ. είναι μετρήσιμοι και στατιστικά επικυρωμένοι, χωρίς να απαιτούνται ιδιαίτεροι μηχανισμοί για την παρακολούθηση των δεδομένων. Είναι επίσης κατάλληλοι, συναφείς με τις παρεμβάσεις του Π.Σ. και ποσοτικοποιούν ικανοποιητικά το σύνολο των παρεμβάσεων και επαγωγικά το Πρόγραμμα Συνεργασίας. Ικανοποιητική είναι η σύνδεση και των δεικτών αποτελέσματος με τους Ειδικούς Στόχους του Π.Σ. Οι δείκτες αποτελέσματος κρίνονται εν γένει κατάλληλοι και επαρκείς για την μέτρηση των αναμενόμενων αποτελεσμάτων. Γενικά χρησιμοποιείται ικανοποιητικός αριθμός κοινών δεικτών σε σύγκριση με το σύνολο των προτεινόμενων δεικτών εκροών, λαμβάνοντας υπόψη την ιδιαίτερη στόχευση του ΕΠ. Ειδικότερα, επί συνόλου 14 δεικτών εκροών, οι 8 αποτελούν κοινούς δείκτες.

Το σύνολο των δεικτών εκροών του Προγράμματος έχει καθορισθεί με σαφήνεια. Οι τίτλοι και οι ορισμοί στους οποίους παραπέμπει κάθε δείκτης είναι σαφείς και κατανοητοί. Σημειώνεται, ότι έχει προταθεί μεγάλος αριθμός ειδικών δεικτών, σε σχέση με τους Κοινούς Δείκτες του Π.Σ. Ο σχετικά μεγάλος αριθμός Ειδικών Δεικτών που

χρησιμοποιούνται, αποδίδεται στις ιδιαίτερες αναπτυξιακές ανάγκες της διασυνοριακής περιοχής τις οποίες καλείται να αντιμετωπίσει ο προγραμματικός σχεδιασμός. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η πλειοψηφία των δεικτών βάσει της μεθοδολογίας υπολογισμού τους "υλοποιούνται" με την ολοκλήρωση του συνόλου των πράξεων.

Η υλοποίηση των έργων που έχουν ενταχθεί στους Άξονες 1,2,3 για το 2017, βάσει των δεικτών που παρουσιάζονται στην Ετήσια Έκθεση 2017 αλλά και των στοιχείων που αντλήθηκαν από τα Τεχνικά Δελτία των εγκεκριμένων έργων, παρουσιάζει τις ακόλουθες τιμές ως προς την εξέλιξη του φυσικού αντικείμενου:

- **Πλήθος ΤΠΕ εφαρμογών που αναπτύσσονται:** Έχουν εγκριθεί προς συγχρηματοδότηση 3 πράξεις από την 1η Πρόσκληση οι οποίες θα συμβάλλουν προοδευτικά στην επίτευξη του στόχου έως το 2023
- **Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη:** Έχουν εγκριθεί προς συγχρηματοδότηση 3 πράξεις από την 1η Πρόσκληση οι οποίες θα συμβάλλουν προοδευτικά στην επίτευξη του στόχου έως το 2023. Δεν υπάρχει φυσική πρόοδος για την επίτευξη του δείκτη. Στην ετήσια έκθεση του 2017 γίνεται πρόβλεψη η οποία όμως αφορά την συνολική περίοδο υλοποίησης των έργων που έχουν ενταχθεί
- **Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν μη οικονομική στήριξη:** Έχουν εγκριθεί προς συγχρηματοδότηση 3 πράξεις από την 1η Πρόσκληση οι οποίες θα συμβάλλουν προοδευτικά στην επίτευξη του στόχου έως το 2023. Δεν υπάρχει φυσική πρόοδος για την επίτευξη του δείκτη. Στην ετήσια έκθεση του 2017 γίνεται πρόβλεψη η οποία όμως αφορά την συνολική περίοδο υλοποίησης των έργων που έχουν ενταχθεί.
- **Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός επιχειρήσεων που συνεργάζονται με ερευνητικά ιδρύματα:** Έχουν εγκριθεί προς συγχρηματοδότηση 3 πράξεις από την 1η Πρόσκληση οι οποίες θα συμβάλλουν προοδευτικά στην επίτευξη του στόχου έως το 2023. Δεν υπάρχει φυσική πρόοδος για την επίτευξη του δείκτη. Στην ετήσια έκθεση του 2017 γίνεται πρόβλεψη η οποία όμως αφορά την συνολική περίοδο υλοποίησης των έργων που έχουν ενταχθεί.
- **Ενεργειακή απόδοση: Μείωση της ετήσιας κατανάλωσης πρωτογενούς ενέργειας των δημόσιων κτιρίων:** Έχουν εγκριθεί προς συγχρηματοδότηση 3 πράξεις από την 1η Πρόσκληση και 2 από τη 2η Πρόσκληση (1ο τρίμηνο 2018) οι οποίες θα συμβάλλουν προοδευτικά στην επίτευξη του στόχου έως το 2023.

Δεν υπάρχει φυσική πρόοδος για την επίτευξη του δείκτη. Στην ετήσια έκθεση του 2017 γίνεται πρόβλεψη η οποία όμως αφορά την συνολική περίοδο υλοποίησης των έργων που έχουν ενταχθεί.

- **Πλήθος δημόσιων κτιρίων που υποστηρίζονται για την ενεργειακή αναβάθμισή τους:** Έχουν εγκριθεί προς συγχρηματοδότηση 3 πράξεις από την 1η Πρόσκληση και 2 από τη 2η Πρόσκληση (1ο τρίμηνο 2018) οι οποίες θα συμβάλλουν προοδευτικά στην επίτευξη του στόχου έως το 2023 και μάλιστα συνολικά για 33 κτίρια. Δεν υπάρχει φυσική πρόοδος για την επίτευξη του δείκτη. Στην ετήσια έκθεση του 2017 γίνεται πρόβλεψη η οποία όμως αφορά την συνολική περίοδο υλοποίησης των έργων που έχουν ενταχθεί.
- **Μεταβολή στην εξοικονόμηση ενέργειας:** Η υλοποίηση των ενταγμένων πράξεων από την 1η και 2η Πρόσκληση θα συμβάλλει προοδευτικά στην επίτευξη των στόχων από το 2018.
- **Σχέδια βιώσιμων αστικών μεταφορών:** Δεν υπάρχει φυσική πρόοδος για την επίτευξη του δείκτη. Στην ετήσια έκθεση γίνεται πρόβλεψη η οποία όμως αφορά την συνολική περίοδο υλοποίησης των έργων που έχουν ενταχθεί
- **Έργα που ενσωματώνουν ΤΠΕ στις μεταφορές:** Δεν υπάρχει φυσική πρόοδος για την επίτευξη του δείκτη. Στην ετήσια έκθεση γίνεται πρόβλεψη η οποία όμως αφορά την συνολική περίοδο υλοποίησης των έργων που έχουν ενταχθεί. Τα έργα που έχουν εγκριθεί προς υλοποίηση θα συμβάλλουν στην επίτευξη του στόχου και πιθανώς στην υπέρβαση του.
- **Αριθμός κοινών ή από κοινού συντονισμένων συστημάτων διαχείρισης διασυνοριακών φυσικών, τεχνολογικών και ανθρωπογενών καταστροφών:** Έχουν εγκριθεί προς συγχρηματοδότηση 4 πράξεις (3 από την 1η Πρόσκληση και 1 από την 3η Πρόσκληση) οι οποίες θα συμβάλλουν προοδευτικά στην επίτευξη του στόχου έως το 2023. Στην ετήσια έκθεση του 2017 γίνεται πρόβλεψη η οποία όμως αφορά την συνολική περίοδο υλοποίησης των έργων που έχουν ενταχθεί.
- **Αειφόρος Τουρισμός: Αύξηση του αναμενόμενου αριθμού επισκέψεων σε ενισχυόμενες τοποθεσίες πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς και πόλους έλξης επισκεπτών:** Έχουν εγκριθεί προς συγχρηματοδότηση 3 πράξεις από την 1η Πρόσκληση και 3 από τη 2η Πρόσκληση (1ο τρίμηνο 2018) οι οποίες θα συμβάλλουν προοδευτικά στην επίτευξη του στόχου έως το 2023. Στην ετήσια

έκθεση του 2017 γίνεται πρόβλεψη η οποία όμως αφορά την συνολική περίοδο υλοποίησης των έργων που έχουν ενταχθεί.

- **Στερεά απόβλητα: Πρόσθετη δυναμικότητα ανακύκλωσης αποβλήτων:** Έχουν εγκριθεί προς συγχρηματοδότηση 2 πράξεις από την 1η Πρόσκληση οι οποίες θα συμβάλλουν προοδευτικά στην επίτευξη του στόχου έως το 2023. Στην ετήσια έκθεση του 2017 γίνεται πρόβλεψη η οποία όμως αφορά την συνολική περίοδο υλοποίησης των έργων που έχουν ενταχθεί.
- **Υδρευση: Πρόσθετος πληθυσμός που εξυπηρετείται από βελτιωμένες υπηρεσίες ύδρευσης:** Έχουν εγκριθεί προς συγχρηματοδότηση 2 πράξεις από την 1η Πρόσκληση οι οποίες θα συμβάλλουν προοδευτικά στην επίτευξη του στόχου έως το 2023 και μάλιστα με σημαντική υπέρβαση. Στην ετήσια έκθεση του 2017 γίνεται πρόβλεψη η οποία όμως αφορά την συνολική περίοδο υλοποίησης των έργων που έχουν ενταχθεί.
- **Πλήθος ερευνών, μελετών, σχεδίων και πληροφοριακών συστημάτων, για την υλοποίηση του ΘΧΣ:** Έχει εγκριθεί προς συγχρηματοδότηση 1 πράξη από την 2η Πρόσκληση η οποία δεν επαρκεί για την επίτευξη του στόχου έως το 2023. Βάσει εκτιμήσεων του Συμβούλου καθώς και συζητήσεων με τη ΚΓ/ΕΥΔ ο εν λόγω δείκτης πιθανόν να μην επιτευχθεί, καθώς δεν προβλέπεται προς το παρόν η δημοσίευση πρόσκλησης για τον Ειδικό Στόχο 3.3. Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω ο Σύμβουλος θα αξιολογήσει την πιθανότητα μεταβολής της μεθοδολογίας υπολογισμού του συγκεκριμένου δείκτη ή ακόμη και την πιθανή τροποποίηση της τιμής στόχου σε μια επόμενη αναθεώρηση του Προγράμματος.

Στον παρακάτω πίνακα γίνεται αναλυτική καταγραφή των δεικτών του ΠΣ ανά Επενδυτική Προτεραιότητα παρουσιάζοντας τόσο την τιμή στόχο που προκύπτει από το Αναθεωρημένο Προγραμματικό Έγγραφο αλλά και την τιμή στόχο που προκύπτει από τα Τεχνικά Δελτία των εγκεκριμένων έργων όπως αυτά έχουν καταγραφεί στο ΟΠΣ. Από τα στοιχεία που παρουσιάζονται, διαφαίνεται έντονα η τάση που δείχνει ήδη το πρόγραμμα για επίτευξη των τίθεντων στόχων καθώς στην πλειοψηφία των δεικτών παρατηρείται υπερκάλυψη του οροσήμου του προγράμματος. Για τον λόγο αυτό προτείνεται από τον Σύμβουλο, η τιμή στόχου για τους δείκτες αυτούς να επανεξεταστεί κατά την επόμενη αναθεώρηση του Προγράμματος.

Επιπρόσθετα με βάση τα στοιχεία που προκύπτουν από τον παρακάτω πίνακα εκτιμάται ότι για δείκτες όπως είναι οι CO17 «Στερεά απόβλητα: Πρόσθετη δυναμικότητα ανακύκλωσης αποβλήτων», O0307 «Πλήθος ερευνών, μελετών, σχεδίων και πληροφοριακών συστημάτων, για την υλοποίηση του ΘΧΣ», R0302 «Αξία ετήσιων εξαγωγών (εκτός πετρελαιοειδών)», και R0305 «Αύξηση της επιβατικής κίνησης στους λιμένες που επωφελούνται από τις παρεμβάσεις» ίσως προκύψει η ανάγκη επαναπροσδιορισμού της τιμής στόχου τους καθώς είναι αρκετά μειωμένοι σε σχέση με τις αρχικές προβλέψεις.

Πίνακας 1: Αναλυτική καταγραφή δεικτών ΠΣ ανά Επενδυτική Προτεραιότητα

ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ	Κωδικός	ΚΟΙΝΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΡΩΩ	ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ ΠΣ (2023)	ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ ΑΠΟ ΕΡΓΑ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΕΓΚΡΙΘΕΙ
2γ	Ο0301	Πλήθος ΤΠΕ εφαρμογών που αναπτύσσονται	9,00	21,00
3β	CO01	Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	120,00	280,00
3β	CO04	Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν μη οικονομική στήριξη	120,00	280,00
3β	CO26	Έρευνα, καινοτομία: Αριθμός επιχειρήσεων που συνεργάζονται με ερευνητικά ιδρύματα	30,00	85,00
4γ	CO32	Ενεργειακή απόδοση: Μείωση της ετήσιας κατανάλωσης πρωτογενούς ενέργειας των δημόσιων κτιρίων	500.000,00	8.302.330,49
4γ	Ο0308	Πλήθος δημόσιων κτιρίων που υποστηρίζονται για την ενεργειακή αναβάθμισή τους	9,00	33,00
4ε	Ο0302	Σχέδια βιώσιμων αστικών μεταφορών	2,00	8,00
4ε	Ο0303	Έργα που ενσωματώνουν ΤΠΕ στις μεταφορές	1,00	9,00
7γ	Ο0304	Λιμένες με βελτιωμένα συστήματα διαχείρισης και ασφάλειας μεταφορών	3,00	7,00
5β	Ο0305	Αριθμός κοινών ή από κοινού συντονισμένων συστημάτων διαχείρισης διασυνοριακών φυσικών, τεχνολογικών και ανθρωπογενών καταστροφών	5,00	4,00
6γ	CO09	Αειφόρος Τουρισμός: Αύξηση του αναμενόμενου αριθμού επισκέψεων σε ενισχυόμενες τοποθεσίες πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς και πόλους έλξης επισκεπτών	48.500,00	1.121.000,00
6στ	CO17	Στερεά απόβλητα: Πρόσθετη δυναμικότητα ανακύκλωσης αποβλήτων	3.000,00	537,00
6στ	CO18	Υδρευση: Πρόσθετος πληθυσμός που εξυπηρετείται από βελτιωμένες υπηρεσίες ύδρευσης	55.000,00	350.000,00

6στ	00307	Πλήθος ερευνών, μελετών, σχεδίων και πληροφοριακών συστημάτων, για την υλοποίηση του ΘΧΣ	15,00	5,00
ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ / ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	Κωδικός	ΕΙΔΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ	ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ (2023)	ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ ΑΠΟ ΕΡΓΑ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΕΓΚΡΙΘΕΙ
2γ / ΕΣ 1.1	R0301	Φυσικά πρόσωπα που αλληλοεπιδρούν επιγραμμικά (on-line) με δημόσιες αρχές κατά τους τελευταίους 12 μήνες	44,00	116,25
3δ / ΕΣ 1.2	R0302	Αξία ετήσιων εξαγωγών (εκτός πετρελαιοειδών)	1.340.428.057,00	3.400.000,00
4γ / ΕΣ 2.1	R0303	Μεταβολή στην εξοικονόμηση ενέργειας	87,13	3.499,64
4ε / ΕΣ 2.2	R0304	Βελτίωση του μέσου ετήσιου επιπέδου αερίων ρύπων σε αστικές περιοχές άνω των 120.000 κατοίκων	0,37	1,24
7γ / ΕΣ 2.3	R0305	Αύξηση της επιβατικής κίνησης στους λιμένες που επωφελούνται από τις παρεμβάσεις.	12.366.597,00	350.000,00
5β / ΕΣ 3.1	R0306	Αύξηση στον ωφελούμενο πληθυσμό	100,00	6,5625
6γ / ΕΣ 3.2	R0308	Μεταβολή στις ετήσιες διανυκτερεύσεις σε τουριστικά καταλύματα	64,56	10.063,17
6στ / ΕΣ 3.3	R0311	Επιφάνεια που καλύπτεται από θεσμικές ρυθμίσεις ή κοινά σχέδια δράσης για την υλοποίηση του ΘΧΣ	908,00	10.000,00
6στ / ΕΣ3.4	R0309	Ποσοστό των οικιακών αποβλήτων που εκτρέπονται από την ταφή	30,00	0,95

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να επισημανθεί ότι ο ανάδοχος προέβη στην επανεκτίμηση των δεικτών **«Μεταβολή στην εξοικονόμηση ενέργειας»** και **«Βελτίωση του μέσου ετήσιου επιπέδου αερίων ρύπων σε αστικές περιοχές άνω των 120.000 κατοίκων»**.

Προκειμένου να γίνει εκτίμηση των δεικτών αυτών διεξήχθη έρευνα μικρής έκτασης και για τους δυο δείκτες.

Για τον Δείκτη **«Μεταβολή στην εξοικονόμηση ενέργειας»** ο ανάδοχος χρησιμοποιώντας το ερωτηματολόγιο και τη μεθοδολογία υπολογισμού που χρησιμοποιήθηκαν κατά τον υπολογισμό της τιμής βάσης για το 2014, καθώς επίσης λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις του Ενεργειακού Επιθεωρητή κ. Μάνου Ευστρατίου (βλ. Δεύτερο Παραδοτέο του έργου «Εμπειρογνωμοσύνη-Έρευνα πεδίου για την τεκμηρίωση των συνθηκών βάσης σχετικά με την ετήσια κατανάλωση ενέργειας στη διασυνοριακή περιοχή Ελλάδα-Κύπρος στο πλαίσιο της προγραμματικής περιόδου 2014-2020» με ημερομηνία Μάιος 2015), αποφάσισε να απευθυνθεί μόνο στους φορείς εκείνους των οποίων τα κτήρια θα ωφεληθούν από τις παρεμβάσεις εξοικονόμησης. Ο ανάδοχος εφαρμόζοντας φίλτρο στα εγκεκριμένα έργα του Άξονα Προτεραιότητας 2 που χρησιμοποιούν το δείκτη **«Μεταβολή στην εξοικονόμηση ενέργειας»**, κατέληξε στα κάτωθι:

- STRATENERGY
- ΑΥΤΟΝΟΜΩ
- ΕΝΕΔΗ
- ΟΞΥΓΟΝΟ
- ΣΥΝΕΡΓΕΙΝ

Στη συνέχεια προέβη στην αποστολή του ερωτηματολογίου στους 21 φορείς που συμμετέχουν στα εταιρικά σχήματα των εγκεκριμένων αυτών έργων. Στη συνέχεια παρατίθεται η λίστα με τους φορείς αυτούς ταξινομημένους ανά χώρα.

Ελλάδα

1. Β' Υγειονομική Περιφέρεια Πειραιώς και Νήσων Αιγαίου
2. Δήμος Θήρας
3. Δήμος Κω
4. Δήμος Ρόδου

5. Δήμος Σάμου
6. Δήμος Χερσονήσου
7. Δήμος Χίου
8. Εθνικό Δίκτυο Έρευνας και Τεχνολογίας Α.Ε.
9. Ένωση Περιφερειών Ελλάδας
10. Κέντρο Ανανεώσιμων Πηγών και Εξοικονόμησης Ενέργειας
11. Πανεπιστήμιο Αιγαίου
12. Πανεπιστήμιο Κρήτης
13. Περιφέρεια Κρήτης
14. Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης Κρήτης
15. Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Γενική Γραμματεία Ενέργειας και Ορυκτών Πρώτων Υλών, Δ/ση Ενεργειακών Πολιτικών και Ενεργειακής Αποδοτικότητας

Κύπρος

16. Αναπτυξιακή Εταιρεία Λευκωσίας
17. Ιατρικές Υπηρεσίες και Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας, Υπουργείο Υγείας Κύπρου
18. Τμήμα Δημοσίων Έργων, Υπουργείο Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων
19. Τμήμα Ηλεκτρομηχανολογικών Υπηρεσιών, Υπουργείο Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων
20. Πανεπιστήμιο Κύπρου
21. Υπουργείο Ενέργειας Εμπορίου Βιομηχανίας και Τουρισμού

Το ερωτηματολόγιο που απεστάλη κατά τη διεξαγωγή της έρευνας, ήταν κατάλληλα διαμορφωμένο ερωτηματολόγιο ώστε να ζητούνται βασικά στοιχεία που αφορούν την ενεργειακή κατανάλωση όλων των κτιρίων που ανήκουν στο κάθε φορέα. Η καταγραφή περιλαμβάνει τη συνολική ετήσια κατανάλωση ενέργειας. Στο πλαίσιο της έρευνας έγινε αναγωγή όλων των θερμικών μονάδων σε kWh/έτος. Το ερωτηματολόγιο που απεστάλη ήταν δομημένο ως εξής:

Ερωτηματολόγιο για την τεκμηρίωση των συνθηκών βάσης σχετικά με την ετήσια κατανάλωση ενέργειας στη διασυνοριακή περιοχή Ελλάδα-Κύπρος στο πλαίσιο της προγραμματικής περιόδου 2014-2020

ΕΝΟΤΗΤΑ Α: Ο ΦΟΡΕΑΣ

Ερωτηματολόγιο για την τεκμηρίωση των συνθηκών βάσης σχετικά με την ετήσια κατανάλωση ενέργειας στη διασυνοριακή περιοχή Ελλάδα-Κύπρος στο πλαίσιο της προγραμματικής περιόδου 2014-2020	
A1: Ονομασία φορέα:	
A2: Διεύθυνση έδρας φορέα (οδός, ταχυδρ.κωδ, πόλη, χώρα):	
οδός	
ταχυδρ.κωδ	
πόλη	
χώρα	
A3: Ονοματεπώνυμο Υπεύθυνου συμπλήρωσης ερωτηματολογίου:	
A4: Θέση του υπεύθυνου στο φορέα:	
A5: Στοιχεία επικοινωνίας υπευθύνου (τηλ., φαξ, email):	
Τηλέφωνο 1	
Τηλέφωνο 2	
Φαξ	
Email 1	
Email 2	
A6: Ο Φορέας ανήκει στην κατηγορία:	
Κεντρική κυβέρνηση ☐ Τοπική Αυτοδιοίκηση ☐ Άλλοι οργανισμοί ☐ (π.χ. κοινής ωφέλειας)	

Ερωτηματολόγιο για την τεκμηρίωση των συνθηκών βάσης σχετικά με την ετήσια κατανάλωση ενέργειας στη διασυνοριακή περιοχή Ελλάδα-Κύπρος στο πλαίσιο της προγραμματικής περιόδου 2014-2020

A7: Ο Φορέας χρησιμοποιεί ... (διαγράψτε όποιο ΔΕΝ ισχύει)

Κτίρια γραφείων/διοίκησης: **ΝΑΙ - ΟΧΙ**

Εκπαιδευτικά κτίρια: **ΝΑΙ - ΟΧΙ**

Κτίρια Υγείας και πρόνοιας: **ΝΑΙ - ΟΧΙ**

Αθλητικά κέντρα και κολυμβητήρια: **ΝΑΙ - ΟΧΙ**

Σημ.: Για την ομαδοποίηση των κτιρίων, δείτε στην Ενότητα Β.

ΕΝΟΤΗΤΑ Β: ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Ομαδοποίηση κτιρίων:

Α. Κτίρια γραφείων/διοίκησης: Όλα τα κτίρια εκτός των κατηγοριών Α, Β και Γ.

Β. Εκπαιδευτικά κτίρια: Αφορούν αποκλειστικά και μόνον σχολεία και πανεπιστήμια

Γ. Κτίρια Υγείας και πρόνοιας: Αφορά τα νοσοκομεία και κτίρια παροχής υπηρεσιών πρόνοιας

Δ. Αθλητικά κέντρα και κολυμβητήρια: Αφορά στα κολυμβητήρια, γυμναστήρια, κλειστά γήπεδα

Χρονική περίοδος: Τα τέσσερα τελευταία έτη (2015-2016-2017-2018), είτε τα τρία τελευταία διαθέσιμα έτη

Κατανάλωση ενέργειας: Το σύνολο της καταναλωθείσας ενέργειας για οποιαδήποτε χρήση.

Μονάδες: Είναι προτιμότερο να αναχθούν όλες οι καταναλώσεις σε Mwh. Όταν αυτό δεν είναι εφικτό, να καταγραφούν όπως έχουν συλλεχθεί.

Προσοχή: Για τους φορείς που διαχειρίζονται περισσότερες από μία ομάδες κτιρίων (π.χ. δήμοι), είναι αποδεκτό να συμπληρώσουν μόνο την γραμμή «Σύνολα».

Έτος ν: .....(2015, 2016, 2017, 2018)

ΕΝΟΤΗΤΑ Β: ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ		
Μονάδες	Συνολική κατανάλωση	Συνολική επιφάνεια κτιρίων
A. Κτίρια γραφείων/διοίκησης:		
B. Εκπαιδευτικά κτίρια:		
Γ. Κτίρια Υγείας και πρόνοιας:		
Δ. Αθλητικά κέντρα και κολυμβητήρια		
Στην περίπτωση που αναλυτικότερα στοιχεία, είναι δημοσιευμένα σε ιστοσελίδες που διαχειρίζεστε/γνωρίζετε, παρακαλούμε να μας τις υποδείξετε.		
1.....2.....3.....		

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ: ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ		
<u>ΓΕΝΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ:</u>		
Στις ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής, παρακαλείσθε να επιλέγετε ΜΟΝΟ ΜΙΑ.		
Γ1: Ποια πιστεύετε ότι είναι η αξία της εξοικονόμησης ενέργειας για την κοινωνία μας, σήμερα?		
Ελάχιστα σημαντική ☐	Σημαντική ☐	Πολύ σημαντική ☐
Γ2: Ποια πιστεύετε ότι είναι η αξία της εξοικονόμησης ενέργειας για την λειτουργία του φορέα σας?		
Ελάχιστα σημαντική ☐	Σημαντική ☐	Πολύ σημαντική ☐

Γ3: Εάν ο φορέας σας, έχει προβεί κατά το πρόσφατο παρελθόν (2015-2018), σε ενέργειες ή/και έργα εξοικονόμησης ενέργειας στα κτίρια που διαχειρίζεται, παρακαλούμε αξιολογήστε τις ως ....

Ελάχιστα σημαντικές

Σημαντικές

Πολύ σημαντικές

Ο φορέας δεν έχει προβεί σε καμία παρέμβαση εξοικονόμησης ενέργειας (2007-2014)

Αν ναι, παρακαλούμε παρουσιάστε στοιχεία όπως το πλήθος των έργων που υλοποιήσατε, τον τίτλο τους, τον χρόνο και το κόστος των έργων, το ποσό /ποσοστό εξοικονομούμενης ενέργειας, αν χρηματοδοτηθήκατε από κάποιο πρόγραμμα κτλ. Στην περίπτωση που τα στοιχεία αυτά υπάρχουν σε κάποια ιστοσελίδα, είναι αποδεκτό να υποδείξετε την σελίδα αυτή και μόνο! (δηλώστε τον ενεργό υπερσύνδεσμό της - *Hyperlink*) (max 5 έργα):

Έργο 1:

Έργο 2:

Έργο 3:

Έργο 4:

Έργο 5:

Γ4: Οι παρεμβάσεις στις οποίες αναφερθήκατε, εκτιμάτε ότι ...

Χαρακτηρίζονται ως επαρκείς, διότι έλυσαν το πρόβλημα σε σημαντικό βαθμό/εντελώς

Δεν χαρακτηρίζονται ως επαρκείς, διότι υπάρχουν ακόμα αξιόλογα περιθώρια παρέμβασης Χαρακτηρίζονται ως ανεπαρκείς, καθώς υπάρχουν σημαντικά περιθώρια παρέμβασης

Γ5: Στο άμεσο μέλλον (2019-2023), ο φορέας σας προτίθεται/έχει προγραμματίσει, να .....

... προβεί σε ελάχιστες/καμία παρέμβαση εξοικονόμησης ενέργειας (λίγες/μικρές)

... προβεί σε σημαντικές παρεμβάσεις εξοικονόμησης ενέργειας (πολλές/μεγάλες)

... προβεί σε πολύ σημαντικές παρεμβάσεις εξοικονόμησης ενέργειας (ριζικές/συνολικές)

Αν ναι, παρακαλούμε παρουσιάστε με συντομία, το αντικείμενο των σημαντικότερων παρεμβάσεων, που προτίθεστε/προγραμματίζετε να υλοποιήσετε (max 3 έργα):

Έργο 1:

Έργο 2:

Έργο 3:

Γ6: Γνωρίζετε τις δραστηριότητες του Διασυνοριακού Προγράμματος Συνεργασίας «Ελλάδα-Κύπρος 2014-2020»?

Όχι δεν τις γνωρίζω

Ναι, τις γνωρίζω

Ναι, τις γνωρίζω πολύ καλά

Γ7: Ο φορέας σας προτίθεται να αξιοποιήσει τις δυνατότητες χρηματοδότησης που προσφέρει το Διασυνοριακό Πρόγραμμα Συνεργασίας «Ελλάδα-Κύπρος 2014-2020», για την υλοποίηση έργων εξοικονόμησης ενέργειας στα κτίρια που διαχειρίζεται?

Όχι δεν προτίθεται

Δεν είναι ακόμα σαφές

Ναι προτίθεται

Η διακίνηση ερωτηματολογίου εξελίχθηκε χρονικά, ως ακολούθως:

- Ηλεκτρονική αποστολή ερωτηματολογίου: 20 Δεκεμβρίου 2018
- Τηλεφωνική επικοινωνία με τους παραλήπτες για επιβεβαίωση λήψης του μηνύματος ηλεκτρονικής αλληλογραφίας κατά το διάστημα από 21 Δεκεμβρίου 2018 έως και 11 Ιανουαρίου 2019
- Αποδοχή ερωτηματολογίων έως και 11 Ιανουαρίου 2019

Παρελήφθησαν συνολικά έξι (6) συμπληρωμένα ερωτηματολόγια σε σύνολο 21 αποστολών, εκ των οποίων τα δύο (2) ήταν πλήρως συμπληρωμένα ενώ από τα υπόλοιπα τέσσερα (4) απουσίαζαν τα στοιχεία που είχαν να κάνουν με την ενεργειακή κατανάλωση.

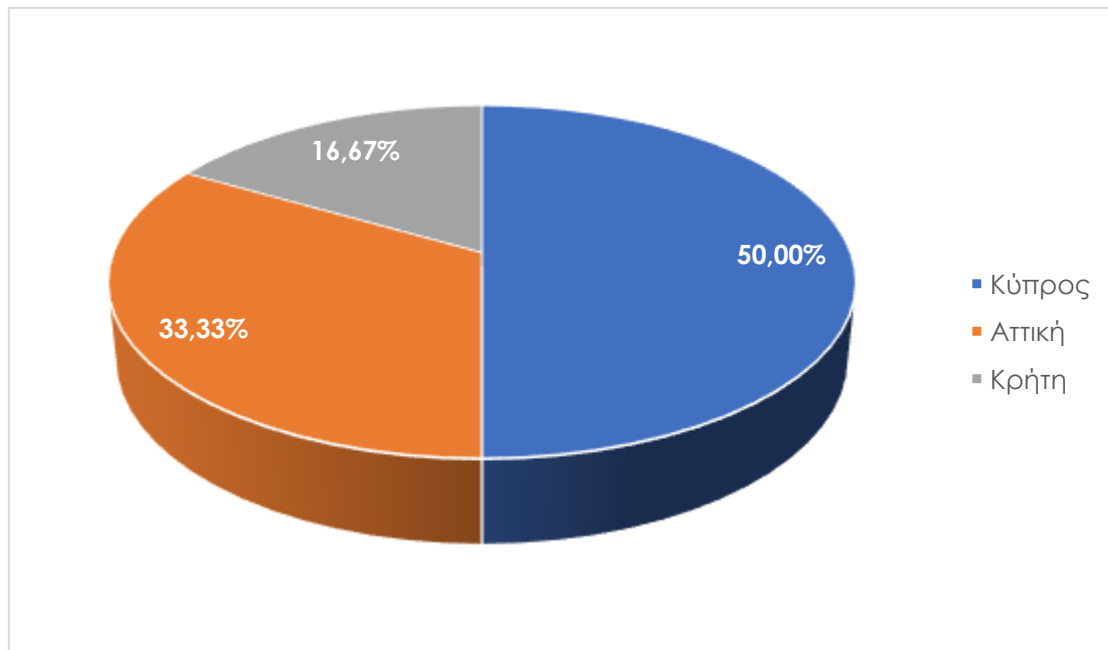
Σε περαιτέρω τηλεφωνική επικοινωνία του Αναδόχου με τους τέσσερις φορείς που δεν είχαν συμπληρωμένα στοιχεία, αλλά και τους υπόλοιπους 15 που δεν απάντησαν καθόλου, και παρά τις επανειλημμένες οχλήσεις μας, δεν κατέστη δυνατή η λήψη επιπρόσθετων στοιχείων σχετικών με την ενεργειακή κατανάλωση.

Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω γίνεται κατανοητό ότι ο υπολογισμός του δείκτη δεν ήταν εφικτός λόγω αδυναμίας των ανωτέρω φορέων να συγκεντρώσουν και να αποδώσουν στον Σύμβουλο τα απαιτούμενα στοιχεία τα οποία θα δώσουν ένα

ασφαλές μέγεθος δείγματος υπολογισμού. Στη συνέχεια ακολουθεί ανάλυση των ληφθέντων ερωτηματολογίων.

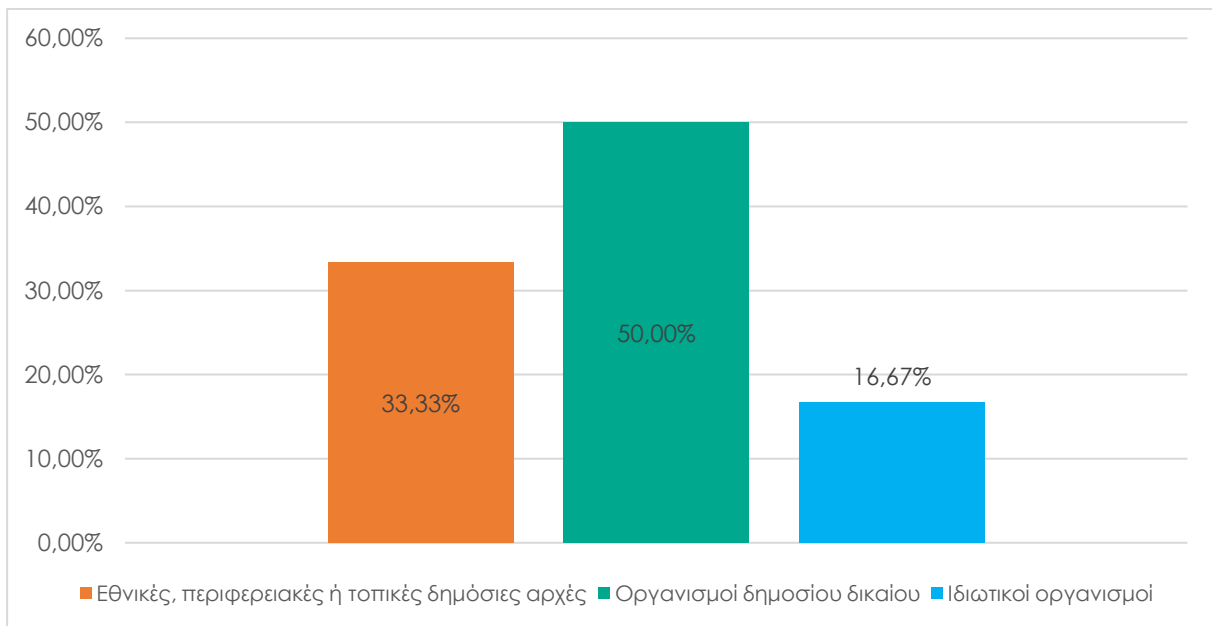
Από τα έξι συμπληρωμένα ερωτηματολόγια, το 50% προήλθε από την Κύπρο, το 33,33% από την Αττική και το 16,67% από την Κρήτη (γράφημα 5).

Γράφημα 5: Κατανομή δείγματος

Όσον αφορά την κατηγορία των φορέων που συμμετείχαν στην έρευνα, η πλειοψηφία (50%) ήταν οργανισμοί δημοσίου δικαίου, το 33,33% εθνικές, περιφερειακές ή τοπικές δημόσιες αρχές και το 16,67% ιδιωτικοί οργανισμοί (γράφημα 6)

Γράφημα 6: Κατηγορία δείγματος

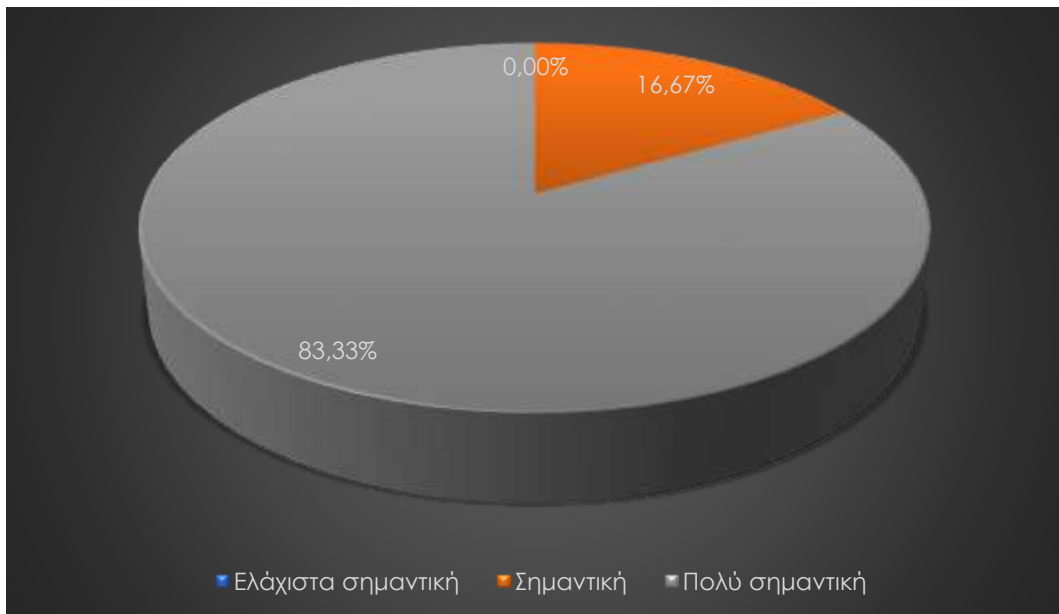

Σχετικά με το είδος των χρησιμοποιούμενων από τους φορείς κτηρίων, το 83,33% του δείγματος χρησιμοποιεί κτήρια γραφείων και διοίκησης, το 33,33% χρησιμοποιεί εκπαιδευτικά κτήρια, το 33,33% κτήρια αθλητικών κέντρων και κολυμβητηρίων ενώ κανείς από το δείγμα δεν χρησιμοποιεί κτήρια υγείας και πρόνοιας (γράφημα 7).

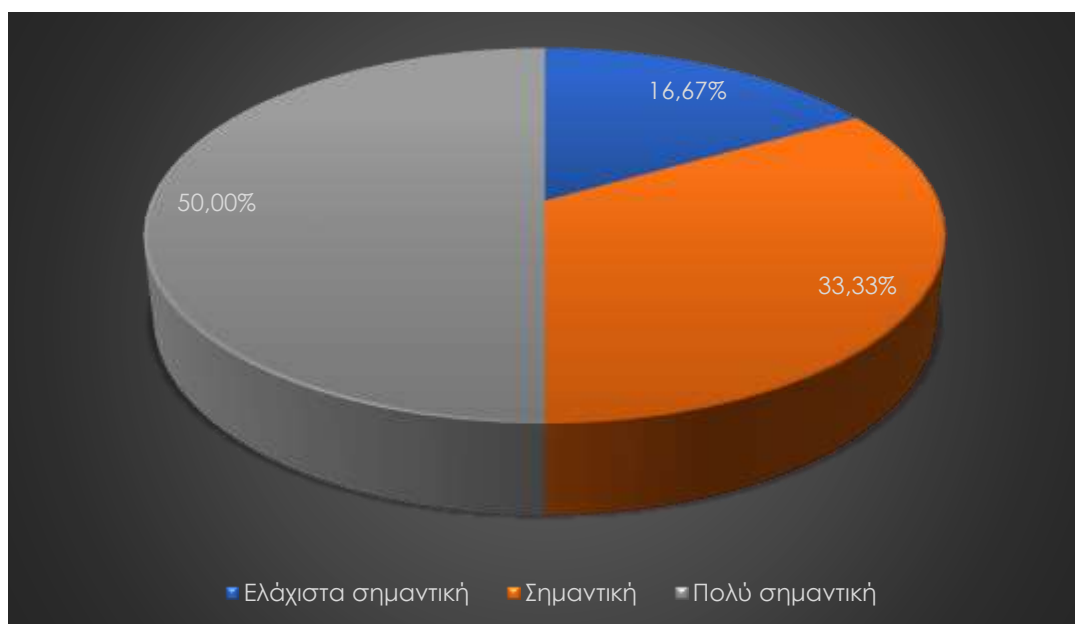
Γράφημα 7: Είδος χρησιμοποιούμενων κτηρίων

Ερωτώμενοι σχετικά με το ποια είναι η αξία της εξοικονόμησης ενέργειας για την κοινωνία, η πλειοψηφία (83,33%) απάντησε ότι είναι πολύ σημαντική, 16,67% απλά σημαντική ενώ κανένας δεν απάντησε ότι είναι ελάχιστα σημαντική (γράφημα 8).

Γράφημα 8: Αξία εξοικονόμησης ενέργειας για την κοινωνία

Όσον αφορά την αξία εξοικονόμησης ενέργειας για τη λειτουργία του φορέα τους, οι μισοί (50%) από τους ερωτηθέντες απάντησαν ότι είναι πολύ σημαντική, ένα ποσοστό της τάξης του 33,33% απλά σημαντική ενώ ελάχιστα σημαντική θεωρεί ότι είναι το 16,67% (γράφημα 9).

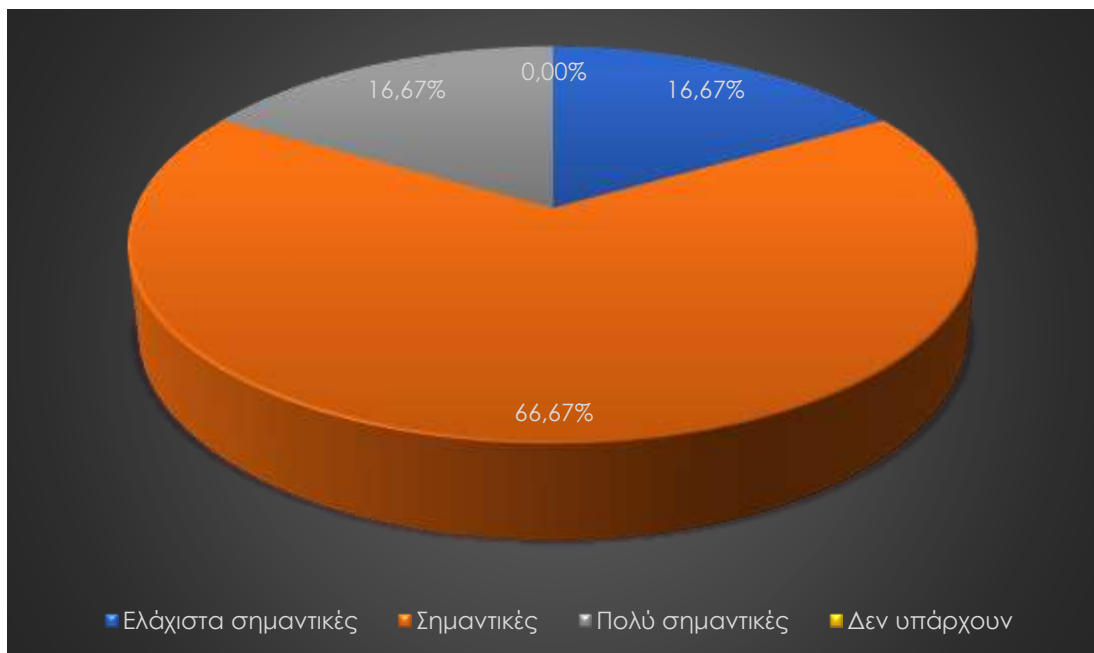
Γράφημα 9: Αξία εξοικονόμησης ενέργειας για τον φορέα

Στη συνέχεια, οι συμμετέχοντες στην έρευνα κλήθηκαν να απαντήσουν εάν ο φορέας που εκπροσωπούν, έχει προβεί κατά το πρόσφατο παρελθόν (2015-2018) σε ενέργειες

ή/και έργα εξοικονόμησης ενέργειας στα κτήρια που διαχειρίζεται, και αν ναι, πώς τις αξιολογεί. Η πλειοψηφία (66,67%) απάντησε ότι τις θεωρεί απλά σημαντικές, ενώ μοιρασμένοι είναι αυτοί που τις θεωρούν πολύ σημαντικές (16,67%) και ελάχιστα σημαντικές (16,67%). Αξίζει να σημειωθεί ότι κανένας από τους ερωτηθέντες δεν απάντησε ότι δεν έχει προβεί σε παρεμβάσεις εξοικονόμησης ενέργειας (γράφημα 10).

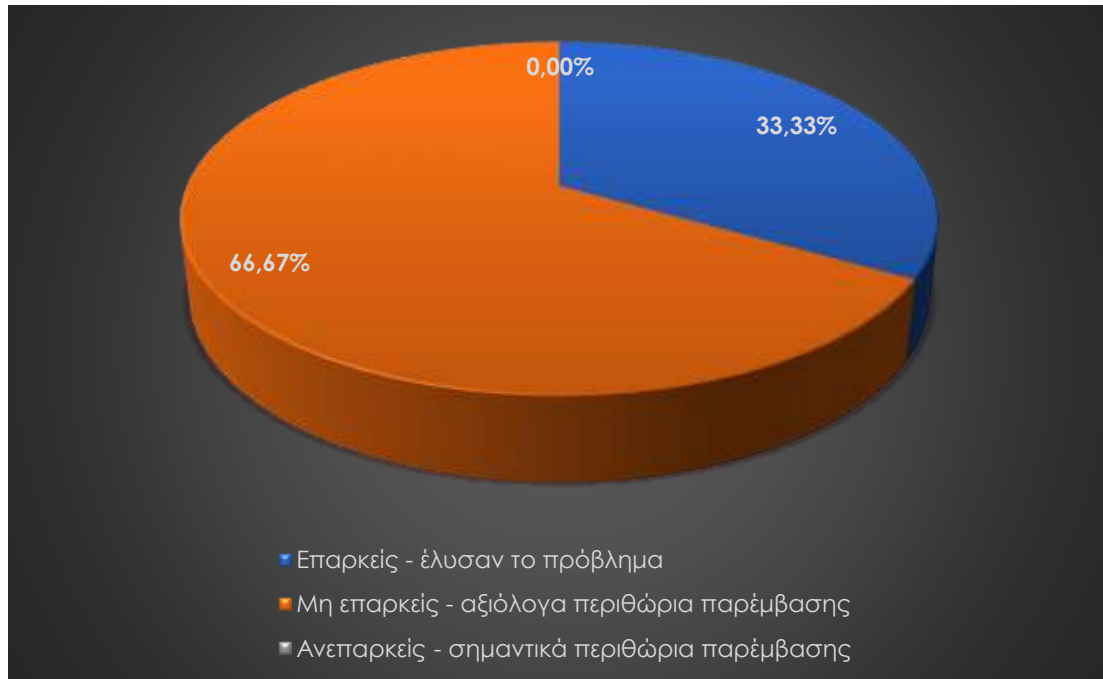
Γράφημα 10: Αξιολόγηση έργων/ενεργειών εξοικονόμησης ενέργειας (2015-2018)

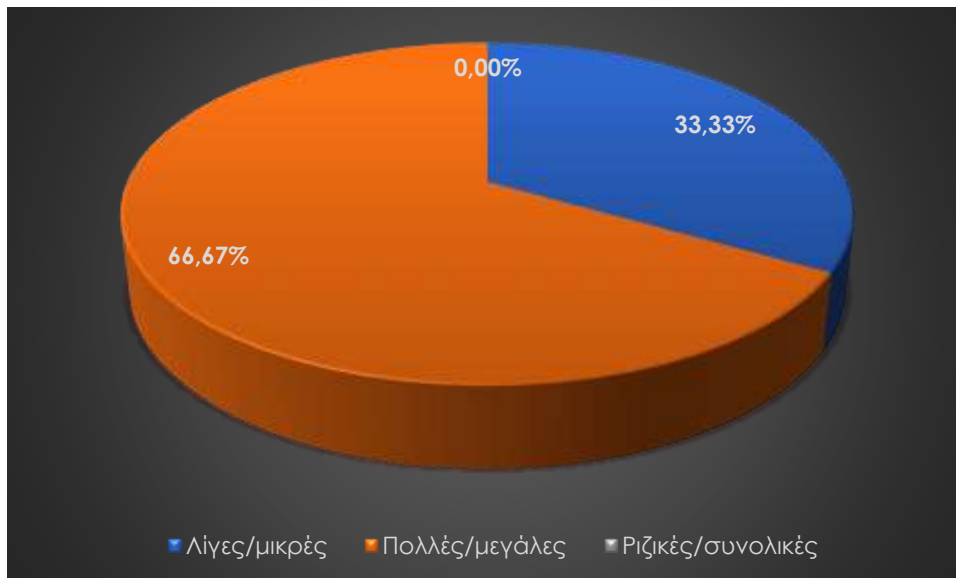
Η επόμενη ερώτηση στην οποία οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να απαντήσουν, είχε να κάνει με την παρουσίαση στοιχείων για έργα ή/και ενέργειες εξοικονόμησης ενέργειας στις οποίες έχει προβεί. Οι περισσότεροι παρέθεσαν ιστοσελίδες έργων στο πλαίσιο των οποίων έγιναν οι παρεμβάσεις, ενώ κάποιο ανέφεραν μεμονωμένες δράσεις που πραγματοποίησαν.

Στη συνέχεια, οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να αξιολογήσουν τις παρεμβάσεις στις οποίες αναφέρθηκαν. Οι περισσότεροι (66,67%), τις χαρακτήρισαν ως μη επαρκείας, αναγνωρίζοντας ότι υπάρχουν αξιόλογα περιθώρια παρέμβασης, ενώ το υπόλοιπο 33,33% τις χαρακτήρισε ως επαρκείς διότι έλυσαν το πρόβλημα σε σημαντικό βαθμό ή εντελώς (γράφημα 11).

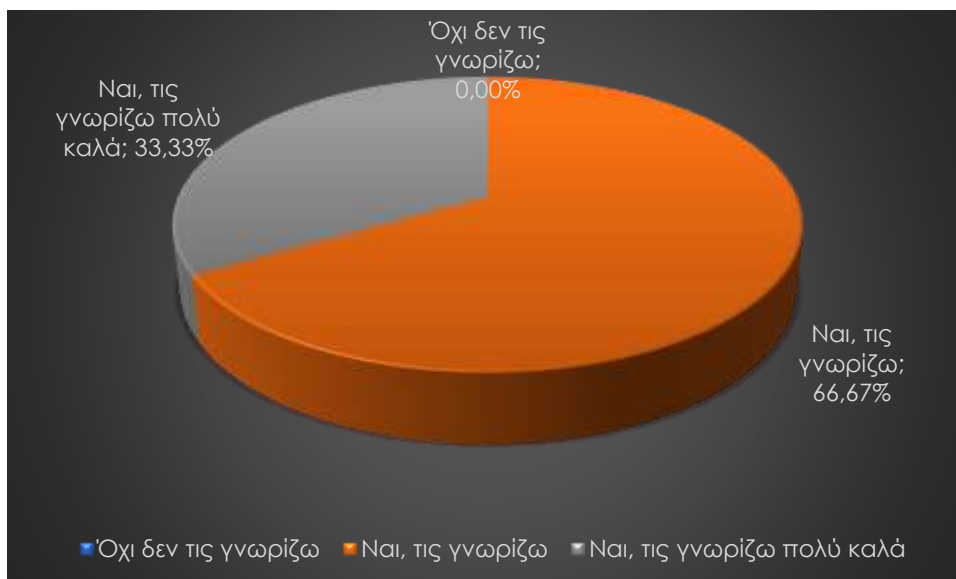
Γράφημα 11: Αξιολόγηση παρελθουσών παρεμβάσεων

Όσον αφορά τις παρεμβάσεις εξοικονόμησης ενέργειας που έχει προγραμματίσει ο φορέας στο άμεσο μέλλον (2019-2023), η πλειοψηφία (66,67%) απάντησε ότι έχει προγραμματίσει πολλές/μεγάλες παρεμβάσεις, ενώ το υπόλοιπο 33,33% απάντησε ότι έχει προγραμματίσει λίγες/μικρές παρεμβάσεις. Αξίζει να σημειωθεί ότι κανένας φορέας δεν απάντησε ότι έχει προγραμματίσει ριζικές/συνολικές παρεμβάσεις (γράφημα 12).

Γράφημα 12: Προγραμματισμένες παρεμβάσεις (2019-2023)

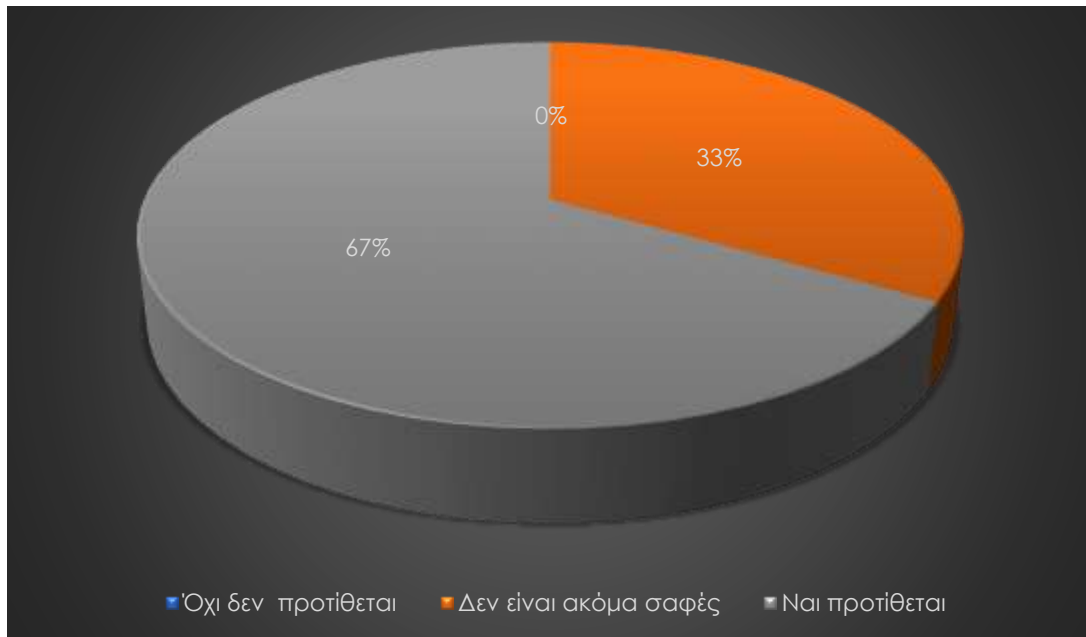
Σε σχετική ερώτηση, η πλειοψηφία των ερωτηθέντων (66,67%) απάντησε ότι γνωρίζει τις δραστηριότητες του Διασυνοριακού Προγράμματος Συνεργασίας «Ελλάδα-Κύπρος 2014-2020», το 33,33% τις γνωρίζει πολύ καλά, ενώ κανένας δεν απάντησε ότι δεν τις γνωρίζει (γράφημα 13).

Γράφημα 13: Γνώση δραστηριοτήτων Προγράμματος Ελλάδα-Κύπρος 2014-2020

Τέλος, ερωτώμενοι εάν ο φορέας τους προτίθεται να αξιοποιήσει τις δυνατότητες χρηματοδότησης που προσφέρει το εν λόγω πρόγραμμα για την υλοποίηση έργων

εξοικονόμησης ενέργειας στα κτήρια που διαχειρίζεται, η πλειοψηφία (66,67%) απάντησε καταφατικά, το υπόλοιπο 33,33% απάντησε ότι δεν είναι ακόμα σαφές, ενώ κανένας δεν απάντησε αρνητικά (γράφημα 14).

Γράφημα 14: Αξιοποίηση δυνατοτήτων χρηματοδότησης Προγράμματος Ελλάδα-Κύπρος 2014-2020

Για τον Δείκτη **«Βελτίωση του μέσου ετήσιου επιπέδου αερίων ρύπων σε αστικές περιοχές άνω των 120.000 κατοίκων»**, ο ανάδοχος προχώρησε σε μια έρευνα μικρής έκτασης χρησιμοποιώντας το ερωτηματολόγιο και τη μεθοδολογία υπολογισμού που χρησιμοποιήθηκαν κατά τον υπολογισμό της τιμής βάσης για το 2014 (βλ. Πρώτο και Δεύτερο Παραδοτέο του έργου «Εμπειρογνωμοσύνη - Έρευνα πεδίου για την κατάσταση αστικού περιβάλλοντος στην διασυνοριακή περιοχή Ελλάδας-Κύπρου στο πλαίσιο σχεδιασμού της Προγραμματικής Περιόδου 2014-2020» με ημερομηνία Απρίλιος 2015). Δεδομένου ότι στην περιοχή εφαρμογής οι αστικές περιοχές άνω των 120.000 κατοίκων είναι μόνο το Ηράκλειο και η Λευκωσία, ο ανάδοχος αποφάσισε να συλλέξει στοιχεία μετρήσεων μόνο γι' αυτές τις δύο πόλεις.

Αρχικά ο ανάδοχος απευθύνθηκε στην Περιφέρεια Κρήτης προκειμένου να συλλέξει τα απαραίτητα στοιχεία για τον υπολογισμό του δείκτη για την πόλη του Ηρακλείου. Από τη σχετική Διεύθυνση της Περιφέρειας Κρήτης (Γενική Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, Περιβάλλοντος και Υποδομών) ο ανάδοχος ενημερώθηκε ότι δεν

υπάρχουν διαθέσιμα τέτοιου είδους στοιχεία για το συγκεκριμένο διάστημα που ζητήθηκε (2015-2017). Στη συνέχεια έγιναν προσπάθειες να αντληθούν τα στοιχεία αυτά από το Πανεπιστήμιο Κρήτης αλλά και από το Ινστιτούτο Ερευνών Περιβάλλοντος και Βιώσιμης Ανάπτυξης του Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών. Διαπιστώθηκε όμως ότι ούτε αυτοί οι φορείς διαθέτουν τέτοιου είδους στοιχεία για την πόλη του Ηρακλείου.

Για την πόλη της Λευκωσίας ο ανάδοχος ήρθε σε επαφή με το Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων Κύπρου, και πιο συγκεκριμένα το Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας / Κλάδος Ποιότητας του Ατμοσφαιρικού Αέρα.

Αξίζει να επισημανθεί ότι βάσει της αρχικής μελέτης, ο υπολογισμός έγινε σε περιοχές άνω των 150.000 κατοίκων. Ωστόσο, στο Προγραμματικό Έγγραφο η τιμή αυτή άλλαξε σε 120.000 κατοίκους, το οποίο στην πράξη δε διαφοροποιεί τις αστικές περιοχές στις οποίες γίνονται οι μετρήσεις.

Πιο συγκεκριμένα, για την περιοχή της Λευκωσίας αντλήθηκαν στοιχεία από την ιστοσελίδα <https://data.gov.cy> (Κυπριακή Δημοκρατία, Υπουργείο Οικονομικών, Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού, Εθνική Διαδικτυακή Πύλη Ανοικτών Δεδομένων), τα οποία περιλαμβάνουν τις ωριαίες συγκεντρώσεις των παρακάτω στοιχείων σε $\mu\text{g}/\text{m}^3$ για τα έτη 2015-2018, για δύο σταθμούς παρακολούθησης της ποιότητας του αέρα στη Λευκωσία (Πίνακας 2).

- Διοξείδιο του θείου (SO_2)
- Διοξείδιο του Αζώτου (NO_2)
- Σωματίδια AS_{10} (PM_{10})
- Όζον (O_3)
- Βενζόλιο (C_6H_6 – Benzene)

Πίνακας 2: Στοιχεία σταθμών παρακολούθησης της ποιότητας του αέρα στη πόλη της Λευκωσίας

station_code	station_name_en	station_type_en	latitute	longitute
1	Nicosia -Traffic Station	Traffic	35B°09'07.0"N	33B°20'52.0"E
2	Nicosia - Residential Station	Residential	35B°07'37.0"N	33B°19'54.0"E

Πηγή: <https://data.gov.cy> (Κυπριακή Δημοκρατία, Υπουργείο Οικονομικών, Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού, Εθνική Διαδικτυακή Πύλη Ανοικτών Δεδομένων)

Έχοντας ως στόχο την παρακολούθηση της ατμοσφαιρικής ποιότητας αστικών περιοχών του διασυνοριακού χώρου, θεσπίστηκε ο δείκτης «Βελτίωση του μέσου ετήσιου επιπέδου αερίων ρύπων σε αστικές περιοχές άνω των 150.000 κατοίκων».

Πρόκειται για αριθμό που προκύπτει από τον μέσο όρο των επιμέρους δεικτών για τα NO₂, SO₂, PM₁₀, O₃ και λαμβάνει τιμές μεταξύ της μονάδας (<1 και >1) ο οποίος όσο τείνει προς το μηδέν τόσο βελτιώνεται η ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα.

Ο δείκτης είναι **ακέραιος αριθμός με στόχο να είναι <1,00**:

- Εάν ο δείκτης είναι μεγαλύτερος από 1: για έναν ή περισσότερους ρύπους δεν τηρούνται οι οριακές τιμές.
- Εάν ο δείκτης είναι κάτω του 1: κατά μέσο όρο τηρούνται οι οριακές τιμές.

Η βάση υπολογισμού του δείκτη συνοψίζεται στον πίνακα 3.

Πίνακας 3: Βάση υπολογισμού του Δείκτη

Ρύπος	Τιμή βάσης (Συγκέντρωση σε μg/m ³)	Υπολογισμός
Διοξείδιο του θείου (SO₂)	8	Ετήσια μέση τιμή / 8
Διοξείδιο του αζώτου (NO₂)	19,5	Ετήσια μέση τιμή / 19,5
Οξειδία του αζώτου (NO_x)	19,5	Στον υπολογισμό του δείκτη λαμβάνεται υπόψη το NO ₂
Σωματίδια ΑΣ10 (PM₁₀)	50	#ημερών με μέση ημερήσια τιμή άνω των 50 μg/m ³ δεν πρέπει να υπερβαίνεται περισσότερο από 35 φορές ανά ημερολογιακό έτος (35 ημέρες = ετήσιος μέσος όρος ίσος με 31 μg/m ³). Άρα, ετήσια μέση τιμή/31
Σωματίδια ΑΣ2,5 (PM_{2.5})	19,00 (για κυκλοφοριακούς σταθμούς)	Δεν υπολογίζονται στο παρόν
	13,00 (για σταθμούς υποβάθρου)	Υπολογίζονται από τον Δείκτη Μέσης Έκθεσης
Μόλυβδος (Pb - Lead)	0,25	Ετήσια μέση τιμή / 0,25
Βενζόλιο (C₆H₆ – Benzene)	2	Ετήσια μέση τιμή / 2

Μονοξείδιο του άνθρακα (CO)	137,4	Δεν υπολογίζεται
Όζον (O3)	120,00 (τιμή για ημερήσιο μέσο όρο 8 ωρών)	#ημερών με μέση τιμή κυλιόμενου οκταώρου $\geq 120,00$

Τα PM2.5 δεν υπεισέρχονται στον υπολογισμό καθώς υπολογίζονται από διαφορετικό δείκτη, υποχρεωτικό για την παρακολούθηση της ποιότητας του αέρα εθνικά. Ο δείκτης λαμβάνει υπόψη του όλους τους ρύπους που περιγράφονται στον Πίνακα 3 και θα υπολογίζεται ως ο Μέσος Όρος του αθροίσματος των δεικτών.

Ο τελικός δείκτης υπολογίζεται ως ο μέσος όρος των επιμέρους δεικτών για τα NO₂, SO₂, PM10, O₃. Οι δείκτες Pb και C₆H₆ παρουσιάζονται στο δείκτη ως συμπληρωματικοί δείκτες αλλά δεν υπεισέρχονται στον υπολογισμό καθώς λόγω των χαμηλών τους συγκεντρώσεων δίνουν φαινομενικά χαμηλό αποτέλεσμα στον τελικό δείκτη.

Με βάση τον Πίνακα 3, ο τελικός δείκτης «βελτίωση του μέσου ετήσιου επιπέδου ρύπων σε αστικές περιοχές άνω των 120.000 κατοίκων» υπολογίζεται στον Πίνακα 4 που ακολουθεί:

Πίνακας 4: Υπολογισμός του Δείκτη για τα έτη 2015 και 2017

Ρύπος	Δείκτης 2015		Δείκτης 2016		Δείκτης 2017	
	Λευκωσία_1	Λευκωσία_2	Λευκωσία_1	Λευκωσία_2	Λευκωσία_1	Λευκωσία_2
Διοξείδιο του θείου (SO₂)	0,260	0,300	0,243	0,249	0,307	0,283
Διοξείδιο του αζώτου (NO₂)	1,668	1,012	1,597	0,893	1,632	0,941
Σωματίδια ΑΣ10 (PM10)	1,492	1,251	1,316	1,097	1,406	1,130
Όζον (O₃)	0,450	0,551	0,484	0,595	0,476	0,547
Βενζόλιο (C₆H₆ – Benzene)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000

Μέσος Όρος επιμέρους δεικτών Δείκτης «βελτίωση του μέσου ετήσιου επιπέδου ρύπων σε αστικές περιοχές άνω των 120.000 κατοίκων»	0,968	0,779	0,910	0,708	0,955	0,725
	0,873		0,809		0,840	

Για τη διασυνοριακή περιοχή η τιμή του δείκτη υπολογίζεται σε 0,873, για το έτος 2016 σε 0,809 και για το έτος 2017 σε 0,840.

Σε σχέση με την τιμή βάσης 0,466 για το έτος 2014, η τιμή του δείκτη αυξήθηκε γεγονός που δηλώνει πως η ποιότητα του αέρα στο διάστημα 2015-2017 επιδεινώθηκε σε σύγκριση με το 2014.

6. ΠΡΟΟΔΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΑΝΑ ΑΞΟΝΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ

Στη συνέχεια ακολουθεί μια πιο λεπτομερής ανάλυση της πορείας υλοποίησης του Προγράμματος ανά Άξονα Προτεραιότητας, με την παράθεση των διαθέσιμων στοιχείων προόδου του φυσικού και οικονομικού αντικείμενου των εγκεκριμένων δράσεων και των προγραμματικών στοιχείων των προσκλήσεων που είχαν ενεργοποιηθεί έως τις 31/12/2018. Μια συνολική αποτύπωση της χρηματοοικονομικής προόδου υλοποίησης του Προγράμματος ανά Άξονα Προτεραιότητας γίνεται στους 2 συγκεντρωτικούς πίνακες που ακολουθούν:

Πίνακας 5: Χρηματοοικονομική πορεία υλοποίησης του Π.Σ. Interreg V-A «Ελλάδα – Κύπρος 2014-2020» έως 31/12/2018 (χωρίς την Τεχνική Βοήθεια)

Πρόγραμμα Συνεργασίας (Π.Σ.) Interreg V-A «Ελλάδα – Κύπρος 2014-2020»	Συνολική Χρηματοδότηση του Π.Σ. (χωρίς την Τεχνική Βοήθεια)	Προϋπολογισμός Προσκλήσεων	Προϋπολογισμός ενταγμένων έργων	Συμβασιολογημένοι Προϋπολογισμός	Δηλωμένες Δαπάνες	Επαληθευμένες Δαπάνες
ΣΥΝΟΛΟ Π.Σ.	61.316.131,00 €	34.294.118,00€	49.571.445,91 €	6.934.525,02 €	1.303.852,77 €	705.619,31 €
% Υλοποίησης σε σχέση με τη συνολική χρηματοδότηση του Π.Σ.	-	56%	81%	11,3%	2,12%	1,15%
% σε σχέση με τον π/υ προσκλήσεων	-	-	145%	20,22%	3,8%	2,05%
% σε σχέση με τις Συμβάσεις	-	-	-	-	18,8%	10,75%
% σε σχέση με τις δηλωμένες δαπάνες	-	-	-	-	-	54,12%
ΑΠ1: ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗ ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	6.686.435,30 €	3.450.000 €	6.676.435,24 €	1.076.060,05€	268.696,84 €	91.994,73 €
% σε σχέση με τη συνολική χρηματοδότηση του Π.Σ.	10,90%	5,63%	10,89%	1,75%	0,44%	0,15%

Πρόγραμμα Συνεργασίας (Π.Σ.) Interreg V-A «Ελλάδα – Κύπρος 2014-2020»	Συνολική Χρηματοδότηση του Π.Σ. (χωρίς την Τεχνική Βοήθεια)	Προϋπολογισμός Προσκλήσεων	Προϋπολογισμός ενταγμένων έργων	Συμβασιοποιημένος Προϋπολογισμός	Δηλωμένες Δαπάνες	Επαληθευμένες Δαπάνες
ΑΠ 2: ΑΠΟΔΟΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ	21.675.551,00 €	10.705.883,00 €	15.568.998,57 €	493.068,78€	196.059,97 €	56.893,13 €
% σε σχέση με τη συνολική χρηματοδότηση του Π.Σ.	35,35%	17,46%	25,39%	0,80%	0,32%	0,09%
ΑΠ 3: ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ	32.954.145,12 €	20.138.235,00 €	27.326.012,10 €	5.365.396,19€	839.095,96 €	556.731,45 €
% σε σχέση με τη συνολική χρηματοδότηση του Π.Σ.	53,74%	32,84%	44,57%	8,75%-	1,37%	0,91%

Πίνακας 6: Χρηματοοικονομική πορεία υλοποίησης του Π.Σ. Interreg V-A «Ελλάδα – Κύπρος 2014-2020» έως 31/12/2018 (με την Τεχνική Βοήθεια)

Πρόγραμμα Συνεργασίας (Π.Σ.) Interreg V-A «Ελλάδα – Κύπρος 2014-2020»	Συνολική Χρηματοδότηση του Π.Σ.	Προϋπολογισμός Προσκλήσεων	Προϋπολογισμός ενταγμένων έργων	Συμβασιοποιημένος Προϋπολογισμός	Δηλωμένες Δαπάνες	Επαληθευμένες Δαπάνες
ΣΥΝΟΛΟ Π.Σ.	64.560.486,00 €	34.294.118,00€	49.571.445,91 €	6.934.525,02 €	1.303.852,77€	705.619,31 €
% Υλοποίησης σε σχέση με τη συνολική χρηματοδότηση του Π.Σ.	-	53%	77%	10,74%	2,02%	1,09%
% σε σχέση με τον π/υ προσκλήσεων	-	-	147%	20,22%	3,8%	2,05%
% σε σχέση με τις πραγματικές δαπάνες	-	-	-	-	18,8%	10,75%
% σε σχέση με τις δηλωμένες δαπάνες	-	-	-	-	-	54,12%
ΑΠ1: ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗ ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	6.686.436,00 €	3.450.000 €	6.676.435,24 €	1.076.060,05€	268.696,84€	91.994,73 €
% σε σχέση με τη συνολική χρηματοδότηση του Π.Σ.	10,36%	5,34%	10,34%	1,67%	0,42%	0,14%
ΑΠ 2: ΑΠΟΔΟΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ	21.675.551,00 €	10.705.883,00 €	15.568.998,57 €	493.068,78€	196.059,97 €	56.893,13 €

Πρόγραμμα Συνεργασίας (Π.Σ.) Interreg V-A «Ελλάδα – Κύπρος 2014-2020»	Συνολική Χρηματοδότηση του Π.Σ.	Προϋπολογισμός Προσκλήσεων	Προϋπολογισμός ενταγμένων έργων	Συμβασιοποιημένος Προϋπολογισμός	Δηλωμένες Δαπάνες	Επαληθευμένες Δαπάνες
% σε σχέση με τη συνολική χρηματοδότηση του Π.Σ.	33,57%	16,58%	24,12%	0,76%	0,30%	0,09%
ΑΠ 3: ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ	32.954.144,00 €	20.138.235,00 €	27.326.012,10 €	5.365.396,19€	839.095,96 €	556.731,45 €
% σε σχέση με τη συνολική χρηματοδότηση του Π.Σ.	51,04%	31,19%	42,33%	8,31%-	1,30%	0,86%
ΑΠ 4: ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ	3.244.355,00			5.234,41	5.234,41	5.234,41
% σε σχέση με τη συνολική χρηματοδότηση του Π.Σ.	5%			0,16%	0,16%	0,16%

6.1. Υπολογισμός αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας του Προγράμματος Συνεργασίας

Στον Άξονα Προτεραιότητας 1 έχει ήδη ξεκινήσει η υλοποίηση της πλειοψηφίας των έργων που έχουν ενταχθεί χωρίς να παρουσιάζεται μεγάλη διαφοροποίηση ανά έργο. Πιο συγκεκριμένα για το σύνολο των έργων του Α.Π.1 έχουν πραγματοποιηθεί όλες οι προκαταρκτικές ενέργειες που προβλέπονταν για τα ΠΕ1 και ΠΕ2 όπως είναι οι εναρκτήριες συναντήσεις εργασίας καθώς και η παραγωγή υλικού δημοσιότητας. Για τα επιμέρους παραδοτέα υλοποίησης των ενταγμένων έργων των υπολοίπων ΠΕ έχουν πραγματοποιηθεί δράσεις για την έναρξη υλοποίησης τους όπως διαγωνιστικές διαδικασίες, κατακυρώσεις σε αναδόχους των επιμέρους παραδοτέων, διαγωνιστικές διαδικασίες πρόσληψης προσωπικού, προμήθειας εξοπλισμού κλπ.

Στον Άξονα Προτεραιότητας 2 έχει ήδη ξεκινήσει η υλοποίηση της πλειοψηφίας των έργων που έχουν ενταχθεί χωρίς να παρουσιάζεται μεγάλη διαφοροποίηση ανά έργο. Πιο συγκεκριμένα για το σύνολο των έργων του Α.Π.2 έχουν πραγματοποιηθεί προκαταρκτικές ενέργειες που προβλέπονταν για τα ΠΕ1 και ΠΕ2 όπως είναι οι εναρκτήριες συναντήσεις εργασίας, οι διαγωνισμοί για ορισμό εξακριβωτών, η παραγωγή υλικού δημοσιότητας, η δημιουργία ιστοσελίδων, και η εκπόνηση πλάνων δημοσιότητας. Για τα επιμέρους παραδοτέα υλοποίησης των ενταγμένων έργων των υπολοίπων ΠΕ έχουν πραγματοποιηθεί δράσεις για την έναρξη υλοποίησης τους όπως είναι οι διαγωνιστικές διαδικασίες για τεχνική υποστήριξη, κατακυρώσεις σε αναδόχους των επιμέρους παραδοτέων, διαγωνιστικές διαδικασίες πρόσληψης προσωπικού, προμήθειας εξοπλισμού και συστημάτων ΑΠΕ κλπ.

Στον Άξονα Προτεραιότητας 3 έχει ξεκινήσει η υλοποίηση της πλειοψηφίας των έργων που έχουν ενταχθεί χωρίς να παρουσιάζεται μεγάλη διαφοροποίηση ανά έργο. Πιο συγκεκριμένα για το σύνολο των έργων του Α.Π.2 έχουν πραγματοποιηθεί όλες οι προκαταρκτικές ενέργειες που προβλέπονταν για τα ΠΕ1 και ΠΕ2 όπως είναι οι εναρκτήριες συναντήσεις εργασίας, οι διαγωνισμοί για ορισμό εξακριβωτών, η παραγωγή υλικού δημοσιότητας, η δημιουργία ιστοσελίδων, και η εκπόνηση πλάνων δημοσιότητας κλπ. Για τα επιμέρους παραδοτέα υλοποίησης των ενταγμένων έργων των υπολοίπων ΠΕ έχουν πραγματοποιηθεί δράσεις για την έναρξη υλοποίησης τους όπως διαγωνιστικές διαδικασίες για τεχνική υποστήριξη, κατακυρώσεις σε αναδόχους

των επιμέρους παραδοτέων, διαγωνιστικές διαδικασίες πρόσληψης προσωπικού, προμήθειας εξοπλισμού servers, ειδικών αισθητήρων, μελετών, διοργάνωσης εκπαιδεύσεων, κλπ.

Για τη μέτρηση της αποτελεσματικότητας των παρεμβάσεων του Προγράμματος εφαρμόστηκε μια προσέγγιση εκ των κάτω προς τα άνω (bottom up) αναγωγής, από το επίπεδο του Έργου στα υπερκείμενα προγραμματικά επίπεδα (Θεματικός Στόχος, Άξονας Προτεραιότητας, Π.Σ.). Σε ότι αφορά την αποτελεσματικότητα, η μεθοδολογία αυτή συνίσταται στην μέτρηση του βαθμού υλοποίησης του φυσικού αντικείμενου κάθε Έργου και στην αναγωγή στα ανώτερα δομικά επίπεδα του Προγράμματος με τη μέθοδο της χρηματοδοτικής στάθμισης. Η εκτίμηση της αποδοτικότητας πραγματοποιήθηκε μέσω της συνεκτίμησης στοιχείων της φυσικής και της οικονομικής υλοποίησης των έργων.

Για τον υπολογισμό της αποτελεσματικότητας του Π.Σ. μπορεί να χρησιμοποιηθεί δείκτης αποτελεσματικότητας (Δαλ), ο οποίος θα εκφράζει την πρόοδο της φυσικής υλοποίησης του προγράμματος σε κάθε επιμέρους επίπεδο και θα υπολογίζεται από το

**Υπολογισμός
αποτελεσματικότητας
Προγράμματος
Συνεργασίας**

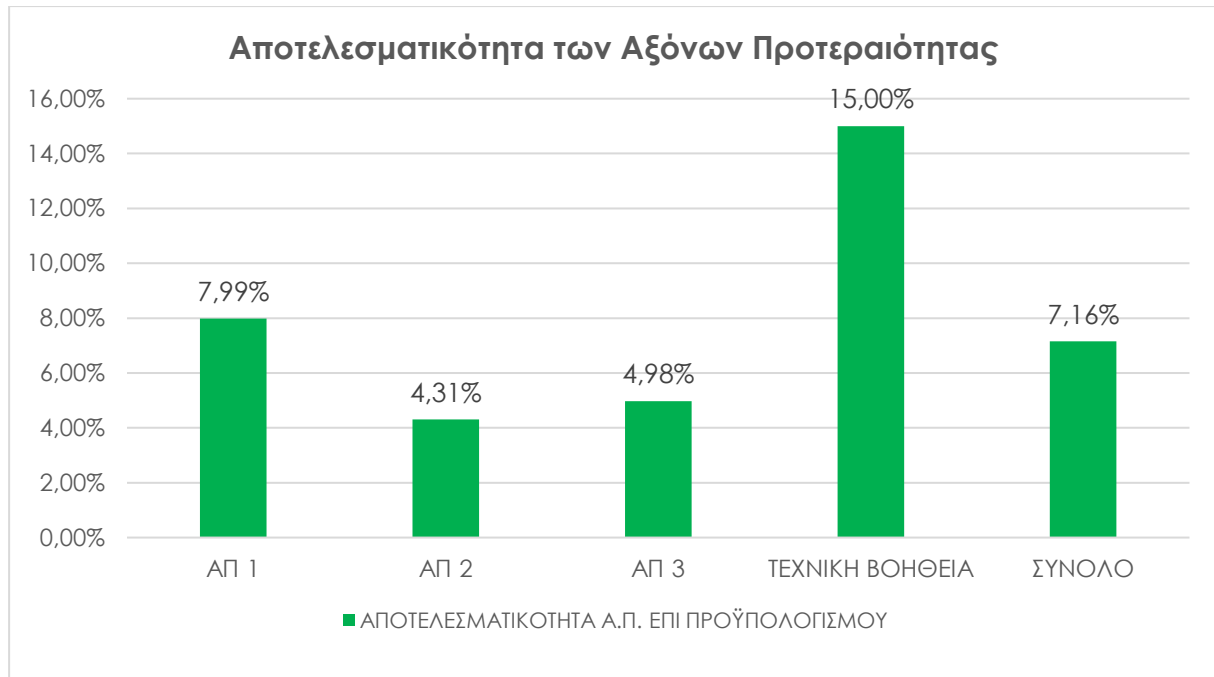
πηλίκιο του υλοποιηθέντος φυσικού αντικείμενου κατά τη στιγμή ελέγχου προς το αρχικά προγραμματισμένο φυσικό αντικείμενο, βάσει της παρακάτω αριθμητικής σχέσης: $\Delta\lambda = \Phi\Upsilon / \Phi\Sigma$.

Βάσει της ανωτέρω μεθοδολογικής προσέγγισης και λαμβάνοντας υπόψη αφενός τα προαναφερθέντα στοιχεία υλοποίησης, αφετέρου τιμές που παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα, κατά τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς, το Πρόγραμμα παρουσιάζει σταθμισμένη αποτελεσματικότητα επί του συνολικού προϋπολογισμού του Π.Σ. 7,16%, ενώ η αποτελεσματικότητα επί των δημοσίων δαπανών πράξεων διαμορφώνεται στο 8,75%.

Η αποτελεσματικότητα αυτή θεωρείται ιδιαίτερα χαμηλή και ανάλογη της απορρόφησης του Προγράμματος (7,24%). Σε επίπεδο άξονα προτεραιότητας (Γράφημα 15) τη μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα επί δημόσιας δαπάνης πράξεων παρουσιάζει ο ΑΠ1 με 8,00 % και επί συνολικού προϋπολογισμού του Π.Σ. με 7,99 %. Τη χαμηλότερη

αποτελεσματικότητα επί δημόσιας δαπάνης πράξεων παρουσιάζουν οι ΑΠ1 και ΑΠ2 με τιμές 6%.

Γράφημα 15: Αποτελεσματικότητα των Αξόνων Προτεραιότητας

Η ποσοτική εκτίμηση της έννοιας της αποδοτικότητας θα πραγματοποιηθεί μέσω της συνεκτίμησης των στοιχείων της φυσικής και της οικονομικής ολοκλήρωσης κατ' αρχήν των επιμέρους έργων και, στη συνέχεια, όλων των υπολοίπων επιπέδων του προγράμματος. Η μέτρηση της αποδοτικότητας συνίσταται ουσιαστικά στην παρακολούθηση της εξέλιξης του μοναδιαίου κόστους του φυσικού αντικείμενου των έργων, όπως αυτά υλοποιούνται στην πράξη, σε σχέση με το μοναδιαίο κόστος που είχε αρχικά προγραμματισθεί.

Για τον υπολογισμό της αποδοτικότητας θα υπολογιστεί ο **Δείκτης Αποδοτικότητας** ενός έργου ο οποίος συνυπολογίζει την αποτελεσματικότητα ενός προγράμματος σε σχέση με την απορρόφηση που παρουσιάζει, και ισούται με τον λόγο του Δείκτη Αποτελεσματικότητας προς την Απορρόφηση, ήτοι υπολογίζεται από τον λόγο της φυσικής ολοκλήρωσης του κάθε επιπέδου του Προγράμματος Συνεργασίας Interreg V-A Ελλάδα- Κύπρος 2014-2020» προς την

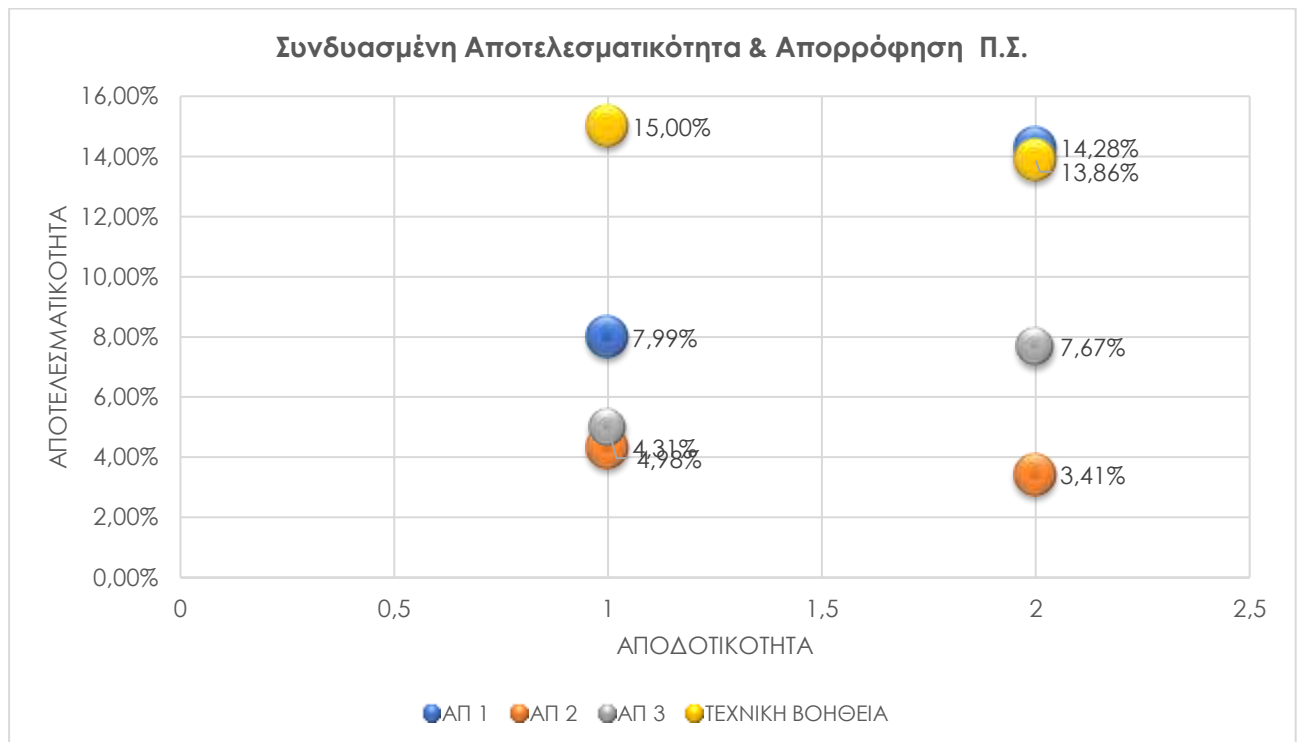
**Υπολογισμός
αποδοτικότητας
Προγράμματος
Συνεργασίας**

αντίστοιχη απορρόφηση επί της προγραμματικής δημόσιας δαπάνης (ή και επί της συνολικής δαπάνης των ενταγμένων πράξεων) στο χρονικό σημείο αναφοράς. **Δείκτης Αποδοτικότητας (ΔΑδ) = Δαλ/Απορρόφηση.**

Βάσει των παραπάνω, η αποδοτικότητα του Προγράμματος επί του προϋπολογισμού του Π.Σ. εκτιμάται σε 0,99 που υποδηλώνει ότι υπάρχει σχετικά ομαλή σχέση μεταξύ οικονομικής και φυσικής προόδου των πράξεων (βλ. Πίνακα 7). Σε επίπεδο Αξόνων Προτεραιότητας υψηλή αποδοτικότητα εμφανίζει ο ΑΠ2, εν αντιθέσει, χαμηλή αποδοτικότητα εμφανίζουν οι ΑΠ1 και ΑΠ3.

Γράφημα 16: Συνδυασμένη Αποτελεσματικότητα & Αποδοτικότητα Π.Σ.

Πίνακας 7: Αποτελεσματικότητα – Αποδοτικότητα - Απορρόφηση σε Επίπεδο Προγράμματος

Α.Π. (1)	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ (2)	ΒΑΡΥΤΗΤΑ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΟΥ Π.Σ. (3=2/Σ2)	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ ΕΝΤΑΓΜΕΝΩΝ ΕΡΓΩΝ (4)	ΒΑΡΥΤΗΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ ΠΡΑΞΕΩΝ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΟΥ ΠΣ (5=4/Σ4)	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ ΠΡΑΞΕΩΝ / ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟ (6=4/2)	ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΑΠ ΕΠΙ Δ.Δ. ΠΡΑΞΕΩΝ (7)	ΣΤΑΘΜΙΣΜΕΝΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΠΙ Δ.Δ. ΠΡΑΞΕΩΝ (8=7Χ5)	ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΑΠ ΕΠΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ 9=7Χ6)	ΣΤΑΘΜΙΣΜΕΝΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΠΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ (10=9Χ3)	ΔΑΠΑΝΕΣ ΕΩΣ 31/12/2018 (11)	ΑΠΟΡΡΟΦΗΣΗ ΕΠΙ Δ.Δ. ΕΝΤΑΓΜΕΝΩΝ ΕΡΓΩΝ (12=11/4)	ΑΠΟΡΡΟΦΗΣΗ ΕΠΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ (13=11/2)	ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΠΙ Δ.Δ. ΕΝΤΑΓΜΕΝΩΝ ΕΡΓΩΝ (14=7/12)	ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΠΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ (15=9/13)
ΑΠ 1	6.686.435,30	10,36%	6.676.435,24	12,64%	99,85%	8%	1,01%	7,99%	0,83%	954.932,70	14,30%	14,28%	0,56	0,56
ΑΠ 2	21.675.550,59	33,57%	15.568.998,57	29,48%	71,83%	6%	1,77%	4,31%	1,45%	739.803,91	4,75%	3,41%	1,26	1,26
ΑΠ 3	32.954.145,12	51,04%	27.326.012,10	51,74%	82,92%	6%	3,10%	4,98%	2,54%	2.529.225,58	9,26%	7,67%	0,65	0,65
ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ	3.244.355,00	5,03%	3.244.355,00	6,14%	100,00%	15%	0,92%	15,00%	0,75%	449.677,59	13,86%	13,86%	1,08	1,08
ΣΥΝΟΛΟ	64.560.486,01	100,00%	52.815.800,91	100,00%	81,81%	9%	8,75%	7,16%	7,16%	4.673.639,78	8,85%	7,24%	0,99	0,99

6.2. Άξονας Προτεραιότητας 1: Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της επιχειρηματικότητας στη διασυνοριακή περιοχή

Στον Άξονα Προτεραιότητας 1 περιλαμβάνονται Επενδυτικές Προτεραιότητες που αντιστοιχούν στους Θεματικούς Στόχους 2 και 3.

Σύμφωνα με το εγκεκριμένο Πρόγραμμα Συνεργασίας, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, ο Άξονας Προτεραιότητας 1 εξειδικεύεται σύμφωνα με τα παρακάτω:

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 1: ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗ ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ
<p>Γενικός Στόχος: Ο γενικός στόχος του ΑΠ 1, είναι η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της περιοχής συνεργασίας, στην κατεύθυνση κυρίως της υποστήριξης της επιχειρηματικότητας σε συνδυασμό με την ενίσχυση των ΤΠΕ.</p> <p>Ειδικό Στόχοι: 1.1 - Αύξηση της χρήσης των ΤΠΕ σε τομείς κοινού ενδιαφέροντος (στον τομέα της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, ηλεκτρονικής επιχειρηματικότητας, ηλεκτρονικού πολιτισμού και τουρισμού)   1.2 - Ενίσχυση της εξωστρέφειας των ΜΜΕ</p>
<p>Ενδεικτικές κατηγορίες έργων για την επίτευξη των Ειδικών Στόχων:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Δράσεις στήριξης της πολιτιστικής κληρονομιάς, επέκτασης της χρήσης ΤΠΕ στον τομέα μεταφορών, τουρισμού, εμπορίου κλπ. ▪ Ανάπτυξη συστημάτων αλληλεπίδρασης των Δήμων με τους δημότες τους στη λογική των «έξυπνων πόλεων» ▪ Αξιοποίηση των ΤΠΕ και του διαδικτύου για εφοδιαστικές αλυσίδες, προώθηση προϊόντων, πωλήσεις, κ.λ.π ▪ Ανάπτυξη κοινών υποδομών ή/και διαδικασιών για την πιστοποίηση της αυθεντικότητας παραδοσιακών τροφίμων και ποτών και την προβολή και προώθηση σε νέες αγορές
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ: 6.686.436,00€ (10,90% ΤΟΥ Π/Υ ΤΟΥ Π.Σ.)

Χρηματοοικονομική πρόοδος του Α.Π.

Η συνολική δημόσια δαπάνη του Α.Π.1 ανέρχεται **στα €6,68 εκατ.**, ποσό που αντιστοιχεί στο 10,90% της συνολικής δημόσιας δαπάνης του Προγράμματος. Μέχρι τις 31/12/2018 είχε ενεργοποιηθεί ένα πολύ σημαντικό ποσοστό (52%) της δημόσιας δαπάνης του Α.Π. με την έκδοση **μιας (1) πρόσκλησης** υποβολής προτάσεων **συνολικού π/υ €3,45 εκατ.** και ύψους 5% επί του Συνολικού Προγράμματος Συνεργασίας.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που αντλήθηκαν από δεδομένα που δόθηκαν από την Αναθέτουσα Αρχή (πχ. Στοιχεία ΟΠΣ Εργόγραμμα, εξαμηνιαίες αναφορές προόδου πράξεων) η απορρόφηση σε σχέση με τη προηγούμενη περίοδο αναφοράς

(31/12/2017) σημειώνει ανοδική πορεία. Πιο συγκεκριμένα οι δαπάνες των πράξεων μέχρι τις 31/12/2018 ανήλθαν σε **954.932,70€** απορροφώντας το **1,56% του προϋπολογισμού του Προγράμματος**, το 1,93% του προϋπολογισμού των συνολικών ενταγμένων έργων, το 14,30% των ενταγμένων έργων του Α.Π.1 και το 50,68% των συμβάσεων των ενταγμένων έργων.

Οι ακόλουθοι Πίνακες παρουσιάζουν την Χρηματοοικονομική Εικόνα του Α.Π.1 ανά Επενδυτική Προτεραιότητα και Ειδικό Στόχο

	ΕΝΤΑΓΜΕΝΑ ΕΡΓΑ	ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΜΕΧΡΙ 31/12/2018	ΔΑΠΑΝΕΣ ΜΕΧΡΙ 31/12/2018	% ΑΠΟΡΡΟΦΗΣΗΣ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΝΤΑΞΕΩΝ
Επενδυτική Προτεραιότητα 2γ	4.011.097,00	377.264,70 €	214.291,54 €	5,34%
Επενδυτική Προτεραιότητα 3δ	2.665.338,24	1.507.156,17 €	740.641,16 €	27,79%

	ΕΝΤΑΓΜΕΝΑ ΕΡΓΑ	ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΜΕΧΡΙ 31/12/2018	ΔΑΠΑΝΕΣ ΜΕΧΡΙ 31/12/2018	% ΑΠΟΡΡΟΦΗΣΗΣ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΝΤΑΞΕΩΝ
Ειδικός Στόχος 1.1	4.011.097,00	377.264,70	214.291,54	5,34%
Ειδικός Στόχος 1.2	2.665.338,24	1.507.156,17	740.641,16	27,79%

Σύμφωνα με την πρόσκληση που εκδόθηκε στο διάστημα αναφοράς, εγκρίθηκαν προς υλοποίηση 6 έργα συνολικού προϋπολογισμού 6.676.435,24€. Στο πλαίσιο του Α.Π.1. υπεβλήθησαν συνολικά 78 προτάσεις προς έγκριση συνολικού προϋπολογισμού **73,99 εκ.€**, ενώ εγκρίθηκαν οι 6 (8%). Σε ότι αφορά την ενεργοποίηση στα λοιπά επίπεδα προγραμματισμού και συγκεκριμένα, την πρόοδο υλοποίησης σε επίπεδο Επενδυτικής Προτεραιότητας, Ειδικού Στόχου και Κατηγορίας Παρέμβασης, στον πίνακα που ακολουθεί παρατίθεται μια συνολική εικόνα, ως αποτέλεσμα των προσκλήσεων που έχουν δημοσιευτεί έως τις 31/12/2018 και των στοιχείων υλοποίησης τους.

Στο πλαίσιο της 2ης πρόσκλησης του Π.Σ. δεν προβλέπονταν η υποβολή προτάσεων για τον Α.Π.1. Στα πλαίσια της 3ης αναθεώρησης του Προγράμματος προτάθηκε η ενίσχυση του Ε.Σ. 1.1. «Βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των ΤΠΕ», καθώς μετά την έγκριση των έργων της 1ης πρόσκλησης, καταγράφηκε υπερδέσμευση της τάξης των 1,67 εκ.€. Αντίθετα, ο Ε.Σ. 1.2 «Ενίσχυση της εξωστρέφειας

των ΜΜΕ» προτάθηκε να "οριστικοποιηθεί" στο ποσό των ενταγμένων έργων της 1ης πρόσκλησης (2.665.338€) καθώς ο δείκτης εκροής φαίνεται να επιτυγχάνεται με την ένταξη των έργων της 1ης Πρόσκλησης γεγονός που δημιουργεί θετικές προσδοκίες για την επίτευξη και του αντίστοιχου δείκτη αποτελέσματος.

Πίνακας 8: Χρηματοοικονομική Εικόνα ανά Ε.Π. – Ειδικό Στόχο και Ενταγμένο Έργο

Πρόγραμμα Συνεργασίας (Π.Σ.) Interreg V-A «Ελλάδα – Κύπρος 2014-2020» Εγκεκριμένα Έργα (Ακρωνύμιο)	Π/Υ ΈΡΓΟΥ	ΣΥΝΟΛΟ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ	ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ	ΔΗΛΩΜΕΝΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ	ΕΠΑΛΗΘΕΥΜΕΝΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ	ΚΥΡΙΟΣ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ
ΣΥΝΟΛΟ Π.Σ.		-	-	-	-	
Α.Π. 1:	6.676.435,24 €					
Ε.Π.2.γ: Ενίσχυση των εφαρμογών ΤΠΕ στον τομέα της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, της ηλεκτρονικής μάθησης, της ηλεκτρονικής ένταξης, του ηλεκτρονικού πολιτισμού και της ηλεκτρονικής υγείας	4.011.097,00€	377.264,70	214.291,54	214.291,54	180.103,49	
Ε.Σ.1.1: Αύξηση της χρήσης των ΤΠΕ σε τομείς κοινού ενδιαφέροντος (στον τομέα της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, της ηλεκτρονικής μάθησης, της ηλεκτρονικής ένταξης, του ηλεκτρονικού πολιτισμού και της ηλεκτρονικής υγείας)	4.011.097,00€	377.264,70	214.291,54	214.291,54	180.103,49	
MARIS	1.230.000,00 €	27.943,50 €	14.951,81 €	14.951,81 €	- €	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ ΚΑΙ ΝΗΣΙΩΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ / ΕΠΙΤΕΛΙΚΗ ΔΟΜΗ ΕΣΠΑ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ ΚΑΙ ΝΗΣΙΩΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
Ψηφιακός Ηρόδοτος II	1.208.097,00 €	163.547,00 €	129.126,43 €	129.126,43 €	129.097,43 €	ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΥΠΡΟΥ
ΨΗΦΙΑΚΟ ΑΠΟΣΦΡΑΓΙΣΜΑ ΑΓΙΩΝΥΜΩΝ ΝΗΣΩΝ	930.000,00 €	- €	15.168,29 €	15.168,29 €	- €	ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ ΛΕΜΕΣΟΥ

Πρόγραμμα Συνεργασίας (Π.Σ.) Interreg V-A «Ελλάδα – Κύπρος 2014-2020» Εγκεκριμένα Έργα (Ακρωνύμιο)	Π/Υ ΈΡΓΟΥ	ΣΥΝΟΛΟ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ	ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ	ΔΗΛΩΜΕΝΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ	ΕΠΑΛΗΘΕΥΜΕΝΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ	ΚΥΡΙΟΣ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ
ΣΥΝΟΛΟ Π.Σ.		-	-	-	-	
Smart Cities	643.000,00 €	185.774,20 €	55.045,01 €	55.045,01 €	51.006,06 €	ΔΗΜΟΣ ΠΑΦΟΥ
Ε.Π.3.6: Στήριξη της ικανότητας των ΜΜΕ να αναπτύσσονται σε περιφερειακές, εθνικές και διεθνείς αγορές, και να συμμετέχουν σε διαδικασίες καινοτομίας	2.665.338,24€	907.813,05 €	210.032,88 €	210.032,88 €	56.391,61 €	
Ε.Σ.1.2: Ενίσχυση της εξωστρέφειας των ΜΜΕ	2.665.338,24€	907.813,05	210.032,88	210.032,88	56.391,61 €	
Go_Brand	1.083.408,24 €	887.406,46 €	247.626,36 €	247.626,36 €	216.066,74 €	ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ
ΑΓΡΟ-ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ	1.581.930,00 €	619.749,71 €	493.014,80 €	493.014,80 €	110.947,86 €	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ

6.3. Άξονας Προτεραιότητας 2: Αποδοτική χρήση ενέργειας και βιώσιμες μεταφορές

Στον Άξονα Προτεραιότητας 2 περιλαμβάνονται Επενδυτικές Προτεραιότητες που αντιστοιχούν στους Θεματικούς Στόχους 4 και 7.

Σύμφωνα με το εγκεκριμένο Πρόγραμμα Συνεργασίας, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, ο Άξονας Προτεραιότητας 2 εξειδικεύεται σύμφωνα με τα παρακάτω:

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 2: ΑΠΟΔΟΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ
<p>Γενικός Στόχος: Ο γενικός στόχος του ΑΠ 2 αφορά την προώθηση μιας οικονομίας χαμηλών ρύπων, μέσω της μείωσης του ενεργειακού αποτυπώματος τόσο στον κτιριακό τομέα και στον πολεοδομικό ιστό όσο και στον τομέα των μεταφορών.   Έχει ως αντικείμενο τη χρηματοδότηση έργων για την αύξηση εξοικονόμησης ενέργειας στη διασυνοριακή περιοχή, τη βελτίωση της ασφάλειας των μεταφορών, καθώς και την παροχή βελτιωμένων υπηρεσιών διαχείρισης και υποστήριξης των μεταφορών.</p> <p>Ειδικό Στόχοι:</p> <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Αύξηση της εξοικονόμησης ενέργειας στα δημόσια κτίρια 2.2. Μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος από τις δημόσιες μεταφορές σε αστικές περιοχές με σημαντική αέρια ρύπανση 2.3. Ενίσχυση της διαλειτουργικότητας και της ασφάλειας στις θαλάσσιες μεταφορές
<p>Ενδεικτικές κατηγορίες έργων για την επίτευξη των Ειδικών Στόχων:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Δράσεις «συνολικού ενεργειακού σχεδιασμού» ▪ Πιλοτικές δράσεις ενεργειακής εξοικονόμησης για δημόσια κτίρια ▪ Αντικατάσταση οχημάτων με οχήματα χαμηλών ή μηδενικών ρύπων (αστικές συγκοινωνίες) ▪ Πιλοτικά έργα και εφαρμογές επιτήρησης του θαλάσσιου χώρου ▪ Ενίσχυση της έρευνας και ανάπτυξης υλικών, τεχνολογιών και συστημάτων για την επιτήρηση όλων των δραστηριοτήτων που λαμβάνουν χώρα στα θαλάσσια ύδατα των χωρών του Προγράμματος Συνεργασίας
<p>ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ: 21.675.551,00 € (35,35% ΤΟΥ Π/Υ ΤΟΥ Π.Σ.)</p>

Χρηματοοικονομική πρόοδος του Α.Π.

Η συνολική δημόσια δαπάνη του Α.Π.2 ανέρχεται **στα €21,67 εκατ.**, ποσό που αντιστοιχεί στο 35,35% της συνολικής δημόσιας δαπάνης του Προγράμματος. Μέχρι τις 31/12/2018 είχε ενεργοποιηθεί ένα πολύ σημαντικό ποσοστό (49%) της δημόσιας δαπάνης του Α.Π. με την έκδοση **δύο (2) προσκλήσεων** υποβολής προτάσεων **συνολικού π/υ €10,7 εκατ.** και στο 17% του Συνολικού Προγράμματος Συνεργασίας.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που αντλήθηκαν από δεδομένα που δόθηκαν από την Αναθέτουσα Αρχή (πχ. Στοιχεία ΟΠΣ Εργόγραμμα, εξαμηνιαίες αναφορές προόδου πράξεων) η απορρόφηση σε σχέση με τη προηγούμενη περίοδο αναφοράς (30/06/2018) σημειώνει ανοδική πορεία. Πιο συγκεκριμένα οι δαπάνες των πράξεων

μέχρι τις 31/12/2018 ανήλθαν σε **739.803,91 €** απορροφώντας το **1,15% του προϋπολογισμού του Προγράμματος**, το 1,35% του προϋπολογισμού των συνολικών ενταγμένων έργων, το 4,75% των ενταγμένων έργων του Α.Π.2 και το 110,45% των συμβάσεων των ενταγμένων έργων του Α.Π.2.

Οι ακόλουθοι Πίνακες παρουσιάζουν την Χρηματοοικονομική Εικόνα του Α.Π.2 ανά Επενδυτική Προτεραιότητα και Ειδικό Στόχο:

	ΕΝΤΑΓΜΕΝΑ ΕΡΓΑ	ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΜΕΧΡΙ 31/12/2018	ΔΑΠΑΝΕΣ ΜΕΧΡΙ 31/12/2018	% ΑΠΟΡΡΟΦΗΣΗΣ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΝΤΑΞΕΩΝ
Επενδυτική Προτεραιότητα 4γ	10.570.008,57	500.472,15 €	343.877,57 €	3,25%
Επενδυτική Προτεραιότητα 4ε	4.265.990,00	169.357,06 €	395.926,34 €	9,28%
Επενδυτική Προτεραιότητα 7γ	733.000,00	- €	- €	0,00%

	ΕΝΤΑΓΜΕΝΑ ΕΡΓΑ	ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΜΕΧΡΙ 31/12/2018	ΔΑΠΑΝΕΣ ΜΕΧΡΙ 31/12/2018	% ΑΠΟΡΡΟΦΗΣΗΣ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΝΤΑΞΕΩΝ
Ειδικός Στόχος 2.1	10.570.008,57	500.472,15	343.877,57	3,25%
Ειδικός Στόχος 2.2	4.265.990,00	169.357,06	395.926,34	9,28%
Ειδικός Στόχος 2.3	733.000,00	0,00	0,00	0,00%

Σύμφωνα με τις δυο προσκλήσεις που εκδόθηκαν έως 31/12/2018 για τον Α.Π.2 υπεβλήθησαν συνολικά 35 προτάσεις προς έγκριση συνολικού προϋπολογισμού **44,41 εκ.€**, ενώ εγκρίθηκαν προς υλοποίηση 9 έργα συνολικού προϋπολογισμού 15.568.998,57€ (25%).

Σε ότι αφορά την ενεργοποίηση στα λοιπά επίπεδα προγραμματισμού και συγκεκριμένα, την πρόοδο υλοποίησης σε επίπεδο Επενδυτικής Προτεραιότητας και Ειδικού Στόχου, στον πίνακα που ακολουθεί παρατίθεται μια συνολική εικόνα, ως αποτέλεσμα των προσκλήσεων που έχουν δημοσιευτεί έως τις 31/12/2018.

Πίνακας 9: Χρηματοοικονομική Εικόνα ανά Ε.Π. – Ειδικό Στόχο και Ενταγμένο Έργο

Πρόγραμμα Συνεργασίας (Π.Σ.) Interreg V-A «Ελλάδα – Κύπρος 2014-2020» Εγκεκριμένα Έργα (Ακρωνύμιο)	Π/υ Έργου	Σύνολο Συμβάσεων	Πραγματοποιημένες δαπάνες	Δηλωμένες δαπάνες	Επαληθευμένες Δαπάνες	Επικεφαλής Εταίρος
ΣΥΝΟΛΟ Π.Σ.		-	-	-	-	
Α.Π. 2:	16.118.998,57 €					
Ε.Π.4.γ: Στήριξη της ενεργειακής απόδοσης, της έξυπνης διαχείρισης της ενέργειας και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις δημόσιες υποδομές, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων κτηρίων, και στον τομέα της στέγασης	11.120.008,57€	500.472,15 €	343.877,57 €	343.877,57 €	236.765,02 €	
Ε.Σ.2.1: Αύξηση της εξοικονόμησης της ενέργειας στα δημόσια κτίρια	11.120.008,57€	500.472,15	343.877,57	343.877,57	236.765,02	
ΕΝΕΔΗ	1.014.785,00 €	351.446,15 €	176.566,73 €	176.566,73 €	110.562,58 €	ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ Α.Ε.
ΟΞΥΓΟΝΟ	1.826.300,00 €	- €	0,00 €	0,00 €	- €	Β' ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΚΑΙ ΝΗΣΩΝ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΣΥΝΕΡΓΕΙΝ	2.095.877,50 €	65.746,00 €	128.928,90 €	128.928,90 €	88.396,32 €	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
ΑΥΤΟΝΟΜΩ	1.909.640,00 €	- €	- €	- €	- €	ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ - ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ, ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ
STRATENERGY	3.723.406,07 €	83.280,00 €	38.381,94 €	0,00 €	0,00 €	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Πρόγραμμα Συνεργασίας (Π.Σ.) Interreg V-A «Ελλάδα – Κύπρος 2014-2020» Εγκεκριμένα Έργα (Ακρωνύμιο)	Π/υ Έργου	Σύνολο Συμβάσεων	Πραγματοποιημένες δαπάνες	Δηλωμένες δαπάνες	Επαληθευμένες Δαπάνες	Επικεφαλής Εταίρος
ΣΥΝΟΛΟ Π.Σ.		-	-	-	-	
						ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
Ε.Π.4.ε: Προώθηση στρατηγικών χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα για όλα τα είδη περιοχών, ιδιαίτερα για τις αστικές περιοχές, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της αειφόρου πολυτροπικής αστικής κινητικότητας και των μέτρων προσαρμογής σχετικά με τον περιορισμό των επιπτώσεων	4.265.990,00€	169.357,06 €	395.926,34 €	395.926,34 €	191.999,19 €	
Ε.Σ.2.2: Μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος από τις δημόσιες μεταφορές σε αστικές περιοχές με σημαντική αέρια ρύπανση	4.265.990,00€	169.357,06 €	395.926,34 €	395.926,34 €	191.999,19 €	
ΕΥ-ΚΙΝΗΣΗ	1.306.290,00 €	- €	153.416,44 €	153.416,44 €	- €	ΔΗΜΟΣ ΡΟΔΟΥ
ECORouTs	1.262.200,00 €	400,00 €	4.349,19 €	4.349,19 €	3.494,10 €	ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
Step2Smart	1.697.500,00 €	168.957,06 €	238.160,71 €	238.160,71 €	188.505,09 €	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ-ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ
Ε.Π.7.γ: Ανάπτυξη και βελτίωση φιλικών προς το περιβάλλον και με χαμηλές εκπομπές άνθρακα συστημάτων μεταφορών (στα οποία περιλαμβάνονται και τα συστήματα χαμηλού θορύβου), συμπεριλαμβανομένων των εσωτερικών πλωτών οδών και των θαλάσσιων μεταφορών, των λιμένων, των πολυτροπικών συνδέσεων και των αερολιμενικών υποδομών, με	733.000,00€	0 €	0 €	0 €	0 €	

Πρόγραμμα Συνεργασίας (Π.Σ.) Interreg V-A «Ελλάδα – Κύπρος 2014-2020» Εγκεκριμένα Έργα (Ακρωνύμιο)	Π/υ Έργου	Σύνολο Συμβάσεων	Πραγματοποιημένες δαπάνες	Δηλωμένες δαπάνες	Επαληθευμένες Δαπάνες	Επικεφαλής Εταίρος
ΣΥΝΟΛΟ Π.Σ.		-	-	-	-	
σκοπό την προώθηση της βιώσιμης περιφερειακής και τοπικής κινητικότητας						
Ε.Σ.2.3: Ενίσχυση της διαλειτουργικότητας και της ασφάλειας στις θαλάσσιες μεταφορές	733.000,00€	0 €	0 €	0 €	0 €	
ΝΑΥΣ	733.000,00€	0 €	0 €	0 €	0 €	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ

6.4. Άξονας Προτεραιότητας 3: Διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος και πρόληψη κινδύνων

Στον Άξονα Προτεραιότητας 3 περιλαμβάνονται Επενδυτικές Προτεραιότητες που αντιστοιχούν στους Θεματικούς Στόχους 5 και 6.

Σύμφωνα με το εγκεκριμένο Πρόγραμμα Συνεργασίας, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, ο Άξονας Προτεραιότητας 3 εξειδικεύεται σύμφωνα με τα παρακάτω:

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 3: ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ
<p>Γενικός Στόχος: Ο γενικός στόχος του ΑΠ 3 αφορά την προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, την πρόληψη και τη διαχείριση κινδύνων με έμφαση στην αξιοποίηση της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς και την ανάπτυξη της στρατηγικής για την στήριξη της βιώσιμης ανάπτυξης του θαλάσσιου και ναυτιλιακού τομέα (Γαλάζια Ανάπτυξη)</p> <p>Ειδικό Στόχο:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Βελτίωση της από κοινού διαχείρισης κινδύνων από φυσικές, τεχνολογικές και ανθρωπιστικές καταστροφές 1.2. Βελτίωση της ελκυστικότητας των περιοχών φυσικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος 1.3. Βελτίωση του Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδιασμού και της Διαχείρισης της Παράκτιας Ζώνης 1.4. Βελτίωση της αποδοτικότητας στη χρήση των αποβλήτων και των υδατικών πόρων <p>Ενδεικτικές κατηγορίες έργων για την επίτευξη των Ειδικών Στόχων:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Εναρμονισμένα πρότυπα και συστήματα στην περιοχή για την καλύτερη πρόβλεψη και διαχείριση των φυσικών καταστροφών ▪ Πιλοτικά έργα και εφαρμογές πρόληψης κινδύνων και προστασίας από καταστροφές ▪ Ανάπτυξη κοινών συστημάτων δοκιμών και σημάτων πιστοποίησης για «φιλοπεριβαλλοντικά», «παραδοσιακά» και «προσβάσιμα για όλους» προϊόντα και υπηρεσίες ▪ Μοντέλα για διαχείριση περιορισμένων Υδάτινων Πόρων σε νησιά ▪ Προώθηση συστημάτων και εφαρμογών ολοκληρωμένης περιβαλλοντικής διαχείρισης (στα υγρά ή στερεά απόβλητα)
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ: 32.954.144,00 € (53,74% ΤΟΥ Π/Υ ΤΟΥ Π.Σ.)

Χρηματοοικονομική πρόοδος του Α.Π.

Η συνολική δημόσια δαπάνη του Α.Π.3 ανέρχεται **στα €32,95 εκατ.**, ποσό που αντιστοιχεί στο 53,74% της συνολικής δημόσιας δαπάνης του Προγράμματος. Μέχρι τις 31/12/2018 είχε ενεργοποιηθεί ένα πολύ σημαντικό ποσοστό (61%) της δημόσιας δαπάνης του Α.Π. με την έκδοση **τριών (3) προσκλήσεων** υποβολής προτάσεων **συνολικού π/υ €20,14 εκατ.** και στο 33% του Συνολικού Προγράμματος Συνεργασίας. Σύμφωνα με τα στοιχεία που αντλήθηκαν από δεδομένα που δόθηκαν από την Αναθέτουσα Αρχή (πχ. Στοιχεία ΟΠΣ Εργόγραμμα, εξαμηνιαίες αναφορές προόδου πράξεων) η απορρόφηση σε σχέση με τη προηγούμενη περίοδο αναφοράς (31/12/2017) σημειώνει ανοδική πορεία. Πιο

συγκεκριμένα οι δαπάνες των πράξεων μέχρι τις 31/12/2018 ανήλθαν σε **2.529.225,58 €** απορροφώντας το **3,92% του προϋπολογισμού του Προγράμματος**, το 5,10% του προϋπολογισμού των συνολικών ενταγμένων έργων, το 9,26% των ενταγμένων έργων του Α.Π.3 και το 31,5% των συμβάσεων των ενταγμένων έργων του Α.Π.3.

Οι ακόλουθοι Πίνακες παρουσιάζουν την Χρηματοοικονομική Εικόνα του Α.Π.3 ανά Επενδυτική Προτεραιότητα και Ειδικό Στόχο:

	ΕΝΤΑΓΜΕΝΑ ΕΡΓΑ	ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΜΕΧΡΙ 31/12/2018	ΔΑΠΑΝΕΣ ΜΕΧΡΙ 31/12/2018	% ΑΠΟΡΡΟΦΗΣΗΣ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΝΤΑΞΕΩΝ
Επενδυτική Προτεραιότητα 5β	6.250.587,00	4.760.176,22 €	839.149,43 €	13,43%
Επενδυτική Προτεραιότητα 6γ	14.585.514,63	1.795.708,68 €	1.079.647,76 €	7,40%
Επενδυτική Προτεραιότητα 6στ	6.489.910,47	1.466.389,89 €	610.428,39 €	9,41%

	ΕΝΤΑΓΜΕΝΑ ΕΡΓΑ	ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΜΕΧΡΙ 31/12/2018	ΔΑΠΑΝΕΣ ΜΕΧΡΙ 31/12/2018	% ΑΠΟΡΡΟΦΗΣΗΣ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΝΤΑΞΕΩΝ
Ειδικός Στόχος 3.1	6.250.587,00	4.760.176,22	839.149,43	13,43%
Ειδικός Στόχος 3.2	14.585.514,63	1.795.708,68	1.079.647,76	7,40%
Ειδικός Στόχος 3.3	2.757.000,00	35.558,02	38.839,20	1,41%
Ειδικός Στόχος 3.4	3.732.910,47	1.430.831,87	571.589,19	15,31%

Στο πλαίσιο των 3 προσκλήσεων για τον Α.Π.3 υπεβλήθησαν συνολικά 133 προτάσεις προς έγκριση συνολικού προϋπολογισμού **175,9 εκ.€**, ενώ εγκρίθηκαν οι 17 (13%) συνολικού προϋπολογισμού 27.326.012,10 €.

Σε ότι αφορά την ενεργοποίηση στα λοιπά επίπεδα προγραμματισμού και συγκεκριμένα, την πρόοδο υλοποίησης σε επίπεδο Επενδυτικής Προτεραιότητας και Ειδικού Στόχου, στον πίνακα που ακολουθεί παρατίθεται μια συνολική εικόνα, ως αποτέλεσμα των προσκλήσεων που έχουν δημοσιευτεί έως τις 31/12/2018.

Πίνακας 10: Χρηματοοικονομική Εικόνα ανά Ε.Π. – Ειδικό Στόχο και Ενταγμένο Έργο

Πρόγραμμα Συνεργασίας (Π.Σ.) Interreg V-A «Ελλάδα – Κύπρος 2014-2020» Εγκεκριμένα Έργα (Ακρωνύμιο)	Π/υ Έργου	Σύνολο Συμβάσεων	Πραγματοποιημένες δαπάνες	Δηλωμένες δαπάνες	Επαληθευμένες Δαπάνες	Επικεφαλής Εταίρος
ΣΥΝΟΛΟ Π.Σ.		-	-	-	-	
Α.Π. 3:	27.709.072,67 €					
Ε.Π.5.β: Προώθηση των επενδύσεων για την αντιμετώπιση ειδικών κινδύνων, εξασφάλιση της ανθεκτικότητας στις καταστροφές και ανάπτυξη συστημάτων διαχείρισης των καταστροφών	6.633.647,57	4.760.176,22 €	839.149,43 €	839.149,43 €	693.915,52 €	
Ε.Σ.3.1: Βελτίωση της από κοινού διαχείρισης κινδύνων από φυσικές, τεχνολογικές και ανθρωπιστικές καταστροφές	6.633.647,57	4.760.176,22 €	839.149,43 €	839.149,43 €	693.915,52 €	
ERMIS-F	1.170.558,00 €	601.504,43 €	243.108,75 €	243.108,75 €	182.138,22 €	ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΚΥΠΡΟΥ
ΑΙΓΙΣ	741.171,00 €	180.932,13 €	65.186,34 €	65.186,34 €	55.757,05 €	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΗΡΩΝ	1.338.858,00 €	577.739,66 €	516.154,25 €	516.154,25 €	456.020,25 €	ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΚΥΠΡΟΥ
ΠΑΙΩΝΑΣ	3.000.000,00 €	3.400.000,00 €	14.700,09 €	14.700,09 €	0,00 €	ΕΠΙΤΕΛΙΚΗ ΔΟΜΗ ΕΣΠΑ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ ΚΑΙ ΝΗΣΙΩΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
Ε.Π.6.γ: Διατήρηση, προστασία, προώθηση και ανάπτυξη της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς	14.585.514,63	1.795.708,68 €	1.079.647,76 €	1.079.647,76€	983.038,55 €	
Ε.Σ.3.2: Βελτίωση της ελκυστικότητας των περιοχών φυσικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος	14.585.514,63	1.795.708,68 €	1.079.647,76 €	1.079.647,76€	983.038,55 €	

Πρόγραμμα Συνεργασίας (Π.Σ.) Interreg V-A «Ελλάδα – Κύπρος 2014-2020» Εγκεκριμένα Έργα (Ακρωνύμιο)	Π/υ Έργου	Σύνολο Συμβάσεων	Πραγματοποιημένες δαπάνες	Δηλωμένες δαπάνες	Επαληθευμένες Δαπάνες	Επικεφαλής Εταίρος
ΣΥΝΟΛΟ Π.Σ.		-	-	-	-	
ΜΟΥΣΕΙΑ II	820.000,00 €	517.464,03 €	399.497,14 €	399.497,14 €	380.336,84 €	ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
GEO-IN	950.000,00 €	616.639,40 €	266.582,37 €	266.582,37 €	156.305,71 €	ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΟΡΕΙΝΟΥ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ - ΜΑΛΕΒΥΖΙΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ Ο.Τ.Α
ΕΛΚΥΣΤΙΚΟΙ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΙ	1.650.000,00 €	0,00%	126.999,59 €	126.999,59 €	126.260,65 €	ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ
ΕΡΜΗΣ II	610.000,00 €	354.844,35 €	174.735,28 €	174.735,28 €	219.065,13 €	ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΠΑΡΑΠΛΗΓΙΚΩΝ ΚΥΠΡΟΥ
DigiArc	2.505.485,00 €	870,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ, ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ
GEOSTARS	2.678.400,00 €	85.398,72 €	32.072,32 €	32.072,32 €	29.241,16 €	ΤΜΗΜΑ ΔΑΣΩΝ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΑνΔικαΤ	2.633.854,63 €	200.457,33 €	75.878,47 €	75.878,47 €	71.829,06 €	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ
RE -CULT	2.737.775,00 €	20.034,85 €	3.882,59 €	3.882,59 €	0,00 €	ΚΥΠΡΙΑΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
Ε.Π.6.στ: Προώθηση καινοτόμων τεχνολογιών για τη βελτίωση της προστασίας του	5.790.698,75	1.466.389,89 €	610.428,39 €	610.428,39 €	566.900,84 €	

Πρόγραμμα Συνεργασίας (Π.Σ.) Interreg V-A «Ελλάδα – Κύπρος 2014-2020» Εγκεκριμένα Έργα (Ακρωνύμιο)	Π/υ Έργου	Σύνολο Συμβάσεων	Πραγματοποιημένες δαπάνες	Δηλωμένες δαπάνες	Επαληθευμένες Δαπάνες	Επικεφαλής Εταίρος
ΣΥΝΟΛΟ Π.Σ.		-	-	-	-	
περιβάλλοντος και την αποδοτικότερη χρήση των πόρων στον τομέα των αποβλήτων, των υδάτων, και αναφορικά με το έδαφος, ή για τη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης						
Ε.Σ.3.3: Βελτίωση του Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδιασμού και της Διαχείρισης της Παράκτιας Ζώνης	2.757.000,00	35.558,02 €	38.839,20 €	38.839,20 €	36.584,98 €	
ΘΑΛ-ΧΩΡ 2	2.757.000,00	35.558,02 €	38.839,20 €	38.839,20 €	36.584,98 €	
Ε.Σ.3.4: Βελτίωση της αποδοτικότητας στη χρήση των αποβλήτων και των υδατικών πόρων	3.732.910,47	1.430.831,87	571.589,19	571.589,19	530.315,86	
ΕΠΙΡΡΟΗ	725.910,47 €	725.874,98 €	61.125,63 €	61.125,63 €	75.592,34 €	ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ
ΒΙΟΜΑ	880.000,00 €	320.979,16 €	101.207,26 €	101.207,26 €	94.506,61 €	ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ
ΑCΥΑ	1.220.000,00 €	383.977,73 €	269.199,08 €	269.199,08 €	242.039,25 €	ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ
SmartWater2020	907.000,00 €	- €	140.057,22 €	140.057,22 €	118.177,66 €	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

6.5. Άξονας Προτεραιότητας 4: Τεχνική Βοήθεια

Σύμφωνα με το εγκεκριμένο Πρόγραμμα Συνεργασίας, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, ο Άξονας Προτεραιότητας 4 εξειδικεύεται σύμφωνα με τα παρακάτω:

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 3: ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ

Γενικός Στόχος:

Ο γενικός στόχος του ΑΠ 4 αφορά την κάλυψη δραστηριοτήτων προπαρασκευής, διαχείρισης, παρακολούθησης, αξιολόγησης, ενημέρωσης και ελέγχου του Προγράμματος Συνεργασίας, καθώς και δραστηριότητες για την ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας των δυνητικών δικαιούχων.

Περιλαμβάνει δραστηριότητες όπως συνεδριάσεις της επιτροπής παρακολούθησης του προγράμματος και των δραστηριοτήτων της Διαχειριστικής Αρχής, στην Κοινή Γραμματεία.

Η πλειοψηφία από τα κεφάλαια της Τεχνικής Βοήθειας θα χρησιμοποιηθούν για τη χρηματοδότηση της λειτουργίας της Κοινής Γραμματείας κατά την εκτέλεση των κύριων καθηκόντων που σχετίζονται με την εκτέλεση του προγράμματος.

Η Τεχνική Βοήθεια θα καλύπτει επίσης τις δαπάνες που σχετίζονται με τις δραστηριότητες ενημέρωσης, διάδοσης και κεφαλαιοποίησης των αποτελεσμάτων των έργων.

Επιπλέον, θα καλύψει άλλες δαπάνες, όπως αξιολογήσεις, εκτιμήσεις επιπτώσεων και εξειδικευμένες προπαρασκευαστικές μελέτες.

ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ: 3.244.355,00 € (5% ΤΟΥ Π/Υ ΤΟΥ Π.Σ.)

Χρηματοοικονομική πρόοδος του Α.Π.

Η συνολική δημόσια δαπάνη του Α.Π.4 ανέρχεται **στα €3,2 εκατ.**, ποσό που αντιστοιχεί στο 5% της συνολικής δημόσιας δαπάνης του Προγράμματος. Σύμφωνα με τα στοιχεία που αντλήθηκαν από δεδομένα που δόθηκαν από την Αναθέτουσα Αρχή (πχ. Στοιχεία ΟΠΣ Εργόραμα κλπ.) το σύνολο των συμβάσεων ανέρχεται σε 3.244.353,00€ ενώ το σύνολο των πιστοποιημένων δαπανών σε 449.677,59€.

6.6. Πορεία Υλοποίησης ανά Ειδικό Στόχο και Επενδυτική Προτεραιότητα

Στους παρακάτω πίνακες αποτυπώνεται η συνολική πορεία υλοποίησης του Προγράμματος Συνεργασίας ανά Επενδυτική Προτεραιότητα και Ειδικό Στόχο.

Οι Ειδικό Στόχοι στους οποίους παρατηρείται και η χαμηλότερη απορρόφηση είναι οι ΕΣ2.1, ΕΣ2.3 και ΕΣ3.4.

Πίνακας 11: Πορεία υλοποίησης του Προγράμματος Συνεργασίας ανά Επενδυτική Προτεραιότητα

ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΑ ΕΝΤΑΓΜΕΝΩΝ ΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΑΠΟ ΤΙΣ ΤΡΕΙΣ ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΙΣ	ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΥΠΟΛΕΙΠΟΜΕΝΟΣ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
Επενδυτική Προτεραιότητα 2γ	4.011.097,00	4.021.097,65	10.000,65
Επενδυτική Προτεραιότητα 3δ	2.665.338,24	2.665.337,65	-0,59
Επενδυτική Προτεραιότητα 4γ	11.120.008,57	14.336.962,35	3.216.953,78
Επενδυτική Προτεραιότητα 4ε	4.265.990,00	4.454.089,41	188.099,41
Επενδυτική Προτεραιότητα 7γ	733.000,00	2.884.498,83	2.151.498,83
Επενδυτική Προτεραιότητα 5β	6.633.647,57	8.120.249,41	1.486.601,84
Επενδυτική Προτεραιότητα 6γ	14.585.514,63	16.990.000,01	2.404.485,38
Επενδυτική Προτεραιότητα 6στ	6.489.910,47	7.843.895,70	1.353.985,23

Από τον παραπάνω πίνακα συνάγεται το συμπέρασμα ότι ο προϋπολογισμός για τις Επενδυτικές Προτεραιότητες 2γ, 3δ και 4ε έχει εξαντληθεί και συνεπώς δεν μπορούν να συμπεριληφθούν ως είναι σε μελλοντικές προσκλήσεις του Προγράμματος. Σε διαφορετική περίπτωση μπορεί να εξεταστεί και να αξιολογηθεί από τον Σύμβουλο, σε συνεργασία με την Αναθέτουσα Αρχή, η δυνατότητα μετακίνησης διαθέσιμων πόρων από άλλες Επενδυτικές Προτεραιότητες.

Πίνακας 12: Πορεία υλοποίησης του Προγράμματος Συνεργασίας ανά Ειδικό Στόχο

ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	ΠΟΣΑ ΕΝΤΑΓΜΕΝΩΝ ΕΡΓΩΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΤΡΕΙΣ ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΙΣ	ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΥΠΟΛΕΙΠΟΜΕΝΟΣ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
Ειδικός Στόχος 1.1	4.011.097,00	4.021.097,65	10.000,65
Ειδικός Στόχος 1.2	2.665.338,24	2.665.337,65	-0,59

Ειδικός Στόχος 2.1	11.120.008,57	14.336.962,35	3.216.953,78
Ειδικός Στόχος 2.2	4.265.990,00	4.454.089,41	188.099,41
Ειδικός Στόχος 2.3	733.000,00	2.884.498,83	2.151.498,83
Ειδικός Στόχος 3.1	6.633.647,57	8.120.249,41	1.486.601,84
Ειδικός Στόχος 3.2	14.585.514,63	16.990.000,01	2.404.485,38
Ειδικός Στόχος 3.3	2.757.000,00	3.138.011,70	381.011,70
Ειδικός Στόχος 3.4	3.732.910,47	4.705.884,00	972.973,53

Η πορεία οικονομικής ολοκλήρωσης του Π.Σ. (ενεργοποιημένοι πόροι, συμβάσεις και πιστοποιημένες δαπάνες των ενταγμένων έργων) ανά Ειδικό Στόχο και Επενδυτική Προτεραιότητα παρατίθενται στους Πίνακες και το Γράφημα που ακολουθεί.

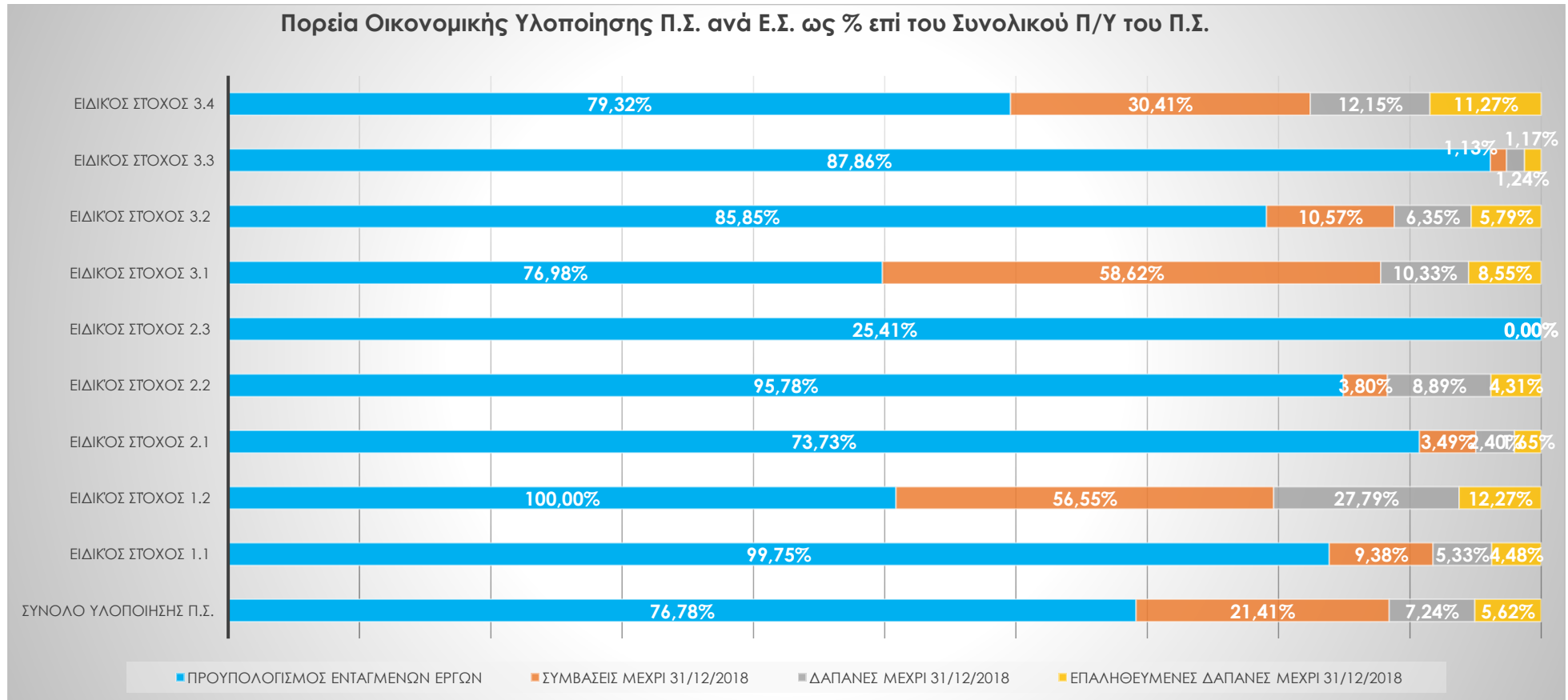
Πίνακας 13: ΠΟΡΕΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ Π.Σ. INTERREG V-A ΕΛΛΑΔΑ- ΚΥΠΡΟΣ 2014-2020 ΑΝΑ ΕΙΔΙΚΟ ΣΤΟΧΟ

	ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ Π.Σ.	ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΝΤΑΓΜΕΝΩΝ ΕΡΓΩΝ	ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΜΕΧΡΙ 31/12/2018	ΔΑΠΑΝΕΣ ΜΕΧΡΙ 31/12/2018	ΕΠΑΛΗΘΕΥΜΕΝΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ ΜΕΧΡΙ 31/12/2018
Ειδικός Στόχος 1.1	4.021.097,65	4.011.097,00	377.264,70	214.291,54	180.103,49
Ειδικός Στόχος 1.2	2.665.337,65	2.665.338,24	1.507.156,17	740.641,16	327.014,60
Ειδικός Στόχος 2.1	14.336.962,35	10.570.008,57	500.472,15	343.877,57	236.765,02
Ειδικός Στόχος 2.2	4.454.089,41	4.265.990,00	169.357,06	395.926,34	191.999,19
Ειδικός Στόχος 2.3	2.884.498,83	733.000,00	0,00	0,00	0,00
Ειδικός Στόχος 3.1	8.120.249,41	6.250.587,00	4.760.176,22	839.149,43	693.915,52
Ειδικός Στόχος 3.2	16.990.000,01	14.585.514,63	1.795.708,68	1.079.647,76	983.038,55
Ειδικός Στόχος 3.3	3.138.011,70	2.757.000,00	35.558,02	38.839,20	36.584,98
Ειδικός Στόχος 3.4	4.705.884,00	3.732.910,47	1.430.831,87	571.589,19	530.315,86
ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ	3.244.355,00 €	-	3.244.355,00 €	644.228,19 €	449.677,59 €
ΣΥΝΟΛΟ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ Π.Σ.	64.560.486,01 €	49.571.445,91	13.820.879,87 €	4.868.190,38 €	3.629.414,80 €

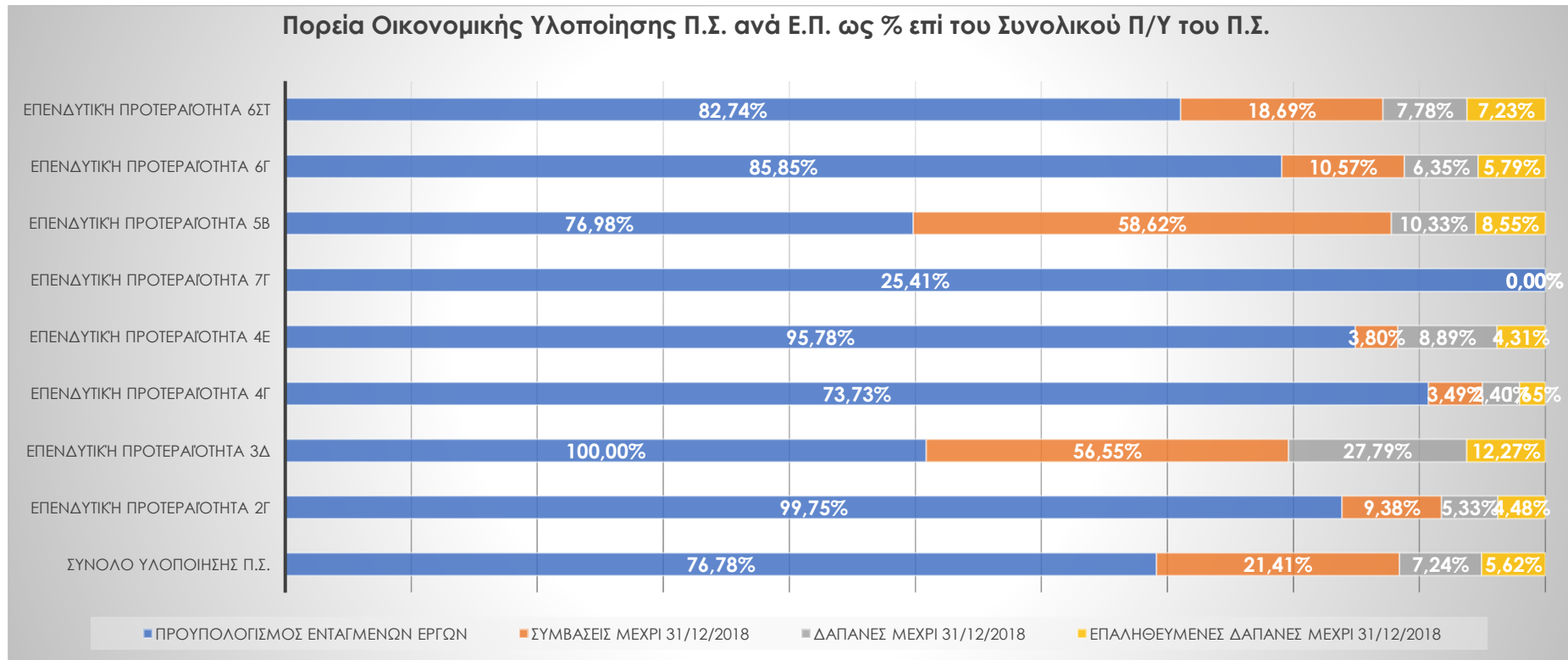
Πίνακας 14: ΠΟΡΕΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ Π.Σ. INTERREG V-A ΕΛΛΑΔΑ- ΚΥΠΡΟΣ 2014-2020 ΑΝΑ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ

	ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ Π.Σ.	ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΝΤΑΓΜΕΝΩΝ ΕΡΓΩΝ	ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΜΕΧΡΙ 31/12/2018	ΔΑΠΑΝΕΣ ΜΕΧΡΙ 31/12/2018	ΕΠΑΛΗΘΕΥΜΕΝΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ ΜΕΧΡΙ 31/12/2018
Επενδυτική Προτεραιότητα 2γ	4.021.097,65 €	4.011.097,00 €	377.264,70 €	214.291,54 €	180.103,49 €
Επενδυτική Προτεραιότητα 3δ	2.665.337,65 €	2.665.338,24 €	1.507.156,17 €	740.641,16 €	327.014,60 €
Επενδυτική Προτεραιότητα 4γ	14.336.962,35 €	10.570.008,57 €	500.472,15 €	343.877,57 €	236.765,02 €
Επενδυτική Προτεραιότητα 4ε	4.454.089,41 €	4.265.990,00 €	169.357,06 €	395.926,34 €	191.999,19 €
Επενδυτική Προτεραιότητα 7γ	2.884.498,83 €	733.000,00 €	- €	- €	- €
Επενδυτική Προτεραιότητα 5β	8.120.249,41 €	6.250.587,00 €	4.760.176,22 €	839.149,43 €	693.915,52 €
Επενδυτική Προτεραιότητα 6γ	16.990.000,01 €	14.585.514,63 €	1.795.708,68 €	1.079.647,76 €	983.038,55 €
Επενδυτική Προτεραιότητα 6στ	7.843.895,70 €	6.489.910,47 €	1.466.389,89 €	610.428,39 €	566.900,84 €
ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ	3.244.355,00 €	-	3.244.355,00 €	644.228,19 €	449.677,59 €
ΣΥΝΟΛΟ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ Π.Σ.	64.560.486,01 €	49.571.445,91 €	13.820.879,87 €	4.868.190,38 €	3.629.414,80 €

Γράφημα 17: Πορεία Οικονομικής Υλοποίησης Π.Σ. ανά Ε.Σ. ως % επί του Συνολικού Π/Υ του Π.Σ.

Γράφημα 18: Πορεία Οικονομικής Υλοποίησης Π.Σ. ανά Ε.Π. ως % επί του Συνολικού Π/Υ του Π.Σ.

Ειδικότερα:

Στον Ειδικό Στόχο 1.1 εγκρίθηκαν **τέσσερα (4)** έργα συνολικού προϋπολογισμού 4.011.097,00€ σε ποσοστό 99,75% επί του αρχικού προϋπολογισμού του ΠΣ για τον συγκεκριμένο Ειδικό Στόχο:

ΑΚΡΩΝΥΜΙΟ ΕΡΓΟΥ	ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΜΕΧΡΙ 31/12/2018	ΔΑΠΑΝΕΣ ΜΕΧΡΙ 31/12/2018	Ποσοστό Απορρόφησης επί του Αρχικού Π/Υ
MARIS	1.230.000,00 €	27.943,50 €	14.951,81 €	1,22%
Ψηφιακός Ηρόδοτος 2	1.208.097,00 €	163.547,00 €	129.126,43 €	10,69%
ΨΗΦΙΑΚΟ ΑΠΟΣΦΡΑΓΙΣΜΑ ΑΓΙΩΝΥΜΩΝ ΝΗΣΩΝ	930.000,00 €	- €	15.168,29 €	1,63%
Smart Cities	643.000,00 €	185.774,20 €	55.045,01 €	8,56%

Στον Ειδικό Στόχο 1.2 εγκρίθηκαν **δύο (2)** έργα συνολικού προϋπολογισμού 2.665.338,24€ σε ποσοστό 100% επί του αρχικού προϋπολογισμού του ΠΣ για τον συγκεκριμένο Ειδικό Στόχο:

ΑΚΡΩΝΥΜΙΟ ΕΡΓΟΥ	ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΜΕΧΡΙ 31/12/2018	ΔΑΠΑΝΕΣ ΜΕΧΡΙ 31/12/2018	Ποσοστό Απορρόφησης επί του Αρχικού Π/Υ
Go_Brand	1.083.408,24 €	887.406,46 €	247.626,36 €	22,86%
ΑΓΡΟ-ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ	1.581.930,00 €	619.749,71 €	493.014,80 €	31,17%

Στον Ειδικό Στόχο 2.1 εγκρίθηκαν **πέντε (5)** έργα συνολικού προϋπολογισμού 10.570.008,57 σε ποσοστό 73,73 % επί του αρχικού προϋπολογισμού του ΠΣ για τον συγκεκριμένο Ειδικό Στόχο:

ΑΚΡΩΝΥΜΙΟ ΕΡΓΟΥ	ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΜΕΧΡΙ 31/12/2018	ΔΑΠΑΝΕΣ ΜΕΧΡΙ 31/12/2018	Ποσοστό Απορρόφησης επί του Αρχικού Π/Υ
ΕΝΕΔΗ	1.014.785,00 €	351.446,15 €	176.566,73 €	17,40%
ΟΞΥΓΟΝΟ	1.826.300,00 €	- €	0,00 €	0,00%

ΣΥΝΕΡΓΕΙΝ	2.095.877,50 €	65.746,00 €	128.928,90 €	12,71%
ΑΥΤΟΝΟΜΩ / 2η πρόσκληση	1.909.640,00 €	- €	- €	0,00%
STRATENERGY / 2η πρόσκληση	3.723.406,07 €	83.280,00 €	38.381,94 €	3,78%

Στον Ειδικό Στόχο 2.2 εγκρίθηκαν **τρία (3)** έργα συνολικού προϋπολογισμού 4.265.990,00€ σε ποσοστό 95,78 % επί του αρχικού προϋπολογισμού του ΠΣ για τον συγκεκριμένο Ειδικό Στόχο:

ΑΚΡΩΝΥΜΙΟ ΕΡΓΟΥ	ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΜΕΧΡΙ 31/12/2018	ΔΑΠΑΝΕΣ ΜΕΧΡΙ 31/12/2018	Ποσοστό Απορρόφησης επί του Αρχικού Π/Υ
EY-KINHSHH	1.306.290,00 €	- €	153.416,44 €	15,12%
ECORouTs	1.262.200,00 €	400,00 €	4.349,19 €	0,43%
Step2Smart	1.697.500,00 €	168.957,06 €	238.160,71 €	23,47%

Στον Ειδικό Στόχο 2.3 εγκρίθηκε μόνο ένα **(1)** έργο συνολικού προϋπολογισμού 733.000,00€ σε ποσοστό 25,41 % επί του αρχικού προϋπολογισμού του ΠΣ για τον συγκεκριμένο Ειδικό Στόχο:

ΑΚΡΩΝΥΜΙΟ ΕΡΓΟΥ	ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΜΕΧΡΙ 31/12/2018	ΔΑΠΑΝΕΣ ΜΕΧΡΙ 31/12/2018	Ποσοστό Απορρόφησης επί του Αρχικού Π/Υ
ΝΑΥΣ	733.000,00€	0,00 €	0,00 €	-

Στον Ειδικό Στόχο 3.1 εγκρίθηκαν **τέσσερα (4)** έργα συνολικού προϋπολογισμού 6.250.587,00 σε ποσοστό 76,98% επί του αρχικού προϋπολογισμού του ΠΣ για τον συγκεκριμένο Ειδικό Στόχο:

ΑΚΡΩΝΥΜΙΟ ΕΡΓΟΥ	ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΜΕΧΡΙ 31/12/2018	ΔΑΠΑΝΕΣ ΜΕΧΡΙ 31/12/2018	Ποσοστό Απορρόφησης επί του Αρχικού Π/Υ
ERMIS-F	1.170.558,00 €	601.504,43 €	243.108,75 €	23,96%
ΑΙΓΙΣ	741.171,00 €	180.932,13 €	65.186,34 €	6,42%

ΗΡΩΝ	1.338.858,00 €	577.739,66 €	516.154,25 €	50,86%
ΠΑΙΩΝΑΣ / πρόσκληση 3η	3.400.000,00 €	3.400.000,00 €	14.700,09 €	1,45%

Στον Ειδικό Στόχο 3.2 εγκρίθηκαν **οκτώ (8)** έργα συνολικού προϋπολογισμού 14.585.514,63€ σε ποσοστό 88,85 % επί του αρχικού προϋπολογισμού του ΠΣ για τον συγκεκριμένο Ειδικό Στόχο:

ΑΚΡΩΝΥΜΙΟ ΕΡΓΟΥ	ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΜΕΧΡΙ 31/12/2018	ΔΑΠΑΝΕΣ ΜΕΧΡΙ 31/12/2018	Ποσοστό Απορρόφησης επί του Αρχικού Π/Υ
ΜΟΥΣΕΙΑ II	820.000,00 €	517.464,03 €	399.497,14 €	39,37%
GEO-IN	950.000,00 €	616.639,40 €	266.582,37 €	26,27%
ΕΛΚΥΣΤΙΚΟΙ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΙ	1.650.000,00 €	0,00%	126.999,59 €	12,51%
ΕΡΜΗΣ II	610.000,00 €	354.844,35 €	174.735,28 €	17,22%
DigiArc / 2η πρόσκληση	2.505.485,00 €	870,00 €	0,00 €	0,00%
GEOSTARS / 2η πρόσκληση	2.678.400,00 €	85.398,72 €	32.072,32 €	3,16%
ΑνΔικαΤ / 2η πρόσκληση	2.633.854,63 €	200.457,33 €	75.878,47 €	7,48%
RE -CULT / 2η πρόσκληση	2.737.775,00 €	20.034,85 €	3.882,59 €	0,38%

Στον Ειδικό Στόχο 3.3 εγκρίθηκε μόνο ένα **(1)** έργο συνολικού προϋπολογισμού 2.757.000,00€ σε ποσοστό 87,86 % επί του αρχικού προϋπολογισμού του ΠΣ για τον συγκεκριμένο Ειδικό Στόχο:

ΑΚΡΩΝΥΜΙΟ ΕΡΓΟΥ	ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΜΕΧΡΙ 31/12/2018	ΔΑΠΑΝΕΣ ΜΕΧΡΙ 31/12/2018	Ποσοστό Απορρόφησης επί του Αρχικού Π/Υ
ΘΑΛ-ΧΩΡ 2 / 2η πρόσκληση	733.000,00€	35.558,02 €	38.839,20 €	3,83%

Στον Ειδικό Στόχο 3.4 εγκρίθηκαν **τέσσερα (4)** έργα συνολικού προϋπολογισμού 3.732.910,47€ σε ποσοστό 79,32% επί του αρχικού προϋπολογισμού του ΠΣ για τον συγκεκριμένο Ειδικό Στόχο:

ΑΚΡΩΝΥΜΙΟ ΕΡΓΟΥ	ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΜΕΧΡΙ 31/12/2018	ΔΑΠΑΝΕΣ ΜΕΧΡΙ 31/12/2018	Ποσοστό Απορρόφησης επί του Αρχικού Π/Υ
ΕΠΙΡΡΟΗ	725.910,47 €	725.874,98 €	61.125,63 €	6,02%
ΑCΥΑ	880.000,00 €	320.979,16 €	101.207,26 €	9,97%
ΒΙΟΜΑ	1.220.000,00 €	383.977,73 €	269.199,08 €	26,53%
SmartWater2020	907.000,00 €	- €	140.057,22 €	13,80%

6.7. Πορεία Υλοποίησης ανά Κατηγορία Παρέμβασης

Τα έργα που έχουν ενταχθεί στο Π.Σ. μέχρι και 31/12/2018 αφορούν δεκατρείς (13) κατηγορίες Παρέμβασης από τις είκοσι συνολικά. Αυτές είναι οι ακόλουθες

- 079. Πρόσβαση σε πληροφορίες του δημόσιου τομέα (συμπεριλαμβανομένων ανοικτών δεδομένων ηλεκτρονικού πολιτισμού, ψηφιακών βιβλιοθηκών, ηλεκτρονικού περιεχομένου και ηλεκτρονικού τουρισμού)
- 066. Προηγμένες υπηρεσίες στήριξης για ΜΜΕ και ομίλους ΜΜΕ (συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών διαχείρισης, μάρκετινγκ και σχεδιασμού)
- 013. Ενεργειακή απόδοση με ανακαίνιση της δημόσιας υποδομής, έργα επίδειξης και υποστηρικτικά μέτρα
- 043. Υποδομή για καθαρές αστικές μεταφορές και προώθησή τους (συμπεριλαμβανομένου του εξοπλισμού και του τροχαίου υλικού)
- 044. Έξυπνα συστήματα μεταφορών (συμπεριλαμβανομένης της εισαγωγής της διαχείρισης της ζήτησης, των συστημάτων διοδίων, συστημάτων παρακολούθησης, ελέγχου και πληροφοριών ΤΠ)
- 036. Μεταφορές πολλαπλών μέσων
- 087. Προσαρμογή σε μέτρα για την κλιματική αλλαγή και πρόληψη και διαχείριση κινδύνων σχετικών με το κλίμα, π.χ. διάβρωση, πυρκαγιές, πλημμύρες, καταιγίδες και ξηρασία, συμπεριλαμβανομένης της αύξησης της ευαισθητοποίησης, της πολιτικής προστασίας και συστημάτων και υποδομών διαχείρισης καταστροφών
- 088. Πρόληψη και διαχείριση κινδύνων για φυσικούς κινδύνους μη σχετιζόμενους με το κλίμα (π.χ. σεισμοί) και κινδύνων που συνδέονται με ανθρώπινες δραστηριότητες (π.χ. τεχνολογικά ατυχήματα), συμπεριλαμβανομένης της αύξησης της ευαισθητοποίησης, της πολιτικής προστασίας και συστημάτων και υποδομών διαχείρισης καταστροφών
- 091. Ανάπτυξη και προώθηση του τουριστικού δυναμικού φυσικών περιοχών
- 094. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή στοιχείων δημόσιας πολιτιστικής κληρονομιάς
- 096. Θεσμική ικανότητα της δημόσιας διοίκησης και των δημόσιων υπηρεσιών ως προς την εφαρμογή του ΕΤΠΑ ή ενεργειών που στηρίζουν πρωτοβουλίες του ΕΚΤ για ανάπτυξη θεσμικής ικανότητας
- 018. Διαχείριση οικιακών απορριμμάτων (συμπεριλαμβανομένης της μηχανικής βιολογικής επεξεργασίας, της θερμικής επεξεργασίας, της αποτέφρωσης και της υγειονομικής ταφής)
- 021. Διαχείριση υδάτων και εξοικονόμηση πόσιμου νερού (συμπεριλαμβανομένης της διαχείρισης των λεκανών απορροής ποταμών, του εφοδιασμού σε νερό, των ειδικών μέτρων προσαρμογής στην αλλαγή του κλίματος, της μέτρησης σε επίπεδο περιοχής και καταναλωτή, των συστημάτων χρέωσης και της μείωση των διαρροών)

Η αναλυτική εικόνα της πορείας υλοποίησης του Προγράμματος ανά Κατηγορία Παρέμβασης με ημερομηνία αναφοράς την 31/12/2018 παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 15: Πορεία υλοποίησης του Π.Σ. Interreg V-A «Ελλάδα – Κύπρος 2014-2020» έως 31/12/2018 ανά Κατηγορία Παρέμβασης (χωρίς την ΤΒ)

Άξονας Προτεραιότητας	Επενδυτική Προτεραιότητα	Κατηγορία Παρέμβασης	Συνολικός Προϋπολογισμός με Εθνική Συμμετοχή	Προϋπολογισμός Ενταγμένων Έργων	Υπολειπόμενος Προϋπολογισμός ανά ΚΠ	Δαπάνες έως 31/12/2018
ΑΠ1	2γ	079. Πρόσβαση σε πληροφορίες του δημόσιου τομέα (συμπεριλαμβανομένων ανοικτών δεδομένων ηλεκτρονικού πολιτισμού, ψηφιακών βιβλιοθηκών, ηλεκτρονικού περιεχομένου και ηλεκτρονικού τουρισμού)	3.015.821,18 €	4.011.097,00 €	-995.275,82 €	214.291,54 €
		082. Υπηρεσίες και εφαρμογές ΤΠΕ για ΜΜΕ (συμπεριλαμβάνονται το ηλεκτρονικό εμπόριο, η ηλεκτρονική επιχειρηματική δραστηριότητα και οι δικτυωμένες επιχειρηματικές διεργασίες), ζωντανά εργαστήρια, επιχειρηματίες του διαδικτύου, νεοσύστατες επιχειρήσεις στον τομέα των ΤΠΕ κλπ.)	1.005.276,47 €	Δεν έχει ενεργοποιηθεί ακόμη	1.005.276,47 €	
	3δ	064. Διεργασίες έρευνας και καινοτομίας σε ΜΜΕ (συμπεριλαμβανομένων συστημάτων κουπονιών, διεργασιών, σχεδιασμού, υπηρεσιών και κοινωνικής καινοτομίας)	399.800,00 €	Δεν έχει ενεργοποιηθεί ακόμη	399.800,00 €	
		066. Προηγμένες υπηρεσίες στήριξης για ΜΜΕ και ομίλους	2.265.537,65 €	2.665.338,24 €	-399.800,59 €	740.641,16 €

		MME (συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών διαχείρισης, μάρκετινγκ και σχεδιασμού)				
ΑΠ2	4γ	013. Ενεργειακή απόδοση με ανακαίνιση της δημόσιας υποδομής, έργα επίδειξης και υποστηρικτικά μέτρα	14.336.962,35 €	11.120.008,57 €	3.216.953,78 €	343.877,57 €
	4ε	043. Υποδομή για καθαρές αστικές μεταφορές και προώθησή τους (συμπεριλαμβανομένου του εξοπλισμού και του τροχαίου υλικού)	2.969.395,29 €	2.959.700,00 €	9.695,29 €	242.509,90 €
		044. Έξυπνα συστήματα μεταφορών (συμπεριλαμβανομένης της εισαγωγής της διαχείρισης της ζήτησης, των συστημάτων διοδίων, συστημάτων παρακολούθησης, ελέγχου και πληροφοριών ΤΠ)	1.484.694,12 €	1.306.290,00 €	178.404,12 €	153.416,44 €
	7γ	036. Μεταφορές πολλαπλών μέσων	1.357.410,59 €	733.000,00 €	624.410,59 €	0,00 €
040. Άλλοι θαλάσσιοι λιμένες		1.527.088,24 €	Δεν έχει ενεργοποιηθεί ακόμη	1.527.088,24 €	0,00 €	
ΑΠ3	5β	087. Προσαρμογή σε μέτρα για την κλιματική αλλαγή και πρόληψη και διαχείριση κινδύνων σχετικών με το κλίμα, π.χ. διάβρωση, πυρκαγιές, πλημμύρες, καταιγίδες και ξηρασία, συμπεριλαμβανομένης της	2.338.235,29 €	5.892.476,57 €	-3.554.241,28 €	773.963,09 €

	αύξηση της ευαισθητοποίησης, της πολιτικής προστασίας και συστημάτων και υποδομών διαχείρισης καταστροφών				
	088. Πρόληψη και διαχείριση κινδύνων για φυσικούς κινδύνους μη σχετιζόμενους με το κλίμα (π.χ. σεισμοί) και κινδύνων που συνδέονται με ανθρώπινες δραστηριότητες (π.χ. τεχνολογικά ατυχήματα), συμπεριλαμβανομένης της αύξησης της ευαισθητοποίησης, της πολιτικής προστασίας και συστημάτων και υποδομών διαχείρισης καταστροφών	5.782.014,12 €	741.171,00 €	5.040.843,12 €	65.186,34€
6γ	091. Ανάπτυξη και προώθηση του τουριστικού δυναμικού φυσικών περιοχών	9.022.396,47 €	8.427.739,63 €	594.656,84 €	286.568,66 €
	094. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή στοιχείων δημόσιας πολιτιστικής κληρονομιάς	7.967.603,54 €	3.420.000,00 €	4.547.603,54 €	793.079,10 €
6στ	096. Θεσμική ικανότητα της δημόσιας διοίκησης και των δημόσιων υπηρεσιών ως προς την εφαρμογή του ΕΙΠΑ ή ενεργειών που στηρίζουν πρωτοβουλίες του ΕΚΤ για ανάπτυξη θεσμικής ικανότητας	3.138.011,70 €	2.757.000,00 €	381.011,70 €	38.839,20 €
	017. Διαχείριση οικιακών απορριμμάτων (συμπεριλαμβανομένης της ελαχιστοποίησης, της διαλογής και μέτρων ανακύκλωσης)	1.176.471,00 €	Δεν έχει ενεργοποιηθεί ακόμη	1.176.471,00 €	0,00 €

ΣΥΝΟΛΟ	018. Διαχείριση οικιακών απορριμμάτων (συμπεριλαμβανομένης της μηχανικής βιολογικής επεξεργασίας, της θερμικής επεξεργασίας, της αποτέφρωσης και της υγειονομικής ταφής)	1.176.471,00 €	2.100.000,00 €	-923.529,00 €	370.406,34 €
	021. Διαχείριση υδάτων και εξοικονόμηση πόσιμου νερού (συμπεριλαμβανομένης της διαχείρισης των λεκανών απορροής ποταμών, του εφοδιασμού σε νερό, των ειδικών μέτρων προσαρμογής στην αλλαγή του κλίματος, της μέτρησης σε επίπεδο περιοχής και καταναλωτή, των συστημάτων χρέωσης και της μείωση των διαρροών)	2.352.942,00 €	1.632.910,47 €	720.031,53 €	201.182,85 €
	ΣΥΝΟΛΟ	61.316.131,01 €	47.766.731,48 €	13.549.399,53 €	4.223.962,194

7.ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΕΩΣ 31/12/2018

Στην Ενότητα αυτή καταγράφεται με συνοπτικό αρχικά και αναλυτικό τρόπο στη συνέχεια, η πορεία υλοποίησης του Προγράμματος Συνεργασίας από την ημερομηνία έναρξης του έως και την 31/12/2018. Η καταγραφή των δεδομένων προόδου υλοποίησης γίνεται σε κάθε δυνατό επίπεδο προγραμματισμού (Άξονας Προτεραιότητας, Θεματικός Στόχος και Επενδυτική Προτεραιότητα) σύμφωνα με τα διαθέσιμα δεδομένα, τα οποία προέρχονται από τις Ετήσιες Εκθέσεις του Προγράμματος καθώς και από δεδομένα που δόθηκαν στο Σύμβουλο από την Αναθέτουσα Αρχή (εξαμηνιαίες αναφορές προόδου πράξεων, στοιχεία ΟΠΣ Εργόγραμμα κλπ.).

Το Πρόγραμμα Συνεργασίας «Interreg V-A Ελλάδα- Κύπρος 2014-2020» όπως ήδη αναφέρθηκε παραπάνω, εγκρίθηκε τον Ιούλιο του 2015. Το 2015 υπήρξε έτος προετοιμασίας και ωρίμανσης έργων και διοικητικών και διαχειριστικών διαδικασιών. Τον Δεκέμβριο του ίδιου έτους (2015) εγκρίθηκε η πρώτη αναθεώρηση του Προγράμματος Συνεργασίας, γεγονός όμως που δεν επηρέασε την διαδικασία έκδοσης προσκλήσεων. Τον Δεκέμβριο του 2016 εγκρίθηκε η 2^η αναθεώρηση του Π.Σ. κατά την οποία μεταβιβάστηκε στο πρόγραμμα επιπλέον ποσό ύψους 1.006.852,00€. Με την τελευταία αναθεώρηση του Π.Σ. η οποία εγκρίθηκε μέσα στο 2018 το πρόγραμμα ενισχύθηκε οικονομικά με πόρους ύψους 6.865.319,00€. Συνολικά κατά το διάστημα αναφοράς έχουν εκδοθεί **3 Προσκλήσεις** προϋπολογισμού **€34.294.118,00, ήτοι 53% στο σύνολο του Π.Σ.²**

Κατά την πρώτη τριετία υλοποίησης και μέχρι τις **31/12/2018** είχε ενεργοποιηθεί, **βάσει των εγκεκριμένων έργων**, το **77%** του συνολικού προϋπολογισμού του Προγράμματος, ποσοστό που κρίνεται άκρως ικανοποιητικό, αν ληφθεί υπόψη ότι τα δύο πρώτα χρόνια ήταν ουσιαστικά περίοδος προετοιμασίας του Προγράμματος και του διοικητικού πλαισίου για την υλοποίηση του. Πιο συγκεκριμένα ο συνολικός προϋπολογισμός των έργων που εντάχθηκαν στο

² Στον υπολογισμό του ποσοστού συνυπολογίζονται και τα ποσά για την Τεχνική Βοήθεια

πλαίσιο των τριών δημοσιευμένων προσκλήσεων ανέρχεται σε **€49.571.445,91**, ήτοι 77% του συνολικού προϋπολογισμού του Προγράμματος Συνεργασίας (στον υπολογισμό συνυπολογίζεται και η ΤΒ).

Σύμφωνα με τα στοιχεία που δόθηκαν στον Σύμβουλο Αξιολόγησης για τα έργα που έχουν ενταχθεί μέχρι και 31/12/2018, οι επαληθευμένες δαπάνες των έργων είναι σε χαμηλό επίπεδο μόλις 9% - ποσοστό επί του συνολικού προϋπολογισμού των ενταγμένων πράξεων - ενώ το ύψος των συμβάσεων των έργων αγγίζει το 21%.

Πίνακας 16: Συνολική πορεία υλοποίησης του Π.Σ. Interreg V-A «Ελλάδα – Κύπρος 2014-2020» έως 31/12/2018

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ INTERREG V-A «ΕΛΛΑΔΑ – ΚΥΠΡΟΣ 2014- 2020»	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΡΙΩΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΩΝ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΝΤΑΓΜΕΝΩΝ ΕΡΓΩΝ	ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ	ΔΗΛΩΜΕΝΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ	ΕΠΑΛΗΘΕΥΜΕΝΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ
ΣΥΝΟΛΟ (έως 31/12/2018)	34.294.118,00	49.571.445,91	10.576.524,87	4.223.962,19	3.179.737,21

Συνολική Χρηματοδότηση

Π.Σ. (με Τ.Β.)

64.560.486,00 €

% Υλοποίησης σε σχέση με τη συνολική χρηματοδότη ση του Π.Σ.	53%	77%	16,38%	6,54%	4,92%
---	-----	-----	--------	-------	-------

Πιο αναλυτικά, βάσει των προσκλήσεων που είχαν εκδοθεί έως και 31/12/2018 έχουν ενεργοποιηθεί συνολικά **32 έργα** στους τρεις άξονες προτεραιότητας του Προγράμματος Συνεργασίας.

Πίνακας 17: Εγκεκριμένα έργα του Π.Σ. Interreg V-A «Ελλάδα – Κύπρος 2014-2020» έως 31/12/2018

ΤΙΤΛΟΣ ΈΡΓΟΥ (ΑΚΡΩΝΥΜΙΟ)	ΠΟΡΕΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΈΡΓΟΥ	ΚΥΡΙΟΣ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΤΑΙΡΟΥ ³
ΑΠ 1: Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της επιχειρηματικότητας στη διασυνοριακή περιοχή				
Επενδυτική Προτεραιότητα 2γ				
MARIS	Σε εξέλιξη	1.230.000,00 €	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ ΚΑΙ ΝΗΣΙΩΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ / ΕΠΙΤΕΛΙΚΗ ΔΟΜΗ ΕΣΠΑ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ ΚΑΙ ΝΗΣΙΩΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	A
Ψηφιακός Ηρόδοτος II	Σε εξέλιξη	1.208.097,00 €	ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΥΠΡΟΥ	B
ΨΗΦΙΑΚΟ ΑΠΟΣΦΡΑΓΙΣΜΑ ΑΓΙΩΝΥΜΩΝ ΝΗΣΩΝ	Σε εξέλιξη	930.000,00 €	ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ ΛΕΜΕΣΟΥ	Γ
Smart Cities	Σε εξέλιξη	643.000,00 €	ΔΗΜΟΣ ΠΑΦΟΥ	A
Go_Brand	Σε εξέλιξη	1.083.408,24 €	ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ	B
ΑΓΡΟ- ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ	Σε εξέλιξη	1.581.930,00 €	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	A
ΑΠ 2: Αποδοτική χρήση ενέργειας και βιώσιμες μεταφορές				
Επενδυτική Προτεραιότητα 4ε				

³ A: Εθνικές, περιφερειακές ή τοπικές δημόσιες αρχές, B: Οργανισμοί δημοσίου δικαίου, Γ: Ιδιωτικοί οργανισμοί

ΤΙΤΛΟΣ ΈΡΓΟΥ (ΑΚΡΩΝΥΜΙΟ)	ΠΟΡΕΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΈΡΓΟΥ	ΚΥΡΙΟΣ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΤΑΙΡΟΥ ³
ΕΝΕΔΗ	Σε εξέλιξη	1.014.785,00 €	ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ Α.Ε.	A
ΟΞΥΓΟΝΟ	Σε εξέλιξη	1.826.300,00 €	Β' ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΚΑΙ ΝΗΣΩΝ ΑΙΓΑΙΟΥ	A
ΣΥΝΕΡΓΕΙΝ	Σε εξέλιξη	2.095.877,50 €	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	A
ΑΥΤΟΝΟΜΩ	Σε εξέλιξη	1.909.640,00 €	ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ - ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ, ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ	A
STRATENERGY	Σε εξέλιξη	3.723.406,07 €	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	A
ΑΠ 2: Αποδοτική χρήση ενέργειας και βιώσιμες μεταφορές				
Επενδυτική Προτεραιότητα 4ε				
ΕΥ-ΚΙΝΗΣΗ	Σε εξέλιξη	1.306.290,00 €	ΔΗΜΟΣ ΡΟΔΟΥ	A
ECORouTs	Σε εξέλιξη	1.262.200,00 €	ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	A
Step2Smart	Σε εξέλιξη	1.697.500,00 €	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ-ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ	A

ΤΙΤΛΟΣ ΈΡΓΟΥ (ΑΚΡΩΝΥΜΙΟ)	ΠΟΡΕΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΈΡΓΟΥ	ΚΥΡΙΟΣ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΤΑΙΡΟΥ ³
ΑΠ 2: Αποδοτική χρήση ενέργειας και βιώσιμες μεταφορές				
Επενδυτική Προτεραιότητα 7γ				
ΝΑΥΣ	Σε εξέλιξη	733.000,00 €	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	A
ΑΠ 3: Διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος και πρόληψη κινδύνων				
Επενδυτική Προτεραιότητα 5β				
ERMIS-F	Σε εξέλιξη	1.170.558,00 €	ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΚΥΠΡΟΥ	Γ
ΑΙΓΙΣ	Σε εξέλιξη	741.171,00 €	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	B
ΗΡΩΝ	Σε εξέλιξη	1.338.858,00 €	ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΚΥΠΡΟΥ	A
ΠΑΙΩΝΑΣ	Σε εξέλιξη	3.000.000,00 €	ΕΠΙΤΕΛΙΚΗ ΔΟΜΗ ΕΣΠΑ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ ΚΑΙ ΝΗΣΙΩΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	A
ΑΠ 3: Διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος και πρόληψη κινδύνων				
Επενδυτική Προτεραιότητα 6γ				
ΜΟΥΣΕΙΑ II	Σε εξέλιξη	820.000,00 €	ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ	B
GEO-IN	Σε εξέλιξη	950.000,00 €	ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΟΡΕΙΝΟΥ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ - ΜΑΛΕΒΥΖΙΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ	B

ΤΙΤΛΟΣ ΈΡΓΟΥ (ΑΚΡΩΝΥΜΙΟ)	ΠΟΡΕΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΈΡΓΟΥ	ΚΥΡΙΟΣ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΤΑΙΡΟΥ ³
			ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ Ο.Τ.Α	
ΕΛΚΥΣΤΙΚΟΙ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΙ	Σε εξέλιξη	1.650.000,00 €	ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ	Α
ΕΡΜΗΣ II	Σε εξέλιξη	610.000,00 €	ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΠΑΡΑΠΛΗΓΙΚΩΝ ΚΥΠΡΟΥ	Γ
DigiArc	Σε εξέλιξη	2.505.485,00 €	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ, ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ	Α
GEOSTARS	Σε εξέλιξη	2.678.400,00 €	ΤΜΗΜΑ ΔΑΣΩΝ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	Α
ΑνΔικαΤ	Σε εξέλιξη	2.633.854,63 €	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	Α
RE -CULT	Σε εξέλιξη	2.737.775,00 €	ΚΥΠΡΙΑΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	Σ
ΑΠ 3: Διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος και πρόληψη κινδύνων				
Επενδυτική Προτεραιότητα 6στ				
ΕΠΙΡΡΟΗ	Σε εξέλιξη	725.910,47 €	ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ	Β
ΑCUA	Σε εξέλιξη	880.000,00 €	ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ	Β

ΤΙΤΛΟΣ ΈΡΓΟΥ (ΑΚΡΩΝΥΜΙΟ)	ΠΟΡΕΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΈΡΓΟΥ	ΚΥΡΙΟΣ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΤΑΙΡΟΥ ³
ΒΙΟΜΑ	Σε εξέλιξη	1.220.000,00 €	ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ	B
SmartWater2020	Σε εξέλιξη	907.000,00 €	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ	B
ΘΑΛ-ΧΩΡ 2	Σε εξέλιξη	2.757.000,00	ΤΜΗΜΑ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ, ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ, ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ	A

8. ΕΡΕΥΝΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ

8.1. Εισαγωγή

Η πρωτογενής έρευνα πραγματοποιήθηκε με την χρήση δομημένου κοινού ερωτηματολογίου το οποίο αναπτύχθηκε από τον Σύμβουλο. Το εν λόγω ερωτηματολόγιο υποβλήθηκε στην Αναθέτουσα Αρχή προς έγκριση κατά την υποβολή του 1^{ου} παραδοτέου που υποβλήθηκε από τον ανάδοχο τον Σεπτέμβριο 2018. Το ερωτηματολόγιο αυτό είχε ως κύριο στόχο την υποστήριξη του έργου του Αναδόχου στην αξιολόγηση του Προγράμματος Συνεργασίας «Interreg V-A Ελλάδα- Κύπρος 2014-2020».

Σύμφωνα με τη Μεθοδολογία, που αποτυπώθηκε στο 1^ο Παραδοτέο, ο Ανάδοχος προχώρησε στην διενέργεια έρευνας πεδίου απευθυνόμενος στους:

- δικαιούχους των εγκεκριμένων προτάσεων (κύριους και απλούς),
- φορείς που υπέβαλλαν προτάσεις στο πλαίσιο των προσκλήσεων του προγράμματος αλλά δεν εγκρίθηκαν και
- φορείς που πληρούσαν τα κριτήρια για να συμμετέχουν σε κάποιο εταιρικό σχήμα αλλά δεν προχώρησαν στην υποβολή (δυσνητικοί δικαιούχοι).

Βάσει των παραπάνω καθορίστηκαν τέσσερις διακριτές ομάδες-στόχοι:

- Ομάδα-στόχος 1: φορείς που δεν έχουν υποβάλλει έργο
- Ομάδα-στόχος 2: φορείς που έχουν υποβάλλει έργο και δεν έχει εγκριθεί
- Ομάδα-στόχος 3: φορείς που έχουν υποβάλλει έργο, έχει εγκριθεί και δεν είναι κύριοι δικαιούχοι
- Ομάδα-στόχος 4: φορείς που έχουν υποβάλλει έργο, έχει εγκριθεί και είναι κύριοι δικαιούχοι

Για κάθε μία από τις παραπάνω ομάδες-στόχους, συντάχθηκε κατάλληλα διαμορφωμένο ερωτηματολόγιο (τέσσερα στο σύνολο) σε πλατφόρμα ηλεκτρονικών ερωτηματολογίων (LimeSurvey). Θα πρέπει να επισημάνουμε ότι μερικές από τις ερωτήσεις στα τέσσερα ερωτηματολόγια, ήταν κοινές.

8.2. Διεξαγωγή Έρευνας

Στο πλαίσιο της έρευνας ο Ανάδοχος διαμόρφωσε τέσσερις λίστες με φορείς, μία για κάθε ομάδα-στόχο όπως αυτοί αναφέρονται παραπάνω.

Αναφορικά με την Ομάδα-στόχο 1, ο Ανάδοχος προέβη σε μια όσο το κατά το δυνατόν πληρέστερη καταγραφή των εθνικών, περιφερειακών ή τοπικών δημόσιων αρχών, όπως επίσης και οργανισμών δημοσίου δικαίου, οι οποίοι πληρούν δυνητικά τις προϋποθέσεις για την υποβολή προτάσεων. Για τις υπόλοιπες Ομάδες, καταρτίστηκε λίστα με στοιχεία που δόθηκαν από την Αναθέτουσα Αρχή και αφορούσαν φορείς που υπέβαλλαν προτάσεις στις 3 προσκλήσεις που εξέδωσε η ΕΥΔ/ΕΕΣ.

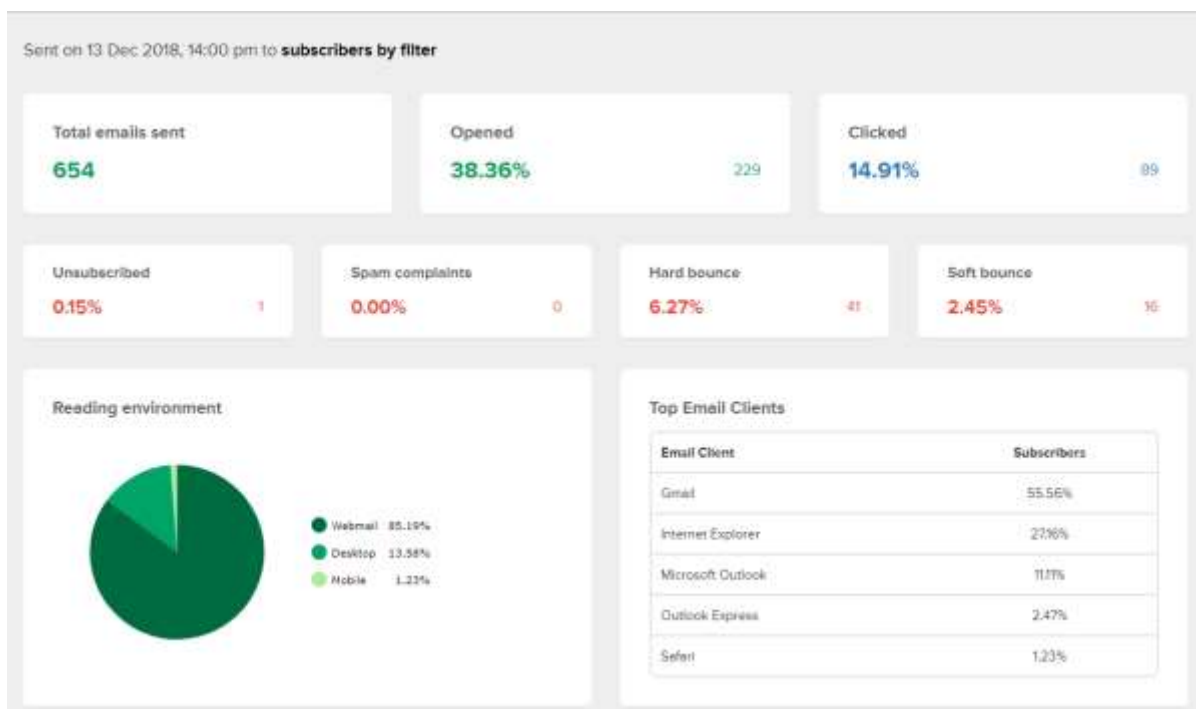
Συνολικά ο Ανάδοχος συγκέντρωσε 691 ηλεκτρονικές διευθύνσεις για τις οποίες προέβη σε έλεγχο εγκυρότητας με τη χρήση ειδικού εργαλείου μαζικής αποστολής μηνυμάτων ηλεκτρονικής αλληλογραφίας από το οποίο διαπιστώθηκε ότι οι 654 ήταν έγκυρες και αποφασίστηκε η αποστολή του ερωτηματολογίου μόνο σε αυτές.

Η αποστολή των ερωτηματολογίων έγινε στις 13 Δεκεμβρίου 2018, και η χρονική προθεσμία συμπλήρωσης του που δόθηκε ήταν έως και τις 7 Ιανουαρίου 2019.

Το ερωτηματολόγιο ήταν δομημένο με τέτοιο τρόπο που ερωτώμενοι δεν μπορούσαν να υποβάλλουν το ερωτηματολόγιο χωρίς να παρέχουν απάντηση, με αποτέλεσμα τα ερωτηματολόγια που υποβλήθηκαν στο σύστημα να είναι πλήρως συμπληρωμένα. Κατά τη διάρκεια της έρευνας ο Ανάδοχος ήταν σε συνεχή επικοινωνία με τους αποδέκτες τόσο με μηνύματα ηλεκτρονικής αλληλογραφίας όσο και μέσω τηλεφώνων προκειμένου να επιβεβαιωθεί η παραλαβή των ηλεκτρονικών μηνυμάτων αλλά και για την παροχή της αναγκαίας τεχνικής υποστήριξης για την ορθή συμπλήρωση των ερωτηματολογίων.

Επιπρόσθετα ο Σύμβουλος παρακολουθούσε τη λειτουργία της αποστολής των ερωτηματολογίων μέσω ειδικού εργαλείου αποστολής μαζικών μηνυμάτων ηλεκτρονικής αλληλογραφίας. Η εικόνα που έδωσε το εν λόγω σύστημα την Δευτέρα 7 Ιανουαρίου 2019 είχε ως εξής:

- Από τις 654 διευθύνσεις, 57 αποδείχθηκαν προβληματικές (hard/soft bounce), ενώ 1 ζήτησε την εξαίρεσή της (unsubscribed)
- Από τις εναπομείνουσες 596, το μήνυμα ηλεκτρονικής αλληλογραφίας άνοιξαν οι 229 (ο αριθμός αυτός είναι και το τελικό δείγμα της έρευνας)
- Το ποσοστό συμμετοχής των ερωτηθέντων ανήλθε στο 38,42% (ή 12,53% επί των απεσταλμένων) λαμβάνοντας υπόψη ότι τελικά συγκεντρώθηκαν 82 απαντήσεις

8.3. Αποτελέσματα Έρευνας

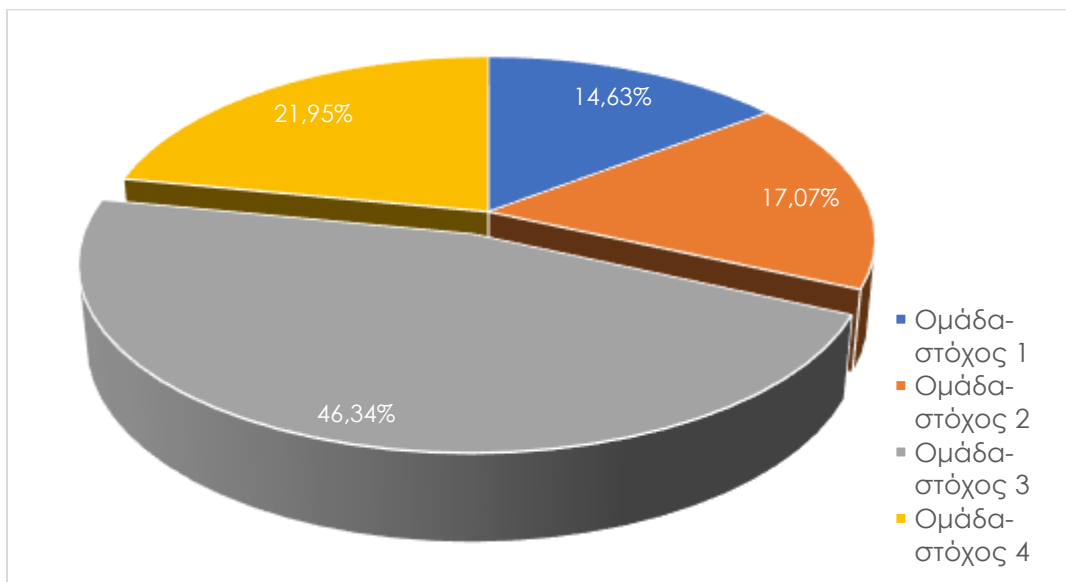
Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της στατιστικής ανάλυσης της έρευνας πεδίου που διεξήχθη στο διάστημα από 13/12/2018 έως 7/1/2019, υπό τη μορφή γραφημάτων, ενώ οι αντίστοιχοι πίνακες παρουσιάζονται στο σχετικό παράρτημα.

Όπως ήδη αναφέρθηκε ανωτέρω, συγκεντρώθηκαν συνολικά 82 απαντημένα ερωτηματολόγια.

Όπως φαίνεται στο γράφημα 19, η πλειοψηφία των ερωτηθέντων (46,34%) προήλθε από την Ομάδα - στόχο 3, ενώ ακολουθούν οι Ομάδες 4 και 2 με ποσοστά 21,95%

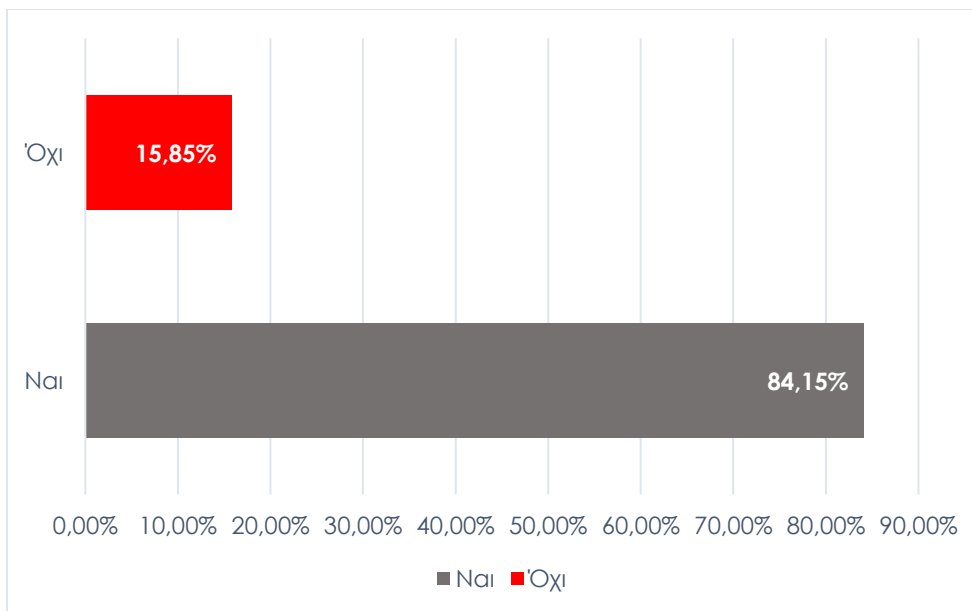
και 17,07% αντίστοιχα. Τη μικρότερη συμμετοχή (14,63%) κατέγραψε η Ομάδα-στόχος 1.

Γράφημα 19: Απαντήσεις ανά Ομάδα-Στόχο

Η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτηθέντων (84,15%), απάντησε ότι ενημερώθηκε έγκαιρα από τη Διαχειριστική αρχή σχετικά με τη διαδικασία υποβολής (γράφημα 20). Η ερώτηση αυτή ήταν κοινή για όλες τις ομάδες-στόχους.

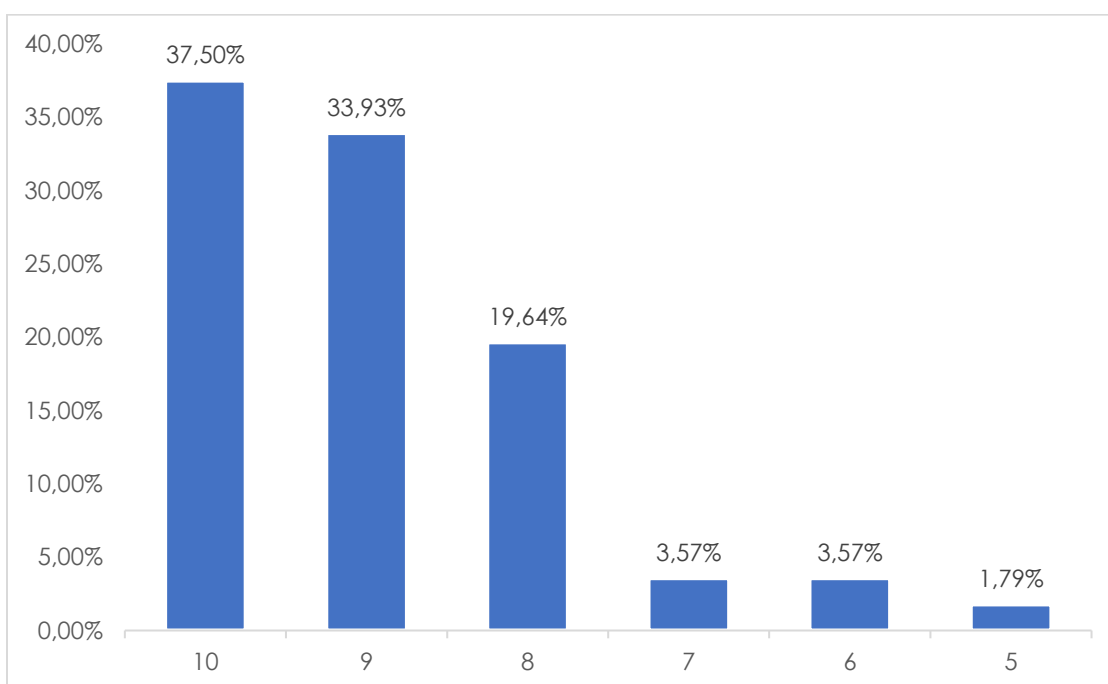
Γράφημα 20: Ενημέρωση από τη ΔΑ σχετικά με τη διαδικασία υποβολής

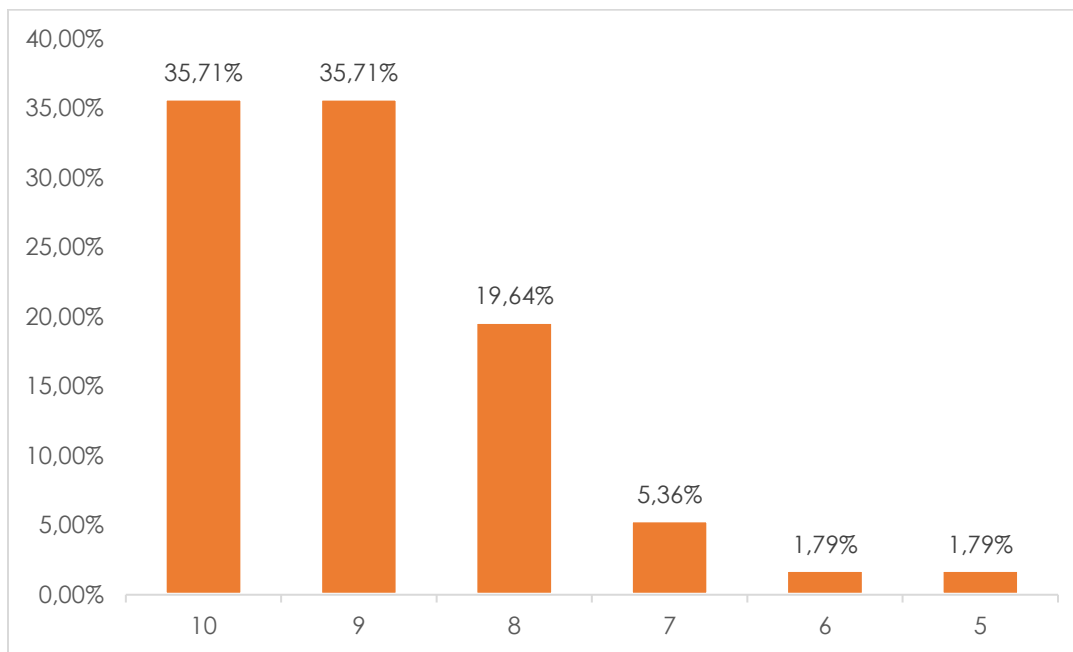
Οι συμμετέχοντες από τις ομάδες-στόχους 2, 3 και 4, κλήθηκαν να απαντήσουν με τη χρήση μιας δεκαβάθμιας κλίμακας (όπου 1 είναι το κατώτατο επίπεδο ενημέρωσης και 10 το ανώτατο επίπεδο ενημέρωσης) κατά πόσον ήταν ενημερωμένοι για τους στόχους, τις δράσεις και τα αναμενόμενα αποτελέσματα του έργου, στου οποίου το εταιρικό σχήμα συμμετέχουν.

Και στις τρεις αυτές ερωτήσεις, η συντριπτική πλειοψηφία (πέραξ του 90%) απάντησε ότι το επίπεδο ενημέρωσής τους κυμαινόταν από 8 έως 10 (γραφήματα 21 έως 23).

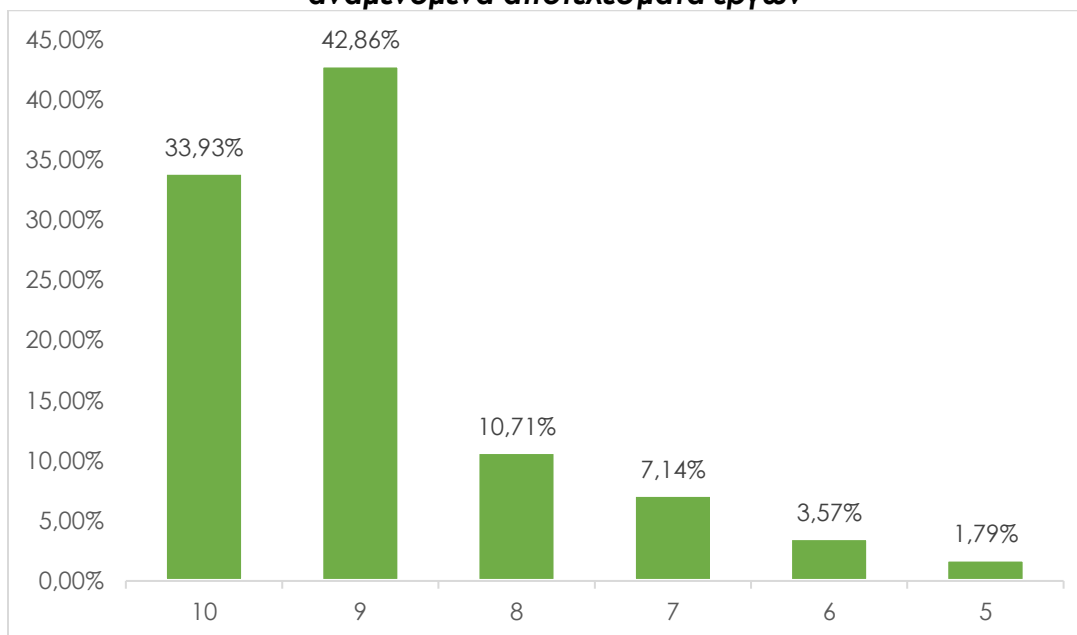
Γράφημα 21: Ικανοποίηση ενημέρωσης δικαιούχων για τους στόχους του έργου

Γράφημα 22: Ικανοποίηση ενημέρωσης δικαιούχων για τις δράσεις του έργου

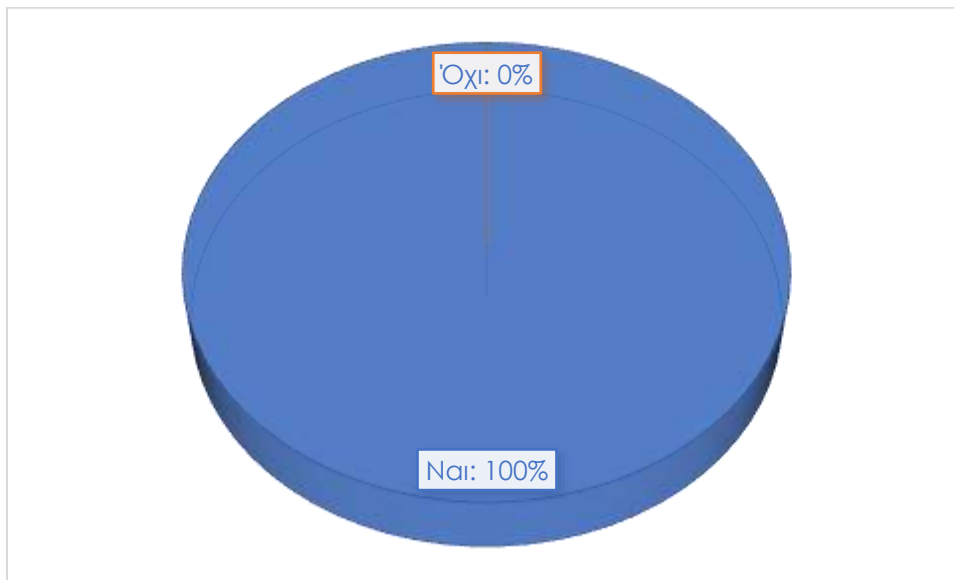

Γράφημα 23: Ικανοποίηση ενημέρωσης δικαιούχων για αναμενόμενα αποτελέσματα έργων

Σε ερώτηση που αφορούσε την υπογραφή της σύμβασης μεταξύ ΕΥΔ/ΕΕΣ και Κύριων Δικαιούχων των εγκεκριμένων έργων, η απάντηση ολόκληρης της ομάδας στόχου 4 (στην οποία απευθυνόταν η ερώτηση αποκλειστικά) ήταν θετική (γράφημα 24).

Γράφημα 24: Υπογραφή σύμβασης μεταξύ ΕΥΔ/ΕΕΣ και ΚΔ έργων

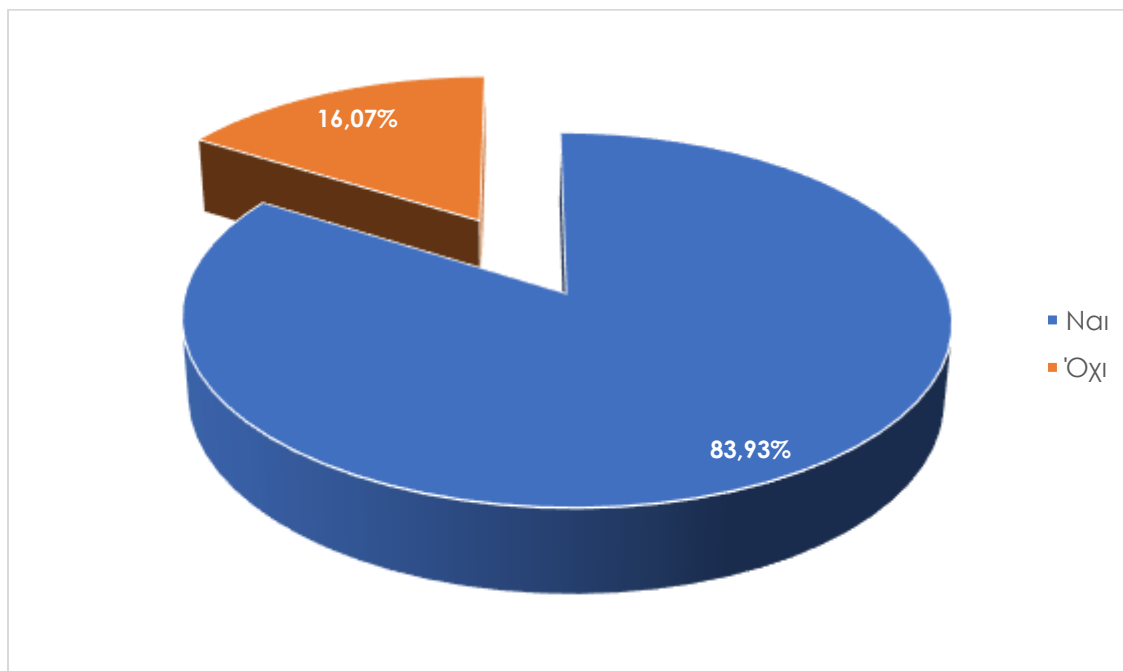

Οι ερωτώμενοι από την ομάδα-στόχο 4, κλήθηκαν να απαντήσουν σε ερώτηση που αφορούσε τα εμπόδια που συνάντησαν κατά την υπογραφή της σύμβασης. Η συγκεκριμένη ερώτηση ήταν ανοικτού τύπου και αφορούσε 18 φορείς.

Οι 14 από τους 18, απάντησαν ότι δεν συνάντησαν κάποιο ιδιαίτερο πρόβλημα, ενώ από τους άλλους 4, τα προβλήματα που καταγράφηκαν ήταν τα εξής:

- Διαδικαστικά
- Δυσκολία συνεννόησης με το υπόλοιπο εταιρικό σχήμα
- Θέματα γραφειοκρατίας
- Ασάφεια για τη σχέση ημερομηνίας έναρξης έργου και ημερομηνίας υπογραφής

Προκειμένου να διερευνηθεί η εξέλιξη των έργων που υλοποιούνται, οι ομάδες-στόχοι 3 και 4 που συμμετείχαν, ερωτήθηκαν σχετικά με το αν έχουν προχωρήσει οι δράσεις/παραδοτέα των έργων στα οποία συμμετέχουν. Η συντριπτική πλειοψηφία (83,93%) απάντησε θετικά (γράφημα 15).

Γράφημα 25: Εξέλιξη των δράσεων/παραδοτέων των έργων

Οι ερωτηθέντες των ομάδων-στόχων 3 και 4, των οποίων οι δράσεις/παραδοτέα έχουν προχωρήσει, κλήθηκαν να απαντήσουν τι είδους εμπόδια αντιμετώπισαν κατά την υλοποίησή τους. Να σημειωθεί ότι η ερώτηση αυτή ήταν ανοικτού τύπου. Η απάντηση με τη μεγαλύτερη συχνότητα αφορούσε θέματα γραφειοκρατίας δημοσίου σχετιζόμενα με τις διαγωνιστικές διαδικασίες. Στον παρακάτω πίνακα παρατίθεται ο πίνακας με τα προβλήματα και τις συχνότητες.

Πίνακας 18: Εμπόδια στην υλοποίηση των δράσεων/παραδοτέων

Πρόβλημα	Συχνότητα
Θέματα γραφειοκρατίας/διαγωνισμών	25
Κανένα πρόβλημα	11
Εταιρικό σχήμα	3
Θέματα με ΕΥΔ/ΕΕΣ	3
Θέματα με το ΟΠΣ	2
Νομικής φύσεως	2
Καθυστέρηση αποπληρωμής	1
Κρατικές ενισχύσεις	1
Αλλαγές τεχνικών προδιαγραφών	1
Εσωτερικής φύσεως	1

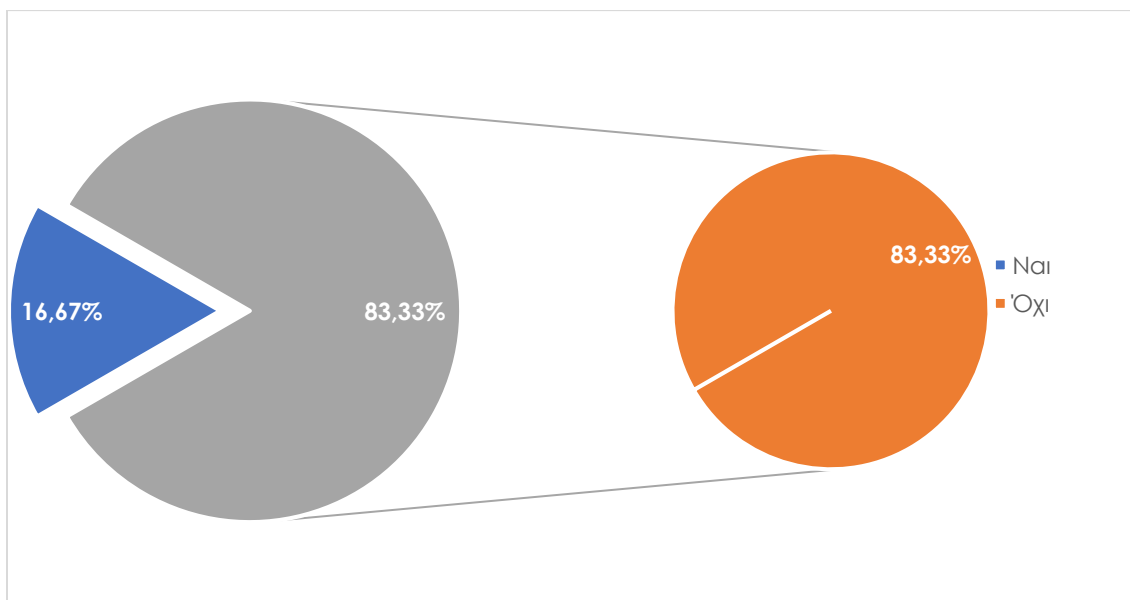
Οι ερωτηθέντες των ομάδων-στόχων 3 και 4, των οποίων οι δράσεις/παραδοτέα δεν έχουν προχωρήσει, ερωτήθηκαν σχετικά με τους παράγοντες που έχουν οδηγήσει σε αυτό το αποτέλεσμα, σε ερώτηση ανοικτού τύπου. Ενδεικτικά αναφέρονται η αλλαγή του εταιρικού σχήματος, η έλλειψη εμπειρίας κλπ. Αναλυτικά οι κωδικοποιημένες απαντήσεις παρατίθενται στον ακόλουθο πίνακα.

Πίνακας 19: Παράγοντες καθυστέρησης στην υλοποίηση των δράσεων/παραδοτέων

Παράγοντας καθυστέρησης	Συχνότητα
Έλλειψη υπογραφής	2
Έναρξη δράσεων αργότερα	2
Καθυστερήσεις	2
Αλλαγή εταιρικού σχήματος	1
Απειρία	1

Όσοι από τους ερωτηθέντες είναι επικεφαλής εταιρείες έργων που υλοποιούνται (ομάδα-στόχος 4), ερωτήθηκαν εάν έχουν ενημερωθεί από την ΚΓ/ΔΑ για ενδεχόμενο κίνδυνο απένταξης του έργου τους. Η πλειοψηφία (83,33%) απάντησε ότι δεν είχε λάβει κάποιου τέτοιου είδους ενημέρωση (γράφημα 26).

Γράφημα 26: Ενημέρωση για κίνδυνο απένταξης

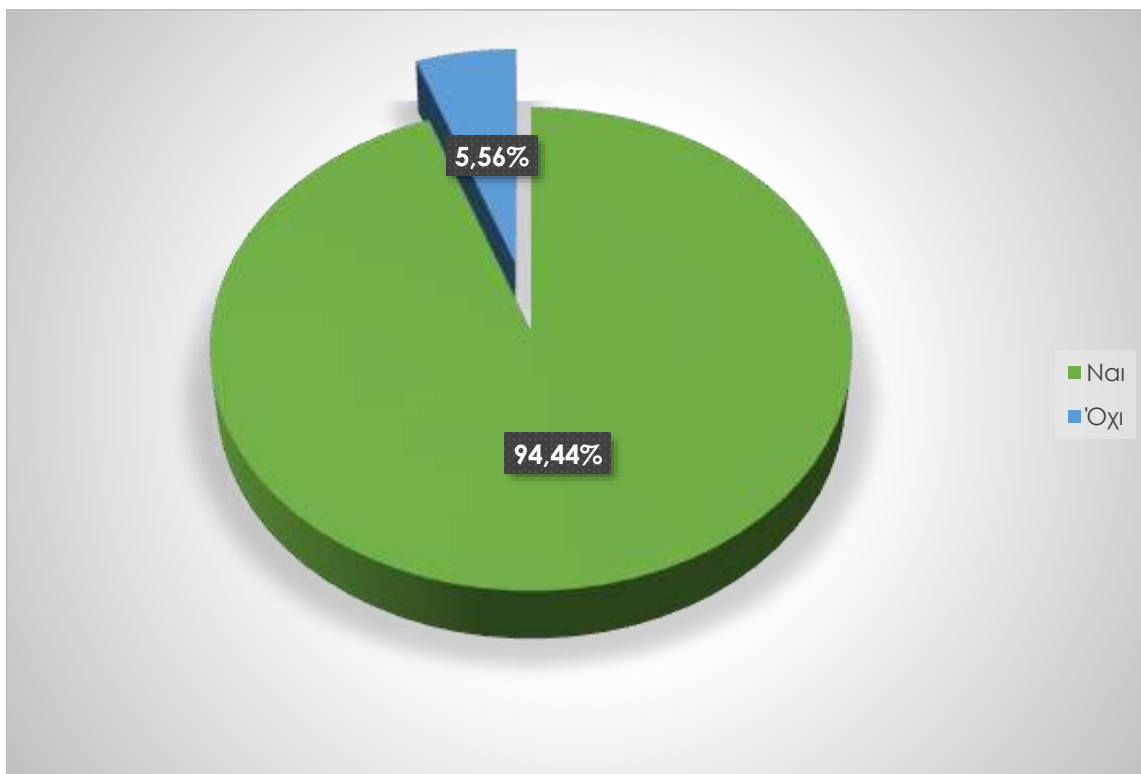

Όσοι από τους παραπάνω ερωτηθέντες απάντησαν ότι ειδοποιήθηκαν για τον κίνδυνο απένταξης του έργου τους, κλήθηκαν να αναφέρουν τους λόγους που ενδέχεται να οδηγήσουν σε κάτι τέτοιο, σε μια ανοικτού τύπου ερώτηση. Οι τρεις απαντήσεις που δόθηκαν παρατίθενται στη συνέχεια:

- Καυστέρηση χρονοδιαγράμματος
- Μη υλοποίηση των προβλεπομένων στη σύμβαση ένταξης
- Ασάφεια στη διατύπωση της ερώτησης

Όσοι από τους ερωτηθέντες είναι επικεφαλής εταίροι έργων που υλοποιούνται (ομάδα-στόχος 4), ερωτήθηκαν σχετικά με το κατά πόσον πιστεύουν ότι θα υπάρξει κάλυψη στις προβλέψεις δεικτών εκροών και αποτελεσμάτων των έργων τους. Το σύνολο των ερωτηθέντων (94,44%) πλην ενός, απάντησαν ότι θεωρούν ότι οι δείκτες θα καλυφθούν (γράφημα 27).

Γράφημα 27: Πρόβλεψη για κάλυψη δεικτών

Ο επικεφαλής εταίρος που απάντησε αρνητικά, κλήθηκε να απαντήσει σε μια ερώτηση ανοικτού τύπου για ποιον λόγο πιστεύει ότι δεν θα καλυφθεί η πρόβλεψη

για τους δείκτες. Η απάντησή του δεν ήταν σαφής καθώς αναφέρει ότι ελπίζει αλλά δεν γνωρίζει εάν θα καλυφθούν οι προβλέψεις για τους δείκτες.

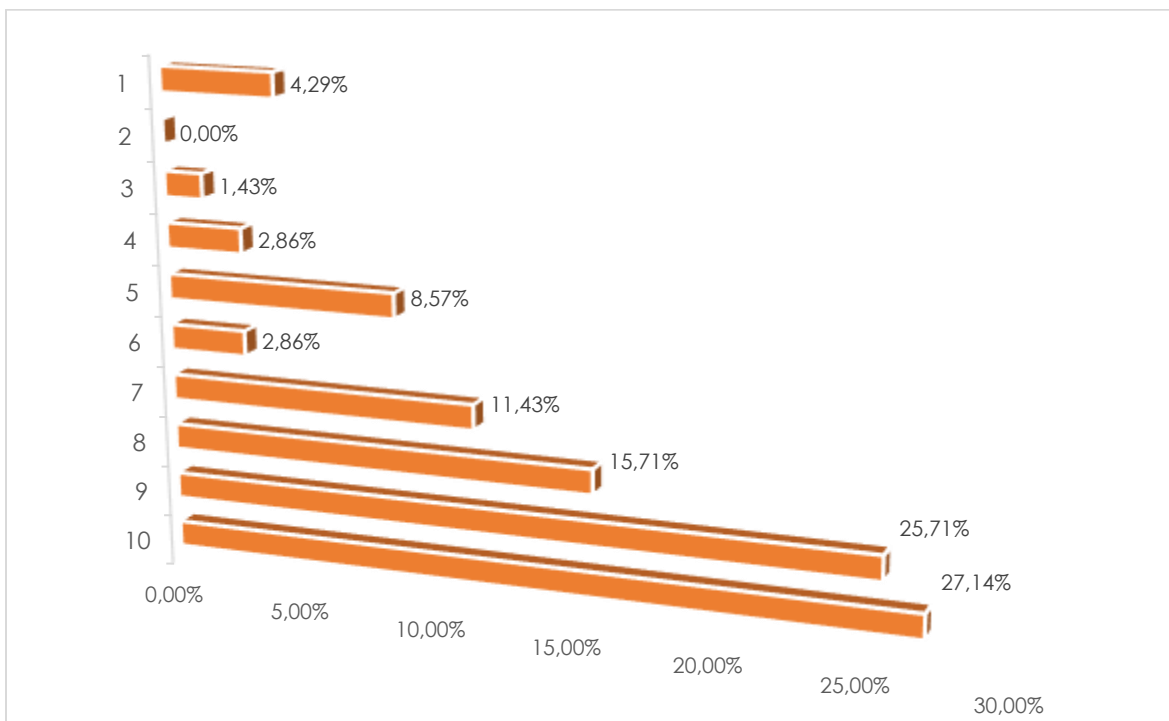
Τα μέλη της ομάδας-στόχου 3 (όσοι συμμετέχουν σε εγκεκριμένα προγράμματα αλλά δεν είναι επικεφαλής εταιρείοι), κλήθηκαν να αξιολογήσουν τον επικεφαλής εταιρείο του σχήματος, σε μια ανοικτού τύπου ερώτηση. Αξίζει να σημειωθεί ότι στο 100%, οι απαντήσεις είχαν θετικά σχόλια για τον επικεφαλής εταιρείο των έργων τους.

Στη συνέχεια οι ερωτηθέντες από τις ομάδες-στόχους 3 και 4 (αυτοί που υλοποιούν έργα) κλήθηκαν να απαντήσουν σχετικά με τη λειτουργία του εταιρικού σχήματος – τόσο κατά τη διάρκεια της υποβολής όσο και κατά τη διάρκεια της υλοποίησης. Βάσει των απαντήσεων που δόθηκαν και με εξαίρεση δύο περιπτώσεων, τα εταιρικά σχήματα λειτουργούν αρμονικά και επιλύουν σε σύντομο χρονικό διάστημα τα όποια προβλήματα προκύψουν, τόσο κατά τη διάρκεια της υποβολής όσο και κατά τη διάρκεια της υλοποίησης. Οι δύο παρατηρήσεις που υπήρχαν, συνοψίζονται στα εξής:

- Έλλειψη ευελιξίας σε μέλη του εταιρικού σχήματος που είναι τοπικοί φορείς
- Παρατήρηση καθυστερήσεων και χρονοβόρων διαδικασιών για την υλοποίηση των Ελλήνων Φορέων, σε αντίθεση με τους Κύπριους που έχουν γρηγορότερη απόκριση στις διάφορες απαιτήσεις των έργων

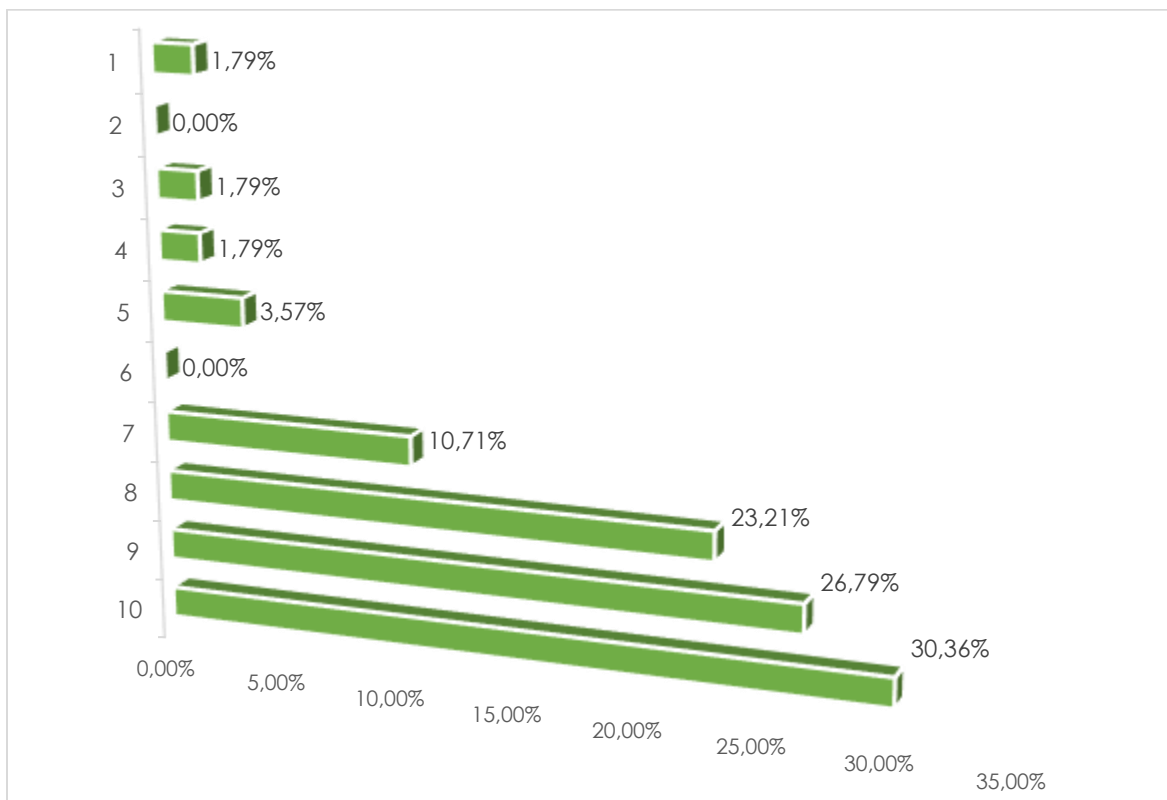
Οι ανήκοντες στις ομάδες-στόχους 2, 3 και 4 που συμμετείχαν στην έρευνα, κλήθηκαν να αξιολογήσουν τη συνεργασία τους με την ΕΥΔ/ΕΕΣ κατά το διάστημα που υπέβαλαν τις προτάσεις τους για χρηματοδότηση. Η αξιολόγηση έγινε με τη χρήση δεκαβάθμιας κλίμακας ικανοποίησης, με το 1 να είναι το κατώτατο επίπεδο ικανοποίησης και 10 το ανώτατο επίπεδο ικανοποίησης. Οι 7 στους 10 ερωτηθέντες απάντησαν ότι το επίπεδο ικανοποίησης κυμάνθηκε μεταξύ 8 και 10 (γράφημα 18).

Γράφημα 28: Ικανοποίηση από τη συνεργασία με ΕΥΔ/ΕΕΣ κατά την υποβολή

Επιπλέον, όσοι ανήκαν στις ομάδες-στόχους 3 και 4 και συμμετείχαν στην έρευνα, τέθηκε η ερώτηση που αφορούσε την ικανοποίησή τους από την συνεργασία τους με την ΕΥΔ/ΕΕΣ κατά το διάστημα της υλοποίησης. Η αξιολόγηση έγινε με τη χρήση δεκαβάθμιας κλίμακας ικανοποίησης, με το 1 να είναι το κατώτατο επίπεδο ικανοποίησης και 10 το ανώτατο επίπεδο ικανοποίησης. Ένα ποσοστό της τάξης του 80,36%, απάντησαν ότι το επίπεδο ικανοποίησης κυμαίνεται μεταξύ 8 και 10 (γράφημα 29).

Γράφημα 29: Ικανοποίηση από τη συνεργασία με ΕΥΔ/ΕΕΣ κατά την υλοποίηση

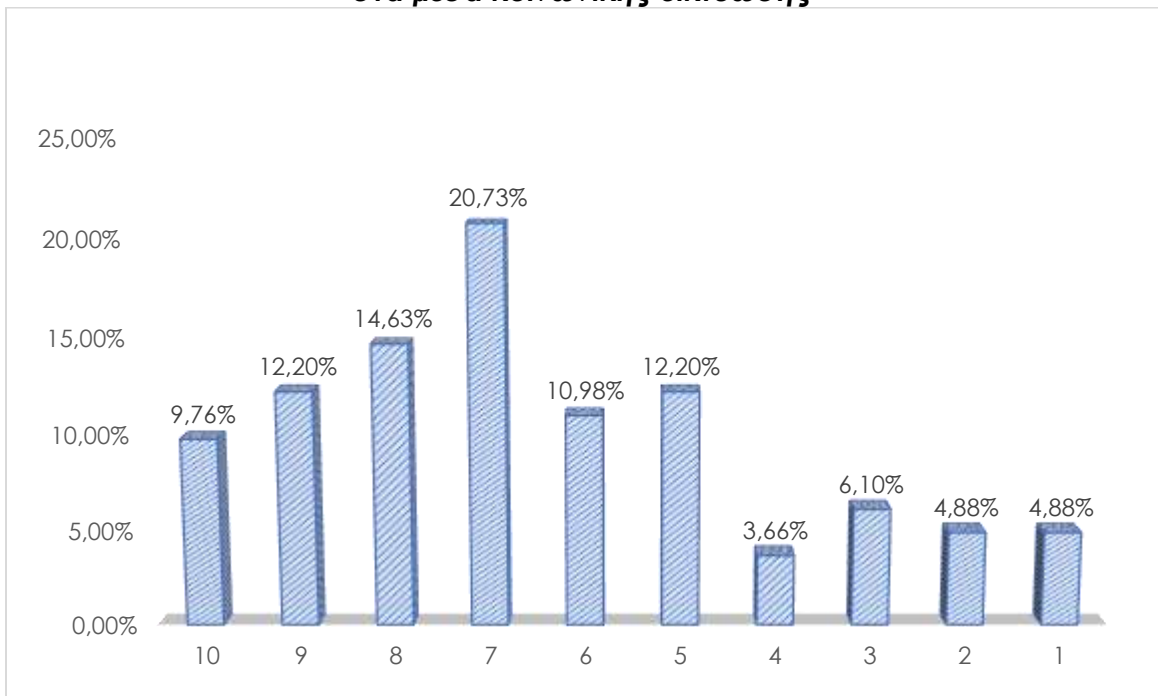

Στο πλαίσιο της αξιολόγησης, μία από τις υποχρεώσεις του Αναδόχου είναι να αξιολογήσει την επικοινωνιακή στρατηγική της ΕΥΔ/ΕΕΣ. Θεωρήθηκε ότι αυτή είναι ένας συνδυασμός των παρακάτω κριτηρίων, και οι σχετικές ερωτήσεις απαντήθηκαν από όλες τις ομάδες-στόχους.

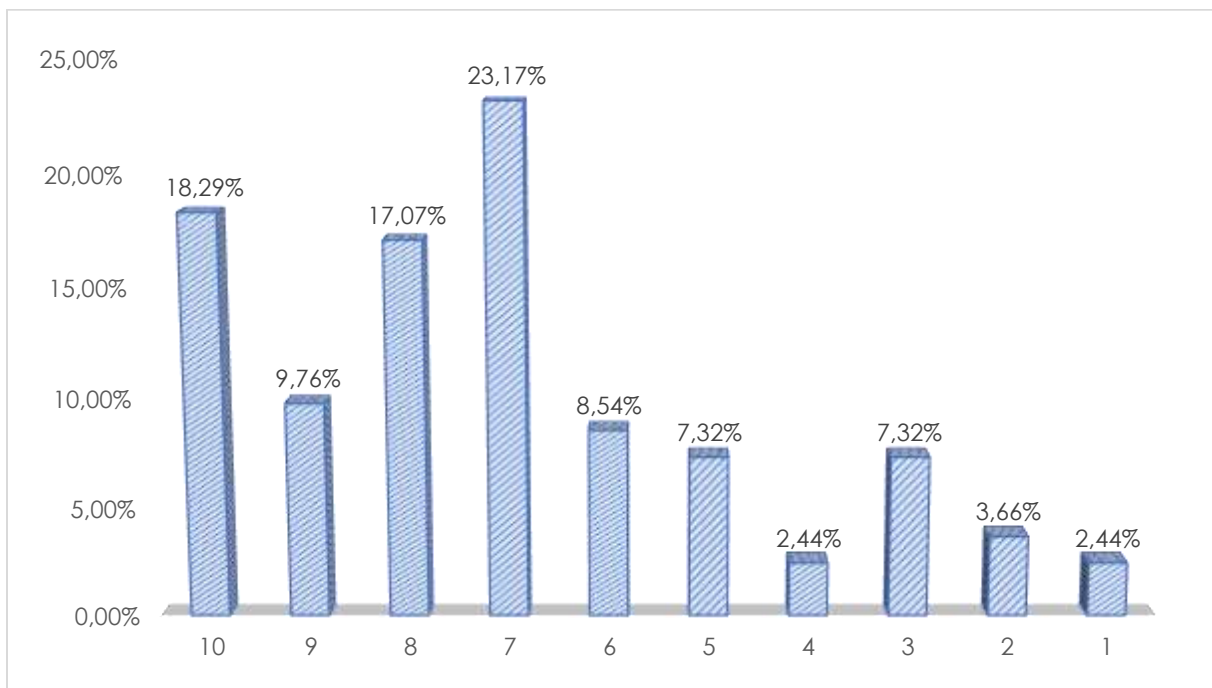
- Η παρουσία της στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης
- Η ιστοσελίδα της
- Οι ενημερωτικές εκδηλώσεις που διοργανώνει
- Οι όροι και τα κριτήρια των προσκλήσεων που εκδίδει
- Την ανάδειξη του ρόλου ΕΕ και ΕΤΠΑ στη χρηματοδότηση των προσκλήσεων
- Το έντυπο υλικό που διανέμει
- Τα σεμινάρια που διοργανώνει (αυτό το κριτήριο αφορά μόνο τις ομάδες-στόχους 3 και 4 που υλοποιούν προγράμματα)

Όσον αφορά την παρουσία της ΕΥΔ/ΕΕΣ στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, η πλειοψηφία (43,9%) απάντησε ότι η ικανοποίησή τους κυμαίνεται μεταξύ 5 και 7, ενώ ακολουθεί (36,59%) η ικανοποίηση μεταξύ 8 και 10 (γράφημα 30).

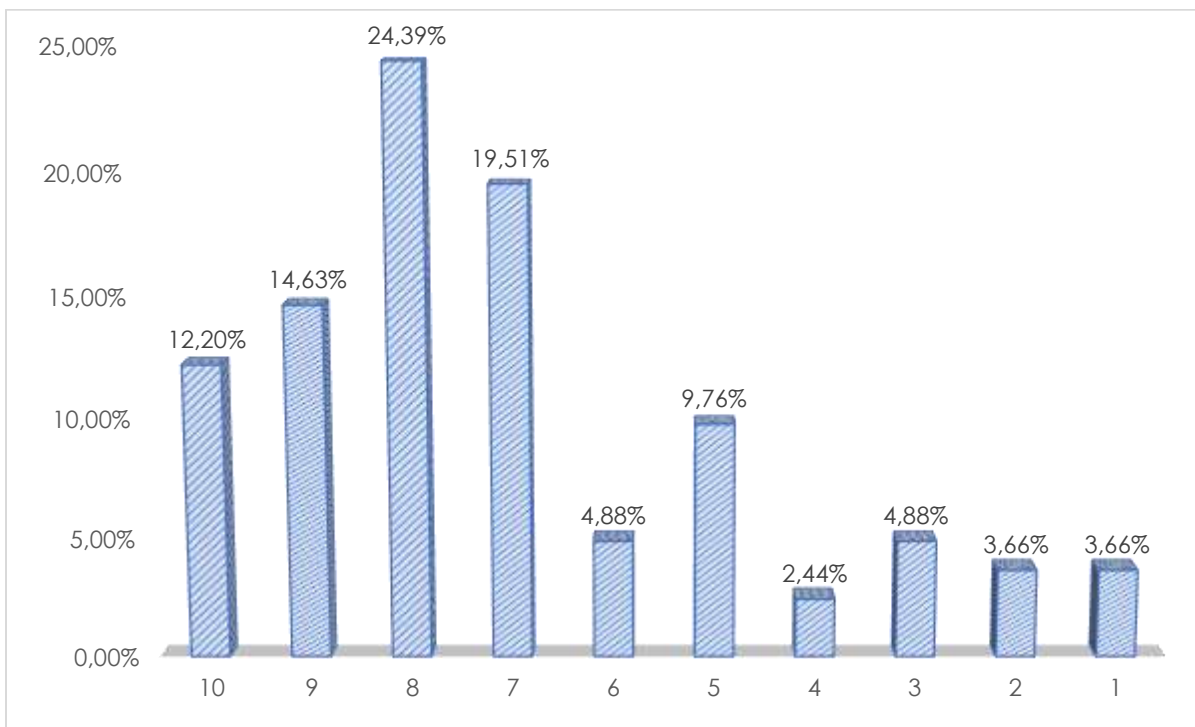
Γράφημα 30: Ικανοποίηση από την παρουσία της ΕΥΔ/ΕΕΣ στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης

Σχετικά με την ιστοσελίδα της ΕΥΔ/ΕΕΣ, η πλειοψηφία (45,12%) απάντησε ότι η ικανοποίησή τους κυμαίνεται μεταξύ 8 και 10, ενώ ακολουθεί (39,02%) η ικανοποίηση μεταξύ 5 και 7 (γράφημα 31).

Γράφημα 31: Ικανοποίηση από την ιστοσελίδα της ΕΥΔ/ΕΕΣ

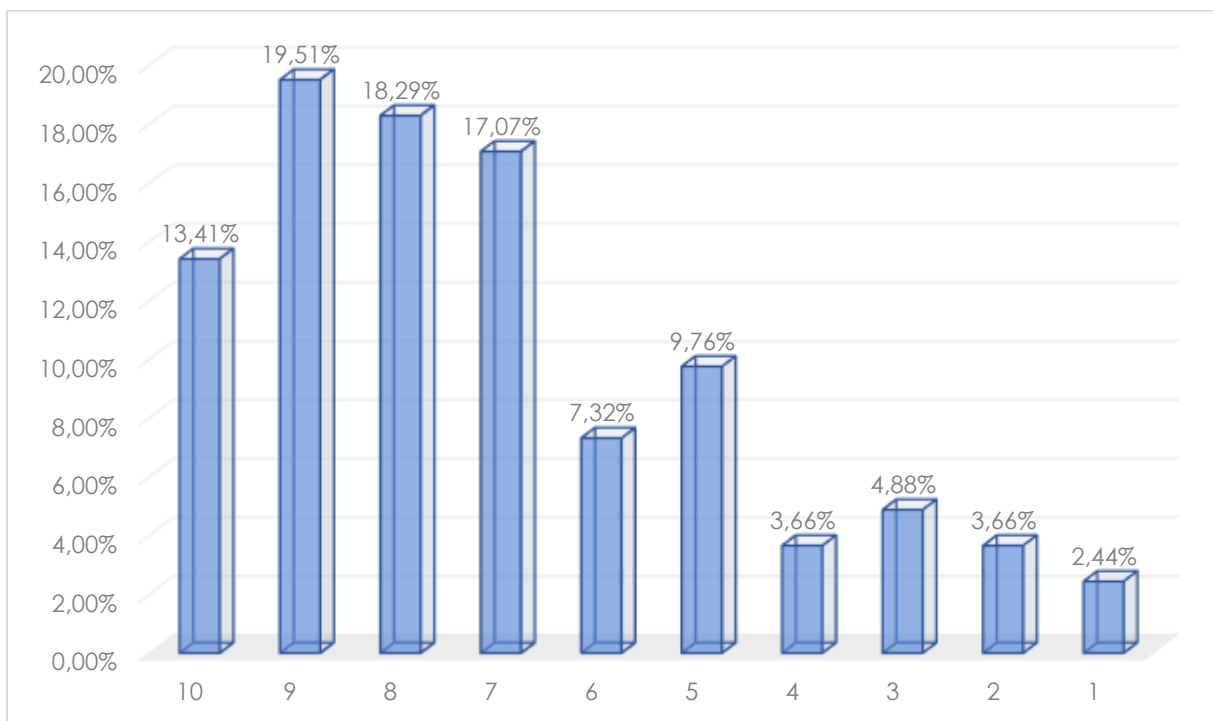
Όσον αφορά τις ενημερωτικές εκδηλώσεις που οργανώνονται από την ΕΥΔ/ΕΕΣ, περισσότεροι από τους μισούς (51,22%) απάντησαν ότι ο βαθμός ικανοποίησής τους κυμαίνεται μεταξύ 8 και 10, ενώ ακολουθεί (34,15%) η ικανοποίηση μεταξύ 5 και 7 (γράφημα 32).

Γράφημα 32: Ικανοποίηση από τις ενημερωτικές εκδηλώσεις της ΕΥΔ/ΕΕΣ

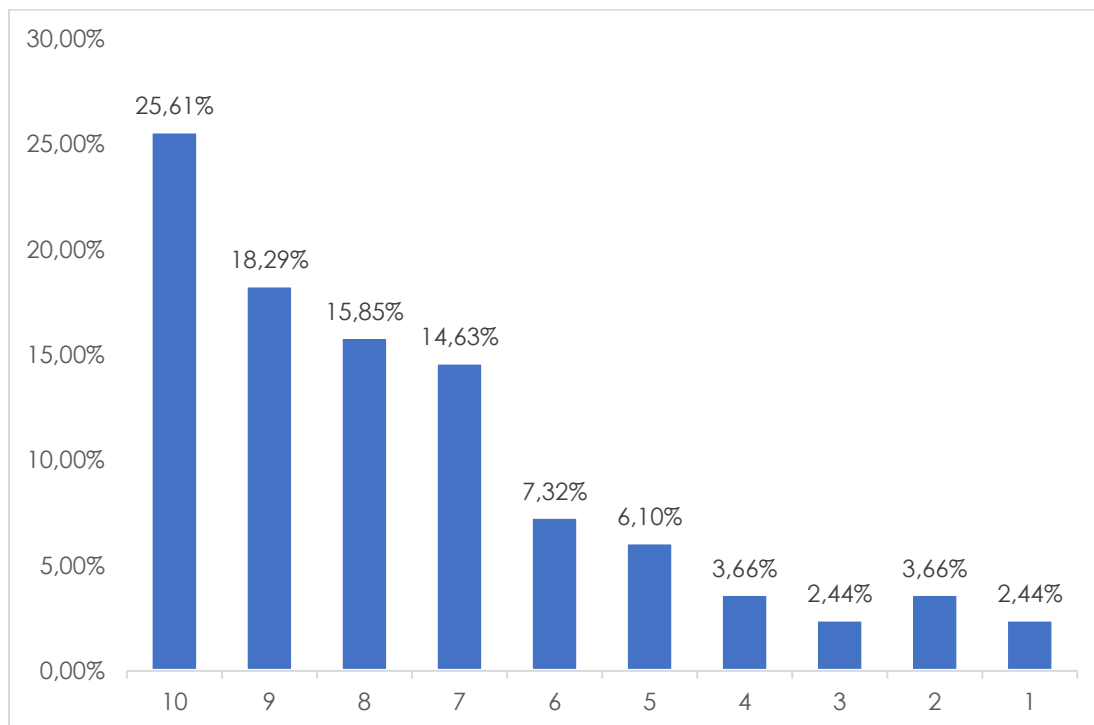
Σχετικά με τους όρους και τα κριτήρια των προσκλήσεων που δημοσιεύονται από την ΕΥΔ/ΕΕΣ, ένα σημαντικό ποσοστό (51,22%) απάντησαν ότι η ικανοποίησή τους κυμαίνεται μεταξύ 8 και 10, ενώ ακολουθεί (34,15%) η ικανοποίηση μεταξύ 5 και 7 (γράφημα 33).

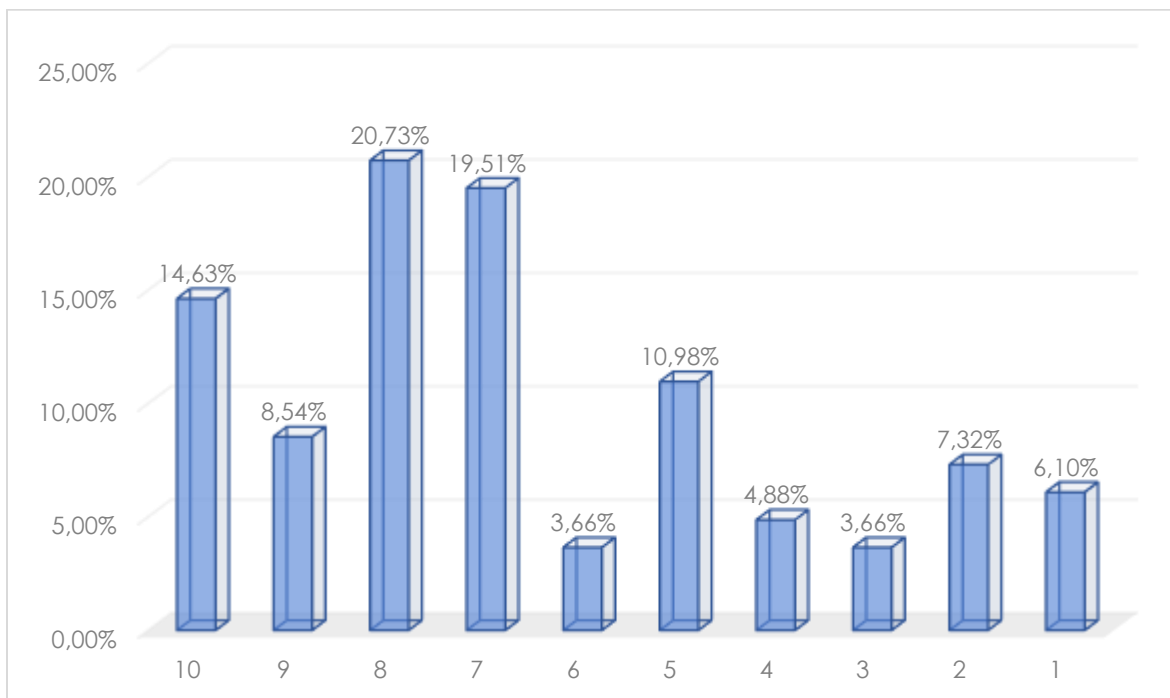
Γράφημα 33: Ικανοποίηση από τους όρους και τα κριτήρια των προσκλήσεων που δημοσιεύει η ΕΥΔ/ΕΕΣ

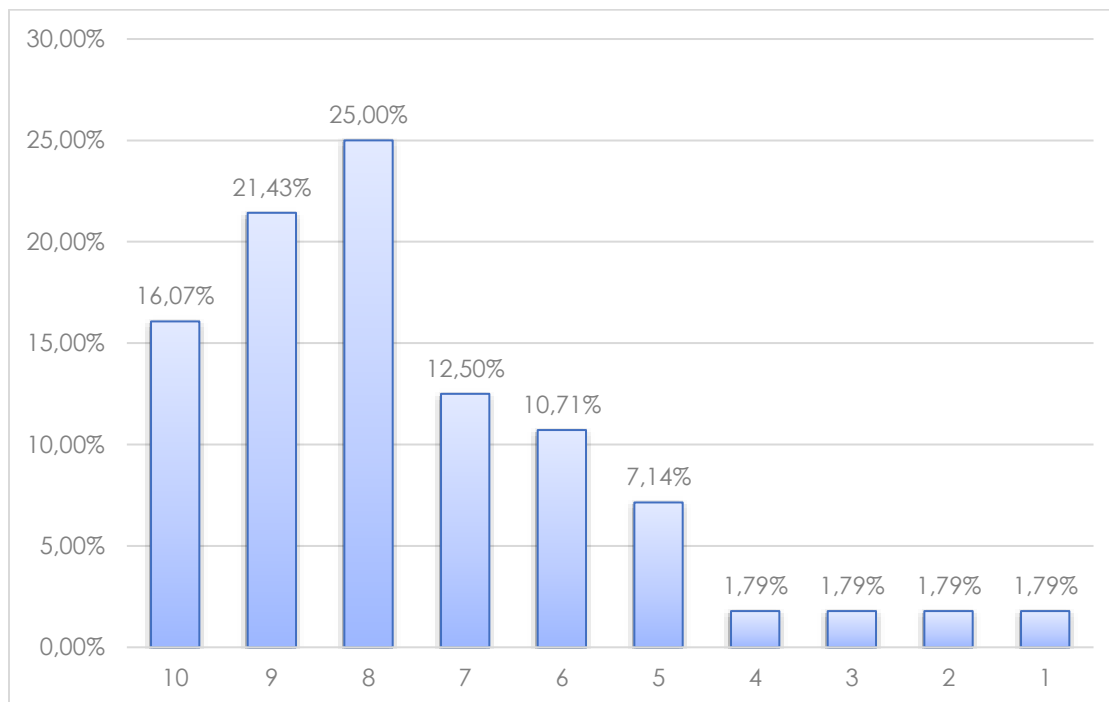
Αναφορικά με την ανάδειξη του ρόλου της ΕΕ και του ΕΤΠΑ στη χρηματοδότηση των προσκλήσεων του INTERREG, σχεδόν 6 στους 10 (59,76%) απάντησαν ότι η ικανοποίησή τους κυμαίνεται μεταξύ 8 και 10, ενώ ακολουθεί (28,05%) η ικανοποίηση μεταξύ 5 και 7 (γράφημα 34).

Γράφημα 34: Ικανοποίηση από την ανάδειξη του ρόλου της ΕΕ και του ΕΤΠΑ

Σχετικά με το έντυπο υλικό που διανέμεται, η πλειοψηφία (43,9%) απάντησε ότι η ικανοποίησή τους κυμαίνεται μεταξύ 8 και 10, ενώ ακολουθεί (34,15%) η ικανοποίηση μεταξύ 5 και 7 (γράφημα 35).

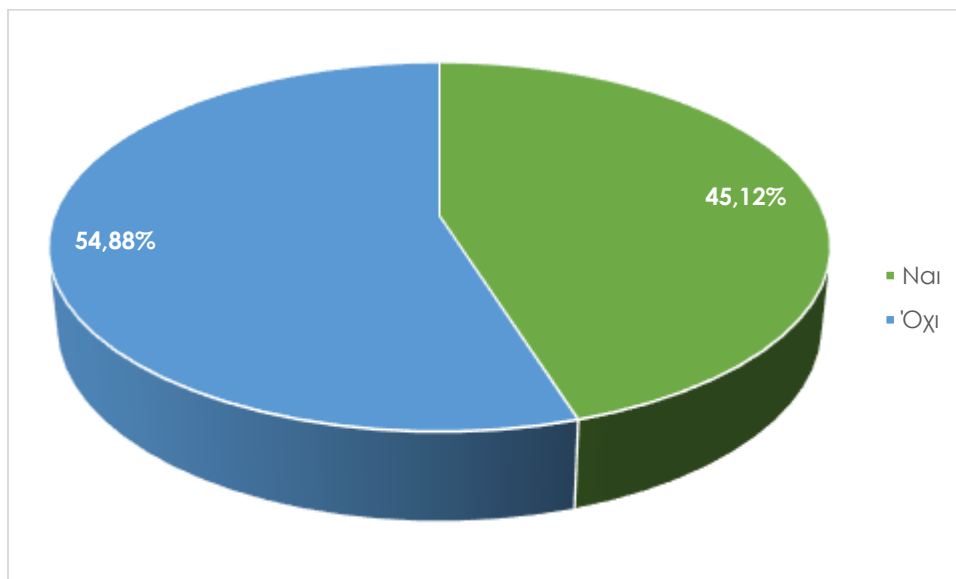
Γράφημα 35: Ικανοποίηση από το έντυπο υλικό που διανέμεται

Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, υπήρχε μια ερώτηση που αφορούσε τις ομάδες-στόχους 3 και 4 (δηλαδή αυτούς που υλοποιούν έργα), και αφορούσε την ικανοποίησή τους από τα σεμινάρια που διοργανώνονται από την ΕΥΔ/ΕΕΣ. Περισσότεροι από 6 στους 10 (62,5%) απάντησαν ότι η ικανοποίησή τους κυμαίνεται μεταξύ 8 και 10, ενώ 3 στους 10 (30,36%) μεταξύ 5 και 7 (γράφημα 36).

Γράφημα 36: Ικανοποίηση από τα σεμινάρια της ΕΥΔ/ΕΕΣ

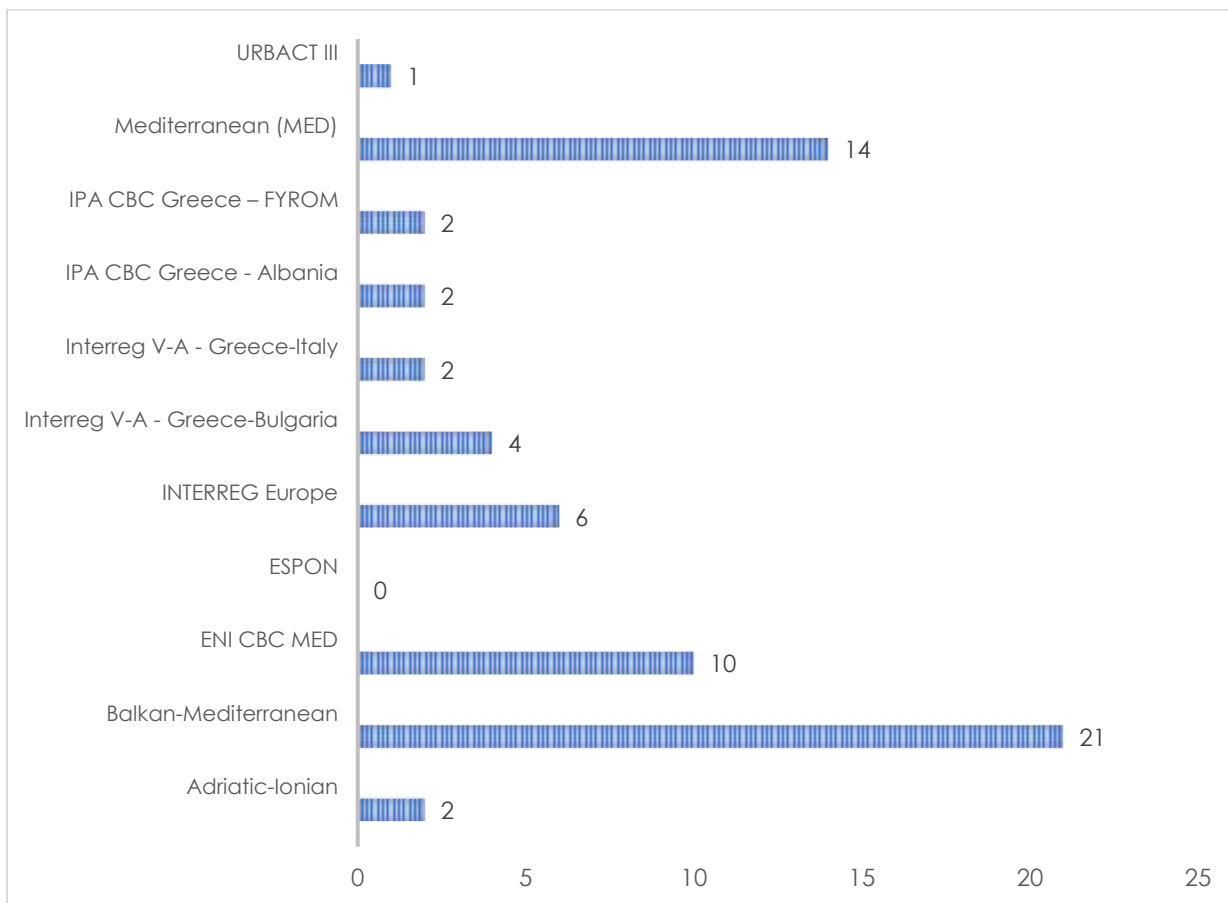
Όλοι οι συμμετέχοντες στην έρευνα, ερωτήθηκαν εάν μέχρι τη στιγμή της συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου, είχαν υποβάλλει προτάσεις σε άλλα προγράμματα εδαφικής συνεργασίας. Η πλειοψηφία (54,88%), απάντησε ότι δεν είχε υποβάλλει προτάσεις σε άλλα προγράμματα εδαφικής συνεργασίας (γράφημα 37).

Γράφημα 37: Υποβολή σε άλλα προγράμματα εδαφικής συνεργασίας

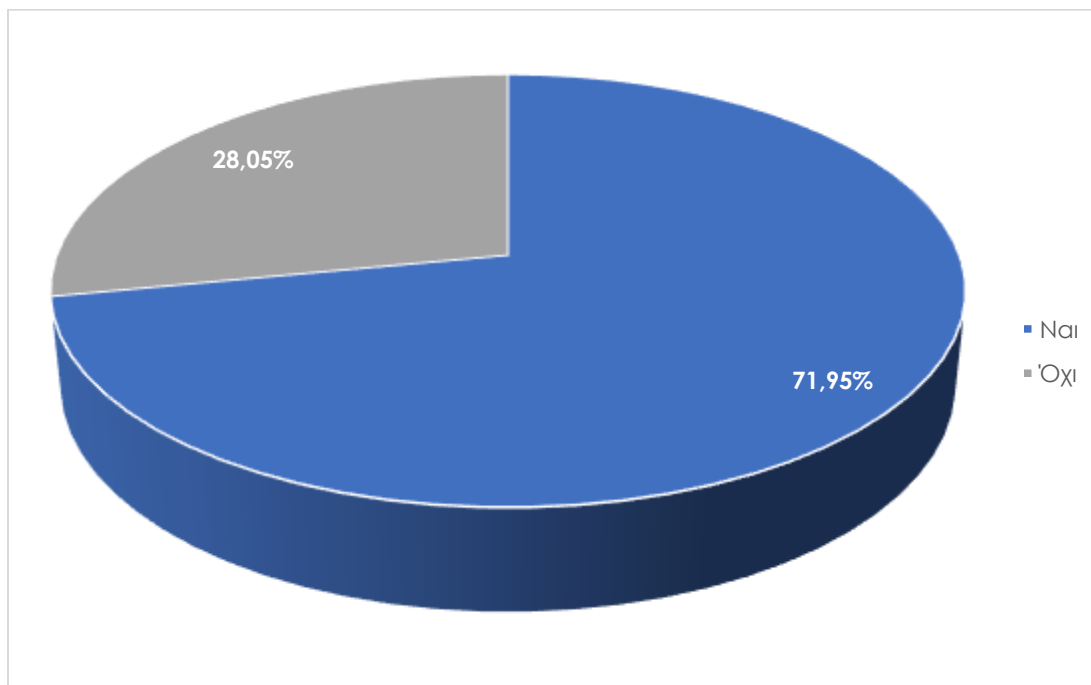

Όσοι απάντησαν ότι είχαν υποβάλλει προτάσεις σε άλλα προγράμματα εδαφικής συνεργασίας, κλήθηκαν να επιλέξουν από μια έτοιμη λίστα σε ποιο ή ποια προγράμματα υπέβαλλαν. Το πρόγραμμα Balkan-Med ήταν αυτό με τη μεγαλύτερη συχνότητα (21), ενώ ακολούθησε το πρόγραμμα Mediterranean (MED) (συχνότητα 14). Αναλυτικά οι συχνότητες των υποβολών σε άλλα προγράμματα εδαφικής συνεργασίας φαίνεται στο γράφημα 38.

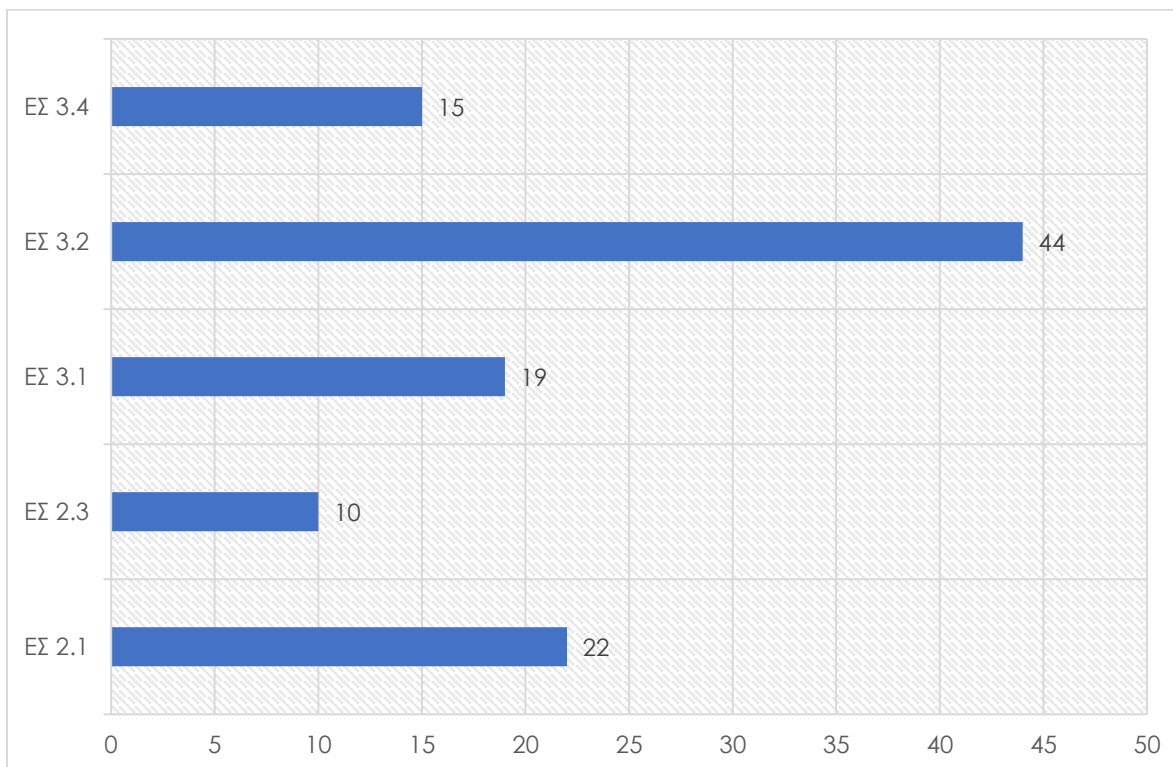
Γράφημα 38: Σε ποια άλλα προγράμματα εδαφικής συνεργασίας έγινε υποβολή

Μια άλλη ερώτηση που αφορούσε όλους τους συμμετέχοντες, ήταν αυτή σχετικά με τη συμμετοχή τους σε επόμενη πρόσκληση του προγράμματος Ελλάδα-Κύπρος. Καταφατική απάντηση σχετικά με τη συμμετοχή τους σε επόμενη πρόσκληση έδωσαν 7 στους 10 (71,95%), όπως φαίνεται και στο γράφημα 39.

Γράφημα 39: Συμμετοχή σε επόμενη πρόσκληση του Ελλάδα-Κύπρος

Επιπλέον, όσοι απάντησαν ότι θα συμμετέχουν σε επόμενη πρόσκληση του Ελλάδα-Κύπρος, κλήθηκαν να απαντήσουν σε ποιον ή ποιους από τους ειδικούς στόχους (βλ. γράφημα 40) θα καταθέσουν προτάσεις. Η μεγαλύτερη συχνότητα παρουσιάστηκε στον Ειδικό Στόχο 3.2 (44 αναφορές), ενώ ακολουθούν οι Ειδικοί Στόχοι 2.1 και 3.1 (22 και 19 αναφορές αντίστοιχα).

Γράφημα 40: Σε ποιον/ποιους Ειδικούς Στόχους θα συμμετέχουν

Όσοι απάντησαν ότι δεν θα συμμετέχουν σε επόμενη πρόσκληση του Ελλάδα-Κύπρος, ερωτήθηκαν για ποιον ή ποιους λόγους δε θα γίνει αυτό, σε μια ανοικτού τύπου ερώτηση. Οι απαντήσεις με τις μεγαλύτερες συχνότητες, ήταν αυτές της έλλειψης προσωπικού και της γραφειοκρατίας σε υποβολή ή/και υλοποίηση (7 και 6 αντίστοιχα). Στον πίνακα 18 που παρατίθεται παρακάτω, αποτυπώνονται οι λόγοι και οι αντίστοιχες συχνότητες.

Πίνακας 20: Λόγοι μη συμμετοχής σε επόμενη πρόσκληση

Λόγος	Συχνότητα
Έλλειψη προσωπικού	7
Γραφειοκρατία (σε υποβολή/υλοποίηση)	6
Διαδικασία αξιολόγησης	4
Δεν γνωρίζουν την παρούσα χρονική στιγμή	3
Έλλειψη χρόνου	3
Κριτήρια αξιολόγησης	2
Δυσλειτουργία ΟΠΣ	1
Μη επιλεξιμότητα φορέα	1

Μια από τις πλέον ουσιαστικές ερωτήσεις της έρευνας, ήταν αυτή στην οποία οι ερωτώμενοι από όλες τις ομάδες-στόχους κλήθηκαν να καταγράψουν τις προτάσεις βελτίωσης του φορέα τους προς την ΕΥΔ/ΕΕΣ. Η πρόταση βελτίωσης με τη μεγαλύτερη συχνότητα (23), ήταν αυτή της απλοποίησης της γραφειοκρατίας, ενώ ακολουθούν η βελτίωση του ΟΠΣ, η αλλαγή των κριτηρίων των προσκλήσεων και η βελτίωση της διαδικασίας αξιολόγησης (συχνότητες 11, 9 και 9 αντίστοιχα). Αξίζει να σημειωθεί ότι δεν υπήρχε καμία πρόταση βελτίωσης σε 16 ερωτηματολόγια. Στον πίνακα 21 που παρατίθεται στη συνέχεια, αποτυπώνονται οι προτάσεις βελτίωσης και οι αντίστοιχες συχνότητες.

Πίνακας 21: Προτάσεις βελτίωσης προς ΕΥΔ/ΕΕΣ

Πρόταση βελτίωσης	Συχνότητα
Απλοποίηση γραφειοκρατίας	23
Καμία πρόταση	16
Βελτίωση ΟΠΣ	11
Αλλαγή κριτηρίων πρόσκλησης	9
Βελτίωση διαδικασίας αξιολόγησης	9
Αύξηση προσωπικού ΚΓ/ΔΑ	6
Σεμινάρια για την υποβολή/υλοποίηση υποβολή/υλοποίηση	5
Καλύτερη ενημέρωση	4
Βελτίωση διαδικασίας ελέγχων	3
Βελτίωση συμπεριφοράς προσωπικού ΕΥΔ/ΕΕΣ	3
Δημοσίευση αξιολογήσεων	3
Εξωτερικοί αξιολογητές	3
Ηλεκτρονική υποβολή προτάσεων	3
Αλλαγές στον οδηγό δημοσιότητας	2
Απλούστευση υποβολής	2
Εργαλείο εύρεσης εταιρών	2
Ρύθμιση θεμάτων εταιρικού σχήματος	2
Αλλαγή γλώσσας προγράμματος	1
Ανοικτή διαβούλευση προσκλήσεων	1
Αποσαφήνιση στόχων διακηρύξεων	1
Αύξηση προϋπολογισμών	1
Βελτίωση ιστοσελίδας	1
Βελτίωση οδηγών	1
Διαδικασία ελέγχου	1
Εκδηλώσεις σχετικά με μελλοντικές προσκλήσεις	1
Επιτάχυνση στις χρηματοδοτήσεις	1

Καλύτερη παρουσίαση εγκεκριμένων προτάσεων

1

Τελευταία ερώτηση στο κυρίως μέρος του ερωτηματολογίου και απευθυνόταν σε όλους, ήταν αυτή που ζητούσε από τους ερωτώμενους να γράψουν τυχόν άλλες παρατηρήσεις ή σχόλια που έχουν. Η ομαδοποίηση και κωδικοποίηση των παρατηρήσεων/σχολίων αποτυπώνεται στον πίνακα 22.

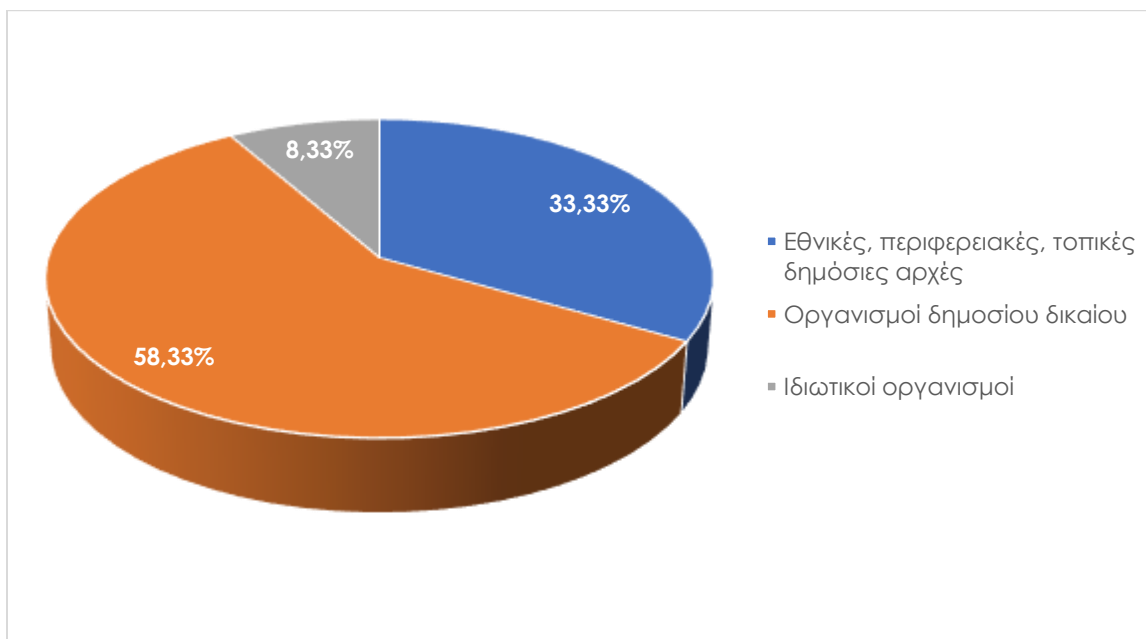
Πίνακας 22: Λοιπές παρατηρήσεις / σχόλια

Παρατήρηση / σχόλιο	Συχνότητα
Δύσχρηστο ΟΠΣ	2
Απεμπλοκή από πολιτικές επιρροές	1
Περισσότερη ενημέρωση	1

Δεδομένου ότι στα αρχεία που η ΕΥΔ/ΕΕΣ παρέιχε στον Ανάδοχο υπήρχαν στατιστικά στοιχεία για την ταυτότητα των φορέων, κρίθηκε σκόπιμο αυτή να ζητηθεί μόνο από την ομάδα-στόχο 1 (δυναμικοί δικαιούχοι).

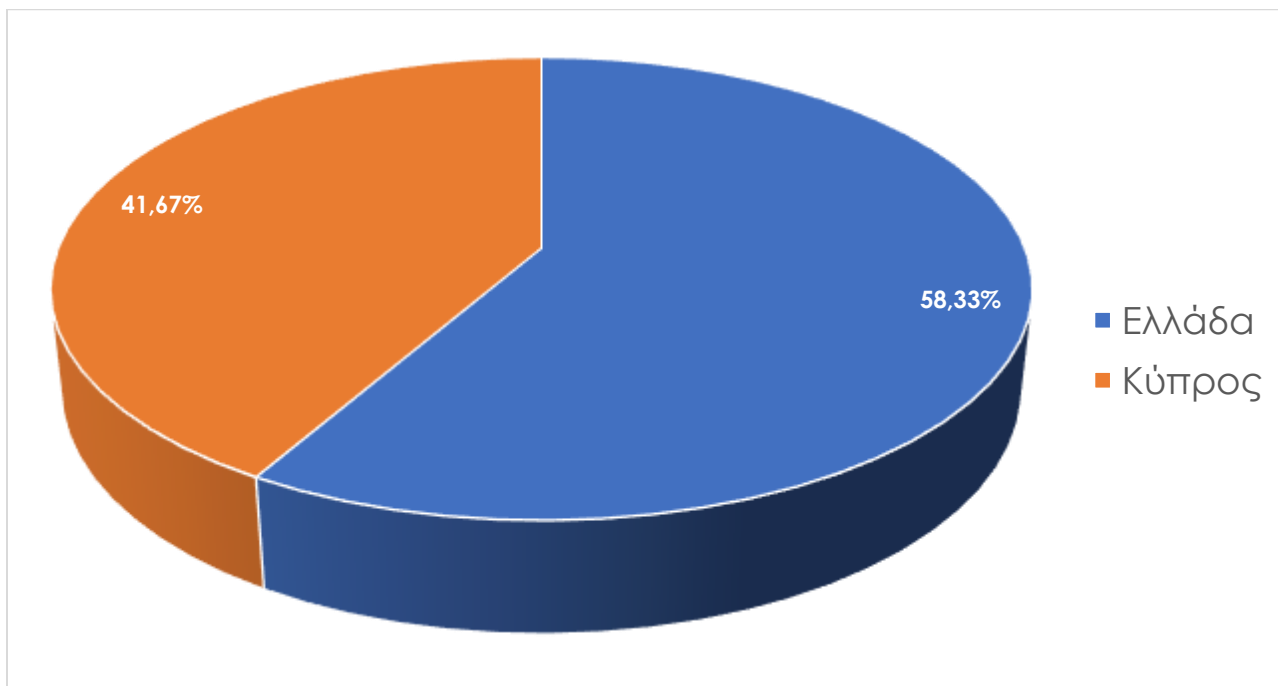
Η πλειοψηφία της ομάδας-στόχου 1 που συμμετείχε στο ερωτηματολόγιο (58,33%), προήλθε από οργανισμούς δημοσίου δικαίου, ενώ οι εθνικές, περιφερειακές, τοπικές δημόσιες αρχές και οι ιδιωτικοί οργανισμοί συμμετείχαν με ποσοστά 33,33% και 8,33% αντίστοιχα (γράφημα 41).

Γράφημα 41: Κατηγορία φορέα

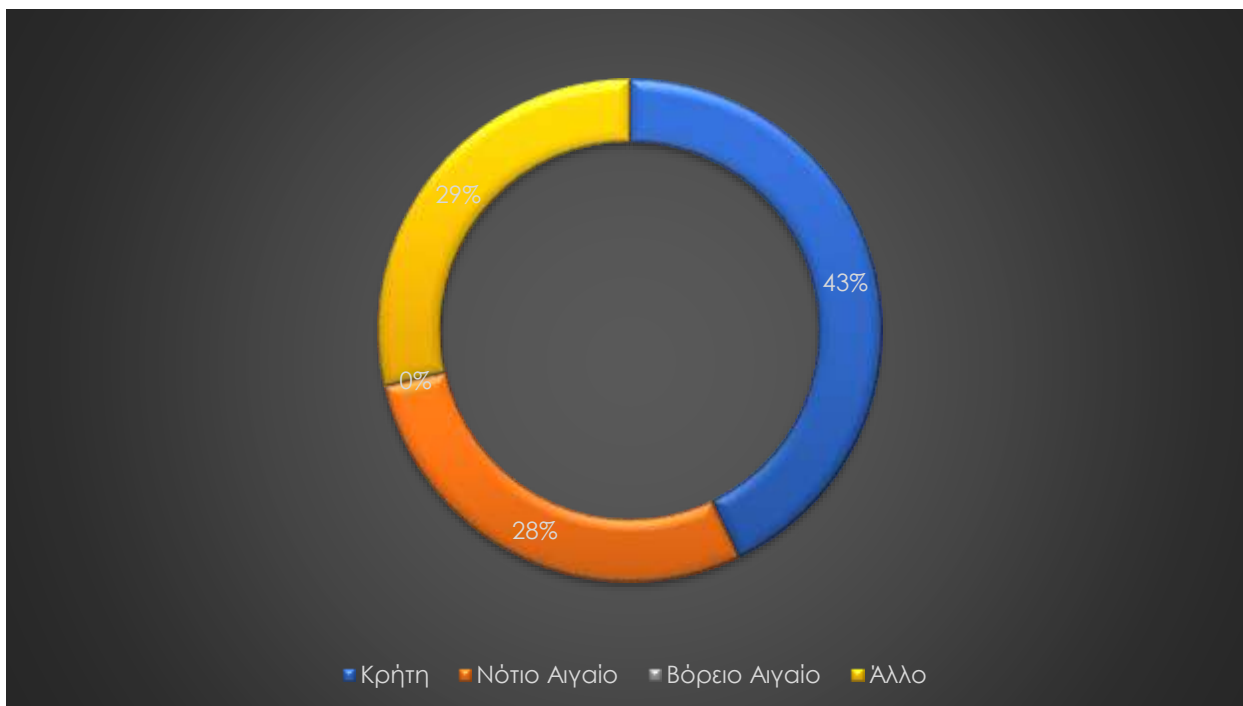
Σχεδόν 6 στους 10 (58,33%) είναι από την Ελλάδα (βλ. γράφημα 42), ενώ το 41,67% προέρχονται από την Κύπρο.

Γράφημα 42: Χώρα φορέα

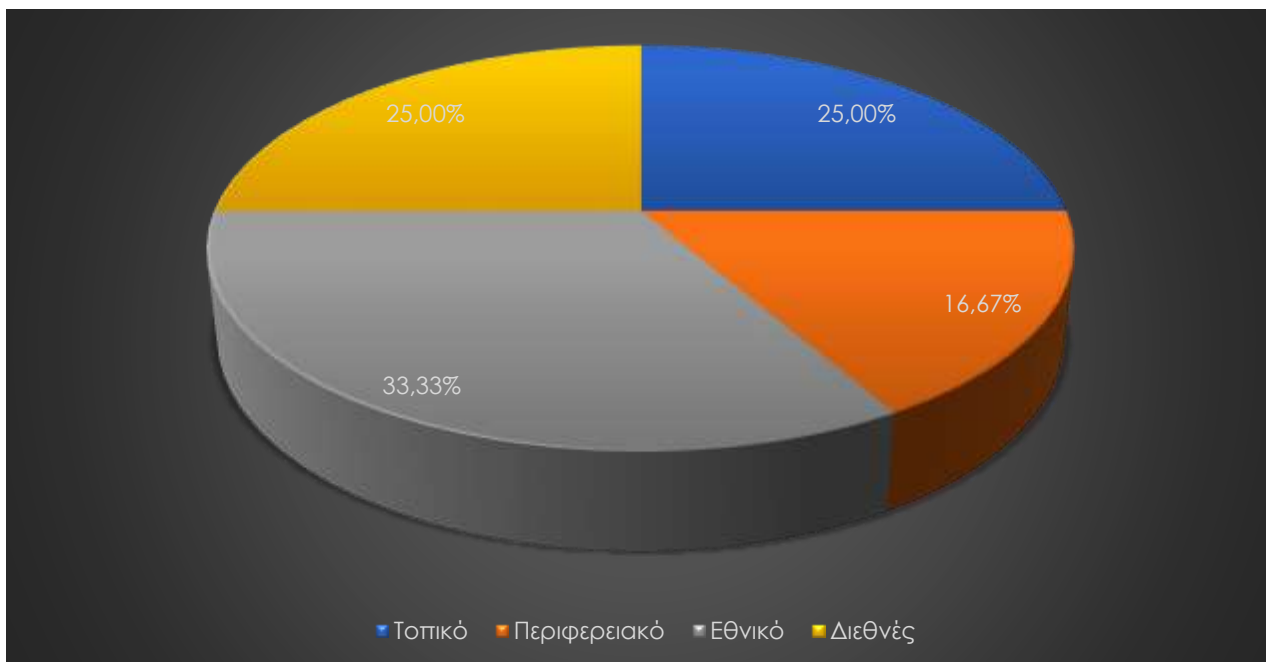
Όπως φαίνεται στο γράφημα 43, η πλειοψηφία των ερωτηθέντων προέρχεται από την Κρήτη (42,86%), ενώ ακολουθούν το Νότιο Αιγαίο (28,57%) και η Αττική (επιλογή «Άλλο», 28,57%).

Γράφημα 43: Περιφέρεια φορέα

Τέλος, η πλειοψηφία των συμμετεχόντων φορέων στην έρευνα (33,33%), λειτουργούν σε εθνικό επίπεδο, ακολουθούν με 25% έκαστος οι φορείς που λειτουργούν σε διεθνές και τοπικό επίπεδο, ενώ τη μικρότερη συμμετοχή (16,67%) είχαν οι φορείς που λειτουργούν σε περιφερειακό επίπεδο (γράφημα 44).

Γράφημα 44: Επίπεδο λειτουργίας φορέα

9. ΈΡΕΥΝΑ ΜΕ ΣΤΕΛΕΧΗ ΤΗΣ ΕΥΔ ΕΕΣ / ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΡΧΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Στόχος των συνεντεύξεων αυτών ήταν να αποτυπωθούν τα προβλήματα και οι δυσκολίες που έχουν συναντήσει οι αρμόδιες αρχές κατά την υποβολή και υλοποίηση των προγραμμάτων, τη διαδικασία αξιολόγησης αλλά και την πορεία υλοποίησης του Προγράμματος Συνεργασίας γενικότερα, ενώ θα γίνεται ειδική αναφορά σε ελλείψεις και προβλήματα που τυχόν αντιμετωπίζουν (π.χ. υποστελέχωση προσωπικού, πληροφοριακό σύστημα, χρηματοοικονομικές ροές, θεσμικό πλαίσιο).

Οι συνεντεύξεις θα γίνουν μέσω δομημένου ερωτηματολογίου, προκειμένου να ληφθούν απαντήσεις από στελέχη της ΕΥΔ ΕΕΣ από στην Ελλάδα, αλλά και της Εθνικής Αρχής Κύπρου.

Πιο συγκεκριμένα, από την Ελλάδα ο Σύμβουλος ήρθε σε επαφή με τα παρακάτω στελέχη:

- Προϊσταμένη ΕΥΔ ΕΕΣ
- Προϊσταμένη Μονάδας Α'
- Προϊσταμένη Μονάδας Β2'
- Προϊστάμενος Μονάδας Δ
- Συντονιστής της Κοινής Τεχνικής Γραμματείας

Από την Κύπρο, έγινε επικοινωνία με επιλεγμένα στελέχη της Γενική Διεύθυνσης Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, Συντονισμού και Ανάπτυξης (ΓΔ ΕΠΣΑ), και πιο συγκεκριμένα της Διεύθυνσης Ευρωπαϊκών Ταμείων (Δ2).

Παρακάτω, παρατίθεται η θεματολογία που χρησιμοποιήθηκε για τις συνεντεύξεις με στελέχη της ΕΥΔ ΕΕΣ στην Ελλάδα και της ΓΣ ΕΠΣΑ στην Κύπρο.

1. Ποια είναι η θέση και τα καθήκοντά σας στο φορέα που απασχολείστε;
2. Ποια η εμπλοκή σας στο Πρόγραμμα Συνεργασίας (ΠΣ) «INTERREG V-A Ελλάδα-Κύπρος 2014-2020»;
3. Πώς αξιολογείτε την ανταπόκριση των φορέων στις δύο προσκλήσεις εκδήλωσης ενδιαφέροντος που δημοσιεύσατε;

4. Πώς κρίνετε την μέχρι στιγμής πορεία υλοποίησης του ΠΣ και σε τι επίπεδο πιστεύετε ότι έχουν καλυφθεί οι στόχοι που έχουν τεθεί όσον αφορά την υλοποίησή του;
5. Τι είδους δυσκολίες αντιμετώπισαν οι ενδιαφερόμενοι κατά τη διάρκεια των περιόδων υποβολής προτάσεων προς χρηματοδότηση;
6. Τι είδους δυσκολίες αντιμετώπισε ο φορέας σας κατά τη διάρκεια των περιόδων υποβολής προτάσεων προς χρηματοδότηση;
7. Τι είδους δυσκολίες αντιμετώπισαν οι δικαιούχοι των εγκεκριμένων πράξεων κατά τη διάρκεια της υλοποίησης;
8. Τι είδους δυσκολίες αντιμετώπισε ο φορέας σας κατά τη διάρκεια της υλοποίησης των εγκεκριμένων πράξεων;
9. Με ποιο τρόπο πιστεύετε ότι θα μπορούσαν να απλοποιηθούν οι διαδικασίες υποβολής;

Τα αποτελέσματα της έρευνας θα αποτυπωθούν σε επόμενο στάδιο καθώς δεν έχουν ληφθεί ακόμη στο σύνολο οι συνεντεύξεις με τα στελέχη της ΕΥΔ.

10. ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΠΙΔΟΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

Το Πλαίσιο Επίδοσης (ΠΕ) του ΠΣ περιλαμβάνει έντεκα (11) συνολικά δείκτες, εκ των οποίων οι τέσσερις (4) είναι δείκτες εκροών, οι τρεις (3) είναι οικονομικοί Δείκτες ένας για κάθε άξονα και οι τελευταίοι τέσσερις (4) αφορούν το βασικό στάδιο υλοποίησης (εφαρμογής).

Η αξιολόγηση του Πλαισίου Επίδοσης (ΠΕ) του ΠΣ έχει ως βάση αναφοράς:

- τον Κανονισμό ΕΕ 1303/2013 καθώς και το Παράρτημα ΙΙ σχετικό με τη μέθοδο εφαρμογής του ΠΕ,
- τον Κανονισμό 1299/13,
- τον Εκτελεστικό Κανονισμό 288/2014
- το Τεχνικό Κείμενο Οδηγιών για το Π.Σ.

Το πλαίσιο επιδόσεων ανά Άξονα Προτεραιότητας για το ΠΣ παρουσιάζεται στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 23: Πλαίσιο Επίδοσης – Επίτευξη Ορόσημου 2018

Άξονας προτεραιότητας	Κωδικός αναγνώρισης	Δείκτης ή βασικό στάδιο υλοποίησης	Μονάδα μέτρησης	Ορόσημο (2018)	Τελικός στόχος (2023)	Επίτευξη 100%	Επίτευξη 50%	Μη Επίτευξη
ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗ ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	CO01	Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	Επιχειρήσεις	0	120			■
	F301	Ποσό Πιστοποιημένων Δαπανών Άξονα Προτεραιότητας	Ευρώ	1.187.669,00	6.686.436,00			■
	K302	Ενταγμένα έργα	Αριθμός	2		■		
ΑΠΟΔΟΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ	F304	Ποσό Πιστοποιημένων Δαπανών Άξονα Προτεραιότητας	Ευρώ	2.045.431,01	21.675.551,00			■
	K303	Έργα για τα οποία έχει υπογραφεί τουλάχιστον μια σύμβαση τεχνικού (υπο-) έργου	Αριθμός	3	6			■
	O0308	Πλήθος δημόσιων κτιρίων που υποστηρίζονται για την ενεργειακή αναβάθμισή τους	Αριθμός	0	9			■
ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ	CO09	Αειφόρος Τουρισμός: Αύξηση του αναμενόμενου αριθμού επισκέψεων σε ενισχυόμενες τοποθεσίες πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς και πόλους έλξης επισκεπτών	Επισκέψεις/ έτος		48.500,00			■
	F307	Ποσό Πιστοποιημένων Δαπανών Άξονα Προτεραιότητας	Ευρώ	3.365.065	32.954.144,00			■
	K305	Συμβάσεις που έχουν υπογραφεί για την υλοποίηση των έργων	αριθμός	2	4			■
	K306	Έργα για τα οποία έχει υπογραφεί τουλάχιστον μια σύμβαση τεχνικού (υπο-) έργου	Αριθμός	5	10			■
	O0305	Αριθμός κοινών ή από κοινού συντονισμένων συστημάτων διαχείρισης διασυννοριακών φυσικών, τεχνολογικών και ανθρωπογενών καταστροφών	Αριθμός	0	5			■

Τα ορόσημα και οι στόχοι που έχουν επιλεγεί για τον τελικό στόχο 2023 μπορούν να χαρακτηριστούν ως ρεαλιστικοί και απόλυτα εφικτοί αν λάβουμε υπόψη τα στοιχεία που παρουσιάστηκαν στην προηγούμενη ενότητα καθώς επίσης και τις τάσεις που διαφαίνονται από τα μέχρι στιγμής εγκεκριμένα έργα.

Επιπλέον είναι διαφανείς και συναφείς, με δυνατότητα αντικειμενικής επαλήθευσης και καταγράφουν τις κύριες πληροφορίες σχετικά με την πρόοδο των Αξόνων Προτεραιότητας αλλά και συνεπείς ως προς τη φύση κάθε Ειδικού Στόχου. Οι οικονομικοί δείκτες που αποτυπώνονται στο ανωτέρω πλαίσιο επίδοσης όπως αυτό περιγράφεται στον αναθεωρημένο πρόγραμμα συνεργασίας αφορούν σε ποσά πιστοποιημένων δαπανών.

Παρακάτω παρουσιάζεται η πρόοδος επίτευξης των στόχων των δεικτών εκροής του Πλαισίου Επίδοσης ανά Άξονα Προτεραιότητας με στοιχεία που αντλήθηκαν από τα Τεχνικά Δελτία των εγκεκριμένων έργων.

Λόγω διάφορων καθυστερήσεων από την αρχή της προγραμματικής περιόδου, οι περισσότερες από τις οποίες από τις αρχές του 2018 έχουν αρθεί, η εικόνα που διαμορφώνεται ως προς το Π.Ε. δεν αντιστοιχεί σε πλήρη επίτευξη των οροσήμεων για το 2018. Σχετικά με την επίτευξη των οροσήμεων για το 2018, υπάρχει αστοχία στους οικονομικούς δείκτες όλων των ΑΠ. Η εκτίμηση της επίτευξης των στόχων για το 2023 μόνο κατά προσέγγιση μπορεί να πραγματοποιηθεί στην παρούσα φάση υλοποίησης του Π.Σ. λαμβάνοντας υπόψη τον προγραμματισμό εντάξεων, συμβασιοποιήσεων και πληρωμών μέχρι το 2019. Σε κάθε περίπτωση, εάν οι προβλέψεις δεν υλοποιηθούν επηρεάζεται ανάλογα η επίτευξη ή μη των τελικών στόχων του Π.Σ. για το 2023.

Πλαίσιο Επίδοσης του Α.Π.1

Ο Δείκτης CO01 τροφοδοτείται από τις εκροές των έργων που υλοποιούνται στο σύνολο της Επενδυτικής Προτεραιότητας 2γ «Ενίσχυση των εφαρμογών ΤΠΕ στον τομέα της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, της ηλεκτρονικής μάθησης, της ηλεκτρονικής ένταξης, του ηλεκτρονικού πολιτισμού και της ηλεκτρονικής υγείας».

Ο τελικός προγραμματικός στόχος του 2023 εκτιμάται ως απόλυτα εφικτός καθώς από τα μέχρι στιγμής διαθέσιμα στοιχεία φαίνεται ότι το ποσοστό επίτευξης του θα φτάσει το 100%.

Άξονας προτεραιότητας	Κωδικός αναγνώρισης	Δείκτης ή βασικό στάδιο υλοποίησης	Μονάδα μέτρησης	Ορόσημο (2018)	Τελικός στόχος (2023)
ΑΠ1	CO01	Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	Επιχειρήσεις	0	120

Πλαίσιο Επίδοσης του Α.Π.2

Ο Δείκτης O0308 τροφοδοτείται από τις εκροές των έργων που υλοποιούνται στο σύνολο της Επενδυτικής Προτεραιότητας 4γ «Στήριξη της ενεργειακής απόδοσης, της έξυπνης διαχείρισης της ενέργειας και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις δημόσιες υποδομές, συμπεριλαμβανομένων των δημοσίων κτηρίων, και στον τομέα της στέγασης». **Ο τελικός προγραμματικός στόχος του 2023 εκτιμάται ως απόλυτα εφικτός** καθώς από τα μέχρι στιγμής διαθέσιμα στοιχεία φαίνεται ότι το ποσοστό επίτευξης του θα φτάσει το 100%. Με την ολοκλήρωση των πέντε (5) ενταγμένων έργων αναμένεται ότι θα επιτευχθεί υπερκάλυψη του τελικού προγραμματικού στόχου του 2023 (33 δημόσια κτίρια έναντι 9 του προγραμματικού στόχου).

Άξονας προτεραιότητας	Κωδικός αναγνώρισης	Δείκτης ή βασικό στάδιο υλοποίησης	Μονάδα μέτρησης	Ορόσημο (2018)	Τελικός στόχος (2023)
ΑΠ2	O0308	Πλήθος δημοσίων κτιρίων που υποστηρίζονται για την ενεργειακή αναβάθμισή τους	αριθμός	0	9

Πλαίσιο Επίδοσης του Α.Π.3

Ο Δείκτης CO09 τροφοδοτείται από τις εκροές των έργων που υλοποιούνται στο σύνολο της Επενδυτικής Προτεραιότητας 6γ «Διατήρηση, προστασία, προώθηση και ανάπτυξη της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς». **Ο τελικός προγραμματικός στόχος του 2023 εκτιμάται ως απόλυτα εφικτός** καθώς από τα μέχρι στιγμής διαθέσιμα στοιχεία φαίνεται ότι το ποσοστό επίτευξης του θα φτάσει το 100%. Με την ολοκλήρωση των οκτώ (8) ενταγμένων έργων θα επιτευχθεί

υπερκάλυψη του τελικού προγραμματικού στόχου του 2023 (1.121.000,00 επισκέψεις / έτος έναντι 48.500 του προγραμματικού στόχου).

Ο Δείκτης Ο0305 τροφοδοτείται από τις εκροές των έργων που υλοποιούνται στο σύνολο της Επενδυτικής Προτεραιότητας 5β «Προώθηση των επενδύσεων για την αντιμετώπιση ειδικών κινδύνων, εξασφάλιση της ανθεκτικότητας στις καταστροφές και ανάπτυξη συστημάτων διαχείρισης των καταστροφών». **Ο τελικός προγραμματικός στόχος του 2023 και για τους δυο δείκτες εκτιμάται ως απόλυτα εφικτός** καθώς από τα μέχρι στιγμής διαθέσιμα στοιχεία φαίνεται ότι το ποσοστό επίτευξης του θα είναι μεγαλύτερο του 75%..

Άξονας προτεραιότητας	Κωδικός αναγνώρισης	Δείκτης ή βασικό στάδιο υλοποίησης	Μονάδα μέτρησης	Ορόσημο (2018)	Τελικός στόχος (2023)
ΑΠ3	CO09	Αειφόρος Τουρισμός: Αύξηση του αναμενόμενου αριθμού επισκέψεων σε ενισχυόμενες τοποθεσίες πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς και πόλους έλξης επισκεπτών	Επισκέψεις /έτος		48.500,00
	Ο0305	Αριθμός κοινών ή από κοινού συντονισμένων συστημάτων διαχείρισης διασυννοριακών φυσικών, τεχνολογικών και ανθρωπογενών καταστροφών	Αριθμός	0	5

11. ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ ΛΟΓΙΚΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

Η Λογική της Παρέμβασης στοχεύει στο να αναδείξει τον τρόπο που συνδέονται μεταξύ τους οι στόχοι των διαφορετικών επιπέδων του προγραμματισμού, αλλά και πώς συνδέονται οι εκροές με τα αποτελέσματα και τις επιπτώσεις.

11.1. Ανάλυση Δυνατοτήτων - Αδυναμιών - Ευκαιριών - Απειλών Πρόγραμμα Συνεργασίας Ελλάδα – Κύπρος 2014- 2020

Για το πρόγραμμα Ελλάδα – Κύπρος, η περιοχή διασυνοριακής συνεργασίας περιλαμβάνει τρεις περιφέρειες NUTS II για την Ελλάδα (Περιφέρειες Κρήτης, Βορείου Αιγαίου και Νοτίου Αιγαίου), ενώ για την Κύπρο επιλέξιμη περιοχή αποτελεί το σύνολο της χώρας (NUTS I), πλην των Κυρίαρχων Περιοχών Βάσεων του Ηνωμένου Βασιλείου, της Βρετανίας και Βορείου Ιρλανδίας. Στην νέα περίοδο 2014-2020, προστέθηκε η περιφερειακή ενότητα (πρώην νομός) των Κυκλάδων (NUTS III), με αποτέλεσμα στη νέα προγραμματική περίοδο 2014-2020, να συμμετέχει η περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, στο σύνολό της.

Η περιοχή εφαρμογής του νέου Επιχειρησιακού Προγράμματος Διασυνοριακής Συνεργασίας «Ελλάδα-Κύπρος 2014-2020», αποτελεί την πλέον νοτιοανατολική εδαφική ενότητα της ΕΕ λειτουργώντας ως πύλη εισόδου – εξόδου της Ε.Ε. Συνορεύει

με οκτώ (8) χώρες, μία εκ των οποίων είναι υποψήφια για ένταξη (Τουρκία) και με τις υπόλοιπες επτά (7) χώρες να αποτελούν γείτονες της ΕΕ (Συρία, Λίβανος, Ισραήλ, Παλαιστινιακά Εδάφη, Ιορδανία, Αίγυπτος και

Λιβύη) και να λαμβάνουν οικονομική βοήθεια, από τον Μηχανισμό Γειτονίας και Συνεργασίας (Neighbourhood and Partnership Instrument -ENPI), γεγονός που την καθιστά την μοναδική διασυνοριακή περιοχή της ΕΕ που συνορεύει με δύο ηπείρους (Αφρική και Ασία).

Η γεωπολιτική της θέση, είναι εξαιρετικής σημασίας για την ΕΕ, καθώς βρίσκεται στο σταυροδρόμι σημαντικότερων εμπορικών οδών, που διέρχονται της διώρυγας του

Σουέζ, των στενών του Ευξείνου Πόντου και των στενών του Γιβραλτάρ, συνδέοντας την Ευρώπη με τη Μαύρη Θάλασσα, την Μέση Ανατολή και την Βόρεια Αφρική.

Η θάλασσα είναι ένα κυρίαρχο χαρακτηριστικό της. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι η συνολική έκταση της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, ως άθροισμα χερσαίας και θαλάσσιας έκτασης ανέρχεται στα 79.332 τετραγωνικά χιλιόμετρα, η οποία αντιστοιχεί στο 60,12% της συνολικής χερσαίας έκτασης της Ελλάδας, ενώ η χερσαία έκταση καλύπτει 5.286 τετραγωνικά χιλιόμετρα (το 4% της συνολικής χερσαίας έκτασης της χώρας), διαμορφώνοντας μια σχέση εδάφους/θάλασσας 1:15, για την ΠΝΑ. Η επιλέξιμη περιοχή είναι η πλέον θαλάσσια διασυνοριακή περιοχή της ΕΕ, καθώς περιλαμβάνει το σύνολο της Κυπριακής ΑΟΖ και μεγάλο μέρος της Ελληνικής ΑΟΖ (Κυπριακή ΑΟΖ= 98,707 τετρ.χλμ, Ελληνική ΑΟΖ (σύνολο)= 505.572 τετρ.χλμ.).

Η σημαντική ιδιαιτερότητα της περιοχής παρέμβασης είναι ότι αποτελεί μια εξόχως νησιωτική περιφέρεια, με εκτεταμένο μήκος ακτογραμμών περίπου 6000χλμ. (περίπου 5300 χλμ. για την ελληνική πλευρά και 648 χλμ. για την Κύπρο). Πρόκειται για έναν νησιωτικό χώρο που συντίθεται από μεγάλη ποικιλία νησιών διαφορετικού μεγέθους και χαρακτηριστικών (νησί-κράτος, πολύ μικρά νησιά, νησίδες και βραχονησίδες), που παρά την παρεμβολή μεγάλων θαλάσσιων εκτάσεων, διαμορφώνουν **ένα διασυνοριακό αρχιπέλαγος**. Επιπλέον περιοχή παρέμβασης χαρακτηρίζεται από έντονες ενδοπεριφερειακές ανισότητες, που διαμορφώνονται λόγω της ύπαρξης τουριστικών πόλων/ περιοχών στα μεγάλα νησιά και το έντονο πρόβλημα της διπλής νησιωτικότητας, που αφορά τα μικρότερα νησιά, και οι οποίες εντείνονται τα τελευταία χρόνια λόγω της οικονομικής και κοινωνικής κρίσης.

Το κοινωνικό – οικονομικό περιβάλλον του Προγράμματος Συνεργασίας το οποίο παρουσιάζεται αναλυτικά στην Ενότητα 1.1 του Προγραμματικού Εγγράφου λαμβάνει υπόψη τις εξής προσεγγίσεις:

- Μακροοικονομικό περιβάλλον
- Δημογραφική Εξέλιξη
- Οικονομικό Προφίλ της Διασυνοριακής περιοχής
- Καινοτομία – έρευνα και ανάπτυξη

- Αγορά Εργασίας
- Κοινωνικές Συνθήκες
- Εκπαίδευση – Δια βίου μάθηση
- Προσβασιμότητα
- Επικοινωνίες και Τεχνολογίες Πληροφορικής
- Φυσικό περιβάλλον και Πολιτιστική Κληρονομιά

Στο τέλος κάθε προσέγγισης γίνεται παρουσίαση συνοπτικών συμπερασμάτων αναδεικνύοντας έτσι τα κυριότερα ζητήματα της διασυνοριακής περιοχής. Οι κύριες αναπτυξιακές ανάγκες που προκύπτουν από την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης και τη στόχευση του Προγράμματος Συνεργασίας, είναι οι ακόλουθες:

- Ανάγκη για κάλυψη του χαμηλού βαθμού εξωστρέφειας ΜΜΕ, τόσο προς την ανάπτυξη σχέσεων εσωτερικά της περιοχής παρέμβασης, όσο και εκτός αυτής, καθώς και η ανάγκη υποστήριξης του τριτογενή τομέα (υπηρεσίες) και ειδικότερα του τουρισμού, με έμφαση σε νέα τουριστικά προϊόντα και υπηρεσίες.
- Η ενίσχυση της εφαρμογής ΤΠΕ, με έμφαση σε υπηρεσίες προς τον πολίτη και τις επιχειρήσεις.
- Η ανάγκη εξοικονόμησης ενέργειας και η ενίσχυση χρήση των ΑΠΕ: Ένα κρίσιμο ζήτημα με πολλαπλές ωφέλειες, όπως η αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας, η βελτίωση του οικογενειακού εισοδήματος, η μείωση των εκπομπών CO₂, η βελτίωση του εμπορικού ισοζυγίου, η πράσινη ανάπτυξη, η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας κτλ.
- Ανάγκη για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και ιδιαίτερα των οξυμένων επιπτώσεων στην διασυνοριακή περιοχή.
- Ανάγκη για την επιτήρηση του θαλάσσιου χώρου και την βελτίωση των συνθηκών ασφάλειας, τόσο με βάση τις υφιστάμενες συνθήκες, όσο και στην προοπτική εφαρμογής της πολιτικής για την Γαλάζια Ανάπτυξη.
- Ανάγκη για την αντιμετώπιση της προβληματικής προσπελασιμότητας, με έμφαση στη χρήση ΤΠΕ για την εξυπηρέτηση πολιτών και εμπορευμάτων.
- Ανάγκη για προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, από τις ισχυρές πιέσεις που δέχονται από το αναπτυξιακό πρότυπο και η ανάγκη για

- την εξυπηρέτηση των υποχρεώσεων που προκύπτουν από τις εν ισχύ διεθνείς συμβάσεις προστασίας.
- Ανάγκη για προστασία και η βιώσιμη αξιοποίηση των φυσικών πόρων με την ενίσχυση της έρευνας και την εφαρμογή σύγχρονων τεχνολογιών, για την βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων και των επισκεπτών.
  - Ανάγκη για την ένταξη του τουριστικού δυναμικού φυσικών περιοχών στον κύκλο της οικονομίας.
  - Ανάγκη για την προστασία της βιοποικιλότητας.
  - Ανάγκη για προστασία από φυσικούς, τεχνολογικούς και ανθρωπιστικούς κινδύνους και η πρόληψη από σχετικές καταστροφές.
  - Ανάγκη για την προώθηση του Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδιασμού, για την ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας των φορέων στην διασυνοριακή περιοχή και την υποστήριξη της ανάπτυξης

Το Πρόγραμμα Συνεργασίας Ελλάδα – Κύπρος κάνει μια εκτενής ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης και επιτρέπει την αιτιολόγηση της παρέμβασης και κατ' επέκταση της διατύπωση μίας συνεκτικής στρατηγικής για την περιοχή παρέμβασης. Κατά την ανάλυση αυτή γίνεται εκτενή αναφορά σε στοιχεία που αφορούν τους επιμέρους Θεματικούς Στόχους, αλλά και άλλους σημαντικούς για την περιοχή παρέμβασης τομείς.

Επιπλέον όλα τα στατιστικά δεδομένα που καταγράφονται, είναι κατά το δυνατό επικαιροποιημένα. Από την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης προκύπτουν και διατυπώνονται αναπτυξιακές ανάγκες οι οποίες εμφανίζουν διασυνοριακά χαρακτηριστικά και υπόκεινται στους περιορισμούς χρηματοδότησης του ΠΣ και τους κανόνες επιλεξιμότητας του κανονιστικού πλαισίου που διέπει την χρηματοδότηση της προγραμματικής περιόδου 2014-2020. Επιπροσθέτως γίνονται εκτενείς αναφορές στο ΣΕΣ της Ελλάδας και της Κύπρου, καθώς και στις Περιφερειακές Στρατηγικές Εξειδίκευσης (σε επίπεδο Περιφερειών για την Ελλάδα και Κράτους για την Κύπρο). Σημειώνεται, ότι στο ΠΣ ενσωματώνεται ικανοποιητική αιτιολόγηση της επιλογής Θεματικών Στόχων και Επενδυτικών Προτεραιοτήτων του Προγράμματος. Αναδεικνύεται επίσης ικανοποιητικά το θέμα της διασυνοριακής συνεργασίας στην περιοχή παρέμβασης. Η κύρια στόχευση αφορά κατά κύριο

λόγο σε θέματα ασφάλειας, επιτήρησης - κινητικότητας προστασίας του περιβάλλοντος και εξοικονόμησης ενέργειας, θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού, επιχειρηματικών συνεργασιών και αξιοποίησης των ΤΠΕ, τομείς που στη συνέχεια αναδεικνύονται μέσω της ανάλυσης των Αξόνων Προτεραιότητας.

11.1.1. Οικονομικές Εξελίξεις στις Περιοχές Παρέμβασης

Η αποτυχία της Ελλάδας στο να δημιουργήσει κατά τα πρώτα χρόνια της οικονομικής κρίσης βιώσιμες συνθήκες δημοσιονομικής προσαρμογής, είχε καταστήσει την αβεβαιότητα δομικό στοιχείο της οικονομίας κατά την εν λόγω περίοδο. Επίσης, η δημοσιονομική λιτότητα έχει αποτύχει να συμβάλει στην ανάκτηση της φερεγγυότητας και της αξιοπιστίας του ελληνικού δημόσιου τομέα, ενώ ταυτόχρονα έχει συντελέσει στην αποσταθεροποίηση του μακροοικονομικού και του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Έπειτα από πέντε χρόνια προσαρμογής, στις αρχές του 2015, η ελληνική οικονομία εξακολουθούσε να έχει υψηλό πιστωτικό ρίσκο και αβέβαιη προοπτική δανεισμού από τις ιδιωτικές αγορές ομολόγων. Η πορεία των δημοσιονομικών μεγεθών επηρεάστηκε σε σημαντικό βαθμό από το κλίμα αβεβαιότητας που χαρακτήριζε τις πολιτικές εξελίξεις, όσο κυρίως από τις εξελίξεις στον τραπεζικό κλάδο με την επιβολή περιορισμών στην κίνηση κεφαλαίων. Τον Αύγουστο του 2015 συμφωνήθηκε το νέο πρόγραμμα υποστήριξης της σταθερότητας της ελληνικής οικονομίας, στην κατεύθυνση αφενός της ηπιότερης δημοσιονομικής προσαρμογής, αφετέρου στην αντιμετώπιση του, ολοένα και αυξανόμενου από τις αρχές εκείνου του έτους, προσφυγικού ζητήματος. Όπως είναι φυσικό οι αυξανόμενες προσφυγικές ροές οδήγησαν σε αύξηση του ποσοστού συμμετοχής στην αγορά εργασίας, υπό την προϋπόθεση βέβαια της επιτυχούς ένταξης στο κοινωνικό σύνολο και της αντίστοιχης συμμετοχής σε εκπαιδευτικές διαδικασίες. Κατά τη συγκεκριμένη περίοδο η αγορά στην Ελλάδα, ως χώρα διέλευσης, επηρεάστηκε δυσανάλογα καθώς υπήρχε μια αύξηση των προσφυγικών και μεταναστευτικών ροών κατά 1870% περίπου σε σχέση με το 2014, ενώ ταυτόχρονα υπήρχε μείωση του αριθμού των ανέργων σε σχέση με τις προηγούμενες χρονιές, στο 24,9% του εργατικού δυναμικού. Κατά τα δύο τελευταία χρόνια, οι προσφυγικές και μεταναστευτικές ροές έχουν μετριαστεί. Όπως είναι φυσικό, τα νησιά φέρουν το βάρος της υποδοχής των μεγαλύτερων προσφυγικών ροών, ως φυσικά σύνορα με την Ανατολή και ως πύλες εισόδου στη χώρα. Η

κατάσταση στα κέντρα υποδοχής σε νησιά όπως η Λέσβος και η Σάμος δεν είναι η καλύτερη δυνατή, με τον αριθμό των φιλοξενουμένων να υπερβαίνει κατά τέσσερις φορές τη χωρητικότητα των κέντρων. Συγκεκριμένα η Λέσβος έχει λάβει το 52% εξ' όσων αφίχθησαν στην Ελλάδα από την αρχή του έτους, ενώ η Σάμος ακολουθεί με το 20% των ροών. Στη δε Περιφέρεια της Κρήτης, η κατάσταση διαφέρει σημαντικά με το συνολικό αριθμό των προσφύγων στο νησί να μην ξεπερνάει τους 750 με στοιχεία του 2018. Η πλειοψηφία αυτών φιλοξενείται στην πόλη του Ηρακλείου.

Όσον αφορά το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν και σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου βρίσκεται στη δεύτερη θέση της σχετικής κατάταξης μετά την Αττική, με 17.769 ευρώ κατά κεφαλήν ΑΕΠ. Το αντίστοιχο ποσό για το Βόρειο Αιγαίο και την Κρήτη αντίστοιχα είναι 12.266 και 13.811 ευρώ, με τα νούμερα να καταδεικνύουν μια σχετική μείωση της τάξεως του 2-3% σε σχέση με το 2017. Σύμφωνα με προβλέψεις των ειδικών η αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ το 2019 θα αγγίξει το 2,3%, λόγω επενδυτικής δραστηριότητας η οποία αναμένεται να αυξηθεί τα επόμενα χρόνια λόγω του προσανατολισμού σε εξαγωγές.

Εκτιμάται ότι η αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ το 2019 θα αγγίξει το 2,3%, κυρίως λόγω των επενδύσεων, που αναμένονται να αυξηθούν τα μέσα στα επόμενα χρόνια, καθώς και της εξαγωγικής δραστηριότητας. Οι πληθωριστικές πιέσεις

αναμένεται να αυξηθούν αφενός λόγω της επίδρασης στο πρώτο εξάμηνο του 2017 από τις αυξήσεις στην έμμεση φορολογία το 2016, και αφετέρου λόγω της διαφαινόμενης αυξητικής τάσης στη διεθνή τιμή του πετρελαίου και στον εισαγόμενο πληθωρισμό. Ως εκ τούτου, ο πληθωρισμός αναμένεται στο +1,2% στο σύνολο του 2017.

Όσον αφορά την Κύπρο και παρόλο που δεν αντιμετώπισε δημοσιονομικά προβλήματα ανάλογα της Ελλάδας, υπήρξε και στην περίπτωση της παρέμβαση και επιβολή μέτρων από την Ευρωπαϊκή Ένωση με σκοπό την ήπια προσαρμογή του χρηματοπιστωτικού τομέα και τη βιωσιμότητα του δημοσίου χρέους. Πρόσφατα έχουν γίνει σημαντικά βήματα ως προς τις αποκρατικοποιήσεις, με την απόσυρση του κράτους από συγκεκριμένες δραστηριότητες να οδηγεί στη μείωση δαπανών και στην ελάφρυνση του χρέους. Στις αρχές τους 2018 η χώρα παρουσίαζε έναν από τους υψηλότερους ρυθμούς ανάπτυξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση, της τάξεως του 104%. Παρόλα αυτά και ενώ στην Ευρώπη ο αριθμός των επιχειρήσεων "υψηλής ανάπτυξης" αυξήθηκε κατά 14% το 2016 σε σύγκριση με το 2015, στην Κύπρο το εν λόγω συγκριτικό μέγεθος παραμένει χαμηλό (48 εταιρείες το 2015, 98 το 2016). Με τον όρο εταιρείες υψηλής ανάπτυξης εννοούμε τις εταιρείες αυτές των οποίων ο μέσος ρυθμός αύξησης του αριθμού των εργαζομένων είναι μεγαλύτερος του 10% σε βάθος τριετίας. Η μεγαλύτερη αύξηση των προαναφερθέντων μεγεθών παρατηρήθηκε κυρίως στους κλάδους των τροφίμων, των καταλυμάτων, των τηλεπικοινωνιών, των μεταφορών και της αποθήκευσης. Τέλος, όσον αφορά την ανεργία, ο αριθμός των ανέργων στην Κύπρο έφτασε τους 30.616 μέσα στο 2016.

11.1.2. Συνοπτική εικόνα της Αγοράς Εργασίας ανά Περιοχή Παρέμβασης

11.1.2.1. Βόρειο Αιγαίο

Η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου έχει τον τρίτο χαμηλότερο δείκτη ανεργίας στον Ελλαδικό χώρο με ποσοστό γύρω στο 1,55% (12.815 εγγεγραμμένοι άνεργοι στα τέλη του 2017). Περισσότερο επιβαρυνόμενη από την ανεργία είναι η Περιφερειακή Ενότητα Ικαρίας με δείκτη 8,34. Ακολουθούν η Σάμος με 8,11, η Χίος με 6,13, η

Λέσβος με 6,06 και η Λήμνος με 4,82. Το μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας συναντάται στην Περιφερειακή Ενότητα Λέσβου και ισούται με 40,88%. Ακολουθούν η Χίος με 25,19%, η Σάμος με 20,87%, η Λήμνος με 6,63% και τέλος η Ικαρία με 6,43%. Με βάση συγκεντρωτικά στοιχεία που αφορούσαν το τελευταίο τρίμηνο του 2017, το ποσοστό του εργατικού δυναμικού στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανέρχεται στο 54,3% και το ποσοστό ανεργίας στο 23,9%. Η εν λόγω Περιφέρεια, όσον αφορά την απασχόληση και τον επαγγελματικό προσανατολισμό, χαρακτηρίζεται από την έντονη εποχικότητα της οικονομικής δραστηριότητας, την τάση της αγοράς προς τον τριτογενή τομέα και κυρίως προς τον τουρισμό, καθώς και τα χαμηλά επίπεδα στα οποία κυμαίνεται η επιχειρηματικότητα. Η εισροή προσφυγικών και μεταναστευτικών ροών αναμένεται να έχει επιπτώσεις στην απασχόληση, ιδιαίτερα σε Περ. Ενότητες όπως της Λέσβου, στην οποία κυριαρχεί η αγροτική και κτηνοτροφική παραγωγή, όπως και της Χίου όπου κυριότερη ενασχόληση και επαγγελματική διέξοδο αποτελεί η αλιεία.

11.1.2.2. Νότιο Αιγαίο

Η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου βασικός πυλώνας ανάπτυξης και επαγγελματικής ενασχόλησης αποτελεί όπως είναι φυσικό η βιομηχανία του τουρισμού. Οι δείκτες ανεργίας είναι χαμηλότεροι σε σχέση με την υπόλοιπη Ελληνική επικράτεια, πιο συγκεκριμένα η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου είχε ανεργία περίπου 17,5% κατά το τελευταίο τρίμηνο του 2017, δείκτης παραπλήσιος με τον αντίστοιχο του τελευταίου τριμήνου του 2016. Το Νότιο Αιγαίο είναι η πλέον τουριστική περιοχή της Ελλάδας κάτι που αφενός εκτοξεύει τους δείκτες εισοδήματος στον τομέα των υπηρεσιών, αφετέρου όμως αυξάνει τους δείκτες ανεργίας κατά τους χειμερινούς μήνες, λόγω της εποχικής φύσεως του τουριστικού επαγγέλματος. Ένα άλλο χαρακτηριστικό της εποχικής φύσεως είναι η επικράτηση της προσωρινής απασχόλησης σε αντίθεση με τη μόνιμη, με τον αντίστοιχο δείκτη αφενός να είναι διπλάσιος από οποιαδήποτε άλλη Περιφέρεια της χώρας, αφετέρου το εν λόγω είδος απασχόλησης να συναντάται κυρίως στο γυναικείο πληθυσμό σε σχέση με τον αντίστοιχο ανδρικό. Κύριοι τομείς δραστηριότητας πιο συγκεκριμένα αποτελούν η παροχή καταλυμάτων (ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα δωμάτια, airbnb), η εστίαση (cafe, εστιατόρια), το λιανικό και χονδρικό εμπόριο, καθώς και οι μεταφορές. Ιδιαίτερη δραστηριότητα παρατηρείται στον κλάδο των ακινήτων με το ενδιαφέρον πολλών

κατοίκων της Ευρωπαϊκής Ένωσης να εστιάζεται τόσο σε ενοικίαση, όσο κυρίως και σε αγορά ακίνητης περιουσίας. Ο κατασκευαστικός κλάδος δείχνει να ανακάμπτει με σταθερούς ρυθμούς, μετά από μια προσωρινή πτώση τα τελευταία χρόνια.

11.1.2.3. Κρήτη

Η Περιφέρεια της Κρήτης ήταν η τρίτη με τα χαμηλότερα ποσοστά ανεργίας στον Ελλαδικό χώρο, με το αντίστοιχο ποσοστό να ανέρχεται στο 17,6% κατά το τελευταίο τρίμηνο του 2017. Πιο συγκεκριμένα το ποσοστό ανεργίας ανήλθε σε 18,1% στην ΠΕ Ηρακλείου, σε 19,8% στην ΠΕ Χανίων και σε 18,00% στην ΠΕ Ρεθύμνου. Για την ΠΕ Λασιθίου δε δόθηκε εκτίμηση λόγω μεγάλου δειγματοληπτικού σφάλματος. Όπως και στις υπόλοιπες δύο περιοχές παρέμβασης στην Ελλάδα έτσι και στην Κρήτη παρατηρείται υψηλή δραστηριότητα στον τουριστικό κλάδο, με αποτέλεσμα την ύπαρξη πολλών εποχιακά εργαζομένων αλλά και αυτοαπασχολούμενων. Λόγω της φήμης του νησιού στο εξωτερικό οι τουριστικές μονάδες είναι κυρίως μεγάλης χωρητικότητας ενώ αντίστοιχα οι επιχειρήσεις εστίασης ικανοποιούν υψηλές απαιτήσεις, κάτι που σχετίζεται άμεσα με την προώθηση της τοπικής γαστρονομίας. Οι συνθήκες αυτές ευνοούν την ύπαρξη μικρομεσαίων επιχειρήσεων και την ιδιαίτερη ανάπτυξη του τομέα των προσωπικών υπηρεσιών. Το συγκριτικό πλεονέκτημα της Κρήτης σε σχέση με τις άλλες δύο περιοχές παρέμβασης είναι η ιδιαίτερα ανεπτυγμένη αγροτική και κτηνοτροφική παραγωγή. Ειδικότερα τα τελευταία χρόνια, όπου έννοιες όπως η πιστοποίηση, η μεταποίηση και η τυποποίηση έχουν γίνει ταυτόσημες της γεωργικής παραγωγής που χαρακτηρίζεται από αυξημένη προστιθέμενη αξία, η Περιφέρεια Κρήτης δείχνει να ανταποκρίνεται στις προκλήσεις μέσω οργανωμένων διαδικασιών. Πιο συγκεκριμένα, η πληθώρα θερμοκηπίων παράγει πιστοποιημένα προϊόντα ενώ σημαντική άνθιση γνωρίζει και η παραγωγή βιολογικών κηπευτικών, με την ταυτόχρονη αναγνώριση της κρητικής ή μεσογειακής διατροφής. Ως εκ τούτου, επαγγέλματα όπως των παραγωγών κηπευτικών προϊόντων, των πωλητών καταστημάτων αλλά και των σερβιτόρων καταλαμβάνουν τις τρεις πρώτες θέσεις στους απασχολούμενους στο νησί, με το Μάιο να είναι νομοτελειακά ο κύριος μήνας προσλήψεων καθώς συμπίπτει με την απαρχή της τουριστικής περιόδου. Άλλοι τομείς που χαρακτηρίζονται υπό υψηλή απορροφητικότητα είναι η εκμίσθωση αυτοκινήτων, το λιανικό εμπόριο τουριστικών, οι υπηρεσίες οργάνωσης εκδηλώσεων και οι πωλήσεις ειδών λαϊκής

τέχνης.

11.1.2.4. Κύπρος

Η οικονομική κρίση που προήλθε από την αντίστοιχη διεθνή χρηματοπιστωτική του 2007 επηρέασε την αγορά της Κύπρου από τα τέλη του 2008 και σε μικρότερο βαθμό εξακολουθεί να την επηρεάζει μέχρι σήμερα. Μέχρι και τα μέσα του 2015 σημειώθηκε σημαντική μείωση της απασχόλησης και αύξηση των ποσοστών ανεργίας, ωστόσο έκτοτε οι δείκτες άρχισαν να βελτιώνονται με το μέλλον να διαγράφεται ευοίωνο και την αγορά εργασίας να ανακάμπτει αργά αλλά σταθερά. Συγκεκριμένα ο αριθμός των ανέργων στο νησί κατά το 2017 ανήλθε σε 47.006 άτομα (ποσοστό 11%) παρουσιάζοντας μείωση της τάξεως του 1,9% σε σχέση με το 2016. Στην κρίσιμη ηλικιακή ομάδα των νέων μεταξύ 15-24 το ποσοστό ανεργίας του 2017 ανήλθε στο 24,7%, σημειώνοντας μείωση 4,4% σε σχέση με το αντίστοιχο νούμερο του 2016. Η αριθμητική μείωση της ανεργίας στις τέσσερις μεγάλες επαρχίες του νησιού, τις Λευκωσία, Λεμεσό, Λάρνακα και Πάφο, ήταν αντίστοιχα 2.792, 2.597, 1.628 και 1.192 άτομα αντίστοιχα. Τέλος, με βάση στοιχεία της Ευρωπαϊκής Στατιστικής Υπηρεσίας (Eurostat) κατά τον Ιανουάριο του 2018 η ανεργία στην Κύπρο ανήλθε στο 9,8%, μειώθηκε δηλαδή κατά 2,8 ποσοστιαίες μονάδες από το αντίστοιχο νούμερο του Ιανουαρίου του 2017. Οι κύριοι κλάδοι στους οποίους παρατηρήθηκε η μείωση της ανεργίας ήταν η Δημόσια Διοίκηση, το εμπόριο, οι κατασκευές και η μεταποίησης. Αντίστοιχα, κατά επαγγελματική κατηγορία παρατηρήθηκε μείωση της ανεργίας στους ανειδίκευτους εργάτες, στους πωλητές, στους απασχολούμενους στην παροχή υπηρεσιών, καθώς και στους ειδικευμένους τεχνίτες. Σημαντικό στοιχείο αποτελεί το ότι πλέον το 10% του εργατικού δυναμικού στο νησί αποτελείται από Ευρωπαίους, με το 39% αυτών να είναι Έλληνες, το 17% Ρουμάνοι, το 18% Βούλγαροι και το 9% Βρετανοί. Ανάμεσα σε αυτούς, η πλειοψηφία δείχνει προτίμηση να εργαστεί στην παροχή υπηρεσιών, στον τουρισμό, ή τέλος ως ανειδίκευτοι εργάτες. Από τους εγγεγραμμένους στα μητρώα ανέργων Ευρωπαίους, το 32% είναι απόφοιτοι κάποιου ανώτερου εκπαιδευτικού ιδρύματος.

11.1.1.3. Προοπτικές κλάδων της οικονομίας στην περιοχή παρέμβασης

Η οικονομική κρίση έπληξε σημαντικά την αγορά εργασίας στη χώρα μας καθώς από την εμφάνιση της κι έπειτα απωλέσθησαν περί τις 440.000 θέσεις απασχόλησης στον ιδιωτικό τομέα. Κατά τα πρώτα χρόνια της οικονομικής ύφεσης, σύμφωνα με την Ελληνική Συνομοσπονδία Εμπορίου και Επιχειρηματικότητας, έχουν προβεί σε παύση εργασιών περί τις 144.060 ΜΜΕ, ωστόσο από το 2014 και μετά παρατηρείται μικρή άνοδος στον αριθμό τους, με σταθερό και ανοδικό ρυθμό. Οι μικρομεσαίες, μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην οικονομία, στην απασχόληση και στην εν γένει αναπτυξιακή πορεία μίας χώρας, ωστόσο στην Ελλάδα το ποσοστό των ΜΜΕ ήταν πολύ μεγαλύτερο από τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο. Σύμφωνα με στοιχεία της Κομισιόν, οι Ελληνικές πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις ανέρχονται στις 701.763, νούμερο που αντιστοιχεί στο 99,6% του συνόλου των επιχειρήσεων στη χώρα μας. Απασχολούσαν το δε το 76% του συνολικού εργατικού δυναμικού, με τον αντίστοιχο ευρωπαϊκό μέσο όρο να βρίσκεται στο 49,7%. Γίνεται φανερό πως η έξοδος από την οικονομική κρίση σε τοπικό επίπεδο, η ανάπτυξη, η δημιουργία θέσεων εργασίας, διέρχεται μέσα από την ιδιωτική πρωτοβουλία και τη διευκόλυνση στη δημιουργία ΜΜΕ, μέσω χρηματοπιστωτικών εργαλείων και επιχορηγήσεων.

Η ελληνική επιχειρηματικότητα μπορεί να μετατραπεί σε αναπτυξιακό πυλώνα όταν συντρέχουν συγκεκριμένες προϋποθέσεις. Μεταξύ αυτών είναι το απλοποιημένο και σταθερό φορολογικό περιβάλλον, οι χαμηλοί φορολογικοί συντελεστές, η αύξηση του αφορολόγητου ορίου που θα λειτουργήσει δελεαστικά για τη νεοφυή επιχειρηματικότητα, στον εξαγωγικό προσανατολισμό των ΜΜΕ. Η υφιστάμενη χορήγηση δανείων δεν επαρκεί για την αναγκαία τόνωση της ρευστότητας των επιχειρήσεων, με συνέπεια τη στροφή σε εναλλακτικές μορφές χρηματοδότησης όπως οι μικροπιστώσεις, οι εγγυήσεις, τα Venture capital και το Crowdfunding.

Ένας θετικός αντίκτυπος της οικονομικής ύφεσης ήταν ότι οι ελληνικές επιχειρήσεις προέβησαν σε καλύτερη διαχείριση του κόστους πρώτων υλών, καθώς και με το κόστος της συνδεδεμένης με το προϊόν εργασίας. Το μικτό περιθώριο κέρδους αυξήθηκε σε 28% το 2016 (από 24% το 2006). Η τάση αυτή έγινε διακριτή και σε όρους προστιθέμενης αξίας, με το δείκτη μικτού κέρδους ως ποσοστό του ΑΕΠ να συγκλίνει με τον αντίστοιχο ευρωπαϊκό, με εμφανή την επίδραση των οικονομικών μεταρρυθμίσεων των τελευταίων χρόνων στην αγορά εργασίας. Αρνητική

επίδραση είχε η αυξανόμενη επιβάρυνση του λειτουργικού κόστους (ενοίκια, ασφάλιστρα κλπ), κάτι που οδήγησε το περιθώριο λειτουργικού κέρδους σε πτώση 3 ποσοστιαίων μονάδων, από 10% το 2006 σε 7% 10 χρόνια αργότερα. Παρόλο που σε πρώτη ανάγνωση οι ελληνικές επιχειρήσεις φαίνεται να έχουν απώλειες όσον αφορά τη λειτουργική κερδοφορία, σε σχέση με την υπόλοιπη ΕΕ, πρόκειται για νούμερα που αντανakλούν την πιεσμένη εσωτερική ζήτηση (που αυξάνει το σταθερό κόστος), η επαναφορά της οποίας σε κανονικά επίπεδα αναμένεται να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα σε όρους μεταβλητού κόστους.

Όσον αφορά την Κύπρο και σύμφωνα με έκθεση του Υπουργείου Οικονομικών της χώρας, ο ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης της οικονομίας κατά την περίοδο 2019-2021 αναμένεται να κυμανθεί μεταξύ 3,0- 3,8% σε πραγματικούς όρους, με τη σταθερή πορεία ανάκαμψης να αντικατοπτρίζεται και στην αγορά εργασίας. Το ποσοστό ανεργίας, το οποίο άρχισε να παρουσιάζει πτωτική πορεία από το δεύτερο τρίμηνο του 2015, με βάση τα στοιχεία της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού, κατά το 2ο τρίμηνο του 2018 μειώθηκε στο 7,3%, έναντι ποσοστού ανεργίας 10,6% το 2ο τρίμηνο του 2017, γεγονός το οποίο καταδεικνύει τη σημαντική βελτίωση στην αγορά εργασίας. Η δε πορεία εξυγίανσης του χρηματοπιστωτικού τομέα της χώρας συνεχίστηκε με ιδιαίτερη ένταση το 2018. Καθοριστική εξέλιξη που συμβάλλει στην ισχυροποίηση του τραπεζικού συστήματος υπήρξε η μετεξέλιξη της Συνεργατικής Κυπριακής Τράπεζας σε Φορέα Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων, μετά την απόκτηση του συνόλου των καταθέσεων και μέρους των περιουσιακών στοιχείων από την Ελληνική Τράπεζα, καθώς και η πώληση χαρτοφυλακίων μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων (MEX) από άλλες τράπεζες. Τέλος το δημοσιονομικό ισοζύγιο κατά το 2019 προβλέπεται να είναι πλεονασματικό, της τάξης του 3,1%, ως ποσοστό του ΑΕΠ. Προβλέπονται έσοδα γενικής κυβέρνησης ύψους 8.55 δις, ενώ η αντίστοιχη πρόβλεψη για τις δαπάνες ανέρχεται στα 7.91 δις ευρώ.

Πιο συγκεκριμένα και ανά κλάδο οικονομίας:

α) Βιομηχανία

Κατά το πρώτο τετράμηνο του 2017 η βιομηχανική παραγωγή στην Ελλάδα αυξήθηκε με ρυθμό 7,2% σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2016. Την ίδια περίοδο οι τιμές των βιομηχανικών προϊόντων αυξήθηκαν κατά 9,1% αντί μείωσης

κατά 9,8% το 2016. Χαρακτηριστικό της περιόδου αποτελεί το γεγονός πως σημειώθηκε αύξηση στις τιμές τόσο των προϊόντων που απευθύνονται στην ελληνική αγορά (7,0%) όσο και αυτών που εξαχθηκαν σε άλλες χώρες (+16,4%). Παρόλα αυτά, επιδείνωση καταγράφηκε κατά τον Σεπτέμβριο του 2018, όπως προέκυψε από στοιχεία του Ιδρύματος Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών. Συγκεκριμένα, ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών διαμορφώθηκε στις 104,5 μονάδες έναντι 105,9 μονάδων τον Αύγουστο του ίδιου έτους, με την πτώση να οφείλεται στα ζητήματα προστατευτισμού και επιβολής δασμών, τα οποία διαμορφώνουν ένα περιβάλλον αβεβαιότητας και αναδιάρθρωσης του παγκόσμιου ανταγωνισμού. Ωστόσο, οι εξαγωγές εξακολουθούν να αποτελούν τον πολιορκητικό κριό της εγχώριας μεταποίησης, με αυτές των βιομηχανικών προϊόντων να κινούνται ανοδικά τον Ιούλιο του 2018 κατά 19,5%. Στη δε Κύπρο ο δείκτης Βιομηχανικής Παραγωγής παρουσίασε αύξηση κατά το πρώτο εξάμηνο του 2018, ενώ η χώρα εφαρμόζει σχέδιο προώθησης για την ανάπτυξη συγκεκριμένων μορφών Βιομηχανίας, ανάμεσα τους και η Οπτικοακουστική.

β) Κατασκευές

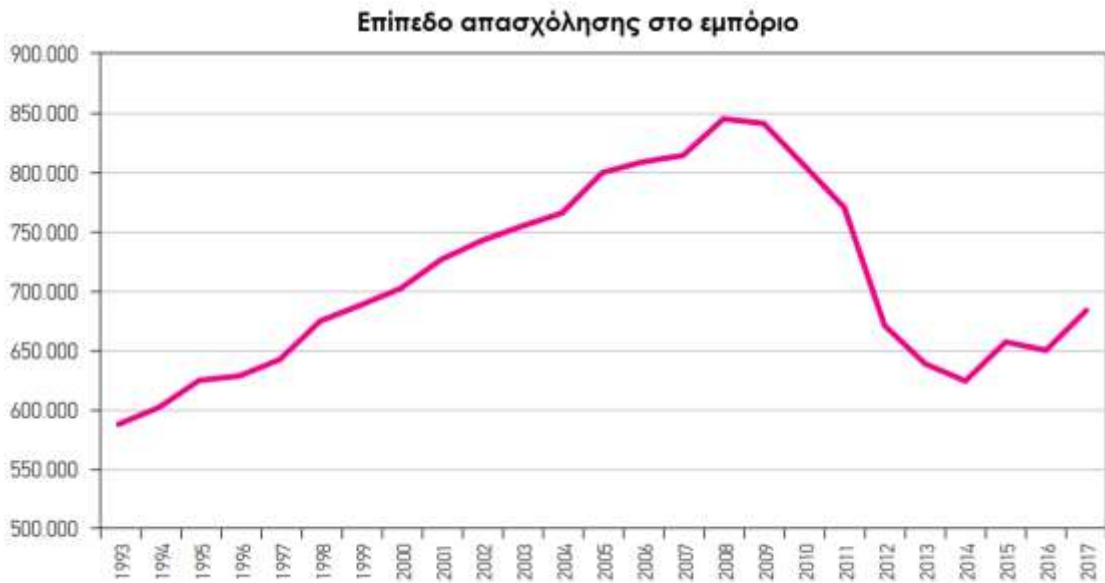
Σύμφωνα με έρευνα της Deloitte, στις 100 κορυφαίες εταιρείες του κατασκευαστικού κλάδου συμπεριλαμβάνονται και τρεις ελληνικές, με τη χώρα μας να σημειώνει άνοδο 2% στις ετήσιες πωλήσεις του κλάδου. Κατά τη διετία 2016-2017 και σύμφωνα με τη Διεύθυνση Οικονομικών Μελετών της ICAP Group, ο κλάδος κινήθηκε ανοδικά κυρίως λόγω της επιτάχυνσης των έργων στους αυτοκινητόδρομους αλλά και τα μεγάλα έργα στον σιδηρόδρομο, έργα που αύξησαν τον τζίρο των εταιρειών και έδωσαν απασχόληση σε εκατοντάδες εργαζόμενους. Ο αριθμός των οικοδομικών αδειών στις περιοχές παρέμβασης, σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ, γνώρισε κατακόρυφη αύξηση το 2017 μετά από την σημαντική πτώση της προηγούμενης χρονιάς. Συγκεκριμένα για το Β.Αιγαίο είχαμε την έκδοση 438 οικοδομικών αδειών έναντι 333 του 2016, για το Ν.Αιγαίο 1.379 άδειες έναντι 1097 του προηγούμενη έτους, ενώ για την Περιφέρεια της Κρήτης είχαμε την έκδοση 1.048 αδειών έναντι 958 της προηγούμενης χρονιάς. Στο άμεσο μέλλον ο κλάδος των κατασκευών αναμένεται να κινηθεί σε ικανοποιητικά επίπεδα λόγω της συμβασιοποίησης πολλών έργων που έχουν εγκριθεί από Φορείς Υλοποίησης του ΕΣΠΑ.

Στην Κύπρο ο τομέας των κατασκευών παρουσίασε θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης το τελευταίο διάστημα, με τη ζήτηση για ακίνητα να ανακάμπτει αργά αλλά σταθερά. Πιο συγκεκριμένα η ποσοστιαία αύξηση στην αγορά ιδιοκτησίας κατά το 2018 ήταν 22,3% σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά. Η άνοδος της κατασκευαστικής δραστηριότητας καθώς επίσης η αύξηση της ζήτησης και των τιμών των ακινήτων, υποβοηθά στην ενδυνάμωση των ισολογισμών των τραπεζών, μέσω της αύξησης της συνολικής αξίας των εξασφαλίσεων των Μη Εξυπηρετούμενων Χορηγήσεων (ΜΕΧ) και της βελτίωσης των προοπτικών αποπληρωμής των ΜΕΧ του κατασκευαστικού τομέα, που αποτελούν μεγάλο ποσοστό των ΜΕΧ στην Κύπρο.

γ) Εμπόριο

Η απασχόληση στο εμπόριο κατά το 2017 επανήλθε σε ρυθμούς ανάκαμψης μετά τη συρρίκνωση του προηγούμενου έτους. Ο εμπορικός κλάδος παρουσίασε αύξηση κατά 5,2 σε σχέση με το 2016 ενώ σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ, κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2017 απασχολούνταν στο εμπόριο περί τα 683.875 άτομα άνω των 15 ετών. Αν εξαιρέσει κανείς το χρονικό διάστημα της οικονομικής ύφεσης, το επίπεδο απασχόλησης του κλάδου ανέρχεται στο αντίστοιχο του 1999, όπως φαίνεται και στο παρακάτω γράφημα (Επίπεδο απασχόλησης στο εμπόριο).

Στη δε Κύπρο ο δείκτης όγκου κύκλου εργασιών λιανικού εμπορίου παρουσίασε αύξηση 7,6% την περίοδο Ιανουαρίου-Ιουνίου 2018 σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2017, ενώ σύμφωνα με τον προϋπολογισμό του Υπουργείου Εμπορίου το ύψος των πρωτογενών δαπανών για το εμπόριο δεν πρόκειται να μειωθεί ιδιαίτερα μέσα στην επόμενη πενταετία. Ωστόσο η επιβολή κυρώσεων από τις ΗΠΑ σε Ρώσους υπηκόους και επιχειρήσεις, καθώς επίσης και η επιβολή προστατευτικών μέτρων και αντιμέτρων στις εμπορικές συναλλαγές προκαλούν αβεβαιότητα για την πορεία των οικονομιών της χώρας.

Πηγή: ΓΓ ΕΛΣΤΑΤ, ΕΕΔ 2017 Β' τριμήνου

δ) Υπηρεσίες

Ο κύκλος εργασιών των Υπηρεσιών το πρώτο τρίμηνο του 2017 υποχώρησε σε έξι από τους από τους δεκαπέντε σχετικούς υποκλάδους, με τις μεγαλύτερες απώλειες να σημειώνονται στις Πλωτές Μεταφορές, στις Υπηρεσίες Δεδομένων, στις Νομικές, Συμβουλευτικές και Λογιστικές υπηρεσίες, στις υπηρεσίες Διαφήμισης και στις υπηρεσίες Αρχιτεκτόνων Μηχανικών. Ωστόσο σύμφωνα με τους πρόδρομους δείκτες οικονομικής συγκυρίας του IOBE αφορούν στο πρώτο εξάμηνο του 2017, οι εκπρόσωποι πολλών από τους υπό μελέτη υποκλάδους των Υπηρεσιών προεξοφλούν καλύτερη πορεία σε σχέση με τις αντίστοιχες εκτιμήσεις τους στο πρώτο μισό του 2016.

Αύξηση της τάξεως του 1,8% σημειώθηκε στην Κύπρο κατά το 2018, όσον αφορά τον τομέα των υπηρεσιών, κάτι που σε μικρότερο βαθμό επηρέασε θετικά και το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών. Το δε Στρατηγικό Σχέδιο Δημοσιονομικής Πολιτικής 2019-2021 περιλαμβάνει περιλαμβάνει νέο αναπτυξιακό μόντελο για βελτίωση των επαγγελματικών υπηρεσιών στη χώρα.

11.1.1.4. Συμπεράσματα και Εστίες Αβεβαιότητας

Το διεθνές οικονομικό περιβάλλον εμφανίζει θετικές προοπτικές για τα επόμενα χρόνια, συμπέρασμα στο οποίο συμβάλλει αφενός η ανοδική πορεία του παγκοσμίου δείκτη ανάπτυξης (3.4% το 2017, 3.6% το 2018), αφετέρου η εκτίναξη

των σχετικών δεικτών εμπορίου με συνεχή ώθηση, εκτός των άλλων, από τις νέες αναπτυσσόμενες οικονομίες. Ο αντίκτυπος των εξελίξεων αυτών στις περιοχές παρέμβασης, συνδυάζεται με την αυξανόμενη ζήτηση ακίνητης ιδιοκτησίας στην ευρύτερη περιοχή η οποία έχει αυξηθεί σε πολύ μεγάλο βαθμό το τελευταίο διάστημα, κυρίως λόγω της εμπλοκής Κινέζων και Τούρκων στο εγχώριο Real Estate. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι κατά το διάστημα των πέντε (5) τελευταίων ετών έχουν δοθεί περί τις 5.246 άδειες διαμονές σε επενδυτές ακινήτων, ενώ αντίστοιχα η εισροή ξένων κεφαλαίων για την αγορά ακινήτων στη χώρα μας έχει ξεπεράσει το 1.350.000.000 ευρώ (Πηγή : Τράπεζα της Ελλάδος).

Ο πολιτισμός και ο τουρισμός παραμένουν τα δύο κύρια εξαγωγίμα προϊόντα της χώρας μας, αλλά και της Κύπρου, κι όπως είναι λογικό θα αποτελέσουν τους πυλώνες ανάπτυξης στις περιοχές παρέμβασης. Ευνοείται η δημιουργία αγροτουριστικών εγκαταστάσεων με έμφαση στα τοπικά πιστοποιημένα προϊόντα, κάτι που νομοτελειακά οδηγεί στην ίδρυση αγροτικών συνεταιρισμών και ομάδων παραγωγών, ώστε να δύναται ο αγροτικός κόσμος να ανταποκριθεί στις προκλήσεις της νέας γεωργικής πραγματικότητας η οποία ενισχύει τις πρωτοβουλίες συνεργατισμού.

Ωστόσο δεν παύουν να υπάρχουν και συγκεκριμένες εστίες αβεβαιότητας στην ευρύτερη περιοχή παρέμβασης, όπως οι εξής :

- Η πιθανή επικύρωση του BREXIT από το Ηνωμένο Βασίλειο το οποίο θα επηρεάσει τη γενικότερη κίνηση κεφαλαίου στην περιοχή παρέμβασης, ενώ σίγουρα η Κύπρος θα επηρεαστεί τόσο σε δημοσιονομικό όσο και σε δημογραφικό επίπεδο
- Οι εξελίξεις στη γειτονική Τουρκία όσον αφορά το πολιτικό τοπίο.
- Οι καταστάσεις αβεβαιότητας και τα φαινόμενα απομονωτισμού, συχνό αποτέλεσμα εκλογικών αναμετρήσεων ανά την Ευρωζώνη
- Το γεγονός ότι η Κίνα μεταβαίνει σε ένα νέο πρότυπο οικονομίας που πιθανόν να δημιουργήσει μελλοντικές τριβές στην παγκόσμια οικονομία
- Το γεγονός ότι η ευρύτερη περιοχή παραμένει επίφοβη όσον αφορά γεωπολιτικές εξελίξεις
- Οι διακυμάνσεις στην τιμολογιακή πολιτική των αγαθών στις περιοχές παρέμβασης, λόγω αφενός του οικονομικού κλίματος και αφετέρου λόγω τυχόν

προστατευτικών δασμών σε προϊόντα που θα υιοθετηθούν

- Οι ασυμμετρίες στη νομισματική πολιτική που πιθανόν να επηρεάσουν την κίνηση κεφαλαίων

11.1.1.5. Ανάλυση SWOT

Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να αναφερθεί ότι η ανάλυση SWOT όπως παρουσιάζεται παρακάτω βασίζεται τόσο σε στοιχεία όπως αυτά παρουσιάστηκαν στην Ενότητα 1.1 του Προγραμματικού Εγγράφου όσο και στο αναθεωρημένο και εμπλουτισμένο κοινωνικό – οικονομικό περιβάλλον του Προγράμματος Συνεργασίας όπως αυτό παρουσιάζεται στη παρούσα έκθεση.

Στη συνέχεια παρουσιάζεται η νέα επικαιροποιημένη **ανάλυση Δυνατοτήτων - Αδυναμιών - Ευκαιριών - Απειλών (SWOT Analysis)** η οποία επικεντρώνεται στην αναγνώριση των βασικών χαρακτηριστικών της περιοχής παρέμβασης του Προγράμματος για να αναδείξει τα δυνατά και αδύνατα σημεία της, καθώς και τις αναπτυξιακές δυνατότητες και τους κινδύνους που διατρέχει, ώστε να διαπιστώσει την καταλληλότητα και τη συνολική συνοχή της αναπτυξιακής στρατηγικής, των Αξόνων Προτεραιότητας, αλλά και των στόχων που τίθενται. Η περιοχή παρέμβασης παρουσιάζει γενικότερα πολλά κοινά χαρακτηριστικά και προβλήματα με διαφοροποιήσεις ως προς την έκταση και την ένταση τους.

Η ανάλυση SWOT επικαιροποιείται και εμπλουτίζεται βάσει των τεχνικών δελτίων των εγκεκριμένων έργων. Οι στόχοι που έχουν επιτευχθεί, οι δείκτες του προγράμματος των οποίων οι τιμές δεν ικανοποιήθηκαν, οι παράγοντες εκείνοι που χρειάζονται αναθεώρηση και επαναπροσδιορισμό, χαρακτηριστικά που σχετίζονται με τα βασικά αξιολογικά ερωτήματα του έργου, προσαρμόζονται στη SWOT και αναπροσαρμόζουν, κυρίως, τις καρτέλες των ισχυρών σημείων και αδυναμιών

ΙΣΧΥΡΑ ΣΗΜΕΙΑ	ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ
<ul style="list-style-type: none"> → Η επιλέξιμη περιοχή αποτελεί πύλη εισόδου-εξόδου της Ευρωπαϊκής Ένωσης τρίτες χώρες. → Σημαντική συγκέντρωση περιοχών με αξιόλογα στοιχεία φυσικού περιβάλλοντος συνδυασμό με σημαντικά στοιχεία ιστορικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος. → Ανεπτυγμένη τουριστική υποδομή 	<ul style="list-style-type: none"> → Δημοσιονομική πίεση, λόγω των φαινομένων κρίσης της τελευταίας περιόδου → Αυξημένα ποσοστά ανεργίας, τόσο του γενικού πληθυσμού, όσο και ατόμων που εντάσσονται σε ευπαθείς ομάδες πληθυσμού.

ΙΣΧΥΡΑ ΣΗΜΕΙΑ	ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ
<ul style="list-style-type: none"> → Συνεχής ανάπτυξη του τουριστικού προϊόντος → Ύπαρξη σημαντικού αριθμού τοπικών προϊόντων με πιστοποίηση ή δυνατότητα πιστοποίησης ως ΠΟΠ, ΠΓΕ, κλπ. → Ύπαρξη Πανεπιστημιακών και Ερευνητικών κέντρων, με σημαντική εμπειρία και ερευνητικό έργο. → Ύπαρξη υψηλού επιπέδου εκπαιδευτικού και ερευνητικού ιστού με δυνατότητες ανάπτυξης και διάχυσης καινοτομιών → Υψηλό μορφωτικό επίπεδο ανθρώπινου δυναμικού → Σημαντική εμπειρία φορέων από την υλοποίηση του προγράμματος Ελλάδα - Κύπρος 2007-2013, δημιουργία εταιρικών σχέσεων, δυνατότητες συνέχισης στρατηγικών έργων. → Αυξημένη on-line αλληλεπίδραση φυσικών προσώπων με τις δημόσιες αρχές → Έφεση στην εξαγωγική δραστηριότητα → Αύξηση της εξοικονόμησης της ενέργειας στα δημόσια κτίρια, χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα → Μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος από τις δημόσιες μεταφορές σε αστικές περιοχές με σημαντική αέρια ρύπανση 	<ul style="list-style-type: none"> → Φυσική απομόνωση που προκύπτει από το νησιωτικό χαρακτήρα της επιλέξιμης περιοχής → Δυσχέρεια στην ανάπτυξη σχέσεων συνεργασίας και επικοινωνιών λόγω νησιωτικού χαρακτήρα → Χαμηλός βαθμός σύνδεσης ερευνητικού έργου με ανάγκες πραγματικής οικονομίας (επιχειρήσεις). → Προβλήματα καθολικής κάλυψης και προσβασιμότητας σε υπηρεσίες υγείας λόγω της γεωμορφολογίας της περιοχής παρέμβασης → Ενδοπεριφερειακές / ενδονησιωτικές ανισότητες. → Μικρού μεγέθους επιχειρήσεις με στόχευση κυρίως στην τοπική αγορά. → Μειωμένη εξωστρέφεια τοπικών προϊόντων λόγω υψηλού κόστους μεταφορών → Χαμηλή εκμετάλλευση των δυνατοτήτων της πληροφορικής και νέων τεχνολογιών. → Χρονική και χωρική υπερσυγκέντρωση της τουριστικής κίνησης και δραστηριότητας. → Εξάρτηση από τον τουριστικό τομέα και μονοδιάστατη ανάπτυξη σύμφωνα με τα πρότυπα του μαζικού τουρισμού.

ΙΣΧΥΡΑ ΣΗΜΕΙΑ	ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ
	<ul style="list-style-type: none"> → Τουριστική ανάπτυξη χωρίς να ληφθεί υπόψη η φέρουσα ικανότητα και η αειφορία με συνακόλουθα προβλήματα (συγκρούσεις στις χρήσεις γης, άναρχη δόμηση, υποβάθμιση του φυσικού και → Ανεπαρκής διαχείριση κοινής πολιτισμικής κληρονομιάς και περιοχών NATURA 2000. → Χωροταξικά άναρχα οργανωμένες περιοχές. → Έλλειψη / ανεπάρκεια υδάτινων πόρων. → Χαμηλά ποσοστά στις δαπάνες για Έρευνα και Ανάπτυξη, → Περιορισμένη ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. → Περιορισμένη συνεργασία επιχειρήσεων και ερευνητικών κέντρων → Χαμηλή ανάπτυξη δικτύου μεταφοράς και κινητικότητας λόγω περιορισμένης επιβατικής κίνησης στους λιμένες

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΑΠΕΙΛΕΣ
<ul style="list-style-type: none"> → Αξιοποίηση της γεωγραφικής θέσης της επιλέξιμης περιοχής. → Αξιοποίηση των προοπτικών από την ανακάλυψη υδρογονανθράκων στην περιοχή και τις αναπτυξιακές δυνατότητες που προκύπτουν. 	<ul style="list-style-type: none"> → Συνέχιση αρνητικών εξελίξεων σε δημοσιονομικό πεδίο. → Περαιτέρω περιφερειοποίηση των νησιών ως η πλέον απομακρυσμένη περιοχή της ΕΕ. → Ανάδειξη νέων ανταγωνιστών στο χώρο του τουρισμού.

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΑΠΕΙΛΕΣ
<ul style="list-style-type: none"> → Ανάδειξη της περιοχής ως σημαντικό διαμετακομιστικό σταθμό εμπορίου από και προς τρίτες χώρες, καθώς η περιοχή αποτελεί την νοτιοανατολική πύλη εισόδου και εξόδου της Ε.Ε. → Ανάδειξη της περιοχής σε ένα πόλο καινοτομίας → Διαχείριση και ανάδειξη ιστορικών τόπων - μνημείων - Συμμετοχή σε θεματικά διακρατικά δίκτυα. → Αυξανόμενη ζήτηση εναλλακτικών / θεματικών μορφών τουρισμού. → Αξιοποίηση της κοινωνίας της πληροφορίας και των ΤΠΕ και παροχή τεχνογνωσίας προς άλλα γειτονικά κράτη → Ανάπτυξη θαλάσσιων συνδέσεων με διευρωπαϊκά δίκτυα. → Ανάδειξη περιοχής ως Κέντρο Τηλεματικών Εφαρμογών και Υπηρεσιών → Σταδιακή εξοικείωση στην εφαρμογή δράσεων τηλεϊατρικής - τηλεκατάρτισης - τηλεργασίας. → Διεύρυνση της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. → Εξάπλωση της περιβαλλοντικής φιλική γεωργίας - βιολογικά προϊόντα. → Αξιοποίηση τοπικών επώνυμων προϊόντων και ενδυνάμωση της γεωγραφικής τους προέλευσης. → Δυνατότητες διασυνοριακής συνεργασίας (εμπόριο - τουρισμός). 	<ul style="list-style-type: none"> → Άναρχη τουριστική ανάπτυξη με κίνδυνο, σε περίοδο ύφεσης, σοβαρού κλονισμού της οικονομίας πολλών επαγγελματικών τάξεων. → Συνεχής συσσώρευση των οικονομικών δραστηριοτήτων στα αστικά και τουριστικά κέντρα. → Τάσεις κυριαρχίας διάσπαρτου μοντέλου ανάπτυξης οικονομικών δραστηριοτήτων και διάχυτου προτύπου οικιστικής ανάπτυξης. → Αλλοίωση περιοχών με ειδικά περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά. → Αλόγιστη χρήση των φυσικών πόρων. → Εξάντληση υδάτινων πόρων. → Κίνδυνος ερημοποίησης και διάβρωσης των ακτών. → Ρύπανση του θαλάσσιου χώρου. → Λαθρομετανάστευση, λαθρεμπόριο → Αυξανόμενη εισροή οικονομικών μεταναστών που δημιουργεί ανάγκες ομαλής ενσωμάτωσης τους στην τοπική οικονομία και κοινωνία προς αποφυγή του κοινωνικού αποκλεισμού. → Συνεχιζόμενες ελλείψεις σε βασικές υποδομές με αποτέλεσμα, αφ' ενός συγκέντρωση δημοσίων πόρων σε αυτές, αφ' ετέρου παρακώλυση των παραγωγικών / επιχειρηματικών δραστηριοτήτων

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΑΠΕΙΛΕΣ
→ Αξιοποίηση υφιστάμενων ιστορικών και οικονομικών δεσμών.	→ Περιοχή έκθετη σε πιθανές φυσικές, τεχνολογικές και ανθρωπιστικές καταστροφές λόγω μειωμένης ικανότητας αντίδρασης → Κίνδυνοι από ρύπανση νερού και εδάφους λόγω περιορισμένης προώθησης φιλοπεριβαλλοντικής ατζέντας

11.2. Συνάφεια με Εθνικές πολιτικές

Σύμφωνα με το Σύμφωνο Εταιρικής Σχέσης (ΣΕΣ) Ελλάδας 2014-2020 ο κύριος στόχος για την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020 αποτελεί η συνέχιση της συνεργασίας των Κρατών - Μελών μέσω των Προγράμματος Συνεργασίας. Το διμερές Πρόγραμμα Συνεργασίας "Ελλάδα- Κύπρος" αποτελεί σημαντικό μοχλό ανάπτυξης των επιλέξιμων περιοχών για τη δημιουργία ενός κοινού ευρωπαϊκού χώρου συνεργασίας στην επιλέξιμη περιοχή, που θα συντελέσει στην περαιτέρω προώθηση της υφιστάμενης συνεργασίας μεταξύ των δυο (2) Κρατών Μελών της ΕΕ.

Προκειμένου να εκτιμηθεί η συνάφεια του ΕΠ με τις προτεραιότητες των Συμφώνων Εταιρικής Σχέσης (ΣΕΣ) της Ελλάδας και της Κύπρου, κατασκευάζονται σχετικές Μήτρες, όπου στον κάθετο Άξονα παρουσιάζονται οι Ειδικοί Στόχοι του ΠΣ και στον οριζόντιο οι τρεις στρατηγικοί τομείς συνεργασίας που αποτυπώνονται στα ΣΕΣ (Ενέργεια / Μεταφορές – ναυτιλία / Ασφάλεια).

Ειδικότερα:

- Οι προτεινόμενοι Ειδικοί Στόχοι του ΠΣ παρουσιάζουν ικανοποιητική συνάφεια με τις προτεραιότητες των ΣΕΣ των δύο ΚΜ στον τομέα της

διασυνοριακής συνεργασίας, ενώ διαφαίνεται να ανταποκρίνονται πλήρως στη στρατηγική που έχει διαμορφωθεί.

- Ο Ειδικός Στόχος που παρουσιάζει τη μεγαλύτερη συνάφεια, κατά κύριο λόγο υψηλής βαρύτητας, και στα δύο Σ.Ε.Σ είναι ο Ε.Σ.1.1: «Αύξηση της χρήσης των ΤΠΕ σε τομείς κοινού ενδιαφέροντος (στον τομέα της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, ηλεκτρονικής επιχειρηματικότητας, ηλεκτρονικού πολιτισμού και τουρισμού)»,.
- Ιδιαίτερα μεγάλη συνάφεια με το ΣΕΣ της Κύπρου παρουσιάζεται με τον Ειδικό Στόχο Ε.Σ.3.3: «Βελτίωση του Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδιασμού και της Διαχείρισης της Παράκτιας Ζώνης» , καθώς ο ΘΧΣ αποτελεί μία από τις κύριες προτεραιότητες του ΣΕΣ της Κύπρου.
- Ικανοποιητική συνάφεια παρουσιάζει ο Ειδικός Στόχος που σχετίζεται με την «Ενίσχυση της εξωστρέφειας των ΜΜΕ», παρά το γεγονός ότι δεν αποτελεί τον ΕΣ με τη μεγαλύτερη χρηματοδοτική βαρύτητα.
- Όπως ήταν αναμενόμενο ο ΕΣ που αφορά στην Αύξηση της πρόληψης κινδύνων, παρουσιάζει σημαντική συνάφεια με το ΣΕΣ της Ελλάδας, καθώς εκτείνεται σε συγκεκριμένες και προσδιορισμένες παρεμβάσεις - δράσεις του ΕΠ που αφορούν στη νησιωτική περιοχή της χώρας, και ιδιαίτερα σε αυτές τις περιοχές που έχουν ιδιαίτερα μεγάλη τουριστική κίνηση.

ΣΥΜΦΩΝΟ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΣΧΕΣΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 2014 – 2020

	Ειδικός Στόχος	Ενέργεια	Μεταφορές - Ναυτιλία	Ασφάλεια	ΣΥΝΟΛΟ	
Α.Π.1. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗ ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	1.1.	Αύξηση της χρήσης των ΤΠΕ σε τομείς κοινού ενδιαφέροντος (στον τομέα της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, της ηλεκτρονικής μάθησης, της ηλεκτρονικής ένταξης, του ηλεκτρονικού πολιτισμού και της ηλεκτρονικής υγείας	1	1	1	3
	1.2.	Ενίσχυση της εξωστρέφειας των ΜΜΕ	1	1		2
Α.Π.2. ΑΠΟΔΟΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ	2.1.	Αύξηση της εξοικονόμησης της ενέργειας στα δημόσια κτίρια	1			1
	2.2.	Μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος από τις δημόσιες μεταφορές σε αστικές περιοχές με σημαντική αέρια ρύπανση	1	1		2
	2.3.	Ενίσχυση της διαλειτουργικότητας και της ασφάλειας στις θαλάσσιες μεταφορές		1	1	2
Α.Π.3. ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ	3.1.	Βελτίωση της από κοινού διαχείρισης κινδύνων από φυσικές, τεχνολογικές και ανθρωπιστικές καταστροφές			1	1

ΣΥΜΦΩΝΟ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΣΧΕΣΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 2014 – 2020

Ειδικός Στόχος		Ενέργεια	Μεταφορές - Ναυτιλία	Ασφάλεια	ΣΥΝΟΛΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ	3.2.	Βελτίωση της ελκυστικότητας των περιοχών φυσικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος	1		1
	3.3.	Βελτίωση του Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδιασμού και της Διαχείρισης της Παράκτιας Ζώνης	1	1	3
	3.4.	Βελτίωση της αποδοτικότητας στη χρήση των αποβλήτων και των υδατικών πόρων			1
ΣΥΝΟΛΟ			6	5	4

Σύμφωνα με το Σύμφωνο Εταιρικής Σχέσης της Κύπρου 2014-2020 οι κύριοι τομείς προτεραιότητας (ΤΠ) για την Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία (ΕΕΣ), αφορούν:

Τ.Π. 1. Τον τομέα της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας, διαμέσου διαδικασιών ανταλλαγής εμπειριών και της εφαρμογής βέλτιστων και καινοτόμων πρακτικών.

Τ.Π. 2. Τη μετάβαση προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, με έμφαση σε θέματα ενέργειας (ειδικά για ΑΠΕ).

Τ.Π. 3. Την ανταγωνιστικότητα, με έμφαση σε στήριξη τομέων με ιδιαίτερη προστιθέμενη αξία, όπως ο τουρισμός και οι ΜΜΕ. Ειδικά για τον τουρισμό, προτεραιότητα αποτελεί η συνεργασία με την Ελλάδα, καθώς και άλλα κράτη της Μεσογείου (Κράτη – Μέλη ή μη), με στόχο την ενίσχυση ή /και τη διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος, καθώς και την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου.

Τ.Π. 4. Την κλιματική αλλαγή και την πρόληψη κινδύνων. Η ετοιμασία κοινών στρατηγικών, κοινών συστημάτων παρακολούθησης και διαχείρισης, αποτελούν προτεραιότητα, σε συνδυασμό με την κάλυψη των αυξημένων αναγκών σε θέματα ασφάλειας (δεδομένης και της γεωγραφικής θέσης της Κύπρου).

Τ.Π. 5. Την προστασία του περιβάλλοντος με ιδιαίτερη έμφαση σε παρεμβάσεις αναφορικά με την προστασία, διαχείριση και προώθηση της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς καθώς και την προστασία βιοποικιλότητας και οικοσυστημάτων.

Τ.Π. 6. Τον τομέα των μεταφορών, ειδικά με γειτονικές χώρες, βάσει των υφιστάμενων ή / και μελλοντικών αναγκών, αλλά και των αναγκαίων υποδομών.

Τ.Π. 7. Τη στήριξη της «γαλάζιας οικονομίας», με στόχο την αύξηση της βιώσιμης ανάπτυξης των θαλάσσιων τομέων (αιφόρος οικονομική ανάπτυξη) και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας σε σχετικούς τομείς, όπως ο θαλάσσιος και ο παράκτιος τουρισμός.

Τ.Π. 8. Την εφαρμογή μιας ολοκληρωμένης θαλάσσιας πολιτικής, με έμφαση σε θέματα θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού, ολοκληρωμένης διαχείρισης παράκτιας ζώνης, ολοκληρωμένης θαλάσσιας επιτήρησης, κλπ

ΣΥΜΦΩΝΟ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΣΧΕΣΗΣ ΚΥΠΡΟΥ 2014 – 2020

Ειδικός Στόχος	Τ.Π. 1	Τ.Π. 2	Τ.Π. 3	Τ.Π. 4	Τ.Π. 5	Τ.Π. 6	Τ.Π. 7	Τ.Π. 8	ΣΥΝΟΛΟ	
Α.Π.1. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗ ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	1.1. Αύξηση της χρήσης των ΤΠΕ σε τομείς κοινού ενδιαφέροντος (στον τομέα της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, της ηλεκτρονικής μάθησης, της ηλεκτρονικής ένταξης, του ηλεκτρονικού πολιτισμού και της ηλεκτρονικής υγείας	1		1	1		1	1	1	6
	1.2. Ενίσχυση της εξωστρέφειας των ΜΜΕ	1		1			1	1		4
Α.Π.2. ΑΠΟΔΟΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ	2.1. Αύξηση της εξοικονόμησης της ενέργειας στα δημόσια κτίρια		1		1	1				3
	2.2. Μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος	1	1		1	1	1			5

ΣΥΜΦΩΝΟ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΣΧΕΣΗΣ ΚΥΠΡΟΥ 2014 – 2020

Ειδικός Στόχος	Τ.Π. 1	Τ.Π. 2	Τ.Π. 3	Τ.Π. 4	Τ.Π. 5	Τ.Π. 6	Τ.Π. 7	Τ.Π. 8	ΣΥΝΟΛΟ
από τις δημόσιες μεταφορές σε αστικές περιοχές με σημαντική αέρια ρύπανση									
2.3. Ενίσχυση της διαλειτουργικότητας και της ασφάλειας στις θαλάσσιες μεταφορές	1					1	1	1	4
Α.Π.3. ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ									
3.1. Βελτίωση της από κοινού διαχείρισης κινδύνων από φυσικές, τεχνολογικές και ανθρωπιστικές καταστροφές	1			1	1		1	1	5
3.2. Βελτίωση της ελκυστικότητας των περιοχών φυσικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος				1	1		1	1	4

ΣΥΜΦΩΝΟ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΣΧΕΣΗΣ ΚΥΠΡΟΥ 2014 – 2020

Ειδικός Στόχος	Τ.Π. 1	Τ.Π. 2	Τ.Π. 3	Τ.Π. 4	Τ.Π. 5	Τ.Π. 6	Τ.Π. 7	Τ.Π. 8	ΣΥΝΟΛΟ	
3.3. Βελτίωση του Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδιασμού και της Διαχείρισης της Παράκτιας Ζώνης	1	1		1	1			1	1	6
3.4. Βελτίωση της αποδοτικότητας στη χρήση των αποβλήτων και των υδατικών πόρων				1	1					2
ΣΥΝΟΛΟ	6	3	2	7	6	4	6	5		

11.3. Συνάφεια με Κοινοτικές Πολιτικές

Η στρατηγική "Ευρώπη 2020" αντλεί διδάγματα από την προϊσχύουσα στρατηγική της Λισσαβόνας, αξιοποιώντας τα δυνατά της σημεία και διορθώνοντας τις αδυναμίες της. Η νέα στρατηγική λαμβάνει επίσης υπόψη τις αλλαγές στις συνθήκες που αντιμετωπίζει η Ευρώπη από το 2000 και μετά – ιδιαίτερα δε την άμεση ανάγκη για ανάκαμψη από την οικονομική κρίση. Ο στόχος της νέας Ευρωπαϊκής στρατηγικής είναι η προώθηση μιας έξυπνης, βιώσιμης ανάπτυξης η οποία παράλληλα θα ενισχύει την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή. Απαραίτητες προϋποθέσεις για την ισόρροπη ανάπτυξη αποτελούν η μακροοικονομική σταθερότητα και η υγιής δημοσιονομική πολιτική.

Στο πλαίσιο της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020» (ή E2020) έχουν τεθεί οι ακόλουθες τρεις αλληλοενισχυόμενες προτεραιότητες για

- α) **«Έξυπνη ανάπτυξη»** της οικονομίας που βασίζεται στη γνώση και την καινοτομία,
- β) **«Βιώσιμη ανάπτυξη»**, προώθηση μιας πιο αποδοτικής στη χρήση πόρων, πιο πράσινης και πιο ανταγωνιστικής οικονομίας και
- γ) **«Ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς»**, μια οικονομία με υψηλή απασχόληση που θα επιτυγχάνει κοινωνική και εδαφική συνοχή.

Η «E2020» θα υλοποιηθεί ανά προτεραιότητα μέσω επτά «Εμβληματικών Πρωτοβουλιών» της (Flagship Initiatives) που θα ενεργήσουν ως καταλύτες για την επίτευξη προόδου σε κάθε βασική προτεραιότητα, ως εξής:

«Έξυπνη ανάπτυξη»

- Ψηφιακή Agenda («Θεματολόγιο») για την Ευρώπη.
- Ένωση της Καινοτομίας.
- Νεολαία σε κίνηση.

«Βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη»

- Ευρώπη των αποδοτικών πόρων.
- Βιομηχανική πολιτική για την εποχή της παγκοσμιοποίησης.

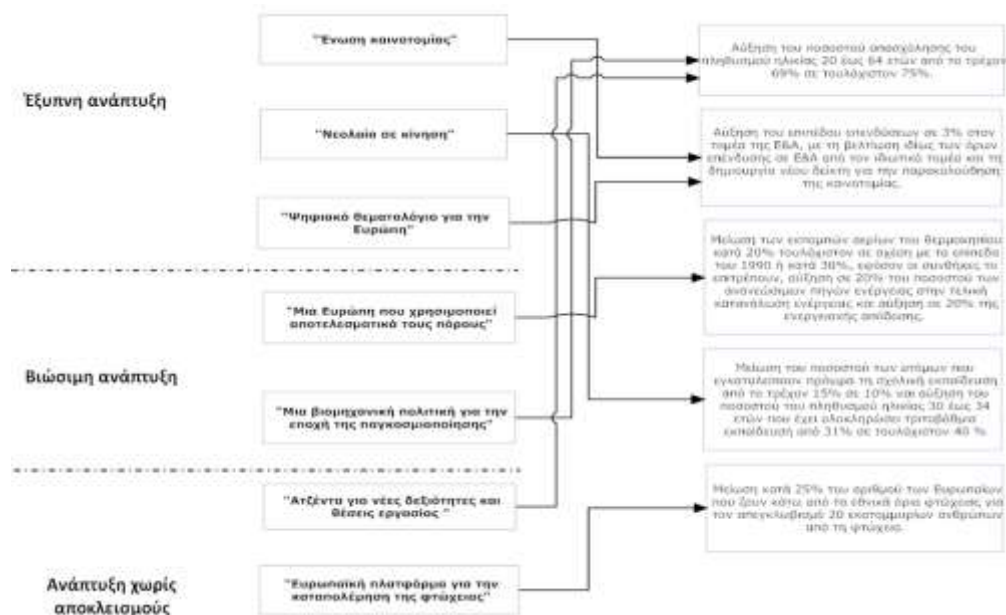
«Ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς»:

- Ατζέντα για νέες δεξιότητες και θέσεις εργασίας.
- Ευρωπαϊκή πλατφόρμα κατά της φτώχειας.

Για κάθε τέτοια πρωτοβουλία οι ευρωπαϊκές και οι εθνικές αρχές θα πρέπει να συντονίσουν τις προσπάθειές τους για να επιτύχουν καλύτερα αποτελέσματα. Η επιτυχία της στρατηγικής "Ευρώπη 2020" εξαρτάται σε καθοριστικό βαθμό από την ικανότητα των κρατών μελών να εφαρμόσουν τις αναγκαίες μεταρρυθμίσεις σε εθνικό επίπεδο, ώστε να τονώσουν την ανάπτυξη – π.χ. αυξάνοντας τα ποσοστά απασχόλησης και τις επενδύσεις στην έρευνα, καθώς και να συνεργαστούν με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο πλαίσιο των επτά εμβληματικών πρωτοβουλιών.

Για την παρακολούθηση της προόδου της Στρατηγικής «Ε2020» έχουν συμφωνηθεί 5 στόχοι που αφορούν το σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης οι οποίοι αντιστοιχούνται με τις 7 επιμέρους εμβληματικές πρωτοβουλίες της Ε2020 όπως αποτυπώνεται και στο σχήμα που ακολουθεί.

Σχήμα 1: Αντιστοιχισή των προτεραιοτήτων και εμβληματικών πρωτοβουλιών της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020» με τους πρωταρχικούς της στόχους

Για την εκτίμηση του βαθμού συμβολής της Στρατηγικής Ε2020 με το Πρόγραμμα Συνεργασίας Ελλάδα-Κύπρος, παρουσιάζεται παρακάτω Μήτρα συνάφειας.

Τα οριζόντια σύνολα αποδίδουν τη σωρευτική συνάφεια του συνόλου των προτεραιοτήτων της Ε2020 με κάθε διαπιστωμένη ανάγκη ή πρόβλημα, ενώ τα κατακόρυφα σύνολα προσδιορίζουν τη σωρευτική συνάφεια κάθε

προτεραιότητας με το σύνολο των διαπιστωμένων αναγκών ή προβλημάτων. Με αυτό τον τρόπο, προκύπτει τελικά μια ποιοτική εικόνα για το βαθμό που οι προτεραιότητες της Στρατηγικής της Ευρώπης 2020 καλύπτουν την αντιμετώπιση των αναπτυξιακών αναγκών της Περιοχής Παρέμβασης.

ΑΝΑΓΚΕΣ	ΕΞΥΠΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ			ΔΙΑΤΗΡΗΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ		ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΧΩΡΙΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥΣ		ΣΥΝΑΦΕΙΑ ΑΝΑΓΚΩΝ ΜΕ ΕΕ2020
	Ένωση Καινοτομίας	Νεολαία σε Κίνηση	Ψηφιακή Agenda	Ευρώπη αποδοτικών πόρων	Βιομηχανική πολιτική για παγκοσμιοποίηση	Νέες Δεξιότητες & Θέσεις εργασίας	Ευρωπαϊκή πλατφόρμα κατά φτώχειας	
Κάλυψη του χαμηλού βαθμού εξωστρέφειας ΜΜΕ	1	1	1	1	1	1	1	7
Ενίσχυση της εφαρμογής ΤΠΕ	1	1	1	1	1	1	1	7
Εξοικονόμηση ενέργειας και ενίσχυση χρήσης των ΑΠΕ	1		1	1	1	1		5
Αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής	1		1	1	1	1		5
Επιτήρηση του θαλάσσιου χώρου και βελτίωση των συνθηκών ασφάλειας			1	1				2
Αντιμετώπιση της προβληματικής προσπελασιμότητας, με έμφαση στη χρήση ΤΠΕ	1	1	1			1	1	5
Επιτήρηση του θαλάσσιου χώρου και βελτίωση των συνθηκών ασφάλειας			1	1				2
Αντιμετώπιση της προβληματικής προσπελασιμότητας, με έμφαση στη χρήση ΤΠΕ	1	1	1			1	1	5
Προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος	1			1	1			3
Προστασία και βιώσιμη αξιοποίηση των φυσικών πόρων	1		1	1	1			4

ΑΝΑΓΚΕΣ	ΕΞΥΠΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ			ΔΙΑΤΗΡΗΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ		ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΧΩΡΙΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥΣ		ΣΥΝΑΦΕΙΑ ΑΝΑΓΚΩΝ ΜΕ ΕΕ2020
	Ένωση Καινοτομίας	Νεολαία σε Κίνηση	Ψηφιακή Agenda	Ευρώπη αποδοτικών πόρων	Βιομηχανική πολιτική για παγκοσμιοποίηση	Νέες Δεξιότητες & Θέσεις εργασίας	Ευρωπαϊκή πλατφόρμα κατά φτώχειας	
Ένταξη του τουριστικού δυναμικού φυσικών περιοχών στον κύκλο της οικονομίας.	1	1	1	1		1	1	6
Προστασία της βιοποικιλότητας				1	1	1		3
Προστασία από φυσικούς, τεχνολογικούς και ανθρωπιστικούς κινδύνους και πρόληψη από σχετικές καταστροφές.	1			1	1	1		4
Προώθηση του Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδιασμού, για την ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας των φορέων στην διασυνοριακή περιοχή και την υποστήριξη της ανάπτυξης	1			1		1		3
ΣΥΝΑΦΕΙΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΩΝ Ε2020 ΜΕ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ	11	5	10	12	8	10	5	

Βάσει του ανωτέρω πίνακα, το σύνολο των διαπιστωμένων αναπτυξιακών αναγκών συσχετίζονται με τρεις ή περισσότερες πολιτικές της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».

Ειδικότερα, οι πολιτικές προτεραιότητες της Στρατηγικής E2020 ανταποκρίνονται σε ιδιαίτερα ικανοποιητικό βαθμό στην ανάγκη ενίσχυσης των Τεχνολογιών Πληροφορικής & Επικοινωνιών και στην κάλυψη του χαμηλού βαθμού εξωστρέφειας των ΜΜ Ε.

Ικανοποιητικό επίπεδο συνάφειας επίσης παρουσιάζεται στην αντιμετώπιση αναγκών που σχετίζονται με:

- την ένταξη του τουριστικού δυναμικού φυσικών περιοχών στον κύκλο της οικονομίας,
- την εξοικονόμηση ενέργειας και την ενίσχυση της χρήσης των ΑΠΕ,
- την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής,
- την προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος,
- την προβληματικής προσπελασιμότητας μέσω της χρήσης ΤΠΕ.

Ο χαμηλότερος βαθμός συνάφειας παρουσιάζεται με τις ανάγκες της επιτήρησης του θαλάσσιου χώρου και της βελτίωσης της ασφάλειας, της προστασίας της βιοποικιλότητας και της προώθησης του ΘΣΧ, για την ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας των φορέων στην διασυνοριακή περιοχή, καθώς η τελευταία αποτελεί μία αναπτυξιακή ανάγκη προσανατολισμένη στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της διασυνοριακής περιοχής.

Οι πρωτοβουλίες της E2020 που περισσότερο ανταποκρίνονται στις ανάγκες της διασυνοριακής περιοχής είναι η «δημιουργία νέων δεξιοτήτων και θέσεων εργασίας», «μια Ευρώπη που χρησιμοποιεί αποτελεσματικά τους πόρους», όπως επίσης η «Ένωση Καινοτομίας» και το «Ψηφιακό Θεματολόγιο», οι οποίες διατρέχουν οριζοντίως μεγάλο αριθμό διαπιστωμένων αναγκών.

11.4. Εσωτερική Συνάφεια - Επικαιρότητα της Λογικής της Παρέμβασης

Η Λογική της παρέμβασης (intervention logic), στοχεύει στο να αναδείξει τον τρόπο που συνδέονται μεταξύ τους οι στόχοι των διαφορετικών επιπέδων του προγραμματισμού, αλλά και πώς συνδέονται οι εκροές με τα αποτελέσματα και τις επιπτώσεις.

Εντοπίζεται η Διαδρομή Στόχων του Προγράμματος:

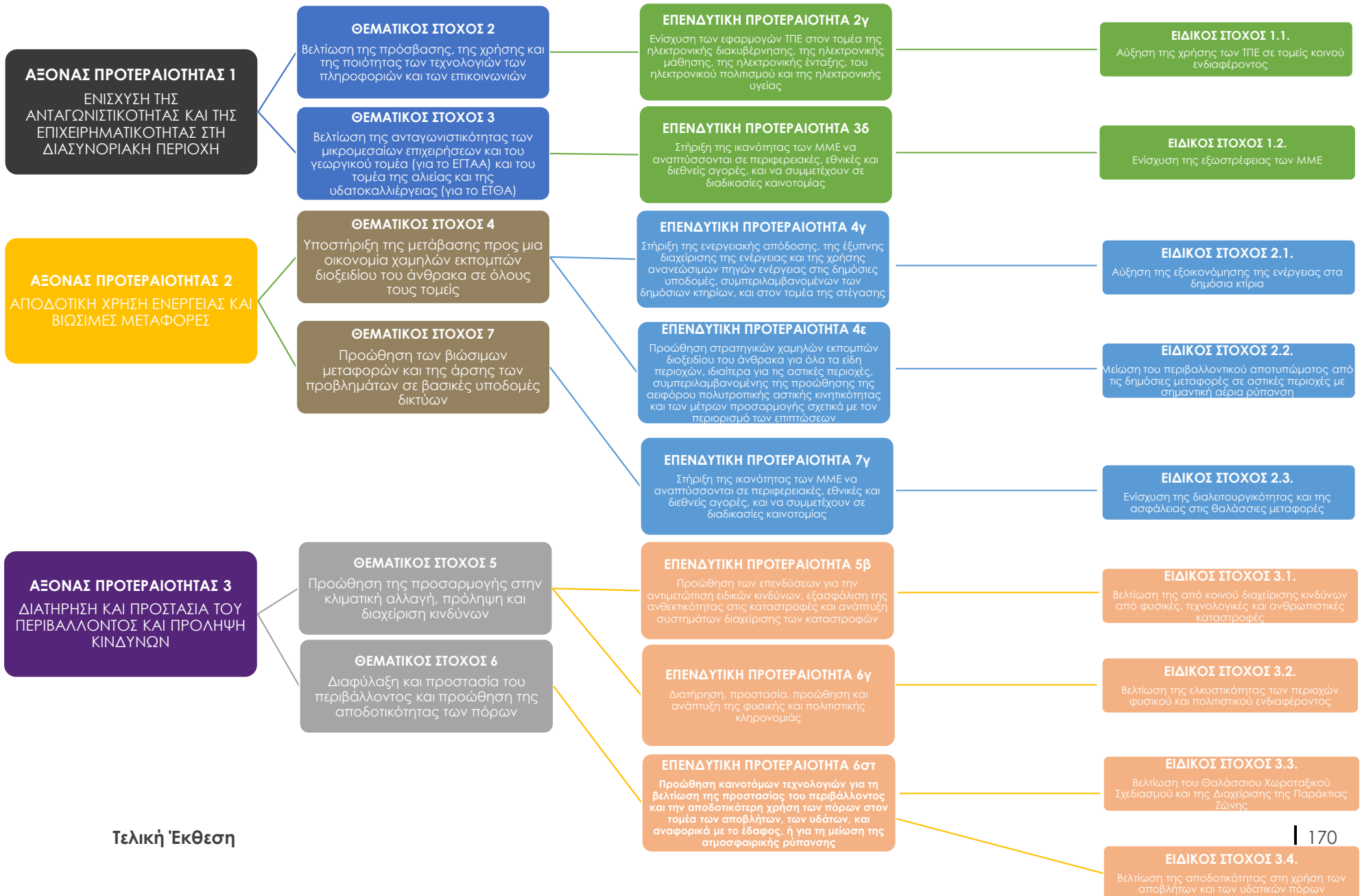
- Ανάγκες ► Θεματικοί Στόχοι ► Ειδικοί Στόχοι ► Παρεμβάσεις ► Αποτελέσματα
- Επισημαίνονται και αναλύονται τα ενδεχόμενα προβλήματα συνέπειας στη Διαδρομή Στόχων και οι εξ αυτών ασυνέπειες στην κατανομή πόρων.
- Ελέγχεται η συνέπεια του Προγράμματος από το επίπεδο των έργων μέχρι των ειδικών στόχων.
- Διατυπώνεται η συνολική εκτίμηση για το εάν έχουν επέλθει σημαντικές αλλαγές σε σχέση με την αρχική κοινωνικοοικονομική ανάλυση του Προγράμματος, ιδιαίτερα ως αποτέλεσμα της κρίσης.

Η αξιολόγηση της καταλληλότητας και αξιοπιστίας της στοχοθεσίας του Π.Σ. διενεργείται με γνώμονα τη διασφάλιση της ταυτόχρονης ικανοποίησης των ακόλουθων κριτηρίων:

- να είναι κατά το δυνατό, αντιπροσωπευτικοί των κύριων στόχων και προτεραιοτήτων που έχουν τεθεί, τηρώντας και την αρχή της αναλογικότητας,
- να είναι μετρήσιμοι στο πλαίσιο της προγραμματικής περιόδου αναφοράς τόσο ως τιμές βάσης όσο και ως τιμές στόχου,
- οι τιμές – στόχοι τους να είναι εφικτό να επιτευχθούν με τους οικονομικούς πόρους που διατίθενται μέσω των Αξόνων Προτεραιότητας,
- να μπορούν να αποτελέσουν τη βάση για την παρακολούθηση και την αξιολόγηση της υλοποίησης του ΕΠ.

Στη συνέχεια παρουσιάζεται εποπτικά η λογική παρέμβασης που στηρίζει την στρατηγική του Π.Σ.

Από το παραπάνω διάγραμμα στοχοθεσίας του προγράμματος προκύπτουν τα ακόλουθα συμπεράσματα:

- Η στρατηγική του Π.Σ. χαρακτηρίζεται από ικανοποιητική λογική και προγραμματική συνέχεια από το ανώτερο έως το κατώτερο επίπεδο στοχοθεσίας.
- Οι Ειδικοί Στόχοι είναι συμβατοί με τους Θεματικούς Στόχους.
- Οι Επενδυτικές Προτεραιότητες είναι με τη σειρά τους συμβατές με τους ειδικούς στόχους του Π.Σ.

Προκειμένου να αξιολογηθεί η στρατηγική του προγράμματος, γίνεται αξιολόγηση της συνάφειάς του με τις κοινοτικές (Στρατηγική E2020) αλλά και με εθνικές πολιτικές (ΣΕΣ Ελλάδας και Κύπρου), υπολογίζεται ο βαθμός κάλυψης των οριζόντιων αρχών, η εσωτερική συνοχή του προγράμματος και η λογική της παρέμβασης με τη χρήση εργαλείου μήτρας συνάφειας.

Στην μήτρα συνάφειας, τα οριζόντια σύνολα αποδίδουν τη σωρευτική επίδραση που ασκεί κάθε στόχος (γενικός ή ειδικός) στην ικανοποίηση των διαπιστωμένων αναγκών, ενώ τα κατακόρυφα σύνολα προσδιορίζουν το πλήθος των στόχων που κινούνται σε κατεύθυνση ικανοποίησης της εκάστοτε ανάγκης και, υπό την έννοια αυτή, εκφράζουν μία ένδειξη (ποιοτική) σχετικά με τη σημασία που αποδίδει το ίδιο το πρόγραμμα σε συγκεκριμένα διαπιστωμένα προβλήματα.

Αθροίζοντας, στη συνέχεια, βαρύτητες (σε επίπεδο στόχου ή ποσοστού στόχου), διαμορφώνεται οριστική εικόνα ως προς την πραγματική ιεράρχηση αναγκών στο πλαίσιο του προγράμματος.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται οι ΑΠ και οι Θεματικοί Στόχοι του Προγράμματος Συνεργασίας «Interreg V-A Ελλάδα- Κύπρος 2014-2020»:

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ
Α.Π. 1. Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της επιχειρηματικότητας στη διασυνοριακή περιοχή	ΘΣ 2 Βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών
	ΘΣ 3 Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και του γεωργικού τομέα (για το ΕΓΤΑΑ) και του τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας (για το ΕΤΘΑ)
Α.Π. 2. Αποδοτική χρήση ενέργειας και βιώσιμες μεταφορές	ΘΣ 4 Υποστήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς
	ΘΣ 7 Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και της άρσης των προβλημάτων σε βασικές υποδομές δικτύων
Α.Π. 3. Διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος και πρόληψη κινδύνων	ΘΣ 5 Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, πρόληψη και διαχείριση κινδύνων
	ΘΣ 6 Διαφύλαξη και προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων
Α.Π.4. Τεχνική Βοήθεια	-

Για την αξιολόγηση της συνάφειας μεταξύ **των αναγκών του Προγράμματος Συνεργασίας «Interreg V-A Ελλάδα- Κύπρος 2014-2020» και των Θεματικών Στόχων** που έχουν επιλεγθεί, κατασκευάζεται Μήτρα συνάφειας, στην οποία προσδιορίζεται η συσχέτιση των επιμέρους αναγκών με τους πόρους που κατευθύνονται για την κάλυψή τους από τους Θεματικούς Στόχους που έχουν

επιλεγθεί για το Π.Σ. Αυτό λαμβάνει χώρα μέσω της σύνδεσης των επιμέρους προϋπολογισμών που δεσμεύονται για τους Θεματικούς Στόχους, με τις αναπτυξιακές ανάγκες που καλύπτει κάθε Θεματικός Στόχος. Σημειώνεται, ότι οι ΘΣ του Προγράμματος, επιδρούν με οριζόντιο τρόπο στις διαπιστωμένες ανάγκες του χώρου παρέμβασης του Προγράμματος και κατ' επέκταση κάθε Θεματικός Στόχος δύναται να επιδρά σε περισσότερες από μία αναπτυξιακές ανάγκες.

Τα κύρια πορίσματα από την εξέταση της εν λόγω Μήτρας συνάφειας καταδεικνύουν:

- ❖ Υψηλή ποιοτική συσχέτιση των Θεματικών Στόχων με την ένταξη του τουριστικού δυναμικού φυσικών περιοχών.
- ❖ Ανάδειξη της συνάφειας με την αντιμετώπιση των αναγκών που συνδέονται με την:
  - Ενίσχυση της εφαρμογής ΤΠΕ,
  - Εξοικονόμηση ενέργειας και την ενίσχυση της χρήσης των ΑΠΕ,
  - Αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής,
  - Επιτήρηση του θαλάσσιου χώρου,
  - Προστασία των φυσικών και πολιτιστικών πόρων και
  - Προστασία από κινδύνους.
- ❖ Μικρότερη συνάφεια με την προώθηση του ΘΣΧ, την προστασία της βιοποικιλότητας και την αντιμετώπιση των προβλημάτων πρόσβασης.
- ❖ Οι περισσότεροι Θεματικοί Στόχοι παρουσιάζουν υψηλή και μέση συνάφεια με τις διαπιστωμένες ανάγκες της επιλέξιμης περιοχής. Ειδικότερα οι
  - Οι ΘΣ 2, και ΘΣ 6 παρουσιάζουν συνάφεια με 9 και 10 διαπιστωμένες ανάγκες αντιστοίχως, κατά κύριο λόγο με μέση και υψηλή συνάφεια.
  - Ο ΘΣ 7 παρουσιάζει συνάφεια με 7 διαπιστωμένες ανάγκες,
  - Οι Θεματικοί Στόχοι σχετικοί με την ανταγωνιστικότητα, τη μείωση του ενεργειακού αποτυπώματος και την προώθηση των βιώσιμων μεταφορών παρουσιάζουν συνάφεια με 6 διαπιστωμένες ανάγκες στην πλειοψηφία τους υψηλής βαρύτητας.

ΑΝΑΓΚΕΣ	Α.Π. 1. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗ ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ		Α.Π. 2. ΑΠΟΔΟΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ		Α.Π. 3. ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ		ΣΥΝΑΦΕΙΑ ΑΝΑΓΚΩΝ
	ΘΣ 2 ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ, ΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΤΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΘΣ 3 ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ (ΓΙΑ ΤΟ ΕΓΤΑΑ) ΚΑΙ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΑΛΙΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ (ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΘΑ)	ΘΣ 4 ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ ΠΡΟΣ ΜΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΧΑΜΗΛΩΝ ΕΚΠΟΜΠΩΝ ΔΙΟΞΕΙΔΙΟΥ ΤΟΥ ΑΝΘΡΑΚΑ ΣΕ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ	ΘΣ 7 ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΩΝ ΒΙΩΣΙΜΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΡΣΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΣΕ ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΔΙΚΤΥΩΝ	ΘΣ 5 ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ ΣΤΗΝ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ, ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ	ΘΣ 6 ΔΙΑΦΥΛΑΞΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΠΟΡΩΝ	
Κάλυψη του χαμηλού βαθμού εξωστρέφειας ΜΜΕ	1	1		1			3
Ενίσχυση της εφαρμογής ΤΠΕ	1	1			1	1	4
Εξοικονόμηση ενέργειας και ενίσχυση χρήσης των ΑΠΕ	1	1			1	1	4
Αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής	1		1		1	1	4
Επιτήρηση του θαλάσσιου χώρου και βελτίωση των συνθηκών ασφάλειας	1	1		1		1	4
Αντιμετώπιση της προβληματικής προοπτελασιμότητας, με έμφαση στη χρήση ΤΠΕ	1	1		1			3
Προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος			1	1	1	1	4
Προστασία και βιώσιμη αξιοποίηση των φυσικών πόρων			1		1	1	3

ΑΝΑΓΚΕΣ	Α.Π. 1. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗ ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ		Α.Π. 2. ΑΠΟΔΟΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ		Α.Π. 3. ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ		ΣΥΝΑΦΕΙΑ ΑΝΑΓΚΩΝ
	ΘΣ 2 ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ, ΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΤΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	ΘΣ 3 ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ (ΓΙΑ ΤΟ ΕΓΤΑΑ) ΚΑΙ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΑΛΙΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ (ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΘΑ)	ΘΣ 4 ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ ΠΡΟΣ ΜΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΧΑΜΗΛΩΝ ΕΚΠΟΜΠΩΝ ΔΙΟΞΕΙΔΙΟΥ ΤΟΥ ΑΝΘΡΑΚΑ ΣΕ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ	ΘΣ 7 ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΩΝ ΒΙΩΣΙΜΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΡΣΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΣΕ ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΔΙΚΤΥΩΝ	ΘΣ 5 ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ ΣΤΗΝ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ, ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ	ΘΣ 6 ΔΙΑΦΥΛΑΞΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΠΟΡΩΝ	
Ένταξη του τουριστικού δυναμικού φυσικών περιοχών στον κύκλο της οικονομίας.	1	1	1	1		1	5
Προστασία της βιοποικιλότητας			1		1	1	3
Προστασία από φυσικούς, τεχνολογικούς και ανθρωπιστικούς κινδύνους και πρόληψη από σχετικές καταστροφές.	1		1		1	1	4
Προώθηση του Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδιασμού, για την ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας των φορέων στην διασυνοριακή περιοχή και την υποστήριξη της ανάπτυξης	1			1		1	3
ΣΥΝΑΦΕΙΑ ΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΜΕ	9	6	6	6	7	10	

ΑΝΑΓΚΕΣ	Α.Π. 1. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗ ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ		Α.Π. 2. ΑΠΟΔΟΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ		Α.Π. 3. ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ		ΣΥΝΑΦΕΙΑ ΑΝΑΓΚΩΝ
		ΘΣ 2 Βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών	ΘΣ 3 Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και του γεωργικού τομέα (για το ΕΓΤΑΑ) και του τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας (για το ΕΤΘΑ)	ΘΣ 4 Υποστήριξη της μεταβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς	ΘΣ 7 Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και της άρσης των προβλημάτων σε βασικές υποδομές δικτύων	ΘΣ 5 Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, πρόληψη και διαχείριση κινδύνων	
ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ							

12. ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΙΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

12.1. Αξιολογήσεις Επιπτώσεων

Η εισαγωγή των Αξιολογήσεων Επιπτώσεων στα Προγράμματα Συνεργασίας της Πολιτικής της Συνοχής είναι μια καινοτομία της περιόδου 2014-2020 που στοχεύει στην ενίσχυση των πολιτικών των βασισμένων σε πειστήρια (evidence based policies). Σκοπός του παρόντος είναι να υποστηρίξει την Αναθέτουσα Αρχή στην εφαρμογή αυτού του νέου εργαλείου, προσδιορίζοντας την τεχνική και μεθοδολογική προσέγγιση του και την θεματική εστίαση του.

Σύμφωνα με το άρθρο 56 του Κανονισμού Κοινών Διατάξεων ((ΕΕ) αριθ. 1303/2013), τουλάχιστον μία φορά στη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου θα πρέπει να αξιολογηθεί πώς η υποστήριξη που παρέχεται από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ) συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων που θέτει ο προγραμματισμός, στο επίπεδο κάθε Άξονα Προτεραιότητας των ΕΠ. Ταυτόχρονα, με βάση το άρθρο 54 του ίδιου Κανονισμού, είναι αναγκαία η αξιολόγηση της συμβολής των ΕΠ στους στόχους που έχει θέσει η χώρα στο πλαίσιο της Στρατηγικής Ευρώπη 2020 για έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, αξιολογούνται οι επιπτώσεις των παρεμβάσεων, με τις αξιολογήσεις να συγχρηματοδοτούνται από τα ΕΔΕΤ στο σύνολο ή στις ομάδες ωφελούμενων κάθε κατηγορίας παρέμβασης, ή/και ευρύτερα στον κοινωνικό-οικονομικό ιστό της χώρας, ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των παρεμβάσεων που κάθε φορά αξιολογούνται.

Η ενσωμάτωση της υλοποίησης των Αξιολογήσεων Επιπτώσεων στο Πρόγραμμα Συνεργασίας Interreg V-A «Ελλάδα - Κύπρος 2014 - 2020» πραγματοποιήθηκε στην βάση Σχεδίου Αξιολόγησης που εκπονήθηκε τον Νοέμβριο 2016. Το πλάνο αυτό περιέχει μεταξύ άλλων τον κατάλογο των Αξιολογήσεων Επιπτώσεων που θα υλοποιηθούν καθώς και την περιγραφή της σκοπιμότητάς τους, την περίοδο εκπόνησής τους, το κόστος τους, τα αξιολογικά ερωτήματα που θα επιδιωχθεί να απαντηθούν καθώς και την μεθοδολογική προσέγγιση που προτείνεται να ακολουθηθεί.

Η αξιολόγηση επιπτώσεων όπως αναφέρθηκε έχει ως στόχο να αποτυπώσει τα αποτελέσματα και τις επιπτώσεις των παρεμβάσεων που υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο των τεσσάρων (4) Αξόνων Προτεραιότητας του Προγράμματος και να εκτιμήσει το

βαθμό που οι παρεμβάσεις αυτές συνέβαλαν στα αποτελέσματα και στις επιπτώσεις, αναμενόμενες ή μη.

Ο τελικός σκοπός είναι να διαπιστωθεί αν οι παρεμβάσεις που υλοποιήθηκαν συνέβαλαν στην ενίσχυση της αειφορίας και ανταγωνιστικότητας της οικονομίας της διασυνοριακής περιοχής. Κατά τη διάρκεια της αξιολόγησης θα διαπιστωθεί κατά πόσο οι δράσεις συνεισέφεραν:

- στην αύξηση της χρήσης των ΤΠΕ και στην ενίσχυση της εξωστρέφειας των ΜΜΕ
- στην αύξηση της εξοικονόμησης ενέργειας, στη μείωση αερίων ρύπων στις αστικές περιοχές και στην ενίσχυση της διαλειτουργικότητας και της ασφάλειας στις θαλάσσιες μεταφορές.
- στη βελτίωση ποιοτικά και ποσοτικά της άμεσης ανταπόκρισης στη διαχείριση κινδύνων, στην προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος με σκοπό τη βελτίωση της ελκυστικότητάς τους, καθώς και στην προστασία των υδατικών πόρων.

Η Αξιολόγηση επιπτώσεων θα αφορά τους εξής ειδικούς στόχους:

- Αύξηση της χρήσης των ΤΠΕ (1.1)
- Ενίσχυση της εξωστρέφειας των ΜΜΕ (1.2)
- Αύξηση της εξοικονόμησης ενέργειας στα δημόσια κτίρια (2.1)
- Μείωση του ενεργειακού αποτυπώματος από τις δημόσιες μεταφορές σε αστικές περιοχές με σημαντική αέρια ρύπανση (2.2)
- Ενίσχυση της διαλειτουργικότητας και της ασφάλειας στις θαλάσσιες μεταφορές (2.3)
- Βελτίωση της από κοινού διαχείρισης κινδύνων από φυσικές, τεχνολογικές και ανθρωπιστικές καταστροφές (3.1)
- Βελτίωση της ελκυστικότητας των περιοχών φυσικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος (3.2.)
- Βελτίωση του θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού και της διαχείρισης της παράκτιας ζώνης
- Βελτίωση της αποδοτικότητας στη χρήση των αποβλήτων και των υδατικών πόρων (3.4.)
- Αποτελεσματική εφαρμογή του προγράμματος (4.1)

Τα κριτήρια αξιολόγησης που πρέπει να ληφθούν υπόψη στην έκθεση όπως αυτά αναφέρονται στο Εγκεκριμένο Σχέδιο Αξιολόγησης είναι:

- Η αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων ως προς την επίτευξη των στόχων που είχαν αρχικά τεθεί
- Η επίπτωση των παρεμβάσεων στους ωφελούμενους, αλλά και γενικότερα στην διασυνοριακή περιοχή
- Η βιωσιμότητα των παρεμβάσεων και μετά τη λήξη τους
- Η καταλληλότητα του αρχικού σχεδιασμού των οικείων ειδικών στόχων σε σχέση με τις ανάγκες που όφειλε να καλύψει.
- Η προστιθέμενη διασυνοριακή αξία των οικείων παρεμβάσεων.
- Αποδοτικότητα

Σύμφωνα πάντα με το Εγκεκριμένο Σχέδιο Αξιολόγησης, κατά την διάρκεια της αξιολόγησης επιπτώσεων θα πρέπει να απαντηθούν τα παρακάτω ερωτήματα:

1. Σε ποιο βαθμό και με ποιο τρόπο επιτεύχθηκαν οι στόχοι που είχαν τεθεί στο πλαίσιο των ως άνω ειδικών στόχων;
2. Αυξήθηκε η χρήση των ΤΠΕ σε τομείς κοινού ενδιαφέροντος;
3. Ενισχύθηκε η εξωστρέφεια των ΜΜΕ της διασυνοριακής περιοχής;
4. Βελτιώθηκε η ενεργειακή αποδοτικότητα των δημόσιων κτηρίων της διασυνοριακής περιοχής και σε ποιο βαθμό;
5. Υπήρξε εξοικονόμηση ενέργειας στις δημόσιες μεταφορές σε αστικές περιοχές της διασυνοριακής περιοχής;
6. Ενισχύθηκε η διαλειτουργικότητα και η ασφάλεια στις θαλάσσιες μεταφορές;
7. Βελτιώθηκε η από κοινού διαχείριση κινδύνων από φυσικές, τεχνολογικές και ανθρωπιστικές καταστροφές;
8. Βελτιώθηκε η ελκυστικότητα των περιοχών φυσικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος της διασυνοριακής περιοχής ;
9. Βελτιώθηκε η αποδοτικότητα στη χρήση των αποβλήτων και των υδατικών πόρων;
10. Σε ποιο βαθμό οι αλλαγές (θετικές και αρνητικές) που παρατηρήθηκαν (αναμενόμενες και μη) μπορούν να αποδοθούν στην υλοποίηση των αντίστοιχων παρεμβάσεων;

11. Είναι οι παρεμβάσεις συμβατές με μία βιώσιμη χρήση των φυσικών πόρων;
12. Θα διατηρηθούν τα οφέλη που παράχθηκαν από τις παρεμβάσεις και μετά την λήξη της χρηματοδότησης;
13. Σε ποιο βαθμό ο σχεδιασμός των παρεμβάσεων ήταν κατάλληλος να αντιμετωπίσει τις ανάγκες;
14. Υλοποιήθηκαν οι οικείες παρεμβάσεις όπως είχαν σχεδιαστεί και αν όχι ποιοι οι λόγοι;
15. Ποια η προστιθέμενη διασυνοριακή αξία των παρεμβάσεων, σε όρους ποιότητας, εστίασης στα αποτελέσματα και συμμετοχής; Δημιούργησε το Πρόγραμμα, πέραν των δικαιούχων, θετικές επιπτώσεις στη διασυνοριακή περιοχή; Υπήρξαν συνέργειες του Προγράμματος με αντίστοιχες τοπικές, εθνικές και ευρωπαϊκές πολιτικές;
16. Σε ποιο βαθμό η Τεχνική Βοήθεια συνέβαλε στην επιλογή και χρηματοδότηση έργων υψηλής προστιθέμενης αξίας, στην επίτευξη των στόχων και στην προβολή του Προγράμματος;

Τα κριτήρια όπως ήδη αναφέρθηκαν παραπάνω που θα πρέπει να καθοδηγήσουν τις αξιολογήσεις επιπτώσεων, πρέπει να είναι τα ακόλουθα:

- Αποτελεσματικότητα (Effectiveness)
- Αποδοτικότητα (Efficiency)
- Επίπτωση (Impact)
- Καταλληλότητα (Appropriateness)
- Προστιθέμενη αξία (Added Value)

Επιπρόσθετα στο Εγκεκριμένο Σχέδιο Αξιολόγησης προτείνονται τα παρακάτω μεθοδολογικά εργαλεία για την εκπόνηση των Αξιολογήσεων Επιπτώσεων:

- ❖ Theory based αξιολόγηση σε σχέση με τους ειδικούς στόχους και τους δείκτες αποτελέσματος του Προγράμματος για την τεκμηρίωση των μεταβολών, την εκτίμηση της καθαρής επένδυσης του Προγράμματος, την κατανόηση και περιγραφή των μηχανισμών που σχημάτισαν τις επιθυμητές αλλαγές.
- ❖ Ανάλυση δεδομένων δεικτών εκροών και αποτελεσμάτων από το σύστημα παρακολούθησης της υλοποίησης.
- ❖ Έρευνες πεδίου/συνεντεύξεις δικαιούχων και εμπειρογνομώνων ή και ομάδες εστίασης (focus groups), case studies

❖ Βιβλιογραφική έρευνα

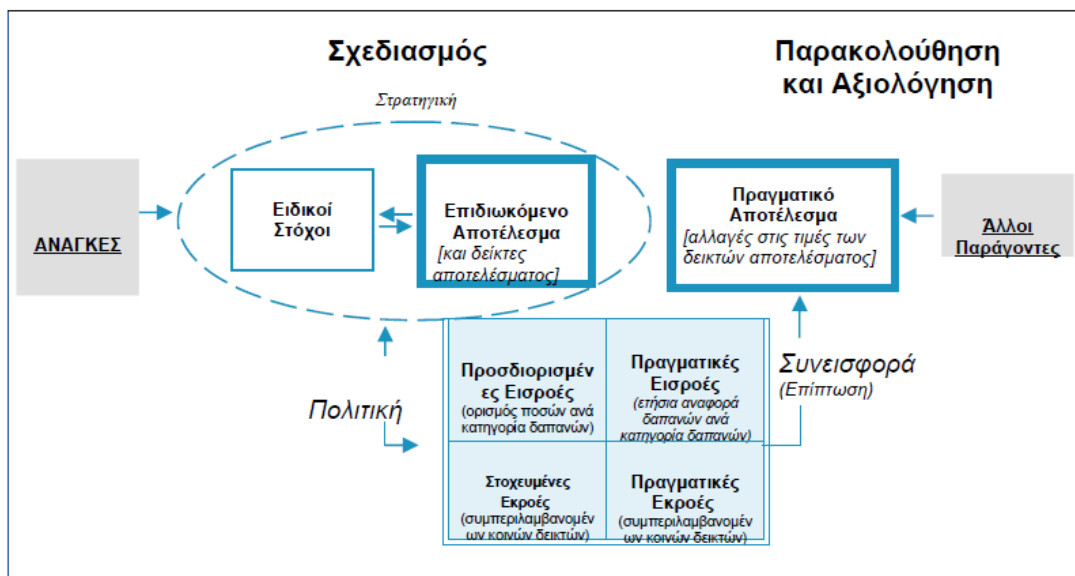
Ενώ τα δεδομένα που προτείνονται να χρησιμοποιηθούν για την εκπόνηση της Αξιολόγησης Επιπτώσεων (Εγκεκριμένο Σχέδιο Αξιολόγησης) θα μπορούν να αντληθούν από:

- ❖ Προγραμματικό κείμενο, ενταγμένα έργα, ετήσιες εκθέσεις.
- ❖ Πρωτογενή στοιχεία υλοποίησης (εντάξεις, συμβάσεις, δαπάνες) από το σύστημα παρακολούθησης της υλοποίησης του Προγράμματος.
- ❖ Δευτερογενή στοιχεία από φορείς τομεακών πολιτικών (υπουργεία, ινστιτούτα κλπ) και στατιστικές υπηρεσίες ως προς τις τιμές των δεικτών αποτελέσματος.
- ❖ Δεδομένα έρευνας πεδίου, ερωτηματολογίων ή/και συνεντεύξεων, ομάδων εστίασης και case studies

12.2. Πορεία Υλοποίησης Δεικτών Αποτελέσματος

Για την αποτελεσματική προετοιμασία των Αξιολογήσεων επιπτώσεων είναι απαραίτητη η κατανόηση του ευρύτερου εννοιολογικού πλαισίου. Το θεωρητικό πλαίσιο που διέπει το σχεδιασμό, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση της Πολιτικής Συνοχής για την περίοδο 2014-2020 βασίζεται στους ακόλουθους ορισμούς:

- Η έννοια του αποτελέσματος αφορά στο τι **επιδιώκει να αλλάξει/επιτύχει κάθε άξονας προτεραιότητας και επενδυτική προτεραιότητα στην περιοχή παρέμβασης ή ομάδα-στόχο**. Το αποτέλεσμα αυτό μπορεί να ποσοτικοποιείται με **δείκτες αποτελέσματος**.
- Ο **δείκτης αποτελέσματος** είναι μία μεταβλητή που εκφράζει την αλλαγή σε μια περιοχή ή τομέα, που προκαλείται ως αποτέλεσμα της επιλεγθείσας πολιτικής αλλά και άλλων παραγόντων.
- Η **αξιολόγηση επιπτώσεων** (impact evaluation) σκοπεύει στη διάκριση των καθαρών αποτελεσμάτων μίας συγχρηματοδοτούμενης παρέμβασης από άλλους παράγοντες και την καλύτερη κατανόηση της λειτουργίας του Προγράμματος. Έχει ως στόχο να αποτυπώσει τα **αποτελέσματα μίας παρέμβασης και να εξετάσει τη θεωρία της αλλαγής που διέπει το σχεδιασμό της παρέμβασης**. Για το λόγο αυτό, οι αξιολογήσεις επιπτώσεων είναι πιο χρήσιμο να λάβουν χώρα σε μεταγενέστερα και προς τα τελικά στάδια της προγραμματικής περιόδου.
- Οι εκροές (outputs) είναι τα άμεσα προϊόντα των δράσεων των προγραμμάτων και συνεισφέρουν στην επίτευξη των αποτελεσμάτων. Οι δείκτες εκροών (output indicators) είναι αυτοί που αποτιμούν το προϊόν που ευθέως παράγεται από μια πράξη και σχετίζεται άμεσα με τις δράσεις που χρηματοδοτούνται (π.χ. χλμ. οδικού δικτύου, επιχειρήσεις που ενισχύονται).
- Η διαμόρφωση σαφούς **λογικής παρέμβασης-intervention logic** (παρακάτω Διάγραμμα) κατά το σχεδιασμό των Προγραμμάτων στοχεύει στην ενίσχυση της αποδοτικότητας των Ταμείων και στην έμφαση στα αποτελέσματα, με τη δημιουργία λογικών συνδέσεων ανάμεσα στις αναπτυξιακές ανάγκες και στην επιλογή των στόχων και αποτελεσμάτων.

ΠΗΓΗ: 'The programming period 2014-2020. Monitoring and evaluation of European Cohesion Policy. ERDF,ESF,CF. Guidance document on ex-ante evaluation' January 2014

Οι Δείκτες αποτελεσμάτων λοιπόν μετρούν τα άμεσα και τα έμμεσα αποτελέσματα της κάθε παρέμβασης. Παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τις αλλαγές, για παράδειγμα, της συμπεριφοράς, της ικανότητας ή των επιδόσεων των άμεσων δικαιούχων και μετρώνται σε φυσικές ή νομισματικές μονάδες. Η τιμή στόχος τους προσδιορίστηκε, σε συνέχεια του προσδιορισμού της τιμής βάσης, με βάση την άμεση συσχέτισή της με την τιμή του δείκτη εκροής και είναι άμεσα συνδεδεμένη με τις παρεμβάσεις που προβλέπονται για την επίτευξη του ειδικού στόχου.

Ικανοποιητική είναι η σύνδεση των δεικτών αποτελέσματος με τους Ειδικούς Στόχους του Π.Σ. Οι δείκτες αποτελέσματος κρίνονται εν γένει κατάλληλοι και επαρκείς για την μέτρηση των αναμενόμενων αποτελεσμάτων.

Σημειώνεται, ότι έχει προταθεί μεγάλος αριθμός ειδικών δεικτών, σε σχέση με τους Κοινούς Δείκτες του Π.Σ. Ο σχετικά μεγάλος αριθμός Ειδικών Δεικτών που χρησιμοποιούνται, αποδίδεται στις ιδιαίτερες αναπτυξιακές ανάγκες της διασυνοριακής περιοχής τις οποίες καλείται να αντιμετωπίσει ο προγραμματικός σχεδιασμός.

Στη συνέχεια γίνεται αναλυτική καταγραφή των δεικτών αποτελέσματος του Π.Σ. (Πίνακας 24) ανά Επενδυτική Προτεραιότητα παρουσιάζοντας τόσο την τιμή στόχο που προκύπτει από το **Αναθεωρημένο Προγραμματικό Έγγραφο** αλλά και την τιμή στόχο που προκύπτει από τα **Τεχνικά Δελτία των εγκεκριμένων έργων** όπως αυτά έχουν καταγραφεί στο ΟΠΣ.

Από τα στοιχεία που παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα, διαφαίνεται έντονα η τάση που δείχνει ήδη το πρόγραμμα για επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί, καθώς στην πλειοψηφία των δεικτών παρατηρείται υπερκάλυψη του οροσήμου του προγράμματος. Ωστόσο, με βάση τα στοιχεία που προκύπτουν από τον Πίνακα 4 παρακάτω, εκτιμάται ότι για μερικούς δείκτες, όπως είναι ο R0305 «Αύξηση της επιβατικής κίνησης στους λιμένες που επωφελούνται από τις παρεμβάσεις», ίσως προκύψει η ανάγκη επαναπροσδιορισμού της τιμής στόχου τους καθώς οι αντίστοιχες τιμές για κάθε ενταγμένο έργο, είναι αρκετά μειωμένες σε σχέση με τις αρχικές προβλέψεις. Εναλλακτικά, προτείνεται να ζητηθεί από τους τελικούς δικαιούχους ο τρόπος εκτίμησης (υπολογισμού) του ανωτέρω δείκτη ή ακόμη και να δοθούν διευκρινιστικές οδηγίες επ' αυτού εάν διαπιστωθεί ελλιπής κατανόηση του τρόπου υπολογισμού του.

Στο πλαίσιο επανελέγχου των δεικτών αποτελέσματος που χρησιμοποιούνται από το Π.Σ. σε συνδυασμό με τη δυνατότητα άντλησης στοιχείων από αυτούς για την τεκμηρίωση των Μελετών Επιπτώσεων ενδεχομένως να χρειαστεί αναθεώρηση αυτών των δεικτών ή ακόμη και της μεθοδολογίας υλοποίησής τους στο μέλλον.

Πίνακας 24: Δείκτες αποτελέσματος Π.Σ. Interreg V-A Ελλάδα- Κύπρος 2014-2020

ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ / ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΙ ΑΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ (ΑΝΑ ΕΙΔΙΚΟ ΣΤΟΧΟ)	ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ (2023)	ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ ΑΠΟ ΕΡΓΑ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΕΓΚΡΙΘΕΙ
2γ / ΕΣ 1.1	R0301	Φυσικά πρόσωπα που αλληλοεπιδρούν επιγραμμικά (on-line) με δημόσιες αρχές κατά τους τελευταίους 12 μήνες	44,00	116,25
3β / ΕΣ 1.2	R0302	Αξία ετήσιων εξαγωγών (εκτός πετρελαιοειδών)	1.340.428.057,00	3.400.000,00
4γ / ΕΣ 2.1	R0303	Μεταβολή στην εξοικονόμηση ενέργειας	87,13	739,93
4ε / ΕΣ 2.2	R0304	Βελτίωση του μέσου ετήσιου επιπέδου αερίων ρύπων σε αστικές περιοχές άνω των 120.000 κατοίκων	0,37	1,24
7γ / ΕΣ 2.3	R0305	Αύξηση της επιβατικής κίνησης στους λιμένες που επωφελούνται από τις παρεμβάσεις.	12.366.597,00	350.000,00
5β / ΕΣ 3.1	R0306	Αύξηση στον ωφελούμενο πληθυσμό	100,00	6,5625

6γ / ΕΣ 3.2	R0308	Μεταβολή στις ετήσιες διανυκτερεύσεις σε τουριστικά καταλύματα	64,56	10.063,17
6στ / ΕΣ 3.3	R0311	Επιφάνεια που καλύπτεται από θεσμικές ρυθμίσεις ή κοινά σχέδια δράσης για την υλοποίηση του ΘΧΣ	908,00	10.000,00
6στ / ΕΣ3.4	R0309	Ποσοστό των οικιακών αποβλήτων που εκτρέπονται από την ταφή	30,00	0,95

Στον πίνακα που ακολουθεί (Πίνακας 25), γίνεται αντιστοίχιση των δεικτών αποτελέσματος, ανά επενδυτική προτεραιότητα και εγκεκριμένη δράση, με πηγές δεδομένων που θα μπορούσαν να παρέχουν στοιχεία στα πλαίσια εκτίμησης και τεκμηρίωσης των επιπτώσεων από την υλοποίηση του Προγράμματος Συνεργασίας.

Πίνακας 25: Πίνακας Συσχέτισης εγκεκριμένων έργων και Δεικτών Αποτελέσματος Π.Σ. Interreg V-A Ελλάδα- Κύπρος 2014-2020

ΑΡΧΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ						ΠΡΑΞΕΙΣ ΠΟΥ ΥΛΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ					ΠΟΡΕΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ (31/12/2018)		
ΕΠ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΠ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ				ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΑΞΗΣ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΠΡΑΞΗΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ Π/Υ ΕΠΙ ΤΟΥ Π/Υ ΕΠ	ΤΙΜΗ-ΣΤΟΧΟΣ ΤΟΥ ΔΕΙΚΤΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ	ΤΙΜΗ-ΣΤΟΧΟΣ ΤΟΥ ΔΕΙΚΤΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ	ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ
		ΚΩΔΙΚΟΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ	ΤΙΜΗ-ΣΤΟΧΟΣ (2023)								
2γ	4.021.097,65 €	R0301	Φυσικά πρόσωπα που αλληλοεπιδρούν επιγραμματικά (on-line) με δημόσιες αρχές κατά τους τελευταίους 12 μήνες	Ποσοστό %	44	MARIS	1.230.000,00 €	99,75%	43	116,25	14.951,81 €	1,22%	0
						Ψηφιακός Ηρόδοτος II	1.208.097,00 €		350		129.126,43 €	10,69%	-
						ΨΗΦΙΑΚΟ ΑΠΟΣΦΡΑΓΙΣΜΑ ΑΓΙΩΝΥΜΩΝ ΝΗΣΩΝ	930.000,00 €		30		15.168,29 €	1,63%	-
						Smart Cities	643.000,00 €		42		55.045,01 €	8,56%	-
3δ	2.665.337,65 €	R0302	Αξία ετήσιων εξαγωγών (εκτός πετρελαιοειδών)	Ευρώ €	1.340.428.057	Go_Brand	1.083.408,24 €	100,00%	3.000.000	3.400.000	247.626,36 €	22,86%	-
						ΑΓΡΟ-ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ	1.581.930,00 €		400.000		493.014,80 €	31,17%	0
4γ	14.336.962,35 €	R0303	Μεταβολή στην εξοικονόμηση ενέργειας	KWh/m²	87,13	ΕΝΕΔΗ	1.014.785,00 €	73,73%	100	739,93	176.566,73 €	17,40%	0
						ΟΞΥΓΟΝΟ	1.826.300,00 €		200		0,00 €	0,00%	-
						ΣΥΝΕΡΓΕΙΝ	2.095.877,50 €		2670		128.928,90 €	6,15%	-
						ΑΥΤΟΝΟΜΩ	1.909.640,00 €		630,64		0,00 €	0,00%	Μη Διαθέσιμο
						STRATENERGY	3.723.406,07 €		99		38.381,94 €	1,03%	-
4ε	4.454.089,41 €	R0304	Βελτίωση του μέσου ετήσιου επιπέδου αερίων ρύπων σε αστικές περιοχές άνω των 120.000 κατοίκων	Αριθμός	0,37	ΕΥ-ΚΙΝΗΣΗ	1.306.290,00 €	95,78%	0,8	1,24	153.416,44 €	11,74%	0
						ECORouTs	1.262.200,00 €		0,4		4.349,19 €	0,34%	-
						Step2Smart	1.697.500,00 €		0,04		238.160,71 €	14,03%	Μη Διαθέσιμο
7γ	2.884.498,83 €	R0305	Αύξηση της επιβατικής κίνησης στους λιμένες που επωφελούνται από τις παρεμβάσεις	Αριθμός	12.366.597	NAYΣ	733.000,00 €	25,41%	350.000	350.000	0,00 €	0,00%	Μη Διαθέσιμο
5β	8.120.249,41 €	R0306	Αύξηση στον ωφελούμενο πληθυσμό	Ποσοστό %	100	ERMIS-F	1.170.558,00 €	76,98%	1	6,5625	243.108,75 €	20,77%	-
						ΑΙΠΣ	741.171,00 €		10		65.186,34 €	8,80%	-
						ΗΡΩΝ	1.338.858,00 €		0,25		516.154,25 €	38,55%	-
						ΠΑΙΩΝΑΣ	3.000.000,00 €		15		14.700,09 €	0,49%	0
6γ	16.990.000,01 €	R0308	Μεταβολή στις ετήσιες διανυκτερεύσεις σε τουριστικά καταλύματα	Εκατομμύρια Διανυκτερεύσεις	64,56	ΜΟΥΣΕΙΑ II	820.000,00 €	85,85%	0	10.063,17	399.497,14 €	48,72%	-
						GEO-IN	950.000,00 €		0,02		266.582,37 €	28,06%	-
						ΕΛΚΥΣΤΙΚΟΙ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΙ	1.650.000,00 €		61,72		126.999,59 €	7,70%	-
						ΕΡΜΗΣ II	610.000,00 €		5000		174.735,28 €	28,65%	-
						DigiArc	2.505.485,00 €		1		0,00 €	0,00%	0
						GEOSTARS	2.678.400,00 €		5000		32.072,32 €	1,20%	-
						ΑνΔικαT	2.633.854,63 €		0,42		75.878,47 €	2,88%	-
						RE-CULT	2.737.775,00 €		0,01		3.882,59 €	0,14%	-

6στ	7.843.895,70 €	R0309	Ποσοστό των οικιακών αποβλήτων που εκτρέπονται από την ταφή	Ποσοστό %	30	ΕΠΙΡΡΟΗ	725.910,47 €	82,74%	0	0,95	61.125,63 €	8,42%	-
						ACUA	1.220.000,00 €		1		266.199,08 €	21,82%	0
						ΒΙΟΜΑ	880.000,00 €		2,8		101.207,26 €	11,50%	0
						SmartWater2020	907.000,00 €		0		140.057,22 €	15,44%	-
		R0311	Επιφάνεια που καλύπτεται από θεσμικές ρυθμίσεις ή κοινά σχέδια δράσης για την υλοποίηση του ΘΧΣ	Km ²	908	ΘΑΛ-ΧΩΡ 2	2.757.000,00 €	10.000	10.000	38.839,20 €	1,41%	0	

Λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία από τον παραπάνω πίνακα, η γενική παρατήρηση, για τους επιμέρους Δείκτες Αποτελέσματος των πράξεων που υλοποιούνται, είναι ότι κατά το πρώτο στάδιο υλοποίησής τους είναι μηδενικοί. Το εύρημα αυτό δεν αξιολογείται αρνητικά και αιτιολογείται, καθότι στη συνέχεια της εξέλιξης και προς το τέλος της λήξης του κάθε έργου αναμένεται οι δείκτες αποτελέσματος να έχουν πολλαπλασιαστική πορεία. Αυτό άλλωστε φαίνεται και από την πρόοδο των έργων και τις πραγματοποιηθείσες δαπάνες – που ο μέσος όρος τους σε σχέση με τον αρχικό προϋπολογισμό των εγκεκριμένων πράξεων ανέρχεται στο 11,60%.

Εξετάζοντας τους επιμέρους Δείκτες Αποτελέσματος, ο Σύμβουλος έχει να παρατηρήσει τα παρακάτω:

- **Δείκτης R0301:** το άθροισμα των προϋπολογισμών των εγκεκριμένων πράξεων βρίσκεται στο 99,75% του συνολικού προϋπολογισμού της Επενδυτικής Προτεραιότητας 2γ, κατά συνέπεια θεωρούμε ότι οι δράσεις είναι επαρκείς για την κάλυψη του ΔΑ. Επίσης θεωρούμε ότι ο Δείκτης Αποτελέσματος της Δράσης «Ψηφιακός Ηρόδοτος II» με τιμή 350 δεν συνάδει με τον αρχικό δείκτη. Προφανώς, υπάρχει λάθος κατανόηση του ΔΑ, και θα πρέπει να γίνει υπολογισμός εκ νέου από τον Κύριο Δικαιούχο του ΔΑ της συγκεκριμένης πράξης.
- **Δείκτης R0302:** το άθροισμα των προϋπολογισμών των εγκεκριμένων πράξεων προσεγγίζει το 100% του συνολικού προϋπολογισμού της ΕΠ 3δ, κατά συνέπεια θεωρούμε ότι οι δράσεις είναι επαρκείς για την κάλυψη του ΔΑ. Από πλευράς Συμβούλου προτείνεται ο υπολογισμός του ΔΑ του ΠΣ να γίνει εκ νέου, λαμβάνοντας υπόψη τις περιοχές στις οποίες υλοποιούνται οι δράσεις και τους ΔΑ των εγκεκριμένων έργων και όχι όλης τη διασυνοριακής περιοχής.
- **Δείκτης R0303:** το άθροισμα των προϋπολογισμών των εγκεκριμένων πράξεων βρίσκεται στο 73,73% του συνολικού προϋπολογισμού της ΕΠ 4γ, κατά συνέπεια θεωρούμε ότι οι δράσεις δεν είναι επαρκείς για την κάλυψη του ΔΑ. Παράλληλα, ο Σύμβουλος διατηρεί τις επιφυλάξεις του τόσο για τον υπολογισμό της τιμής-βάσης του ΔΑ το 2014 λόγω της πολύ μικρής συμμετοχής φορέων σε σχέση με το σύνολο της διασυνοριακής περιοχής, όσο και για τους ΔΑ των επιμέρους δράσεων, οι οποίες κρίνεται ότι θα πρέπει να υπολογιστούν εκ νέου τουλάχιστον στις περιπτώσεις των έργων «ΟΞΥΓΟΝΟ», «ΣΥΝΕΡΓΕΙΝ» και «ΑΥΤΟΝΟΜΩ».

- **Δείκτης R0304:** το άθροισμα των προϋπολογισμών των εγκεκριμένων πράξεων βρίσκεται στο 95,76% του συνολικού προϋπολογισμού της Επενδυτικής Προτεραιότητας 4ε, κατά συνέπεια θεωρούμε ότι οι δράσεις είναι επαρκείς για την κάλυψη του ΔΑ. Παράλληλα, ο Σύμβουλος διατηρεί τις επιφυλάξεις του τόσο για τον υπολογισμό της τιμής-βάσης του ΔΑ το 2014 λόγω έλλειψης δεδομένων τουλάχιστον για την πόλη του Ηρακλείου, όσο και για τους ΔΑ των επιμέρους δράσεων, οι οποίες κρίνεται ότι θα πρέπει να υπολογιστούν εκ νέου τουλάχιστον στην περίπτωση του έργου «ΕΥ-ΚΙΝΗΣΗ».
- **Δείκτης R0305:** στη συγκεκριμένη ΕΠ έχει εγκριθεί μόνο μία πράξη, ο προϋπολογισμός της οποίας ανέρχεται στο 25,41% του προϋπολογισμού της ΕΠ 7γ, κατά συνέπεια θεωρούμε ότι η δράση αυτή δεν είναι επαρκή για την κάλυψη του ΔΑ. Από πλευράς Συμβούλου προτείνεται ο υπολογισμός του ΔΑ του ΠΣ να γίνει εκ νέου, λαμβάνοντας υπόψη τους λιμένες στους οποίους υλοποιούνται παρεμβάσεις και το ΔΑ του έργου «ΝΑΣ» και όχι όλης της διασυνοριακής περιοχής.
- **Δείκτης R0306:** το άθροισμα των προϋπολογισμών των εγκεκριμένων πράξεων ανέρχεται στο 76,98% του συνολικού προϋπολογισμού της ΕΠ 5β, κατά συνέπεια θεωρούμε ότι οι δράσεις δεν είναι επαρκείς για την κάλυψη του ΔΑ. Από πλευράς Συμβούλου προτείνεται οι ΔΑ των εγκεκριμένων πράξεων που δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα (είναι πολύ μικροί), να επαναπροσδιοριστούν από τους δικαιούχους εκ νέου.
- **Δείκτης R0308:** το άθροισμα των προϋπολογισμών των εγκεκριμένων πράξεων ανέρχεται στο 85,85% του συνολικού προϋπολογισμού της ΕΠ 6γ, κατά συνέπεια θεωρούμε ότι οι δράσεις ενδεχομένως να μην είναι επαρκείς για την κάλυψη του ΔΑ. Από πλευράς Συμβούλου προτείνεται να υπολογιστούν εκ νέου οι ΔΑ της πλειοψηφίας των εγκεκριμένων έργων, καθώς από μια πρώτη αξιολόγηση διακρίνεται ότι οι ΚΔ δεν έχουν κατανοήσει την μονάδα μέτρησης του ΔΑ (εκατομμύρια διανυκτερεύσεις).
- **Δείκτες R0309/R0311:** το άθροισμα των προϋπολογισμών των εγκεκριμένων πράξεων ανέρχεται στο 82,74% του συνολικού προϋπολογισμού της ΕΠ 6στ, κατά συνέπεια θεωρούμε ότι οι δράσεις ενδεχομένως να μην είναι επαρκείς για την κάλυψη του ΔΑ. Από πλευράς Συμβούλου προτείνεται να υπολογιστούν εκ νέου οι ΔΑ των εγκεκριμένων έργων, καθώς από μια πρώτη αξιολόγηση διακρίνεται ότι οι ΚΔ δεν έχουν κατανοήσει την μονάδα μέτρησης του ΔΑ του δείκτη R0309. Όσον

αφορά τον δείκτη R0311, θα πρέπει να γίνει αναθεώρηση του προς τα επάνω, εφόσον επιβεβαιωθεί ότι ο ΔΑ της πράξης ΘΑΛ-ΧΩΡ 2 είναι ορθώς υπολογισμένος.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να επισημανθεί ότι ο ανάδοχος προέβη στην επανεκτίμηση των δεικτών «R0303 - Μεταβολή στην εξοικονόμηση ενέργειας» και «R0304 - Βελτίωση του μέσου ετήσιου επιπέδου αερίων ρύπων σε αστικές περιοχές άνω των 120.000 κατοίκων» διεξάγοντας έρευνα μικρής έκτασης και για τους δυο δείκτες.

Για τον Δείκτη **«R0303 - Μεταβολή στην εξοικονόμηση ενέργειας»** ο ανάδοχος χρησιμοποιώντας το ερωτηματολόγιο και τη μεθοδολογία υπολογισμού που χρησιμοποιήθηκαν κατά τον υπολογισμό της τιμής βάσης για το 2014, καθώς επίσης λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις του Ενεργειακού Επιθεωρητή της αρχικής μεθοδολογίας, αποφάσισε να απευθυνθεί μόνο στους φορείς εκείνους των οποίων τα κτήρια θα ωφεληθούν από τις παρεμβάσεις εξοικονόμησης.

Το ερωτηματολόγιο που απεστάλη κατά τη διεξαγωγή της έρευνας, ήταν κατάλληλα διαμορφωμένο ώστε να ζητούνται βασικά στοιχεία που αφορούν την ενεργειακή κατανάλωση όλων των κτιρίων που ανήκουν στο κάθε φορέα. Η καταγραφή περιλάμβανε τη συνολική ετήσια κατανάλωση ενέργειας και στο πλαίσιο της έρευνας έγινε αναγωγή όλων των θερμικών μονάδων σε kWh/έτος.

Η διακίνηση του σχετικού ερωτηματολογίου εξελίχθηκε χρονικά, ως ακολούθως:

- Ηλεκτρονική αποστολή ερωτηματολογίου: 20 Δεκεμβρίου 2018
- Τηλεφωνική επικοινωνία με τους παραλήπτες για επιβεβαίωση λήψης του μηνύματος ηλεκτρονικής αλληλογραφίας κατά το διάστημα από 21 Δεκεμβρίου 2018 έως και 11 Ιανουαρίου 2019
- Αποδοχή ερωτηματολογίων έως και 11 Ιανουαρίου 2019

Παρελήφθησαν συνολικά έξι (6) συμπληρωμένα ερωτηματολόγια σε σύνολο 21 αποστολών, εκ των οποίων τα δύο (2) ήταν πλήρως συμπληρωμένα ενώ από τα υπόλοιπα τέσσερα (4) απουσίαζαν τα στοιχεία που είχαν να κάνουν με την ενεργειακή κατανάλωση. Σε περαιτέρω τηλεφωνική επικοινωνία του Αναδόχου με τους τέσσερις φορείς που δεν είχαν συμπληρωμένα στοιχεία, αλλά και τους υπόλοιπους 15 που δεν απάντησαν καθόλου, και παρά τις επανειλημμένες οχλήσεις μας, δεν κατέστη δυνατή η λήψη επιπρόσθετων στοιχείων σχετικών με την ενεργειακή κατανάλωση.

Το διάστημα από τον Φεβρουάριο μέχρι και τον Απρίλιο του 2019, ο ανάδοχος σε συνεργασία με την ΔΑ/ΚΓ προέβη εκ νέου σε συγκέντρωση δεδομένων για τον υπολογισμό του εν λόγω δείκτη.

Το αποτέλεσμα της νέας αυτής προσπάθειας ήταν η πλήρης συμπλήρωση τεσσάρων (4) ερωτηματολογίων.

Σε συνεργασία με το Κέντρο Ανανεώσιμων Πηγών & Εξοικονόμησης Ενέργειας (ΚΑΠΕ), ο Σύμβουλος συγκέντρωσε τα πλέον πρόσφατα στοιχεία που αφορούν την ενεργειακή κατανάλωση των κτηρίων για τους φορείς που συμμετέχουν στα έργα STRATENERGY και ΣΥΝΕΡΓΕΙΝ, ενώ από τα συμπληρωθέντα ερωτηματολόγια, αξιοποιήθηκαν τα στοιχεία που αφορούν το Εθνικό Δίκτυο Έρευνας και Τεχνολογίας (ΕΔΕΤ).

Ο υπολογισμός του δείκτη από τα συγκεντρωθέντα στοιχεία, πραγματοποιείται σε δύο φάσεις:

1. Στην 1^η φάση, για κάθε φορέα υπολογίζεται το κλάσμα της κατανάλωσης (σε KWh) προς την επιφάνεια (σε m²)
2. Στην 2^η και τελική φάση, υπολογίζεται ο μέσος όρος των κλασμάτων KWh/m² όλων των φορέων, οπότε προκύπτει ο δείκτης

Τα στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν, παρουσιάζονται στον Πίνακα 26.

Πίνακας 26: Στοιχεία ενεργειακής κατανάλωσης φορέων

Φορέας	Κατανάλωση (KWh)	Επιφάνεια (m ²)	KWh/m ²
Εθνικό Δίκτυο Έρευνας και Τεχνολογίας (GR)	136.000	2.000	68
Περιφέρεια Κρήτης (GR)	350.850	1.500	234
Δήμος Σάμου	145.018	620	234
Δήμος Κω	420.845	2.730	154
Δήμος Θήρας	173.880	1.890	92
Δήμος Γεροσκήπου	342.264	733	467
Δήμιος Αγίου Δομετίου	2.649.320	2.572,93	1.030

Συμβούλιο Αποχετεύσεων Λεμεσού Αμαθούντας	593.692	1441	412
Δήμος Σωτήρας	764.100	1132	675
Δήμος Λεμεσού	1.287.920	1645	783
Δήμος Αθηνού	891.882	1.824,45	489
Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου	986.466	2.332,07	423
Δήμος Ρόδου	940.278	4.020	234
Δήμος Χερσονήσου	201.940	2.195	92
Δήμος Αγλαντζιάς	457.436	868	527
Δήμος Λακατάμιας	775.175	1.535	505
Δήμος Γερίου	469.840	560	839
Κοινότητα Πάνω Πολεμιδίων	2.266.149	1.437	1.577
Μέσος όρος			491

Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα, ο δείκτης «R0303 - Μεταβολή στην εξοικονόμηση ενέργειας» για το έτος **2018, λαμβάνει την τιμή 491 KWh/m²**. Συγκρίνοντας την τιμή αυτή με τη τιμή βάσης για το έτος 2014 (112,83 KWh/m²) διαπιστώνουμε **αύξηση κατά 335,16%**. Λαμβάνοντας υπόψη ότι για την εκτίμηση του παραπάνω αποτελέσματος γίνεται σύγκριση στην κατανάλωση ενέργειας **διαφορετικών κτηρίων και διαφορετικών φορέων**, σε σχέση με την έρευνα του 2014. Αυτό από μόνο του μπορεί να εξηγήσει και τη μεγάλη **απόκλιση που παρατηρείται**.

Προτείνεται λοιπόν από τον σύμβουλο αξιολόγησης να ληφθεί υπόψη από την ΔΑ/ΚΓ η πιθανότητα αναθεώρησης τόσο της τιμής-στόχου όσο και της τιμής-βάσης του προγράμματος για τον συγκεκριμένο δείκτη, ενώ παράλληλα προτείνεται ο εκ νέου υπολογισμός για τις τιμές-στόχο των εγκεκριμένων έργων που αφορούν το δείκτη αυτό (πχ. STRATENERGY, ΑΥΤΟΝΟΜΩ, ΣΥΝΕΡΓΕΙΝ).

Για τον Δείκτη **«R0304 - Βελτίωση του μέσου ετήσιου επιπέδου αερίων ρύπων σε αστικές περιοχές άνω των 120.000 κατοίκων»**, ο ανάδοχος διεξήγαγε έρευνα μικρής έκτασης χρησιμοποιώντας το ερωτηματολόγιο και τη μεθοδολογία υπολογισμού που χρησιμοποιήθηκαν κατά τον υπολογισμό της τιμής βάσης για το 2014 (βλ. Πρώτο και Δεύτερο Παραδοτέο του έργου «Εμπειρογνωμοσύνη - Έρευνα πεδίου για την κατάσταση

αστικού περιβάλλοντος στην διασυνοριακή περιοχή Ελλάδας-Κύπρου στο πλαίσιο σχεδιασμού της Προγραμματικής Περιόδου 2014-2020» με ημερομηνία Απρίλιος 2015). Δεδομένου ότι στην περιοχή εφαρμογής οι αστικές περιοχές άνω των 120.000 κατοίκων είναι μόνο το Ηράκλειο και η Λευκωσία, ο ανάδοχος αποφάσισε να συλλέξει στοιχεία μετρήσεων μόνο γι' αυτές τις δύο πόλεις.

Αξίζει να επισημανθεί ότι βάσει της αρχικής μελέτης, ο υπολογισμός έγινε σε περιοχές άνω των 150.000 κατοίκων. Ωστόσο, στο Προγραμματικό Έγγραφο η τιμή αυτή άλλαξε σε 120.000 κατοίκους, το οποίο στην πράξη δε διαφοροποιεί τις αστικές περιοχές στις οποίες γίνονται οι μετρήσεις.

Αρχικά ο ανάδοχος απευθύνθηκε στην Περιφέρεια Κρήτης προκειμένου να συλλέξει τα απαραίτητα δεδομένα για τον υπολογισμό του δείκτη για την πόλη του Ηρακλείου. Από τη σχετική Διεύθυνση της Περιφέρειας Κρήτης (Γενική Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, Περιβάλλοντος και Υποδομών) ο ανάδοχος ενημερώθηκε ότι δεν υπάρχουν διαθέσιμα τέτοιου είδους δεδομένα για το συγκεκριμένο διάστημα που ζητήθηκε (2015-2017). Στη συνέχεια έγιναν προσπάθειες να αντληθούν τα στοιχεία αυτά από το Πανεπιστήμιο Κρήτης αλλά και από το Ινστιτούτο Ερευνών Περιβάλλοντος και Βιώσιμης Ανάπτυξης του Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών. Διαπιστώθηκε όμως ότι ούτε αυτοί οι φορείς διαθέτουν τέτοιου είδους δεδομένα για την πόλη του Ηρακλείου.

Το διάστημα από τον Φεβρουάριο μέχρι και τον Απρίλιο του 2019, ο ανάδοχος σε συνεργασία με την ΔΑ/ΚΓ προέβη εκ νέου σε συγκέντρωση δεδομένων για τον υπολογισμό του δείκτη. Στις 02/04/2019, η ΔΑ/ΚΓ απέστειλε στον ανάδοχο στοιχεία που αφορούσαν τα έτη 2015-2017, καθώς και στοιχεία αέριων ρύπων για την περιοχή του Ηρακλείου για δεκατρείς ημέρες του 2018⁴.

Για την πόλη της Λευκωσίας ο ανάδοχος ήρθε σε επαφή με το Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων Κύπρου, και πιο συγκεκριμένα το Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας / Κλάδος Ποιότητας του Ατμοσφαιρικού Αέρα.

Κατόπιν παραίνεσης του ως άνω υπουργείου, αντλήθηκαν δεδομένα από την ιστοσελίδα <https://data.gov.cy> (Κυπριακή Δημοκρατία, Υπουργείο Οικονομικών, Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού, Εθνική Διαδικτυακή Πύλη Ανοικτών Δεδομένων),

---

⁴ Στοιχεία από παρουσίαση του κ. Αδαμάντιου Μητσotάκη (επιστημονικού συνεργάτη του ΕΚΕΤΑ)

τα οποία περιλαμβάνουν τις ωριαίες συγκεντρώσεις των παρακάτω στοιχείων σε $\mu\text{g}/\text{m}^3$ για τα έτη 2015-2017, για δύο σταθμούς παρακολούθησης της ποιότητας του αέρα στη Λευκωσία (Πίνακας 27).

- Διοξείδιο του θείου (SO_2)
- Διοξείδιο του Αζώτου (NO_2)
- Σωματίδια ΑΣ10(PM_{10})
- Όζον (O_3)
- Βενζόλιο (C_6H_6 – Benzene)

Πίνακας 27: Στοιχεία σταθμών παρακολούθησης της ποιότητας του αέρα στη πόλη της Λευκωσίας

station_code	station_name_en	station_type_en	latitude	longitude
1	Nicosia -Traffic Station	Traffic	35B°09'07.0"N	33B°20'52.0"E
2	Nicosia - Residential Station	Residential	35B°07'37.0"N	33B°19'54.0"E

Πηγή: <https://data.gov.cy> (Κυπριακή Δημοκρατία, Υπουργείο Οικονομικών, Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού, Εθνική Διαδικτυακή Πύλη Ανοικτών Δεδομένων)

Έχοντας ως στόχο την παρακολούθηση της ατμοσφαιρικής ποιότητας αστικών περιοχών του διασυνοριακού χώρου, υιοθετήθηκε ο δείκτης «Βελτίωση του μέσου ετήσιου επιπέδου αερίων ρύπων σε αστικές περιοχές άνω των 150.000 κατοίκων».

Πρόκειται για αριθμό που προκύπτει από τον μέσο όρο των επιμέρους δεικτών για τα NO_2 , SO_2 , PM_{10} , O_3 και λαμβάνει τιμές κοντινές της μονάδας (<1 και >1) ο οποίος όσο τείνει προς το μηδέν τόσο βελτιώνεται η ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα.

Ο δείκτης είναι **ακέραιος αριθμός με στόχο να είναι <1,00**:

- Εάν ο δείκτης είναι μεγαλύτερος από 1: για έναν ή περισσότερους ρύπους δεν τηρούνται οι οριακές τιμές.
- Εάν ο δείκτης είναι κάτω του 1: κατά μέσο όρο τηρούνται οι οριακές τιμές.

Η βάση υπολογισμού του δείκτη συνοψίζεται στον πίνακα 28.

Πίνακας 28: Βάση υπολογισμού του Δείκτη

Ρύπος	Τιμή βάσης (Συγκέντρωση σε μg/m ³)	Υπολογισμός
Διοξείδιο του θείου (SO₂)	8	Ετήσια μέση τιμή / 8
Διοξείδιο του αζώτου (NO₂)	19,5	Ετήσια μέση τιμή / 19,5
Οξειδία του αζώτου (NO_x)	19,5	Στον υπολογισμό του δείκτη λαμβάνεται υπόψη το NO ₂
Σωματίδια ΑΣ10 (PM₁₀)	50	#ημερών με μέση ημερήσια τιμή άνω των 50 μg/m ³ δεν πρέπει να υπερβαίνεται περισσότερο από 35 φορές ανά ημερολογιακό έτος (35 ημέρες = ετήσιος μέσος όρος ίσος με 31 μg/m ³). Άρα, ετήσια μέση τιμή/31
Σωματίδια ΑΣ2,5 (PM_{2.5})	19,00 (για κυκλοφοριακούς σταθμούς)	Δεν υπολογίζονται στο παρόν
	13,00 (για σταθμούς υποβάθρου)	Υπολογίζονται από τον Δείκτη Μέσης Έκθεσης
Μόλυβδος (Pb - Lead)	0,25	Ετήσια μέση τιμή / 0,25
Βενζόλιο (C₆H₆ - Benzene)	2	Ετήσια μέση τιμή / 2
Μονοξείδιο του άνθρακα (CO)	137,4	Δεν υπολογίζεται
Όζον (O₃)	120,00 (τιμή για ημερήσιο μέσο όρο 8 ωρών)	#ημερών με μέση τιμή κυλιόμενου οκταώρου >=120,00

Τα PM_{2.5} δεν υπεισέρχονται στον υπολογισμό καθώς υπολογίζονται από διαφορετικό δείκτη, υποχρεωτικό για την παρακολούθηση της ποιότητας του αέρα εθνικά. Ο δείκτης λαμβάνει υπόψη του όλους τους ρύπους που περιγράφονται στον Πίνακα 1 και θα υπολογίζεται ως ο Μέσος Όρος του αθροίσματος των δεικτών.

Ο τελικός δείκτης υπολογίζεται ως ο μέσος όρος των επιμέρους δεικτών για τα NO₂, SO₂, PM₁₀, O₃. Οι δείκτες Pb και C₆H₆ παρουσιάζονται στο δείκτη ως συμπληρωματικοί δείκτες αλλά δεν υπεισέρχονται στον υπολογισμό καθώς λόγω των χαμηλών τους συγκεντρώσεων δίνουν φαινομενικά χαμηλό αποτέλεσμα στον τελικό δείκτη.

Τα δεδομένα που συγκεντρώθηκαν για τις δύο πόλεις, παρουσιάζονται αναλυτικά παρακάτω στον Πίνακα 29.

Πίνακας 29: Στοιχεία που συγκεντρώθηκαν για τα έτη 2015 έως 2017

	Λευκωσία		Ηράκλειο	
	Ημερομηνίες δεδομένων	Είδος δεδομένων	Ημερομηνίες δεδομένων	Είδος δεδομένων
SO₂	1/1/2015 - 31/12/2017	Ημερήσιες τιμές	11-16/5/2018 2-8/8/2018	Γραφήματα
NO₂	1/1/2015 - 31/12/2017	Ημερήσιες τιμές	11-16/5/2018 2-8/8/2018	Γραφήματα
PM₁₀	1/1/2015 - 31/12/2017	Ημερήσιες τιμές	5 μήνες για το 2015 (κατά διαστήματα) 6 μήνες για το 2016 (κατά διαστήματα) 4 μήνες το 2017 (κατά διαστήματα) 11-16/5/2018 2-8/8/2018	Μέσοι όροι για τα διαστήματα 2015-2017 Γραφήματα για το 2018
O₃	1/1/2015 - 31/12/2017	Ημερήσιες τιμές	Δεν υπάρχουν δεδομένα	-
C₆H₆	1/1/2015 - 31/12/2017	Ημερήσιες τιμές	Δεν υπάρχουν δεδομένα	-

Από τα ανωτέρω, γίνεται σαφές ότι τα δεδομένα που υπάρχουν για την πόλη του Ηρακλείου, δεν επαρκούν για τον υπολογισμό του δείκτη.

Αυτό οφείλεται στους εξής δύο λόγους:

- για την πόλη του Ηρακλείου υπάρχουν δεδομένα μόνο για έναν από τους 5 αέριους ρύπους (PM₁₀), και αυτά για συγκεκριμένα διαστήματα των ετών 2015-2017. Σε αντίθεση, για την πόλη της Λευκωσίας υπάρχουν αναλυτικά στοιχεία (ημερήσιες τιμές) για κάθε μέρα από τις 1/1/2015 έως τις 31/12/2017 και για κάθε έναν από τους αέριους ρύπους που χρειάζεται να ληφθούν υπόψη στον υπολογισμό του δείκτη.
- Ενώ υπάρχουν στοιχεία για άλλους δύο αέριους ρύπους για την πόλη του Ηρακλείου, αφενός αφορούν πολύ μικρό χρονικό διάστημα (δεκατρείς ημέρες), και αφετέρου αφορούν το έτος 2018. Επίσης, τα στοιχεία αυτά αναπαρίστανται σε γραφικές παραστάσεις σε μορφή εικόνας, κάτι το οποίο δεν δίνει την τιμή τους με ακρίβεια.

Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα παραπάνω, ο σύμβουλος αξιολόγησε ότι ο υπολογισμός του δείκτη για την πόλη του Ηρακλείου δεν είναι εφικτός με τα δεδομένα που υπάρχουν, τουλάχιστον όχι με επιστημονικά αποδεκτό τρόπο και προέβη μόνο στον υπολογισμό του δείκτη «βελτίωση του μέσου ετήσιου επιπέδου ρύπων σε αστικές περιοχές άνω των 120.000 κατοίκων» **μόνο για την πόλη της Λευκωσίας**. Τα στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν στον υπολογισμό, παρουσιάζονται στη συνέχεια στον Πίνακα 30:

Πίνακας 30: Υπολογισμός του Δείκτη για τα έτη 2015 και 2017

Ρύπος	Δείκτης 2015		Δείκτης 2016		Δείκτης 2017	
	Λευκωσία_1	Λευκωσία_2	Λευκωσία_1	Λευκωσία_2	Λευκωσία_1	Λευκωσία_2
Διοξείδιο του θείου (SO₂)	0,260	0,300	0,243	0,249	0,307	0,283
Διοξείδιο του αζώτου (NO₂)	1,668	1,012	1,597	0,893	1,632	0,941
Σωματίδια ΑΣ10 (PM₁₀)	1,492	1,251	1,316	1,097	1,406	1,130
Όζον (O₃)	0,450	0,551	0,484	0,595	0,476	0,547
Βενζόλιο (C₆H₆ – Benzene)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Μέσος Όρος επιμέρους δεικτών Δείκτης «βελτίωση του μέσου ετήσιου επιπέδου ρύπων σε αστικές περιοχές άνω των 120.000 κατοίκων»	0,968	0,779	0,910	0,708	0,955	0,725
	0,873		0,809		0,840	

Γίνεται σαφές ότι για να υπολογιστεί ο δείκτης και για την περιοχή του Ηρακλείου, θα πρέπει να γίνει μια συντονισμένη προσπάθεια από φορείς της πόλης του Ηρακλείου (π.χ. Περιφέρεια Κρήτης, Πανεπιστήμιο Κρήτης, κλπ.) σε συνεργασία με την ΔΑ/ΚΓ του ΠΣ, για όσο το δυνατόν μεγαλύτερο διάστημα το 2019 και το 2020, και στο πλαίσιο επόμενης αξιολόγησης να γίνει εκ νέου συλλογή δεδομένων που θα συμβάλλουν στον υπολογισμό του δείκτη όλης τη διασυνοριακής περιοχής.

12.3. Εκπόνηση Αξιολόγησης Επιπτώσεων

12.3.1. Σκοπός Αξιολόγησης Επιπτώσεων και Μεθοδολογικά Εργαλεία

Όπως ήδη αναφέρθηκε ο σκοπός της αξιολόγησης επιπτώσεων είναι να αποτυπώσει τα αποτελέσματα και τις επιπτώσεις των παρεμβάσεων που υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο των τεσσάρων (4) Αξόνων Προτεραιότητας του Προγράμματος και να εκτιμήσει το βαθμό που οι παρεμβάσεις αυτές συνέβαλαν στα αποτελέσματα και στις επιπτώσεις, αναμενόμενες ή μη.

Τα κριτήρια όπως ήδη αναφέρθηκαν στην ενότητα 1.2 του παρόντος που θα πρέπει να καθοδηγήσουν τις αξιολογήσεις επιπτώσεων θα πρέπει να είναι τα ακόλουθα:

- Αποτελεσματικότητα (Effectiveness)
- Αποδοτικότητα (Efficiency)
- Επίπτωση (Impact)
- Καταλληλότητα (Appropriateness)
- Προστιθέμενη αξία (Added Value)

Προτείνεται από το Σύμβουλο Αξιολόγησης ο εμπλουτισμός των ερωτημάτων που καταγράφονται στο Σχέδιο Αξιολόγησης⁵ με σκοπό να καλυφθεί η πλειονότητα των παραπάνω κριτηρίων. Ερωτήματα όπως τα παρακάτω μπορούν να απαντηθούν κατά την αξιολόγηση:

1. Εντοπίζονται και πού σημαντικές αποκλίσεις στην υλοποίηση σε σχέση με τους αρχικούς στόχους; Ποιες οι βασικές αιτίες; Ποιες οι απαραίτητες διορθωτικές παρεμβάσεις που πρέπει να γίνουν ώστε να αντιστραφεί η τάση αυτή;
2. Πώς αξιολογούνται οι επιδόσεις των φορέων σχεδιασμού, διαχείρισης και υλοποίησης έργων
3. Ποιες ρυθμίσεις πρέπει να γίνουν ώστε να επιλυθούν προβλήματα σχετικά με επάρκεια και ικανότητα των παραπάνω φορέων;
4. Ποιες προβλέπονται να είναι οι επιπτώσεις του προγράμματος σε μεσο-μακροπρόθεσμο ορίζοντα;
5. Έχουν αναπτυχθεί συγκεκριμένες δράσεις/εμπειρίες/ιδέες που αξίζει να προωθηθούν ως mainstreaming;

⁵ Κεφάλαιο 1.2 (σελ. 8)

Η διαδικασία παρακολούθησης συνεπάγεται συστηματική συγκέντρωση στοιχείων και πληροφοριών κατά τη διάρκεια υλοποίησης του Προγράμματος Συνεργασίας για τα πραγματοποιηθέντα μεγέθη εισροών, εκροών και αποτελεσμάτων και εντοπισμό τυχών αποκλίσεων από τα αντίστοιχα ποσοτικά μεγέθη που έχουν τεθεί στη φάση του προγραμματισμού.

Συγκεκριμένα, για την παρακολούθηση επίτευξης στόχων απαιτείται συγκέντρωση στοιχείων για τα πραγματοποιηθέντα μεγέθη αποτελεσμάτων, για τις αλλαγές των χαρακτηριστικών της περιοχής, των αποδεκτών και του εσωτερικού περιβάλλοντος της περιοχής παρέμβασης που συντελέστηκαν λόγω της υλοποίησης των δράσεων. Για την παρακολούθηση της υλοποίησης των δράσεων συγκεντρώνονται στοιχεία για τα πραγματοποιηθέντα μεγέθη εισροών και εκροών των δράσεων (οικονομικού και φυσικού αντικείμενου).

Για το έργο της εκπόνησης των αξιολογήσεων επιπτώσεων απαιτείται η συλλογή πληθώρας πληροφοριών και δεδομένων. Τα μεθοδολογικά εργαλεία καθώς και τα δεδομένα / πληροφορίες που απαιτούνται για την εκπόνηση των αξιολογήσεων επιπτώσεων και τα οποία προτείνονται από τον Σύμβουλο Αξιολόγησης παρουσιάζονται στη συνέχεια.

- Για την αναγνώριση και τον προσδιορισμό των πηγών προτείνεται από τον Σύμβουλο Αξιολόγησης να χρησιμοποιηθεί το μεθοδολογικό εργαλείο **Ανάλυσης Ενδιαφερομένων/ Εμπλεκόμενων Μερών (stakeholder analysis)** που χρησιμοποιείται συνήθως για την καταγραφή και ανάλυση εμπλεκόμενων φορέων. Τα εμπλεκόμενα μέρη μπορούν να είναι άμεσα ή έμμεσα εμπλεκόμενα με την υλοποίηση ενός έργου. Η παρούσα ανάλυση διευκολύνει τον εντοπισμό των πιο σημαντικών εμπλεκόμενων μερών και ταυτόχρονα συμβάλει στη βελτίωση της ποιότητας του έργου. Η επικοινωνία με τα εμπλεκόμενα μέρη σε αρχικό στάδιο του έργου εξασφαλίζει την ενεργή συμμετοχή τους και την αποφυγή λανθασμένων ενεργειών γιατί τις περισσότερες φορές η συνδρομή τους είναι καθοριστική.
- Επιπλέον προτείνεται η χρήση **μεθοδολογικών εργαλείων Άντλησης Πρωτογενών Δεδομένων**. Σε αντίθεση με τα δευτερογενή δεδομένα, τα οποία παρέχονται έτοιμα, η συλλογή των πρωτογενών στοιχείων απαιτεί συγκεκριμένο μεθοδολογικό σχεδιασμό. Τα πρωτογενή δεδομένα θα προκύψουν από τις επιτόπιες επισκέψεις και τις συναντήσεις των μελών της αξιολογικής ομάδας με

όλους τους εμπλεκόμενους φορείς (Εμπλεκόμενοι φορείς, διαχειριστική αρχή κλπ.) καθώς και από τη διερεύνηση των ειδικών θεμάτων της αξιολόγησης.

Οι κύριες ερευνητικές μέθοδοι που θα αξιοποιηθούν είναι:

- Προσωπικές συνεντεύξεις
  - Ομάδες συζήτησης (Focus group)
  - Επιτόπιες επισκέψεις
  - Έρευνες Πεδίου
  - Συνεντεύξεις δικαιούχων και εμπειρογνομώνων
  - Διοργάνωση Expert panel
- **Η Μεθοδολογία Άντλησης Δευτερογενών Δεδομένων – Έρευνα γραφείου (Desk Research)** θα χρησιμοποιηθεί με σκοπό τον εντοπισμό των υφιστάμενων πηγών πληροφοριών που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με την αξιολόγηση και περιλαμβάνει 3 βήματα υλοποίησης:
    - I. Συλλογή δεδομένων: Περιλαμβάνει τη διερεύνηση και συλλογή των απαραίτητων στοιχείων από αντίστοιχες εθνικές και διεθνείς πηγές.
    - II. Ανάλυση Δεδομένων: Περιλαμβάνει την ανάλυση των δεδομένων, με σκοπό να προσδιοριστούν και κωδικοποιηθούν τα συλλεχθέντα στοιχεία.
    - III. Αξιολόγηση Δεδομένων: Περιλαμβάνει την προσαρμογή όλων των στοιχείων που εντοπίστηκαν στο προηγούμενο στάδιο, στις ιδιαίτερες ανάγκες του έργου της αξιολόγησης.

Οι κύριες πηγές συλλογής δευτερογενών δεδομένων που θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν είναι, ενδεικτικά, οι εξής:

- ✓ Βάσεις δεδομένων: όπως Ελληνική στατιστική αρχή, Eurostat, ΟΟΣΑ, Παγκόσμια Τράπεζα, Στοιχεία ΟΠΣ, κλπ
- ✓ Επίσημες εκθέσεις: Προγραμματικό κείμενο, ενταγμένα έργα, ετήσιες εκθέσεις
- ✓ Διεθνείς και εγχώριες πηγές πχ Στρατηγική «Ευρώπη 2020» και αντίστοιχες εθνικές πολιτικές, ΣΕΣ Ελλάδας 2014-2020, ΣΕΣ Κύπρου 2014-2020
- ✓ Πρωτογενή στοιχεία υλοποίησης (εντάξεις, συμβάσεις, δαπάνες) από το σύστημα παρακολούθησης της υλοποίησης του Προγράμματος.
- ✓ Δευτερογενή στοιχεία από φορείς τομεακών πολιτικών (υπουργεία,

ινστιτούτα κλπ) και στατιστικές υπηρεσίες ως προς τις τιμές των δεικτών αποτελέσματος.

- ✓ Δεδομένα έρευνας πεδίου, ερωτηματολογίων ή/και συνεντεύξεων, ομάδων εστίασης και case studies.

12.3.2. Αξιολόγηση των Επιπτώσεων

Γενικότερα, οι μελέτες αξιολόγησης των επιπτώσεων, εκτός από την ανάλυση της επίπτωσης καθαυτής, περιλαμβάνουν ανάλογα με τη φύση των υπό εξέταση ειδικών στόχων και την ανάλυση της αποτελεσματικότητας, της συνάφειας, της συνοχής, καθώς και της βιωσιμότητας αλλά και προστιθέμενης αξίας.

Προτείνεται η Αξιολόγηση των Επιπτώσεων των Δράσεων και των επιμέρους Έργων του Προγράμματος «**Interreg V-A Ελλάδα-Κύπρος 2014-2020**» να ακολουθήσει τη Μεθοδολογία **Counterfactual Impact Evaluation (CIE)**.

Η εν θέματι Μεθοδολογία από το 2007 και μετά χρησιμοποιείται στις διαδικασίες αξιολόγησης της πλειονότητας των μεγάλων προγραμμάτων και έργων που χρηματοδοτούνται από τα Διαρθρωτικά Ταμεία και τα λοιπά Χρηματοδοτικά Εργαλεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η εν λόγω μεθοδολογική προσέγγιση προσδίδει στους αξιολογητές:

α) τα καταλληλότερα,

β) τα αναλυτικότερα, και εν τέλει,

γ) τα προσφορότερα,

εργαλεία αξιολόγησης για την απόδειξη «του εάν οι παρεμβάσεις που χρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση προκαλούν πράγματι τις αλλαγές και έχουν την προσδοκώμενη επίδραση στις τοπικές κοινωνίες ή τις ωφελούμενες ομάδες για τις οποίες σχεδιάζονται και υλοποιούνται». Όταν η μέθοδος αξιολόγησης

Counterfactual Impact Evaluation (C.I.E) διεξάγεται:

- 1. με τρόπο άρτιο και επιστημονικό**, ακολουθώντας όλα τα μεθοδολογικά κριτήρια, εργαλεία και προαπαιτούμενα,
  - α.** αλλά και όταν υλοποιείται,
- 2. με τρόπο αξιολογικά ουδέτερο**, χωρίς σκοπιμότητες, επιδερμικές προσεγγίσεις και ωραιοποιήσεις,

παρέχει επακριβώς σε μεγάλο βαθμό όλα τα απαραίτητα εκείνα στοιχεία και τις αναγκαίες πληροφορίες «για ένα καθαρό αποτέλεσμα αξιολόγησης» ή τα «πληρέστερα στοιχεία για την ακριβή επίδραση μιας παρέμβασης στην κοινωνία ή την ομάδα στόχο».

Με τον τρόπο αυτό, και διαμέσου των εργαλείων και των δεικτών της, η Μεθοδολογία **Counterfactual Impact Evaluation**, ανταποκρίνεται τόσο στις προσδοκίες της Ομάδας

Αξιολόγησης του Έργου όσο και στις τελικές απαιτήσεις της Ε.Ε αλλά και της Ομάδας Συνεργαζόμενων Φορέων του Προγράμματος ή του Έργου για την παροχή στοιχείων για την πραγματική επίδραση στην κοινωνία μιας δράσης ή ενός προγράμματος, αποκλείοντας ταυτόχρονα τρίτες εναλλακτικές εκτιμήσεις για την επιτευχθείσα πρόοδο. Ο τύπος των στοιχείων που παρέχεται από την εν λόγω προσέγγιση αξιολόγησης επιτρέπει στους υπευθύνους χάραξης πολιτικής να αξιολογούν ποσοτικά και ποιοτικά την αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων και, επιπλέον να συγκρίνουν παρεμβάσεις αξιολογώντας τις σχετικές επιδόσεις τους. Τα στοιχεία που παρέχονται, τροφοδοτούν και τεκμηριώνουν αναλύσεις «κόστους-οφέλους» και «κόστους-αποτελεσματικότητας».

Όπου απαιτείται και για την πληρέστερη απεικόνιση της επίδρασης των επιπτώσεων των Έργων του «**Interreg V-A Ελλάδα-Κύπρος 2014-2020**» η Μεθοδολογία **Counterfactual Impact Evaluation** μπορεί να συμπληρωθεί ή να συνδυασθεί για ορισμένα Έργα ή Δράσεις (εάν κριθεί αναγκαίο) με τη Μεθοδολογία Αξιολόγησης **Theory Based Impact Evaluation**. Η προσέγγιση **Theory Based Impact Evaluation** εδράζεται «στη σύγκριση Θεωρίας πίσω από την Επίπτωση της Παρέμβασης και της αντίστοιχης πραγματικής εφαρμογής της».

12.3.3. Βασικές Παραδοχές της Counterfactual Impact Evaluation και της Theory Based Impact Evaluation

Η Μέθοδος Αξιολόγησης **Counterfactual Impact Evaluation** συνίσταται στην εξαγωγή μετρήσιμων συμπερασμάτων «κόστους-οφέλους» και «κόστους-αποτελεσματικότητας» μέσω της χρησιμοποίησης Εργαλείων και Δεικτών Αντιπαραδείγματος, αποτιμώντας με τον τρόπο αυτό (όπως παραπάνω αναφέρθηκε) τις Καθαρές Επιπτώσεις από την εφαρμογή μιας δράσης, ενός έργου ή ενός προγράμματος.

Η Καθαρή Επίπτωση υπολογίζεται από τη διαφορά που προκύπτει σε μια περιοχή ή μια ομάδα στόχο, από την εφαρμογή μιας δράσης, ενός έργου ή ενός προγράμματος, σε σχέση με την προηγούμενη από την εφαρμογή της δράσης, του έργου ή του προγράμματος, υφιστάμενης κατάσταση.

Η Μεθοδολογία **Theory Based Impact Evaluation** όπως προείπαμε εδράζεται «στη σύγκριση Θεωρίας πίσω από την Επίπτωση της Παρέμβασης και της αντίστοιχης πραγματικής εφαρμογής της». Τα βασικά πλεονεκτήματα της Μεθόδου είναι τα ακόλουθα:

- Έγκαιρη πληροφόρηση «σχετικά με το τι λειτουργεί ή όχι και γιατί»,
- Επιτρέπει την «έγκαιρη διόρθωση σφαλμάτων, λαθών, προβλημάτων κλπ»,
- Επιτρέπει και Διευκολύνει την «ιεράρχηση των προς διερεύνηση ζητημάτων από την εφαρμογή των έργων»,
- Παρέχει ένα «ασφαλές πλαίσιο για την εκτίμηση των πιθανών επιπτώσεων των υπό αξιολόγηση έργων.

12.3.4. Απαιτούμενα Βήματα Αξιολόγησης Επιπτώσεων

Τα επόμενα βήματα που πρέπει να ακολουθηθούν για την υλοποίηση της Διαδικασίας Αξιολόγησης Επιπτώσεων είναι τα ακόλουθα:

- Συγκρότηση Τριμελούς Ομάδας Αξιολόγησης (1 Επικεφαλής και 2 Μέλη) που θα πρέπει να γνωρίζουν πολύ καλά και να έχουν εμπειρία εφαρμογής των δύο ανωτέρω Μεθοδολογικών Προσεγγίσεων (Counterfactual Impact Evaluation και Theory Based Impact Evaluation).

- Θα πρέπει η Τριμελής Ομάδα Αξιολόγησης να βρίσκεται υπό τη σκέπη, την εποπτεία ή σε συνεργασία με Πανεπιστημιακό Ίδρυμα, ή Φορέα ή Κέντρο Πανεπιστημιακού Ιδρύματος Οικονομικής Κατεύθυνσης, προκειμένου να επιλύονται άμεσα τυχόν μεθοδολογικά ζητήματα ή άλλου είδους επιστημονικά θέματα που ενδέχεται να παρουσιασθούν κατά τη διάρκεια της διαδικασίας Αξιολόγησης και της εξαγωγής των Συμπερασμάτων της.
- Η Τριμελής Ομάδα Αξιολόγησης θα αποφασίσει και θα προτείνει την επιλογή του τελικού Μείγματος της Μεθοδολογίας Αξιολόγησης (ποσοστά χρήσης Counterfactual Impact Evaluation και Theory Based Impact Evaluation π.χ 80% CIE - 20% TBIE), η οποία όμως σε μεγάλο βαθμό θα πρέπει να στηρίζεται στην Counterfactual Impact Evaluation και συμπληρωματικά στην Theory Based Impact Evaluation.
- Η Τριμελής Ομάδα Αξιολόγησης θα πρέπει να είναι σε θέση να υλοποιήσει και να φέρει εις πέρας στο ακέραιο όλες τις φάσεις της Αξιολόγησης (Συλλογή Δεδομένων: πρωτογενών και δευτερογενών, Ανάλυση και Κριτική αποτίμηση όλων των στοιχείων και των πληροφοριών που θα συλλεχθούν, Σύνταξη Ερωτηματολογίων, Συνεντεύξεις, Κατασκευή Δεικτών και Εργαλείων, Ολοκληρωμένη παράδοση και Παρουσίαση Αξιολόγησης κλπ).
- Το κόστος της πρόσβασης στις δευτερογενείς βάσεις δεδομένων ή σε οποιαδήποτε άλλη πηγή συλλογής στοιχείων και πληροφοριών, ή οποιοδήποτε άλλο κόστος ή έξοδο βρίσκεται εντός του τελικού τιμήματος της αμοιβής της Τριμελούς Ομάδας Αξιολόγησης.

Όσον αφορά το περιεχόμενο της Αξιολόγησης, ο Σύμβουλος πιστεύει ότι θα πρέπει να απαντά στο εξής ερώτημα:

Έχει συμβάλλει η αρχιτεκτονική του Προγράμματος Συνεργασίας στην παραγωγή συγκεκριμένων επιπτώσεων στις δημόσιες πολιτικές;

Προκειμένου να εξαχθούν συμπεράσματα για το παραπάνω αξιολογικό ερώτημα, η αξιολόγηση επιπτώσεων θα πρέπει να αναλύσει κάθε θεματικό στόχο του ΠΣ. Για κάθε ένα από τους θεματικούς στόχους, υπάρχουν ενδεικτικές ερωτήσεις που θα πρέπει να απαντηθούν.

Στη συνέχεια ακολουθούν οι θεματικοί στόχοι του ΠΣ, και οι ενδεικτικές ερωτήσεις για την ανάλυση των θεματικών στόχων:

ΘΣ 02 - Βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών

Ερωτήματα:

- έχει κατασκευαστεί ικανός αριθμός εφαρμογών ΤΠΕ;
- συμβάλλουν οι εφαρμογές αυτές στην προώθηση της επιχειρηματικότητας;
- συμβάλλουν οι εφαρμογές αυτές στη μείωση του ψηφιακού χάσματος;
- έχει αυξηθεί η χρήση των έξυπνων τηλεφώνων στη διασυνοριακή περιοχή;

ΘΣ 03 - Βελτίωση της Ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και του γεωργικού τομέα (για το ΕΠΤΑΑ) και του τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας (για το ΕΤΘΑ)

Ερωτήματα:

- υπάρχουν απτά αποτελέσματα βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ με τη χρήση καινοτόμων εργαλείων και των προσπαθειών εξωστρέφειάς τους;
- συνδέονται οι υλοποιούμενες δράσεις με τις στρατηγικές της RIS3;
- υπάρχει υλοποίηση των στόχων έξυπνης εξειδίκευσης στο πλαίσιο των εγκεκριμένων πράξεων;
- υπάρχουν μετρήσιμα αποτελέσματα στη μεταποίηση και τις εξαγωγές;

ΘΣ 04 - Υποστήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς

Ερωτήματα:

- σε ποιο βαθμό έχουν υιοθετηθεί οι καινοτόμες ΑΠΕ στις δημόσιες υποδομές της διασυνοριακής περιοχής;
- γίνεται χρήση έξυπνων συστημάτων διαχείρισης;
- έχουν μειωθεί οι εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα;
- υπάρχει μετρήσιμο αντίκτυπο στους δείκτες υγείας;

ΘΣ 05 - Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, πρόληψη και διαχείριση κινδύνων

Ερωτήματα:

- συνέβαλλε αποτελεσματικά το ΠΣ στην πρόληψη και αντιμετώπιση κινδύνων στον τομέα των φυσικών καταστροφών;
- καταγράφηκε αποτελεσματικότερη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών;
- συνέβαλλε το ΠΣ στην ανάπτυξη εφαρμογών στον τομέα της πολιτικής προστασίας;
- υιοθετήθηκαν πολιτικές γαλάζιας ανάπτυξης;

ΘΣ 06 - Διαφύλαξη και προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων

Ερωτήματα:

- με ποιο τρόπο έχει συμβάλει το ΠΣ στη διαφύλαξη και προστασία του περιβάλλοντος;
- έχει καταγραφεί σύνδεση έρευνας και εφαρμογών με την τοπική κοινωνία;
- έχουν γίνει παρεμβάσεις στο θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό;

ΘΣ 07 - Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και της άρσης των προβλημάτων σε βασικές υποδομές δικτύων

Ερωτήματα:

- έχουν γίνει βήματα για τη βελτίωση της κινητικότητας στη διασυνοριακή περιοχή;
- έχει αποτυπωθεί μείωση στο κόστος των μεταφορών, και κατ' επέκταση στο κόστος προϊόντων και υπηρεσιών;
- έχουν υιοθετηθεί φιλικά προς το περιβάλλον συστημάτων μεταφορών;
- έχει αποτυπωθεί αύξηση των τουριστικών ροών;

Για κάθε ΘΣ, η ομάδα που θα εκπονήσει την αξιολόγηση των επιπτώσεων, θα πρέπει να λάβει υπόψη της τους παρακάτω παράγοντες:

- τις πιθανές ανεπιθύμητες επιπτώσεις
- την αλληλεπίδραση ανάμεσα σε διαφορετικές θεματικές κοινότητες
- το συγκεκριμένο γεωγραφικό υπόβαθρο της περιοχής στην οποία υλοποιούνται οι παρεμβάσεις
- τις κύριες ομάδες-στόχους από τους διαφορετικούς τύπους δράσεων που υλοποιούνται και τις διαφορετικές θεματικές
- το διαφορετικό τύπο και φύση των υλοποιούμενων πράξεων και εταιρών

Οι παραπάνω ερωτήσεις, θα αποτελέσουν αντικείμενο συζήτησης κατά τη φάση σχεδιασμού της αξιολόγησης, καθώς ο αξιολογητής (ομάδα αξιολόγησης) θα πρέπει να είναι σε θέση να προτείνει επιπλέον ερωτήσεις ή να τροποποιήσει/αφαιρέσει τις υπάρχουσες.

Σύμφωνα με το εγκεκριμένο Σχέδιο Αξιολόγησης του ΠΣ, θα πραγματοποιηθούν δύο αξιολογήσεις επιπτώσεων – το 2020 και το 2022 – με το κόστος κάθε μίας να έχει προεκτιμηθεί στο ποσό των 26.500€.

Ο Σύμβουλος, με βάση την εμπειρία του και από μια σχετική έρευνα αγοράς, θεωρεί ότι ο προϋπολογισμός αυτός δεν επαρκεί, και εκτιμά ότι μια ρεαλιστικότερη αποτύπωση του κόστους θα κυμαινόταν στο ποσό των 40.000€ ανά αξιολόγηση.

13. ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΟΔΟΥ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Με βάση τα στοιχεία που αναλύθηκαν στις προηγούμενες ενότητες, το Πρόγραμμα Συνεργασίας «Interreg V-A Ελλάδα- Κύπρος 2014-2020» έχει τεθεί σε τροχιά πλήρους υλοποίησης με το βαθμό ενεργοποίησης του συνολικού προϋπολογισμού⁶ σύμφωνα με το συνολικό ποσό των ενταγμένων έργων να ανέρχεται στο **77%** έως τις 31/12/2018.

Το γεγονός αυτό υποδηλώνει τη δυναμική του Προγράμματος και θέτει τις βάσεις για ομαλή και απρόσκοπτη υλοποίηση μέχρι την ολοκλήρωση της Προγραμματικής Περιόδου. Παρά το γεγονός ότι ο βαθμός απορρόφησης των διαθέσιμων πόρων είναι χαμηλός 3%, αυτό δεν προκαλεί στην παρούσα φάση ανησυχία καθώς μέσα στο επόμενο χρονικό διάστημα και λαμβάνοντας υπόψη τα διαθέσιμα στοιχεία αναμένεται η ομαλή έναρξη της πλειοψηφίας των έργων που έχουν ενταχθεί στο πλαίσιο των τριών προσκλήσεων.

Επίσης, όπως συμβαίνει σε κάθε Προγραμματική Περίοδο, ο ρυθμός απορρόφησης των Προγραμμάτων Συνεργασίας επιταχύνεται μεσοπρόθεσμα, καθώς αναπτύσσεται η προσαρμογή των φορέων/αρχών και των δικαιούχων στο νέο κάθε φορά πλαίσιο κανόνων και διαδικασιών.

Συνολικά και λαμβανομένων υπόψη των παραπάνω, η υφιστάμενη κατανομή των πόρων σε κάθε Άξονα Προτεραιότητας εκφράζει μια συγκεκριμένη χρηματοδοτική βαρύτητα, η οποία είναι πλήρως συνυφασμένη με τους στρατηγικούς στόχους του Προγράμματος Συνεργασίας όπως αυτοί περιγράφονται στο Προγραμματικό Έγγραφο. Στο χρονικό διάστημα που έχει μεσολαβήσει από την έγκριση του Προγράμματος, οι συνθήκες στο παραγωγικό και ευρύτερο περιβάλλον παραμένουν εν πολλοίς αμετάβλητες, συνεπώς στο βαθμό που η στρατηγική στόχευση του Προγράμματος παραμένει επίκαιρη, **δεν θεωρείται σκόπιμη η ανακατανομή πόρων εντός των Αξόνων Προτεραιότητας**. Επιπρόσθετα με βάση τις επιδόσεις του Προγράμματος Συνεργασίας, έτσι όπως αποτυπώθηκαν έως τις 31/12/2018 και αξιολογήθηκαν με όρους φυσικού και οικονομικού αντικειμένου και όρους αποτελεσματικότητας / αποδοτικότητας, δεν προκύπτουν στοιχεία που να συνηγορούν

⁶ Ποσό δημοσιευμένων προσκλήσεων ως προς τον συνολικό προϋπολογισμό στο οποίο συμπεριλαμβάνεται η Τεχνική Βοήθεια

υπέρ της αναγκαιότητας για τροποποίηση στην αρχική κατανομή των πόρων. Με βάση λοιπόν τα σημερινά δεδομένα, η υφιστάμενη κατανομή πόρων εξυπηρετεί τους Θεματικούς και Ειδικούς Στόχους του Προγράμματος και δύναται να εξασφαλίσει την κάλυψη των τελικών τιμών στόχων του Προγράμματος.

14. Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «INTERREG V-A ΕΛΛΑΔΑ- ΚΥΠΡΟΣ 2014-2020»

Οι γενικοί στόχοι της Επικοινωνιακής Στρατηγικής του Προγράμματος Συνεργασίας «Interreg V-A Ελλάδα- Κύπρος 2014-2020» όπως αυτοί έχουν οριστεί στο σχετικό έγγραφο είναι οι κάτωθι:

→ **Ευαισθητοποίηση:** Ανάδειξη του ρόλου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των Διαρθρωτικών Ταμείων στο ευρύ κοινό και την προβολή της προστιθέμενης αξίας της στήριξης της ένωσης στα συγχρηματοδοτούμενα έργα του Π.Σ.

→ **Διαφάνεια:** Διασφάλιση της διαφάνειας όσον αφορά στην πρόσβαση στη χρηματοδότηση των Ταμείων, δηλαδή οι μηχανισμοί χορήγησης των πόρων των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων να είναι διαφανείς στους δυνητικούς δικαιούχους.

Οι κυριότεροι αποδέκτες των επικοινωνιακών δράσεων του Π.Σ. είναι οι ακόλουθοι:

- Πιθανοί δικαιούχοι (εταίροι) στο πλαίσιο των δράσεων του Προγράμματος
- Δικαιούχοι και Κύριοι Δικαιούχοι (Επικεφαλής Εταίροι εγκεκριμένων πράξεων)
- Εκπρόσωποι όλων των τοπικών, περιφερειακών και δημοτικών αρχών στις επιλέξιμες περιοχές
- Τοπικά, περιφερειακά, εθνικά, ευρωπαϊκά, αλλά και εξειδικευμένα ΜΜΕ, τα οποία συμβάλλουν στην προβολή του Προγράμματος στις επιλέξιμες περιοχές
- Ευρύ κοινό

Βασικό στοιχείο της ακολουθούμενης Στρατηγικής Επικοινωνίας είναι ο ορισμός μιας ξεκάθαρης και ενιαίας ταυτότητας, με βάση τις πρόνοιες του Καν. (ΕΕ) 821/2014, όσον αφορά τις δράσεις πληροφόρησης και επικοινωνίας που υλοποιούνται. Ο στόχος αυτός επιτυγχάνεται όταν όλες οι δράσεις επικοινωνίας και πληροφόρησης που υλοποιούνται στη διάρκεια υλοποίησης του Π.Σ. περιλαμβάνουν ορισμένα κοινά στοιχεία, τα οποία εξασφαλίζουν την ομοιογένεια και δημιουργούν ενιαία ταυτότητα στην επικοινωνιακή στρατηγική. Τα μέτρα πληροφόρησης και δημοσιότητας του Επικοινωνιακού Σχεδίου φαίνεται να έχουν σχεδιαστεί με τέτοιο τρόπο ώστε να καλύπτουν όλη τη διάρκεια του Προγράμματος Συνεργασίας και να διαφοροποιούνται

ανάλογα με το στοχοθετούμενο κοινό. Στο πλαίσιο αυτό μπορεί να γίνει κατανοητό ότι ο συνδυασμός διαφορετικών μέσων και εργαλείων επικοινωνίας είναι απαραίτητος ώστε να εξασφαλιστεί η αποτελεσματικότερη επικοινωνία.

Στην Επικοινωνιακή Στρατηγική, όπως αυτή έχει περιγραφεί στο σχετικό έγγραφο, περιλαμβάνονται όλα τα υποχρεωτικά μέτρα ενημέρωσης και δημοσιότητας για την επικοινωνία του Προγράμματος Συνεργασίας που πρέπει να λαμβάνουν οι Διαχειριστικές Αρχές, σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΚ) 1303/2013.

Για την εφαρμογή των ενεργειών Πληροφόρησης και Δημοσιότητας του Π.Σ. προβλέπεται μια αλληλουχία σταδίων επικοινωνίας κλιμακούμενου χαρακτήρα. Κάθε στάδιο αποτελεί συνέχεια, συμπλήρωση και εξειδίκευση του προηγούμενου.

Τρία είναι τα βασικά στάδια επικοινωνίας:

Πρώτο Στάδιο: Γενική πληροφόρηση για το Πρόγραμμα Συνεργασίας και τις δράσεις του

Δεύτερο στάδιο: Δημιουργία γνώσης για το πρόγραμμα και τις δράσεις του στις διάφορες κατηγορίες αποδεκτών, εύκολη πρόσβαση στις επιμέρους δράσεις και στις ευκαιρίες που προσφέρει, δημιουργία διάθεσης για συμμετοχή στις χρηματοδοτικές ευκαιρίες

Τρίτο στάδιο: Διάδοση των επιτευχθέντων αποτελεσμάτων και ωφελειών, ανάδειξη Καλών Πρακτικών

14.1. Πρόοδος Υλοποίησης Στρατηγικής Επικοινωνίας

Η εφαρμογή της Στρατηγικής Επικοινωνίας άρχισε παράλληλα με την έναρξη υλοποίησης του Π.Σ. και, όπως είναι αναμενόμενο, κατά τα πρώτα στάδια της υλοποίησης οι ενέργειες που εφαρμόστηκαν αφορούν κυρίως:

- Την προετοιμασία για την υλοποίηση και την εφαρμογή των υποχρεωτικών μέτρων πληροφόρησης και επικοινωνίας.
- Την εφαρμογή μέτρων πληροφόρησης και επικοινωνίας για τις προσκλήσεις που ανακοινώθηκαν
- Την αξιοποίηση μέσων επικοινωνίας ηλεκτρονικής ενημέρωσης (facebook, twitter κλπ)

Πιο συγκεκριμένα στην περίοδο αναφοράς και μέχρι τις 31/12/2018 υλοποιήθηκαν οι παρακάτω δράσεις επικοινωνίας:

➔ **Υποστήριξη δυνητικών δικαιούχων και δικαιούχων**

- Δύο ημερίδες πληροφόρησης για την υλοποίηση των πράξεων (Λευκωσία & Ηράκλειο) με τουλάχιστον 180 συμμετέχοντες
- Εκπαιδευτικό σεμινάριο, σε συνεργασία με το Interact, για τη διαχείριση έργων (Λευκωσία-22-23.11.17).
- Τεχνικές συναντήσεις με τα εταιρικά σχήματα για την οριστικοποίηση του περιεχομένου των πράξεων στη βάση των οικείων αποφάσεων της ΕπΠα καθώς για την ομαλή υλοποίηση τους.

→ **ECDay 2017**

- Στο πλαίσιο της ημέρας Ευρωπαϊκής Συνεργασίας πραγματοποιήθηκε εθελοντική αιμοδοσία (Μυτιλήνη - 12.09.17)
- Παραχωρήθηκε εκπαιδευτικός εξοπλισμός στους μαθητές της Βρίσας Μυτιλήνης, που επλήγη ιδιαίτερα κατά τον πρόσφατο σεισμό.

→ **Γενικές Δράσεις δημοσιότητας**

- Δόθηκε σε λειτουργία η νέα ιστοσελίδα του Π.Σ. (Σεπτέμβριος 2017) (<http://greececypus.eu/>) της οποίας η επισκεψιμότητα της σελίδας ανήλθε σε 1600 hits (με μέσο όρο 50 ανά ημέρα).
- Δημιουργία μέσω κοινωνικής δικτύωσης: Το Π.Σ. διατηρεί λογαριασμό στο **Facebook** (<https://www.facebook.com/Interreg-VA-Greece-Cyprus-2014-2020-114788939234961>) με 300 περίπου ακόλουθους εκ των οποίων οι 58% αφορούν το γυναικείο πληθυσμό και 42% τον αντρικό. Το μεγαλύτερο ποσοστό ακολούθων συγκεντρώνεται στις ηλικίες 35-44 ετών και ακολουθεί η ηλικιακή ομάδα 25-34 ετών αλλά και στο **Twitter**
- Τηλεφωνικό κέντρο: Ο αριθμός των τηλεφωνικών κλήσεων ξεπέρασε κατά μέσο όρο τις 150 μηνιαίως
- Προβολή του Εμβλήματος της Ε.Ε.: Έχουν αποκτηθεί και τοποθετηθεί 3 πινακίδες με τα εμβλήματα της Ε.Ε. καθώς και 4 banners.

Η ευρεία χρήση της ιστοσελίδας και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, τόσο από τη Διαχειριστική Αρχή όσο και από τους δικαιούχους των έργων και το ευρύ κοινό θα έχουν ως αποτέλεσμα τη επίτευξη των στόχων προγραμματισμού της Στρατηγικής Επικοινωνίας του Π.Σ.

- ο Συμμετοχή στη ΔΕΘ: Κατά το 2017 στελέχη της ΔΑ / ΚΓ βρίσκονταν στο περίπτερο του Υπουργείου Οικονομίας και παρείχαν ενημέρωση στους πολίτες για τη διασυνωριακή συνεργασία και τα επιτεύγματα του Προγράμματος.
- ο Αναρτήσεις – Δημοσιεύσεις:
  - Οδηγός Επαληθεύσεων και συνοδευτικά έγγραφα του Π.Σ.
  - 3η Στοχευμένη Πρόσκληση Υποβολής Προτάσεων για την Αντιμετώπιση του Προσφυγικού-Μεταναστευτικού Ζητήματος
  - Αποτελέσματα κατάταξης προτάσεων έργων 2ου και 3ου άξονα της 1ης πρόσκλησης
  - Απόφαση ΕπΕν (έργα 1ης πρόσκλησης).
  - Εξειδίκευση Οδηγιών για τις διαδικασίες υλοποίησης των έργων και την επιλεξιμότητα των δαπανών των Προγραμμάτων Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας.
  - Αποτελέσματα της 2ης και 3ης Πρόσκλησης Υποβολής Προτάσεων
  - Αποφάσεις της 3ης ΕπΚα και 4ης ΕπΠα
  - Χρήσιμα αρχεία (Νομοθεσία, οδηγοί και λογότυπα που μπορούν να χρησιμοποιήσουν οι δικαιούχοι για τη δημιουργία των λογότυπων των πράξεων).
  - INTERREG VOLUNTEER YOUTH (IVY)
  - Υλικό των ημερίδων πληροφόρησης
  - Εργαλείο για τη δημιουργία αφισών πράξης

14.2. Αξιολόγηση Υλοποίησης Στρατηγικής Επικοινωνίας

Οι ενδεικτικοί δείκτες για την αξιολόγηση σύμφωνα με την Επικοινωνιακή Στρατηγική του Π.Σ. μπορούν να διαιρεθούν στις ακόλουθες κατηγορίες:

Πίνακας 31: Δείκτες Εκρών Στρατηγικής Επικοινωνίας Π.Σ.

Δείκτης	Ενδεικτική Τιμή Στόχος	Τιμή έως 31/12/2018	% Επίτευξης στόχου
Είδος και αριθμός διαφορετικών ειδών	Τουλάχιστον 1 ανά πρόσκληση υποβολής	Μη διαθέσιμη πληροφορία	-

παραγωγής / έντυπο υλικό	προτάσεων σε 1000 αντίτυπα το καθένα		
Αριθμός ετήσιων εκδηλώσεων για το Πρόγραμμα	9	Μη διαθέσιμη πληροφορία	-
Αριθμός εκδηλώσεων (ημερίδες, συνέδρια, σεμινάρια, κλπ) για τους δυνητικούς δικαιούχους και Εταίροι	20	3	15%
Αριθμός συμμετεχόντων ανά εκδήλωση	80	180	225%
Αριθμός άρθρων, εκδηλώσεων, κλπ, θα δημοσιευθούν στο διαδίκτυο	>500	11	2,2%
Στατιστικές ιστοσελίδας	25.000 επισκέψεις	1.600 επισκέψεις	6,4%

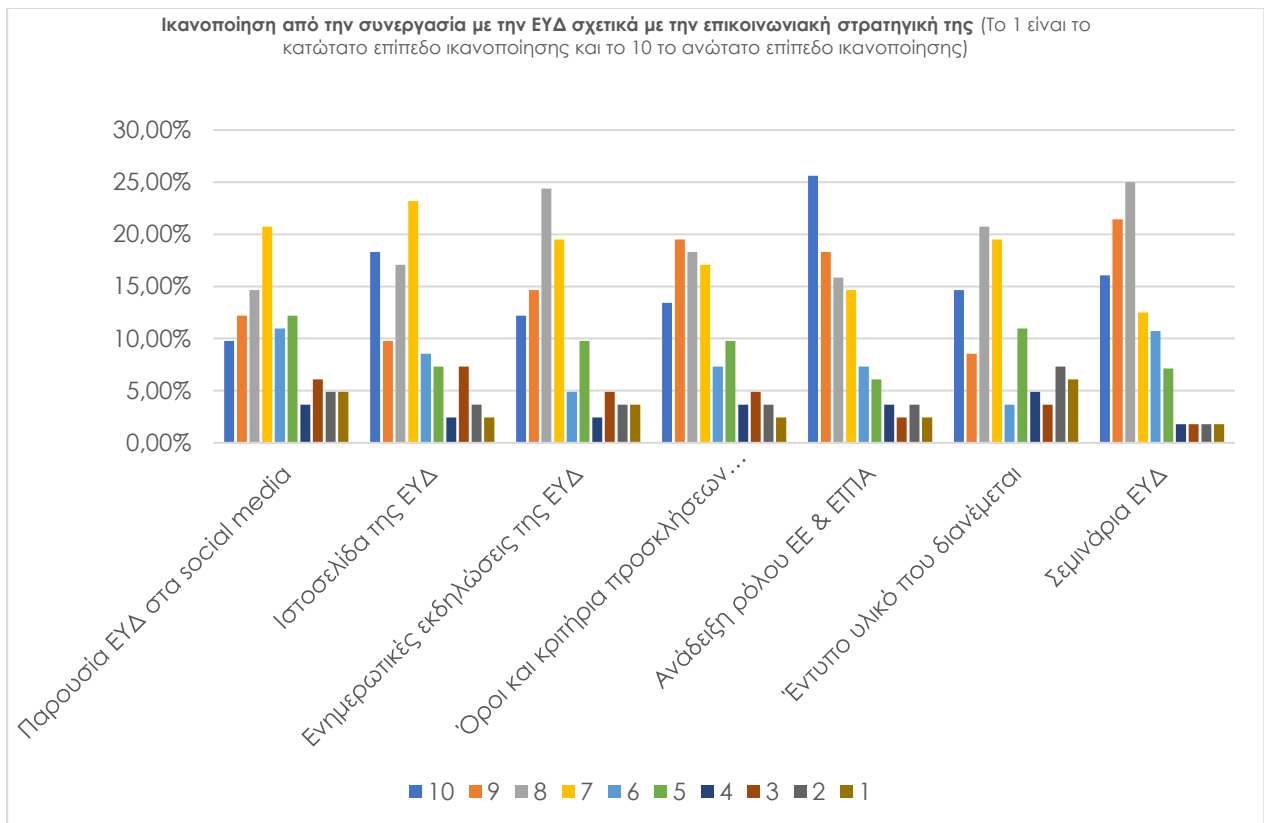
Πηγή: Ετήσια Έκθεση Π.Σ. 2017

Οι ικανοποιητικές επιτεύξεις των περισσότερων δεικτών εκροών, οδηγεί στο συμπέρασμα της υψηλής αποτελεσματικότητας της υλοποίησης της Στρατηγικής Επικοινωνίας, παρά το γεγονός ότι σε τόσο αρχική φάση της εφαρμογής δεν είναι δυνατή η αυστηρή μέτρηση της αποτελεσματικότητας αυτής σε ποσοτικούς όρους κόστους/εκροών μεταξύ των εκτιμώμενων παρεμβάσεων και αυτών που τελικά υλοποιήθηκαν.

Στο πλαίσιο της έρευνας του Αναδόχου για την αξιολόγηση της επικοινωνιακής στρατηγικής της ΕΥΔ/ΕΕΣ οι ερωτώμενοι από όλες τις ομάδες-στόχους απάντησαν στην ερώτηση «πόσο ικανοποιημένος είστε από την συνεργασία σας με την ΕΥΔ όσον αφορά τα παρακάτω κριτήρια που αφορούν την επικοινωνιακή στρατηγική της»:

- Η παρουσία της στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης
- Η ιστοσελίδα της

- Οι ενημερωτικές εκδηλώσεις που διοργανώνει
- Οι όροι και τα κριτήρια των προσκλήσεων που εκδίδει
- Την ανάδειξη του ρόλου ΕΕ και ΕΠΠΑ στη χρηματοδότηση των προσκλήσεων
- Το έντυπο υλικό που διανέμει
- Τα σεμινάρια που διοργανώνει (αυτό το κριτήριο αφορά μόνο τις ομάδες-στόχους 3 και 4 που υλοποιούν προγράμματα)

Όσον αφορά την παρουσία της ΕΥΔ/ΕΕΣ στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, η πλειοψηφία (43,9%) απάντησε ότι η ικανοποίησή τους κυμαίνεται μεταξύ 5 και 7, ενώ ακολουθεί (36,59%) η ικανοποίηση μεταξύ 8 και 10. Σχετικά με την ιστοσελίδα της ΕΥΔ/ΕΕΣ, η πλειοψηφία (45,12%) απάντησε ότι η ιστοσελίδα της ΕΥΔ/ΕΕΣ θεωρείται ικανοποιητική (βαθμολογία 7-10). Όσον αφορά τις ενημερωτικές εκδηλώσεις που οργανώνονται από την ΕΥΔ/ΕΕΣ αυτές θεωρούνται από την πλειοψηφία των ερωτηθέντων σε ικανοποιητικό επίπεδο. Σχετικά με τους όρους και τα κριτήρια των προσκλήσεων που δημοσιεύονται από την ΕΥΔ/ΕΕΣ, ένα σημαντικό ποσοστό (51,22%) απάντησαν ότι είναι αρκετά ικανοποιητικό ενώ αναφορικά με την ανάδειξη του ρόλου της ΕΕ και του ΕΠΠΑ στη χρηματοδότηση των προσκλήσεων του INTERREG, σχεδόν 6

στους 10 (59,76%) έδειξαν την ικανοποίησή τους. Σχετικά με το έντυπο υλικό που διανέμεται, η πλειοψηφία (43,9%) κυμαίνεται σε αρκετά υψηλά επίπεδα. Σχετικά με τα σεμινάρια που διοργανώνονται από την ΕΥΔ/ΕΕΣ περισσότεροι από 6 στους 10 (62,5%) απάντησαν ότι είναι ικανοποιητικά.

15. ΠΛΑΝΟ ΔΙΑΔΟΣΗΣ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Το Πλάνο Διάδοσης Συμπερασμάτων έχει ως στόχο την καταγραφή των δραστηριοτήτων για τη διάδοση και αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης. Για τον σκοπό αυτό κρίνεται σκόπιμο να πραγματοποιηθεί αναλυτικός προσδιορισμός και τυποποίηση των ομάδων χρηστών της Αξιολόγησης. Η τυποποίηση των χρηστών στα πλαίσια της 1ης Αξιολόγησης του Προγράμματος «Interreg V-A Ελλάδα- Κύπρος 2014-2020» του Στόχου Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία της Περιόδου 2014-2020 περιλαμβάνει τις ακόλουθες ομάδες:

- Οι εταιρείες – μέλη της Επιτροπής Παρακολούθησης του Π.Σ.
- Τα λοιπά εμπλεκόμενα μέρη στην υλοποίηση του Π.Σ.
- Οι πολίτες της χώρας και το ευρύτερο ενδιαφερόμενο κοινό π.χ. πολίτες άλλων χωρών, εμπειρογνώμονες Τα συμπεράσματα (conclusions) και οι συστάσεις (recommendations) της Αξιολόγησης θα πρέπει να κοινοποιούνται και στους πολίτες στο πλαίσιο της διαδικασίας διαβούλευσης με γνώμονα τη διαφάνεια και το δημοκρατικό διάλογο.

Οι συστάσεις της Αξιολόγησης και η διάδοσή τους μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην ανάδειξη της προστιθέμενης αξίας των παρεμβάσεων που περιλαμβάνονται στο Πρόγραμμα και συγχρηματοδοτούνται με πόρους της Ε.Ε. με στόχο μεταξύ άλλων και την ενημέρωση όλων των ευρωπαίων πολιτών. Ειδικότερα, τα πορίσματα της αξιολόγησης δύναται να χρησιμοποιηθούν από τη Διαχειριστική Αρχή για την αναθεώρηση του Προγράμματος, του σχεδιασμού των νέων παρεμβάσεων και την προετοιμασία του νέου Προγράμματος και να υποστηρίξουν τους αρμόδιους λήψης αποφάσεων στη χάραξη πολιτικών. Περαιτέρω, η χρησιμότητα της αξιολόγησης έγκειται και στον τρόπο διάδοσης της πληροφορίας, η οποία θα πρέπει να παρουσιάζεται με τρόπο κατανοητό προς τους υπόλοιπους χρήστες, ώστε αυτοί να ενημερώνονται και να χρησιμοποιήσουν κατάλληλα τα πορίσματα των αξιολογήσεων. Η αρχή της χρησιμότητας ενισχύεται μέσω των ακόλουθων ενεργειών:

- προσδιορισμός και τυποποίηση ομάδων χρηστών στο πλαίσιο κάθε αξιολόγησης,
- διάδοση συμπερασμάτων και συστάσεων των αξιολογήσεων σε όλους τους χρήστες, στη βάση συγκεκριμένων προτάσεων ανά ομάδα χρηστών,

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται με συνοπτικό τρόπο το σχέδιο δράσης για τη διάδοση των πορισμάτων της 1ης Αξιολόγησης της πορείας εφαρμογής του Προγράμματος «Interreg V-A Ελλάδα- Κύπρος 2014-2020» .

ΟΜΑΔΑ ΧΡΗΣΤΩΝ	ΔΡΑΣΗ ΔΙΑΔΟΣΗΣ	ΜΕΣΟ
Εταίροι – μέλη της Επιτροπής Παρακολούθησης	Αναλυτική παρουσίαση των ευρημάτων συμπερασμάτων και συστάσεων της Αξιολόγησης του Π.Σ. Interreg V-A Ελλάδα- Κύπρος 2014-2020 εστιάζοντας στη σαφή πληροφόρηση σχετικά με την πρόοδο αλλά και τους παράγοντες που επηρέασαν την εφαρμογή του.	Ημερίδες / Εκδηλώσεις - Ίντερνετ
Λοιπά εμπλεκόμενα μέρη στην υλοποίηση του Π.Σ.	Παρουσίαση των ευρημάτων συμπερασμάτων και συστάσεων της Αξιολόγησης δίνοντας έμφαση στην προβολή των αποτελεσμάτων από την υλοποίηση του προγράμματος και τις ενέργειες που πραγματοποιούνται για την επίλυση τυχόν ζητημάτων	Ημερίδες / Εκδηλώσεις - Ίντερνετ
Ευρύ ενδιαφερόμενο κοινό	Σύντομη παρουσίαση των ευρημάτων συμπερασμάτων και συστάσεων της Αξιολόγησης του Π.Σ. Interreg V-A Ελλάδα- Κύπρος 2014-2020	Ημερίδες / Εκδηλώσεις Ίντερνετ -

Οι **ημερίδες /εκδηλώσεις** οι οποίες θα είναι αφιερωμένες στην Πρώτη Αξιολόγηση προτείνονται ως μέσο για τη διάδοση των συμπερασμάτων στα μέλη της Επιτροπής Παρακολούθησης καθώς και στα λοιπά εμπλεκόμενα μέρη της υλοποίησης του Π.Σ. Οι ημερίδες / εκδηλώσεις αποτελούν άμεση μορφή επικοινωνίας μέσω της οποίας ενθαρρύνεται ο διάλογος, είναι δυνατή η παροχή διευκρινίσεων και πετυχαίνετε σαφής πληροφόρηση.

Το Ίντερνετ αποτελεί βασικό μέσο διάδοσης και απευθύνεται σε όλες τις ομάδες χρηστών. Στην ιστοσελίδα του Π.Σ. (<http://greece-cyprus.eu>) προτείνεται η παρουσίαση των ευρημάτων συμπερασμάτων και συστάσεων της Αξιολόγησης του, η οποία θα πρέπει να είναι συνοπτική όταν απευθύνεται στο ευρύ κοινό και αναλυτική για τα μέλη της επιτροπής και τα εμπλεκόμενα μέρη. Όσον αφορά στην προβολή των αποτελεσμάτων της Αξιολόγησης μέσω των κοινωνικών δικτύων, προτείνεται το περιεχόμενο να είναι σύντομο μέσω βίντεο και σύντομων παρουσιάσεων.